

**II. ÇUKUROVA
KADIN ÇALIŞMALARI
KONGRESİ ÖZET KİTABI**

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ

KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

(KADAUM)

kadaum.kongre@gmail.com

II. ukurova Kadın alıőmaları Kongresi TUBİTAK tarafından desteklenmiőtir.

İÇİNDEKİLER	Sayfa No
ONUR KURULU.....	3
DÜZENLEME KURULU	3
BİLİM KURULU.....	3
KONGRE PROGRAMI.....	4
KONGRE AÇILIŞ KONUŞMASI.....	8
SÖZLÜ BİLDİRİLER (Programdaki Oturum sırasına göre).....	13

ONUR KURULU

Prof. Dr. Mustafa KİBAR
Prof. Dr. Gülseren AĞRIDAĞ

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Oya IŞIK
Prof. Dr. Filiz YURTAL
Doç.Dr. Müge KANTAR DAVRAN
Dr. Öğr. Üyesi Metehan ÇELİK
Öğr. Gör. Münire AKGÜL
Arş. Gör. Dr. Olcay KARACAN

SEKRETERYA

Elif TELSİZ
Serpil ÖZALPAY

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Asım YAPICI Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Bahar DEMİREL Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Dolunay ŞENOL Kırıkkale Üniversitesi
Prof. Dr. E. Nilüfer PEMBECİOĞLU İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Filiz YURTAL Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Hanife Dilek BATISLAM Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice PALAZ ERDEMİR M.Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Işıl VAR Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Konca YUMLU Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Nuran ÖZTÜRK Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Nüket ÖRNEK BÜKEN Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Perihan DİNÇ ARTUT Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Serpil AYTAÇ Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Songül TÜMKAYA Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Ü. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Ayten İFLAZOĞLU SABAN Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Ayten Pınar BAL Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Beyhan CENGİZ ÖZYURT M. Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Hatice KURDAK Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Mediha SARI Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Müge KANTAR DAVRAN Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İlkay KUTLAR Akdeniz Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Metehan ÇELİK Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAF Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin BARLAK Sinop Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Olcay KARACAN Çukurova Üniversitesi
Öğr. Gör. Münire AKGÜL Çukurova Üniversitesi

II. ÇUKUROVA KADIN ÇALIŞMALARI KONGRESİ		
28-30 Kasım 2018		
BALCALI-ADANA		
Kongre Yeri: Çukurova Üniversitesi Kongre Merkezi/Adana		
28 KASIM 2018 Çarşamba		
09:00-09:30	Kayıt	
	İstiklal Marşı ve Saygı Duruşu	
09:35-10:30	Açılış Konuşmaları	
10:30-10:45	Dans Gösterisi; Öğr. Gör. Münire Akgül Yönetiminde	
10:45-11:25	Adana Kent Konseyi Kadın Meclisi Cennet Ünal "Kent Yaşamında Kadın ve Çocuk" Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Şiddeti Önleme Merkezi Kamuran Yerden "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin İşleyişi"	
ÇAY-KAHVE ARASI 11:25-11:45		
11:45-13:30	Panel "Üniversitelerde Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları" Moderatör: Prof. Dr. Gaye Erbatır Prof. Dr. Yıldız Ecevit "Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmalarının bir Disiplin Olarak Kurumsallaşması" Prof. Dr. Mine Tan "Lisanssta ve Lisansüstünde Toplumsal Cinsiyet Eğitimi: Kimi Pedagojik İçermeleri" Prof. Dr. Belkis Kümbetoğlu "Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Eğitimleri" Prof. Dr. Gülseren Ağrıdağ "KADAUM'da Toplumsal Cinsiyet Eğitimlerinde bir Yöntem: Yaratıcı Drama"	
10:30-15:30	"Çimen'in Kadınları Karma Grup Sergisi" Doç. Dr. Nuriye İşgören Dr. Öğr. Üyesi Erkan İşgören Dr. Öğr. Üyesi Candan Durak Ayla Dr. Öğr. Üyesi Leyla Ulusman Öğr. Gör. Dr. Çimen Bayburtlu Öğr. Gör. Dr. Demet Öznaz Öğr. Gör. Dr. Mine Şakire Arık Derin Öğr. Gör. Serdar Bayburtlu Gülhan Acar Büyükpehlivan Nezahat Yurtyapar Tuğçe İşgören Zekiye Sayar Mükerrem Müge Değer	
YEMEK ARASI 13:30-14:30		
1.Gün 1. Oturum /28 KASIM 2018		
14:30-15:30	1.Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Sonay Güçray • 14:30 Ayşe Kalav Köken "Namusun Sınırlarını Aşmak: Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet ve Namus Anlatıları" • 14:45 Burcu Şanlı-Ayda Çelebioğlu-Duygu Vefikuluçay Yılmaz "Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi" • 15:00 Sultan Alan-Cemile Onat Köroğlu-Ayseren Çevik-Burcu Avcıbay Vurğec "Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Üzerine Etkisinin Belirlenmesi"
	2. Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Perihan Dinç Artut • 14:30 Münire Akgül "Toplumsal Cinsiyetin Müzik Üzerindeki Yansımaları" • 14:45 Metehan Çelik-Münire Akgül "Toplumsal Cinsiyet: Türkülerde Kadın" • 15:00 Bekir Yıldız-Filiz Yurtal "Çocuk Öykülerinde Yer Alan Kahramanların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından İncelenmesi: Behiç Ak Örneği" • 15:15 Baran Barış "Kadına Yönelik Şiddetin Erkekliğin İnşası Bağlamında İncelenmesi: Ayla Kutlu'nun Öyküleri Üzerinden Bir Çözümleme" • 15:30 Sema Çetin Baycanlar "Türk Romanında İşçi Kadınlar: Reşat Enis Aygen ve Orhan Kemal'in Seçilmiş Romanları Üzerine Bir Değerlendirme"
	3. Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Songül Tümkaya • 14:30 Bilge Durutürk "2000'lerde Feminist Hareket Ve Çokkültürlülük Kuram" • 14:45 Elif Can Çakır "Murray Rothbard'ın Sözleşme Teorisi Perspektifinden Kürtaj Olgusuna Bakış" • 15:00 H. Beyza Canbazoğlu-Filiz Yurtal "Çocukların Toplumsal Cinsiyete Yönelik Kalıp Yargılarının İncelenmesi" • 15:15 Rebia Dirim "Göbek Bağını Koparamayanlar Şiddetin Öteki Yüzü Dehşet"
	4. Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Kamuran Tarım • 14:30 Sultan Alan-Ayseren Çevik-Cemile Onat Köroğlu-Şule Gökyıldız Sürücü "Çalışan Kadının Aile İlişkilerindeki Rolünün Değerlendirilmesi" • 14:45 Ezgi Şahin- Nevin Hotun Şahin "Yoksulluğun Görünmeyen Yüzü: Kadın"

ÇAY KAHVE ARASI 15:30-16:00**1.Gün 2. Oturum /28 KASIM 2018**

16:00-17:15	1.Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Meral Atıcı
	Toplumsal Cinsiyet	<ul style="list-style-type: none">16:00 Gülnar Habibova-Nursel Topkaya “Kadın Üniversite Öğrencilerinin Aldatmaya Yönelik Tutumlarıyla İlişkili Değişkenler”16:15 Lütfiye İşler “Boşanmış Kadının Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar”16:30 Mustafa Altıntaş “Türk İnsanının Anne Tasarımı: İmgeler ve Beklentiler”16:45 Nursel Topkaya-Ertuğrul Şahin “Yetişkin Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Roller ve Olumsuz Duygulanım”
	2. Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nuran Öztürk
	Sanat Edebiyat	<ul style="list-style-type: none">16:00 Esra Kavasoglu Parlak-Chahinez Kebaili “Asiye Cebbar’ın Baba Evinde Bana Yer Yok İle Adalet Ağaoğlu’nun Göç Temizliği Adlı Otobiyografik Romanlarının Feminist Eleştirisi Bağlamında Değerlendirilmesi”16:15 Hatice Bakanlar Mutlu “Materyal ve İnsan-Dışı Dönemeç: Tempest Williams’ın Refuge: An Unnatural History Of Time And Place Adlı Eserinde Beden Temsili”16:30 Hatice Palaz Erdemir-İlkay Şahin “Aristophanes’in Kadınlar Meclisi (Ekklesiazousai) Komedyası Örneğinde Siyasette Kadın”16:45 Melek Çubukcu “İnci Aral’ın Romanlarında Kadın Tasvirleri: Sözvarlığı Denemesi”
	3. Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ayda Çelebioğlu
Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji	<ul style="list-style-type: none">16:00 Hülya Şahin “Feminist Terapi Üzerine Bir Derleme”16:15 Hülya Şimşak “İnsan Olarak Kadın: İnsan Hakları Eğitiminin Değeri Üzerine”16:30 Fatma Dilara Karahan-Nurşen Adak “Tüketimin Cinsiyeti: Tüketim Toplumunda Genç Kadın ve Erkeklerin Tüketim Eğilimleri”16:45 İdil Sancar Keskin-Olgun Duran “Türkiye’deki Mülteci Kadınların Kimlik Algısının Şekillenmesine Etki Eden Unsurlar”	
4. Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Deniz Abik	
Hukuk	<ul style="list-style-type: none">16:00 Evra Çetin “İş Yaşamında Cinsiyete Dayalı Ayrımcılığın Önlenmesinde İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi İçtihadının Etkisi/Etkisizliği”16:15 Yüksel Alper Ecevit-Gülnur Kocapınar-Tevfik Murat Yıldırım “Yasama Kurumlarında Kadınların Temsili: TBMM’de Kadınların Sürekliliği”16:30 Bezar Eylem Ekinci “Anayasa Mahkemesi ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Fuhşun Hukuksal Çerçevesine İlişkin Değerlendirme”	
5. Salon	Oturum Başkanı Prof. Dr. Hatice Sofu	
Ekonomi, İstihdam, Girişimcilik	<ul style="list-style-type: none">16:00 Hülya Uzuner Duransoy “Üçlü Yapıda Kadın, Katılımı, İş Aile Yaşamı Uyumu”16:15 Gülnihan Avcı “Çalışma Hayatında Kadın: Türkiye’de Kadın İstihdamının Genel Görünümü”16:30 Hakan Yılmaz-İtibar Aydemir Uslu “Türkiye’de Cinsiyet Bazlı Gelir Dağılımının Hizmetler Sektöründe Ortalama Gelir ve Vergi Yükleri Açısından Karşılaştırmalı Bir Analizi”	

2 gün 1. Oturum /29 KASIM 2018

09:30-10:45	1.Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yaşare Arnas Aktaş
	Toplumsal Cinsiyet	<ul style="list-style-type: none">09:30 Elvan Dürbin “Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Bakışı”09:45 Yasemin Küçüközkan-Cemile Çetin “Algılanan Cam Tavan Sendromu İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Şanlıurfa İlinde Sağlık Kurumlarında Çalışan Kadınlar Üzerine Bir Araştırma”10:00 Zeynep Gülru Göker “Türkiye’de Dijital Feminizm: Hatırlama, Müzakere ve İttikaf İmkânları”10:15 Gözde Aynur Mirza “Modernite, Maneviyat ve Kadın: Toplumsal Cinsiyet Sorununun Örtülü Halleri”10:30 Ayten İflazoğlu Saban “Toplumsal Cinsiyete Felsefi Bir Bakış”
	2. Salon	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hanife Dilek Batıslam
Sanat Edebiyat	<ul style="list-style-type: none">09:30 Nurcan Aslan “Cumhuriyet Dönemi İlk Türk Kadın Seramik Sanatçısı Füreyâ Koral’ın Yaşamı ve Sanat Hayatına Katkıları”09:45 Tülin Ural “Modern İle Millinin Keşişiminde, Halide Edip’in “Handan” Ve “Sinekli Bakkal” Romanlarında Kadın Kimliğinin Kuruluşu”10:00 Y. Gürhan Topçu-Aslıhan Doğan Topçu “Oscar’da Kadının Yönetmenin Adı Yok: The Hurt Locker’da Cinsiyetçi İdeoloji”10:15 Nuray Aslan “Emeğin Cinsiyeti Olmaz”	
3. Salon	Oturum Başkanı Doç. Dr. Fulya Cenkseven	

	Felsefe Psikoloji Sosyoloji	<ul style="list-style-type: none"> 09:30 Şafak Kaypak "Cumhuriyet'in Çağdaşlık Yolunda Türk Kadınının Dünü ve Bugünü" 09:45 Şeyda Özçelik "Kadının Politikleşmesi" Varsayımı Üzerine: "Kadınlar Saltanatı" 10:00 H. Yaprak Civelek "Ulusal Nüfus Araştırmaları ve Bir Gelenek Meselesi Olarak Kadın İmajının Yeniden Kurgulanışı" 10:15 Gülsüm Merve Gökçin-Asıla Koçak "OECD Ülkelerinde Zaman Kullanımı ve Gündelik Yaşamın Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi"
	4. Salon Hukuk	<p>Oturum Başkanı: Prof. Dr. Gülriz Uygur</p> <ul style="list-style-type: none"> 09:30 Muhammet Koçakgöl "CEDAW'ın "Yaşlı Kadınların Kendilerinin Ve İnsan Haklarının Korunmasına İlişkin 27 Sayılı Genel Tavsiyesi"nde Kırılabilirlik Kavramı" 09:45 Gülriz Uygur-Nadire Özdemir "Etik Farkındalık Kapsamında Toplumsal Cinsiyet Eğitimi ve Dönüştürücü Etkisi" 10:00 Damla Alver "Feminist Araştırmalar ve Hukuk" 10:15 Olcay Karacan "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Aile Arabuluculuğu"
	5. Salon Medya İletişim Örgütlenme ve STK	<p>Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatma Çevik</p> <ul style="list-style-type: none"> 09:30 Anjelika Hüseyinzade Şimşek "#Türkiyedekadınolmak Twitter Üzerinden Kadın Kolektif Kimliğinin Söylem Analizi" 09:45 Ebru Güzel "Instagram'ın Arka Bahçesi: Toplumsal Cinsiyet, Tween Fenomenler ve "Çocukluğun Yitimi" 10:00 İtir Bağdadi "Hükümetler Tarafından Desteklenen Kadın STK'ların Artışı: Neoliberalizmin Hükümet Dışı STK'ların Devlet Tarafından Organize Edilmesine Etkileri"

ÇAY KAHVE ARASI 10:45-11:15

2. Gün 2. Oturum /29.KASIM 2018

11:15-12:30	1. Salon Toplumsal Cinsiyet	<p>Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi A. Aslı Şimşek</p> <ul style="list-style-type: none"> 11:15 A. Aslı Şimşek "Çevrimiçi Feminizmin Kuramsal Temellerinden Pratiğe: İzlenimler ve Deneyimler" 11:30 Damla Songur "Kurumsal Feminist Sosyal Medya Hesaplarının Önemi ve İşlevi" 11:45 Yiğitcan Çankaya "Çevrimiçi Feminizm Bağlamında Sosyal Medya Hesaplarında Hak Temelli Görsel İçerik Üretimi" 12:00 Kardelen Dilara Cazgır "Çalışan Kadınlar Arasında Zaman Kullanımı Farklılıkları" 12:15 Aysel Güven-Pelin Toktaş-Nalan Özhan Elbaş-Şeyda Ökdem" Başkent Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının ve Öğrencilerinin Cinsiyet Farkındalığına Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi"
	2. Salon Sanat Edebiyat	<p>Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nuriye Peker Say</p> <ul style="list-style-type: none"> 11:15 Umut Belek Erşen "Ötekinin Sesi" 11:30 Bilge Karga Göllü "Dîvân Şiirinde "Anne" ve "Dâye" Algısı Bağlamında Bazı Değerlendirmeler" 11:45 Emine Ayan "Buket Uzuner'in Romanlarında Bir İzlek Olarak Kadın" 12:00 H. Neşe Apaydın "Figen Şakacı'nın Üç Romanında Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın"
	3. Salon Felsefe Psikoloji Sosyoloji	<p>Oturum Başkanı: Prof. Dr. Adnan Gümüş</p> <ul style="list-style-type: none"> 11:15 Aysen Yıldırım Atlı-Fatih Atlı "Emek Göçü ve Evlilik Dolayısıyla Göç Yaşayan Kadınların Deneyimleri" 11:30 Berfin Tutku Özcan "Farklı Ayrımcılık Unsurlarının Kolektif Kimliklere Kesişimsel Etkisi" 11:45 Elifhan Köse Çal "Ataerki Kavramının Yenilenmesi Çerçevesinde Türkiye'de Yardımcı Üreme Teknikleri (YÜT)"
	4. Salon Medya İletişim Çalışma Hayatında Kadın	<p>Oturum Başkanı: Doç. Dr. İsmail Sanberk</p> <ul style="list-style-type: none"> 11:15 Evşen Çerkeşli "Bilge Olgaç Sinemasında Kadının Yerine Karşılaştırmalı Bir Bakış" 11:30 Işıl Var "Mühendislik Eğitimi Ve Mesleğinde Cinsiyetçilik" 11:45 Işıl Var-Celile Dölekoğlu-Arzu İdem Özdal "Mühendislik-Mimarlık Mesleği Seçiminde Toplumsal Cinsiyetçi Yaklaşımlar"
	5. Salon Siyaset ve Yönetim Kentleşme ve Göç	<p>Oturum Başkanı: Doç. Dr. Şafak Kaypak</p> <ul style="list-style-type: none"> 11:15 Canan Sarıyar-Çağatay Benhür "Kadın Gazetesine Göre Demokrat Parti Dönemi'nde Moda" 11:30 Marella Bodur Ün "Türkiye'de Kadınların Siyasi Temsili: Engeller, Mücadeleler ve Kazanımlar" 11:45 Beril Günay "Siyasetçi Kadın Gözünden Şiddet: Tekirdağ Örneği" 12:00 Hümevra Dervişoğlu Akpınar-Ahu Öztürk "Kente Göç Etmış Kadının Uyum: Kültürleşme Stratejileri Tercihlerini Belirleyen Çevresel ve Kişisel Faktörler"

YEMEK ARASI 12:30-13:30

2. Gün 3. Oturum /29 KASIM 2018

13:30-14:45	1.Salon Kırsal Kesimde Kadın	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Kubilay Vursavuş <ul style="list-style-type: none"> 13:30 Şafak Kaypak "Kırsaldan Kente Göç ve Toplumsal Değişimde Kadının Yeri" 13:45 Müge Kantar Davran-Zuhal Güler-Çağla Derya Deniz "Kırsal Kesimde Yaşlı Kadınların Yaşlılığa Bakış Açısı: Adana Örneği" 14:00 Serap Göncü-Özgül Anitaş-Zeynep Şahan-Sibel Bozkurt-Cahide Dede "Kırsal Alanda Küçük Ölçekli Hayvancılık İşletmelerinde Kadınların İşgücü ve Kararlara Katılımı" 14:15 Serap Göncü-Zeynep Şahan-Özgül Anitaş-Sibel Bozkurt "Hayvancılık ve Kadın Girişimciler" 14:30 Ozana Ural-Tuğba Konaş "Mevsimlik Tarım İşçisi Kadınların Evlilik Ve Aile Yaşamı: Ordu İli Örneği"
	2. Salon Din ve Kadın	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Asım Yapıcı <ul style="list-style-type: none"> 13:30 Zeynel Abidin Aydın "Kur'an'ın Evlilik ve Çok Eşlilik Konusundaki Rehberliği" 13:45 Eylem Karakaya-Anahit Coşkun "Din ve Ataerki Etkisindeki Adet Kanaması: Kirlilik mi, Doğal Güç mü?" 14:00 Işıl Altun-İsmail Özbay "Kutsal Metinlerin Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısına Yansımaları"
	3. Salon Eğitim Sağlık	Oturum Başkanı: Doç. Dr. Mediha Sarı <ul style="list-style-type: none"> 13:30 Berivan Gürbüz-Sami Kalaycı "İşitme Engelli Çocuğa Sahip Olan Annelerin Sosyal Destek ve Memnuniyet Düzeylerinin Ölçümü: Batman Örneği" 13:45 Mediha Sarı-Ece Yolcu "Kadın Öğretmenlerin Ekonomik Şiddete İlişkin Deneyimleri" 14:00 Arif Hüdaî Köken-Nüket Örnek Büken-Nüket Paksoy Erbaydar "Acil Tıp Alanında Çalışan Hekimlerin Kadına Yönelik Şiddet Olgularının Yönetimi"
	4. Salon Kadına Yönelik Şiddet	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hatice Korkmaz Güvenmez <ul style="list-style-type: none"> 13:30 Kevser Uz-Yeşim Şenol-Aysel Dal Cengiz "Antalya'da Bir Mantar Fabrikasında Çalışan Kadınlara Yönelik Ekonomik Şiddet Araştırması" 13:45 Z. Yelda Özer "Kadına Yönelik Şiddet Başlığı Altında Olgularla Stigmatizasyona Bakış" 14:00 Ayşe Aydın "Çocuklarını Bırak Öyle Gel"
	5. Salon Hukuk Örgütlenme ve STK	Oturum Başkanı: Doç. Dr. F. Pervin Bilir <ul style="list-style-type: none"> 13:30 Fethi Kılıç-Ümmügülsüm Kılıç "Aile Birliğinde Birlikte Temsil Ve Kefalette Eşin Rızası" 13:45 Ümmügülsüm Kılıç-Fethi Kılıç "Kadına Karşı Ayrımcılığın Nefret Ve Ayrımcılık Suçu (TCK M.122) Açısından Değerlendirilmesi" 14:00 Berrin Ünlü "İnsani Değerleri Yüceltme Derneği: Göç Yüküne Toplum Cinsiyet Yüğü" 14:15 Muhal Leventeli İkikardeş "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Yol Ayrımı: Nafaka Hakkının Kısıtlanması"

15:00-15:30

Değerlendirme toplantısı
Bildirilerin değerlendirilmesi, sonuçlar ve bir sonraki kongrenin hangi üniversite tarafından düzenleneceğinin belirlenmesi

KAPANIŞ

KONGRE AÇILIŞ KONUŞMASI
Prof Dr. Oya IŞIK
Çukurova Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkez Müdürü

Sayın Valim, Belediye Başkanım, Rektörüm ve Değerli Misafirler,

Ülkemizde Kadın konulu çalışmalar yürüten araştırmacılarımızı bir araya getirmek, kadının yaşadığı sorunların nedenlerini irdelemek ve çözüm önerilerini birlikte değerlendirmek amacıyla düzenlediğimiz II. Çukurova Kadın Çalışmaları Kongremize hoş geldiniz şeref verdiniz. Kongremize 89 bildiri ve Karma Sergi ile katılan 43 üniversitemiz, valilikler, Türkiye İstatistik Kurumu, Sağlık Bakanlığı ve Sivil Toplum kurumlarından gelen katılımcıları saygı ve sevgi ile selamlıyorum.

Değerli misafirler, Merkezimiz çalışmalarını her zaman destekleyen ve kongremizin düzenlenmesinde bizi yüreklendiren başta Üniversitemiz Rektörü Sayın Mustafa KİBAR'a, Rektör Yardımcımız Sayın Seyhan TÜKEL'e, Sağlık Kültür Spor Daire Başkanlığımıza, Kongremize maddi ve manevi destek sunan Adana Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Hüseyin SÖZLÜ'ye, Adana Kent Konseyi Kadın Meclisi'ne, ülkemizde kadın çalışmalarına emek vermiş davetli konuşmacılarımız, Çukurova Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi kurucusu Sayın Prof. Dr. Gaye ERBATUR, Prof Dr. Yıldız ECEVİT, Prof Dr. Mine TAN, Prof. Dr. Belkıs KÜMBETOĞLU ve Merkezimizin önceki müdürü Prof. Dr. Gülseren AĞRIDAĞ'a, kongremizde oturum başkanı olarak görev yapacak olan sayın hocalarımıza, kongremizi düzenleme aşamasında özveriyle çalışan düzenleme kurulu üyeleri Sayın Prof. Dr. Filiz YURTAL, Doç. Dr. Müge KANTAR DAVRAN, Dr. Öğr. Üyesi Metehan ÇELİK, Öğr. Gör. Münire AKGÜL, Araş. Gör. Dr. Olcay KARACAN'a tüm sekreteryaya işlerimizi başarıyla yürüten Elif TELSİZ ve Serpil ÖZALPAY'a şükran duygularımı sunarım. Ayrıca kongremize katkı sağlayan öğrencilerimize ve Zue Tasarım'dan Ayşegül AYDIN'a teşekkür ederim.

Cinsiyet ayrımcılığı, genel anlamda bireylere cinsiyetlerinden dolayı toplumda adaletsiz bir şekilde davranılmasıdır. Bu anlamda cinsiyet ayrımcılığı bireyin insan haklarından tümüyle yararlanmasını engelleyen sosyal açıdan yapılandırılmış cinsiyet rolleri ve normlarına dayalı olarak ayırıma, dışlanma ya da kısıtlamaya maruz kalmasıdır. Cinsiyet ayrımcılığı aile yaşamından, eğitim hayatına, sosyal yaşamdan iş hayatına kadar birçok yerde ve şekilde ortaya çıkmaktadır.

Araştırmalara göre Türkiye'de kadınların en önemli beş sorunu sırasıyla şiddet, namus cinayetleri, erken evlilik, aile baskısı ve ekonomik bağımsızlığın olmaması olarak tanımlanmaktadır. Kongremizde Ülkemizde yaşanan başlıca sorun Kadına Yönelik Şiddet konu başlığı ile birlikte Çalışma Hayatında Kadın, Sağlık, Eğitim, Din ve Kadın, Tarih ve Antropoloji, Hukuk, Toplumsal Cinsiyet ve Eşitlik, Sanat ve Edebiyat, Siyaset ve Yönetim, Ekonomi, İstihdam ve Girişimcilik, Medya ve İletişim, Örgütlenme ve Sivil Toplum Kuruluşları, Gelenek ve Modernite, Kentleşme ve Göç, Kırsal Kesimde Kadın, Afet ve Savaşta Kadın ve Çocuk İstismarı konu başlıklarında çalışmalar sunulacaktır.

Kadının yaşadığı sorunların çözümü eğitim ile mümkündür. Kadın hakları ve kadın erkek eşitliği ilk ve ortaöğretim müfredatında çocuklara verilebilirse konunun öğrenilmesi ve içselleştirilmesi başarılabilir ve bugün yaşanan sorunların çözümü olabilir. Eğitimi alan çocuklar geleceğin anne ve babaları olacaklar ve çocuklarını cinsiyet ayırımı yanlısından uzak yetiştireceklerdir.

Kadının genel ve yöresel sorunlarına ilişkin temel ve uygulamalı araştırmalar yapılmasını özendirme, destekleme, yayınlama ve geliştirme olanaklarının sağlanması ile kadının değerini ve statüsünü geliştirme ile ilgili işbirliği ve koordinasyonun sağlanması amacını taşıyan merkezimizin düzenlediği kongrenin başarılı geçmesini diler, saygılarımı sunarım.

“ÇİMEN’İN KADINLARI II” KARMA SERGİSİ

28-30 Kasım 2018 tarihleri arasında Çukurova Üniversitesi Konferans Merkezinde düzenlenen “ÇİMEN’İN KADINLARI II KARMA SERGİSİ”, KADAUM II. Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi kapsamında yer almaktadır. Serginin Sanat Danışmanlığını Prof. Lea Contantabile ve Prof. Ayşe Özel, Küratörlüğünü de Çimen Bayburtlu yapmıştır.

Sergiye eserleriyle katılan sanatçılar; multidisipliner yaklaşım ekseninde Çimen Bayburtlu’nun ressam kimliği ile yaptığı kadın temalı üç adet resmini yorumlamışlardır. Kendilerine özgü yorumlarıyla izleyenlerini içsel bir yolculuğa çıkaran sanatçılar, “Kadın kimliğinin toplumdaki farkındalığına yönelik” göndermeler yapmışlardır. Farklı ruh hallerini ve yaratma süreçlerini eserleriyle ortaya koyan sanatçılar; görsel izlenimlere dayanan yargıları bilindik nesnelere üzerinden sorgulamışlardır.

Sanatçılar mesleki alanlarına yönelik yetkinliklerini seramik, tual, metal, kâğıt ve tekstil malzemelerini kullanarak; kadınların özel ve iş hayatlarındaki kullanımına yönelik takı, giysi, aksesuar ve obje formunda eserler üretmişlerdir. Eserlerin sergilenmesinde enstalasyon sanatından yararlanmışlardır.

Sergiye; Marmara Üniversitesi’nden Nuriye Çevik İşgören, Çimen Bayburtlu, Demet Öznaz, Leyla Ulusman, Erkan İşgören, Gülhan Acar Büyükpehlivan ve Nezahat Yurtyapar, Tuğçe İşgören, İstanbul Gedik Üniversitesi’nden Candan Durak Ayla, İstanbul Ticaret Üniversitesi’nden Mine Şakire Arık Derin, Nişantaşı Üniversitesi’nden Serdar Bayburtlu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nden Mükerrerem Müge Değer ve öğretmen Zekiye Sayar eserleriyle katkı sağlamışlardır.

Çimen Bayburtlu

Çimen Bayburtlu

Candan Durak Ayla
 Çimen Bayburtlu
 Demet Öznaz
 Erkan İşgören
 Gülhan Acar Büyükpehlivan
 Leyla Ulusman
 Mine Şakire Arık Derin
 Mükerrerem Müge Değer
 Nezahat Yurtyapar
 Nuriye Çevik İşgören
 Serdar Bayburtlu
 Tuğçe İşgören
 Zekiye Sayar

Sanat Danışmanları
 Prof. Lea Contantabile
 Prof. Ayşe Özel

“Çimen'in Kadınları II”

Bu sergide eserleri bulunan sanatçılar;
 multidisipliner yaklaşımın ekseninde
 Çimen Bayburtlu'nun ressam kimliği ile yaptığı kadın
 temalı üç adet resmini yorumlamışlardır.

KÜRATÖR: Çimen Bayburtlu

28-30 Kasım 2018
 AÇILIŞ SAAT 10:30

Çukurova Üniversitesi
 Kongre Merkezi
 ADANA

Çimen'in Kadınları

Serdar Bayburtlu

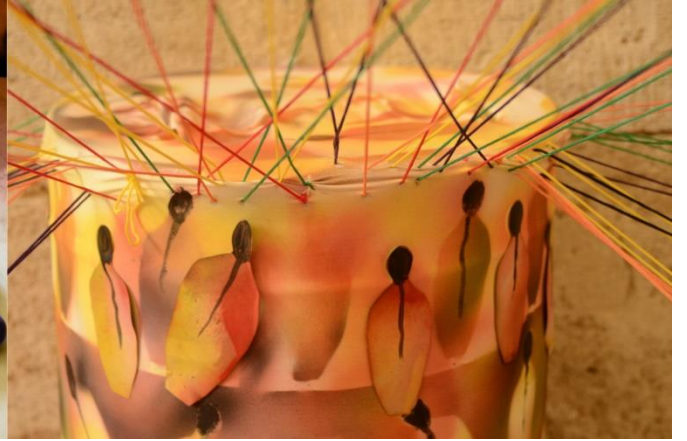
Demet Öznaz

Leyla Ulusman

Nezahat Yurtyapar

Erkan İşgören

Gülhan Acar Büyükpehlivan

Candan Ayla

Nuriye Çevik İşgören

Tuğçe İşören

Nuriye Çevik İşören

Mine Şakire Arıkan

Mükerrem Müge Değer

Namusun Sınırlarını Aşmak: Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet ve Namus Anlatıları

Ayşe Kalav Köken¹

¹Akdeniz Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Elemanı

Kadın ve erkek arasındaki eşitsizlikleri meşrulaştırarak cinsiyet hiyerarşinin oluşmasına bir temel olarak sunulan namus kavramı, bu çalışmada ataerkilliği yeniden üreten toplumsal ve politik bir olgu olarak incelenmektedir. Kadın ve erkeğin cinsiyetine “uygun” cinsiyet kimlikleri edinmesinde namus kavramının göz ardı edilemez bir yapıya sahip olduğu düşünülmektedir. Namus kavramı bağlamında geliştirilen kadın(lık) ve erkek(lik) deneyimlerinin; sorumluluklar ve avantajlar, zorluklar ve kolaylıklar ikiliği içinde oluşturulduğu savı, Akdeniz Üniversitesi’ndeki kadın ve erkek öğrencilerle yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilen verilerle tartışılmaktadır. Kadın cinselliğinin ve bedeninin düzenlenmesini ve denetlenmesini gerektiren için bir araç olarak kullanılan namus kavramının ardındaki toplumsal, kültürel, politik ve ideolojik etkenlerin irdelenmesi amaçlanmaktadır. Kadına yönelik şiddetin bir biçimi olarak görülen namus kavramının farklı toplumsal yapılar ve ataerkillikler içinde biçim ve içerik olarak dönüştüğü, fakat özündeki ataerkilliğin ve cinsiyetçiliğin sarsılmadığı iddia edilmektedir. Çalışmada öncelikle namus kavramının arka planına bakılarak namus kavramına kuramsal bir yaklaşım sergilenmekte; kadın bedeninin ve cinselliğinin denetiminin evrensel olduğu göz önünde tutularak dünyanın farklı bölgelerinde kadın bedeninin denetiminin nasıl gerçekleştirildiği örneklendirilmekte; Doğu ve Akdeniz toplumlarının dışında, dünyanın batısında da, namus kavramıyla ilişkili olabilecek uygulamaların var olduğunu ortaya koyan çalışmalar analiz edilmektedir. Her bir ataerkil rejimin kendine özgü yöntemlerle kadına yönelik şiddeti ve eril tahakkümü sürdürdüğü gerçeği, tarihin birçok döneminde ve dünyanın çok farklı yerlerinde yaşanan cinsiyet ayrımcı politikalar ve uygulamalarla vurgulanmaktadır. Namusun, birçok yapı, söylem ve ideolojiyle sarmalandığı tezi, namusun kadın(lık) ve erkek(lik) durumlarının yapısına ilişkin açıklamalar sunan toplumsal cinsiyet kavramı temelinde savunulmakta; namusun mülkiyet, akrabalık ve cinsellik kavramları içinden tartışılması ile farklı tartışma alanları açığa çıkarılmaktadır. Utanç-şeref dikotomisinde cinslere görevler, sorumluluklar ve roller *yükleyen* namus ahlakı, toplumsal cinsiyet kavramının sınırlarının belirginleşmesine neden olmaktadır. Toplumsal cinsiyet sınırları dahilinde yaşamamanın kadın ve erkek için “namussuzluk” anlamına gelebildiği ve sınırları aşmanın cinsler için farklı cezalandırma ağları ortaya çıkardığını iddia eden bu çalışmada, görüşmecilerinin anlatılarının bu bağlamda önemli olacağı düşünülmektedir. Kadının cinselliğini sakınmasını ve bekaretini değerli kabul eden namus kodları ile kadının bedeni, eril ideolojinin hizmetine sunulan bir meta haline almaktadır. Kadın bedeni ve cinselliği, erkeğin, ailenin ve soyun sembolik, sosyal ve ekonomik sermayesinin artmasında namus kavramı temelinde araçsallaştırılmaktadır. Akdeniz Üniversitesi’nde okuyan öğrencilerle yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilen veriler ışığında, görüşmecilerin namusu anlamlandırma biçimleri, geleneksel-modern ikiliği bağlamında, rahat kızlar kategorisi yaratılarak ve namusun cinsiyetlendirilmiş görünümü temaları bağlamında tartışılmaktadır. Her bir görüşmecinin yaşadıklarının ve anlattıklarının biricikliği ve özneliği üzerinden yapılacak tartışmalarda, görüşmecilerin sunduğu bilgiler, *feminist bir merak* ve bakış açısıyla irdelenmektedir. Toplumsal cinsiyete dair bir bilgi araştırması sunmayı hedefleyen bu çalışmada, 15 erkek ve 20 kadın öğrencinin bireye doğduğu andan itibaren öğretilen kadın(lık) ve erkek(lik) rollerine içkin olan namus olgusuna dair geliştirdikleri tepkilerinin sorgulanması amaçlanmaktadır. Görüşmecilerin bu toplumsallaşma sürecine uyum sağlayıp sağlamadıkları, ataerkiyle hangi noktalarda uzlaştıkları ya da mücadele yöntemleri geliştirip geliştirmedikleri tartışılmaktadır. Görüşmecilerin namus kavramını nasıl tanımladıkları incelendiğinde, görüşmecilerin, namus kavramının kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran ve kadını, bedenini ve cinselliğini eril tahakküm altına alan yönlerini bir yandan eleştirirken diğer taraftan da kendilerine uygun bir namus anlayışı tarif etmeye ve yaratmaya çaba gösterdikleri anlaşılmaktadır. Bu ataerkinin araçlarıyla yeniden uzlaşmayı gerektirmektedir. Görüşmeciler, kendi ahlak anlayışlarını betimlerken her ne kadar namus kavramını dile getirmeseler de, cinselliklerini, bedenlerini ve kimliklerini toplumsal düzenin bir parçası olarak kurgulamaktan da vazgeçmemektedirler. Bunun en belirgin örneği, görüşmecilerin namusu tanımlarken çizdikleri “hayata bakış açısı”, “yaşam stili” tasvirlerinde ortaya çıkmaktadır. Erkek görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu, namusun *yalnızca* bekareti simgeleyen anlamlarına karşı çıksa da; bununla beraber yeni düzenleme pratikleri inşa etmekte ve kadınların bekareti üzerinde değil ama cinselliklerini yaşama biçimleri, davranış biçimleri ve insanlarla ilişkileri üzerinden *kıskançlık* temelinde başka tahakküm biçimleri ortaya koymaktadır.

Anahtar sözcükler: Namus, Toplumsal cinsiyet, İktidar

Beyond the Lines of Honor: University Students' Narrations of Gender and Honor

Ayşe Kalav Köken

In this study, the concept of honor leading to the gender hierarchy by justifying the inequalities between men and women is analyzed as a social and political notion which reproduces the patriarchy. The concept of honor is maintained to have a non-negligible nature to make “appropriate” gender identities for men and women. The claim that states experiences of *womanhood* and *manhood* developed within terms of honor are formed in such dichotomies as “responsibilities and advantages”, “difficulties and easiness” is discussed with the data acquired through in-depth interviews with male and female students in Akdeniz University. It is aimed to study social, cultural, political and ideological factors underneath honor which is used as an “appropriate” tool to control and regularize women’s sexualities and bodies. It is argued that the concept of honor regarded as a way of violence against women is transformed in manners and content within different social structures and patriarchies but the essential points named patriarchy and sexism are not eroded. The study primarily aims to search for the theoretical insights as to what is beneath the concept of honor and present worldwide examples concerning control of female bodies. Considering the fact that regulation of female bodies and sexuality is universal, practices related to the issue in the west of the world besides Eastern and Mediterranean societies are analyzed. The idea that every patriarchal regime in every period of history maintains violence against women and male dominance via distinctive methods is emphasized through sexist politics and practices worldwide. The claim that honor is surrounded with a great many structures, discourses and ideologies is argued within the context of gender which indicates the nature of honor in terms of womanhood and manhood. Furthermore, different themes of discussion are developed by considering honor with regards to possession, kinsfolk and sexuality. Morals of honor which attribute duties, responsibilities and roles to genders in the dichotomy of shame and honor lead to the fact that the lines of gender are clarified. Interviewees’ narrations are regarded to be significant in that crossing the lines of gender might connote to being dishonorable for both women and men and different patterns of punishment arise for each sex. With the codes of honor which values virginity and the protection of female sexuality, female bodies turn into a commodity served for the male ideology. Female bodies and sexuality are instrumentalized with regards to honor in order to indicate the symbolic, social and economic capital of men, family and lineage. In the light of the in-depth interviews carried out with Akdeniz University students (15 men and 20 women), their narrations are discussed through such themes as “traditional versus modernity”, “free girls” and “gendered faces of honor”. Each narration is analyzed by a feminist point of view with a *feminist curiosity* as the stories are subjective and exclusive. In this study it is aimed to question the interviewees’ reactions to the concept of honor which is intrinsic to gender roles. It is discussed as to whether they conform to that socialization process or develop any kinds of methods to struggle with patriarchy and in what parts they reconcile with patriarchy. When the narrations are evaluated, it is understood that on the one hand they criticize honor in that it justifies violence against women and suppresses women sexuality but on the other hand they try hard to define and create their own “honor”s, which necessitates a patriarchal bargain. Although they do not state the concept of honor in their definitions, they cannot avoid constructing their sexuality, bodies and identities as parts of a social order. This idea becomes apparent in their descriptions concerning “an outlook on life” or “ways of living”. Most of male interviewees object to the understanding of honor which means nothing but virginity; yet they construct new practices of regulation and develop other modes of domination practices on women within the context of jealousy including the codes of conduct, relations with other people and ways of living their sexuality.

Keywords: Honor, gender, power

Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşlerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi

Burcu Şanlı¹, Ayda Çelebioğlu², Duygu Vefikuluçay Yılmaz³

¹Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Kadın Araştırmaları Anabilim Dalı

²Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi-Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

³Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi-Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin sosyo-demografik özelliklerine göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşıma dayalı olarak desenlenmiştir. Araştırmanın evreni, Mersin ilinde ikamet eden kadınların tamamından oluşmaktadır. Mersin ilinde ikamet eden, 18 yaşın üzerinde ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan kadınlar araştırmaya dahil edilme kriterlerine uygun katılımcılar olarak belirlenmiştir. Çalışma grubu, kartopu örnekleme yöntemiyle seçilmiş olan 15 kadın ile sınırlıdır. Araştırmanın verileri, ‘Kişisel Bilgi Formu’ ve ‘Bireysel Derinlemesine

Görüşme Soru Formu' ile toplanmıştır. 'Kişisel Bilgi Formu', çalışma grubuna dahil edilen katılımcıların toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına ilişkin görüşlerini etkileyebileceği düşünülen sosyo-demografik özellikleri içeren sorulardan (yaş, medeni durum, meslek, öğrenim durumu, çocuk sahibi olma durumu, en uzun yaşanılan yerleşim yeri vb.) oluşmaktadır. 'Bireysel Derinlemesine Görüşme Formu'nda ise aile kurumunun tanımı ve katılımcı için ne ifade ettiği, evliliğin bir tercih mi yoksa mecburiyet olarak mı görüldüğü, bekar yaşam biçiminin evlilikteki yaşam biçiminden farkı, bekar bir kadına yönelik toplumun bakış açısı, evlilik öncesi flört hakkındaki düşünceleri, ailede bir kadından beklenen görevler, her kadının anne olmak isteyip istemediği, anneliğin her kadının doğasında olup olmadığı, anneliğin tanımı, namus, şeref, iffet kavramlarını nasıl tanımladığı, bekarete ve kürtaja karşı bakış açısı, kadın-erkek eşitliği, kız-erkek çocuğuna karşı tutumu, kadının ve erkeğin ev içi rolleri ve kadının ekonomik özgürlüğü ile ilgili sorular yer almaktadır. Verilerin analizi için, nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi sonucunda, katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinden elde edilen araştırma bulguları, sekiz tema kapsamında incelenmiştir. Bu temalar şu şekildedir: (1) Toplumsal cinsiyet, (2) Kadın bedeni, (3) Aile, (4) Annelik, (5) Bekaret, (6) Kürtaj, (7) Eşitlik, (8) Namus, iffet ve şeref. Araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğu bir kadının bekaretini korumasını, kendisinin ve ailesinin 'namusunu koruması' ile eş değer görmediklerini ifade etmişlerdir. Kadınların çoğunun 'namus' kavramını 'dürüstlük, sözüne güvenilirlik ve onur' kavramları ile özdeşleştirdikleri belirlenmiştir. Araştırmaya göre, anneliğin toplumsal cinsiyet kalıp yargıları paralelinde, her kadının doğuştan gelen kodlarında var olduğu ancak anneliğin herkese uygun olmadığı görüşünde olan kadınlar çoğunluktadır. Kadınlar özellikle kız çocukların, flört ilişkisinde erkek çocuklarına nazaran çok daha dikkatli olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların önemli bir çoğunluğu kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanların tamamı, bir kadının ekonomik açıdan özgür ve tam bağımsız olması gerektiğini, herhangi bir kişiye, özellikle de eşine muhtaç olmadan 'kendi ayakları üstünde durması gerektiğini' ifade etmiştir. Araştırmanın sonucunda, kadınların genel toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi görüşlerinin olduğu söylenebilir. Buna rağmen bazı katılımcılardan elde edilen bulgulara göre, cinsiyetçi söylemlerin kimi zaman bizzat kadınlar tarafından savunulduğu da gözden kaçmamaktadır. Ayrıca yükseköğrenim görmüş bazı kadınların, kadınların genel yaşamına ilişkin geleneksel bakış açısına sahip olduğu ve kadınları yalnızca atfedilen roller ve ödevler çerçevesinde tanımladıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, kadın, sosyo-demografik özellikler.

Investigation Of Women's Views On Gender Roles According To Socio-Demographic Features Burcu Sanlı Ayda Çelebioğlu Duygu Vefikuluçay Yılmaz

This research was conducted to investigate the views of women on gender roles according to their socio demographic features. This research was designed based on phenomenological approach of qualitative research methods. Women who reside in Mersin, who are over 18 years of age and volunteered to participate in this research defined as meets inclusion criteria and were consists of the sample of the research. The study group is limited to 15 women selected by the snowball sampling method. The data of the research have been collected by using personal information form and individual in-depth interview form. The personal information form which contains information about questions involving socio-demographic features that are likely to influence the participants' views on gender stereotypes (age, marital status, educational status, having children etc.). The individual in-depth interview form contains information about definition of the family institution and what it means for the participant; whether marriage is choice or necessity; difference of lifestyle between single and marriage; society's point of view for single woman; opinions of premarital dating; charges of woman in family; whether every woman wants a baby; definition of motherhood, honor and dignity; woman's view point of virginity and abortion, gender equality, attitude to girl-boy child, woman's and man's roles in family. For the analysis of the data, content analysis was used from qualitative data analysis methods. As a result of content analysis, research findings from participants' views of gender roles were examined in eight themes. The themes are; (1) Gender, (2) Woman's body, (3) Family, (4) Motherhood, (5) Virginity, (6) Abortion, (7) Equality, (8) Honor and Dignity. In this research, the majority of participants stated that protecting a woman's virginity does not equal guarding her and her family's honor. It was determined that most of the women identified the concept of 'honor' with the concepts of 'honesty, reliability and honour'. According to the research, for most of the women, similar to the gender stereotypes, motherhood is in every woman's code but motherhood is not appropriate for every women. Women stated that especially girls have to be more careful than boys in premarital dating. A significant majority of participants stated that they thought that men and women were equal. In this research all of the participants stated that woman has to be economically free and fully independent, and 'stand on their own feet' without needing anybody, especially without needing a partner. As a result of the research, it can be said that women have an egalitarian view of general gender roles. Nevertheless, according to some participants the sexist discourse is sometimes defended by women themselves. In addition, it has been

determined that some women who have higher education level have traditional view women's general life and describe women only in the context of roles and assignments attributed to them.

Keywords: Gender roles, gender stereotypes, woman's socio-demographic features.

Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Üzerine Etkisinin Belirlenmesi

Sultan Alan, Cemile Onat Köroğlu, Ayseren Çevik¹, Burcu Avcıbay Vurğec

¹Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Anne ve baba tutumları, çocuğun ailedeki ve toplumdaki yerini belirler. Bu tutumlar çocukta temel karakteristik özelliklerin oluşmasında en etkili faktördür. Çocuk için kişiliğinin oluşumunda önemli rol oynayan ilk özdeşim modelleri anne ve babalardır. Bu bağlamda anne-baba-çocuk üçgenindeki tutumlar, karı-koca olarak sunulan model ve kardeşler arasındaki ilişkiler toplumsal cinsiyet rollerinin belirlenmesinde büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışma ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerinin üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 1 Mart-1 Mayıs 2018 tarihleri arasında Adana şehrine bağlı yerleşim alanlarında (mahalle-ilçe-il) yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Adana'da yaşayan evli ve çocuk sahibi olan kadın ve erkekler oluşturmuştur. Örneklemi ise araştırmanın yapıldığı tarihte, araştırmaya katılmaya gönüllü olan kadın ve erkekler oluşturmuştur. Araştırma için etik kurul onayı ve katılımcılardan sözlü bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Veriler; araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formuyla toplanmıştır. Anket formu, ebeveynlerin sosyo demografik özellikleri ve cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Katılımcıların, yaş ortalaması 37.37±11.368'dir. Tamamı evli kişilerden oluşan katılımcıların %67'si kadın ve %33'ü erkeklerden oluşmaktadır. Kadınların %72'si ev hanımı ve erkeklerin %44'ü memurdur. Katılımcıların %84'ünün çekirdek aileye sahip olduğu ve %59'unun ilde yaşadığı bulunmuştur. Ebeveynlerin eğitim durumuna bakıldığında, %35'inin lise ve %34.5'inin üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Katılımcıların %96.5'i eşlerin çocuk sahibi olma kararını birlikte vermesi gerektiğini, %92.5'i ailedeki kararların eşler tarafından birlikte alması gerektiğini, %92'si bir erkeğin karısını aldatmasının normal karşılanmaması gerektiğini, %90.5'i mesleki gelişme fırsatlarının kadın ve erkeklere eşit sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunların dışında katılımcıların %82'si kadının cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşaması gerektiğini, %56.5'i kadının akşamları tek başına sokağa çıkmaması gerektiğini, %67'si bekâr bir kadının ekonomik bağımsızlığını kazanmış olsa bile ailesinden ayrı yaşamaması gerektiğini ve %72'si kadınların akşam yediden önce evde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ebeveynlerin eğitim durumu ile "Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.", "Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar verir.", "Kadınlar akşam yediden önce evde olmalıdır.", "Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır." görüşleri arasında anlamlı fark saptanmıştır. (sırasıyla; p=0,016, p=0,038, p=0,008, p=0,000). Katılımcıların aile tipi ile "Bekâr kadının evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.", "Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır." ve "Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir." görüşleri arasında anlamlı fark saptanmıştır. (sırasıyla; p=0,012, p=0,021, p=0,002) Katılımcıların meslekleri ile "Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.", "Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir." ve "Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır." görüşleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. (sırasıyla; p=0,019, p=0,017, p=0,039). Ataerkil temelden gelen toplumumuzdaki ebeveynlerin sahip olduğu aile tipi, eğitim ve çalışma durumunun, toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Kadın ve erkeklerin eğitim düzeylerinin artması ve çalışma hayatında eşit yer almaları, ebeveyn tutumlarında etkili olmakta, toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde daha eşitlikçi bir yaklaşıma sahip olmalarını sağlamaktadır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda kadın ve erkekler için eğitim düzeyinin artırılması ve eşit çalışma şartlarının sağlanması, toplumsal cinsiyet rolleri üzerine eşitlikçi bakış açısının sağlanmasında etkili olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, cinsiyet rolleri, ebeveynlerin etkisi

Determination The Effects Of Parents On Social Gender Roles

Sultan Alan, Cemile Onat Köroğlu, Ayseren Çevik, Burcu Avcıbay Vurğec

Maternal and father attitudes determine the child's place in the family and community. These attitudes are the most effective factor in the formation of basic characteristics in children. Mothers and fathers are the first identification models that play an important role in the formation of child personality. In this context, attitudes in parent-child triangles, the model presented as husband and wife, and the relationships between siblings have a great influence in determining the gender roles. This study was conducted to determine the effect of parents on gender roles. The research was conducted in the residential areas (neighborhood-district-province) of Adana city between 1 March and 1 May 2018. The universe of the research is composed of men and women who are

married and have children in Adana. The sample was composed of men and women who volunteered to participate in the research at the time of the research. Ethical committee approval for the research and oral informed consent were obtained from the participants. Data; were collected by the researchers in the form of a questionnaire prepared in accordance with the literature. The questionnaire consists of a total of 30 questions aimed at determining the attitudes of parents towards their socio-demographic characteristics and gender roles. The average age of participants was 37.37 ± 11.368 . 67% of the participants were married and 33% were male. 72% of women are housewives and 44% of men are civil servants. It was found that 84% of the participants had a nuclear family and 59% were living on the ground. When the education level of parents is examined, it is seen that 35% of them are high school and 34.5% are university graduates. 92.5% of the respondents said that they should get together with their spouse, 92.5% of the respondents should take the decisions together by their spouses, 92% of the males should not be fooled by their wife, 90.5% .Other than these, 82% of the participants stated that women should live after sexual marriage, 56.5% of women should not go out alone in the evenings, 67% of them should not live separately from their family even if they have gained economic independence, and 72% they must have been at home before they left. There was a significant difference between the education status of the parents and the opinions of "Everything you say in your house should be done.", "The man decides how to use the income in the family." "Women must be at home before the evening." and "The birth of a boy raises her value." (Respectively; $p = 0.016$, $p = 0.038$, $p = 0.008$, $p = 0.000$). A significant difference was found between the views of the participant's family type and the opinions of "The father should say the last word in choosing the single woman to marry a single woman.", "The woman raises her value when giving birth to a boy." and "If a woman is not a child, the boy should marry again." (Respectively; $p = 0.012$, $p = 0.021$, $p = 0.002$). It is seen that there is a meaningful difference between the views that "A woman should be married again if she is not a child", "A woman should be able to go out alone in the evenings" and "Housework in the family should be shared equally between spouses." (Respectively; $p = 0.019$, $p = 0.017$, $p = 0.039$). It has been found that family type, education and working status of parents in our society that are coming from patriarchal basis are influential on gender roles. Increased levels of education of women and men and equal participation in working life are influential in parental attitudes and provide a more egalitarian approach to gender roles. It is envisaged that increasing the level of education for women and men in line with the results obtained and ensuring equal working conditions will be effective in providing an equitable point of view on gender roles.

Keywords: Gender, gender roles, parents' influence

Toplumsal Cinsiyetin Müzik Üzerindeki Yansımaları

Münire Akgül¹

¹Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarıyla ilgili çalışmalar incelendiğinde, bu kavramlarla ilgili dünya toplumlarında kadının aleyhine olan bir ayrımcılığın varlığından söz etmek mümkündür. İnsan türünün maruz kaldığı ilk temel ayrımcılık öğelerinden biri de toplumsal cinsiyettir. Doğumla birlikte oluşan biyolojik cinsiyet farklılığı zamanla toplumsal cinsiyet rollerinin oluşmasına temel oluşturur. Yani özde biyolojik olan cinsiyet kavramı, içinde yaşadığı toplumun bireyleri tarafından atfedilen özelliklerle toplumsal cinsiyet kavramına dönüşür. Bu dönüşüm geçmişten günümüze kadınları, insanın varoluşunun göstergesi olan, eğitim, ekonomi, politika, sanat vb. alanlarda ayrımcılığa maruz bırakarak ikinci plana itilmesine neden olmuştur. Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde, kadınların ve erkeklerin yaşamlarını sürdürdükleri toplum içerisinde üstlendikleri cinsiyet rollerinin, doğal bir şekilde ortaya çıkan bir iş paylaşımından çok içinde yaşanılan kültürün aktarılması sonucu belirlendiği ve zaman içerisinde rollerin ve sorumlulukların değiştiği konularına vurgu yapılmıştır. Müzik tarihinde de benzer ayrımcılıklara rastlanmaktadır. Kadınlar üretilen müziği gösterişli bir şekilde sunan birey olarak kabul edilirken, müziğin yaratıcılık gerektiren üretim bölümünde daha çok erkeklerin öne çıktığı görülmektedir. İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren toplumlar müzikle iç içe olmuştur. Kimi zaman müzik, toplumsal kutlamalarda bir eğlence aracı olmuş, kimi zaman ise dinsel törenlerde kullanılmıştır. Zaman zaman savaşlarda, askeri ortamlarda motive amaçlı ve ayrıca insanların bedensel-ruhsal sağlıklarını tedavi etmede kullanılmıştır. Toplumlararası ilişkilerde birleştirici ve bütünleştirici bir unsur olarak da müzikten etkili bir şekilde yararlanılmıştır. Aynı zamanda bu tarihsel süreç içerisinde insanlar, duygularını ve düşüncelerini müzikle anlatmışlar, müzikle ağlayıp müzikle eğlenmişlerdir. Anneler çocuklarını uyutmak için ninniler söylemişler, yakınlarının ölümünde ağıtlar yakmışlar, düğünlerde müzikle coşmuşlardır. Bu çalışmada, kadının sanatın bir dalı olan müzikte evrensel boyutta ne gibi ayrımcı tutumlarla karşılaştığı, yapılan müzik eserlerinde kadının nasıl görmezden gelinerek, söz hakkının elinden alındığı, cinsel meta olarak kullanıldığı konusu irdelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışma doküman inceleme modeli temel alınarak tasarlanmıştır. Çalışmada Türkiye'deki ve dünyadaki müziğin ayrımcılık temelli kadınlara yapılan eşitsizliklerin, haksızlıkların

ve kadına yönelik ötekileştirmenin bilinçli ya da bilinçsiz olarak nasıl yapıldığı ile ilgili alanyazın incelenerek sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Toplumsal cinsiyet, Kadın, Ayrımcılık, Müzik.

Toplumsal Cinsiyet: Türkülerde Kadın

Münire Akgül¹ Metehan Çelik²

¹Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

²Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri

Bu çalışmada, toplumumuzdaki cinsiyete yönelik geleneksel doku içerisinde kadına dair sorunların türkülerde nasıl vurgulandığı araştırılmıştır. Toplumsal cinsiyete dair alanyazın dikkate alındığında, kadınların ve erkeklerin, yaşadıkları toplum içerisinde yükledikleri rollerin, kendiliğinden ortaya çıkan bir iş paylaşımından çok yaşanan kültürün aktarılması sonucu belirlendiği ve zaman içerisinde rollerin ve sorumlulukların değiştiği vurgulanmaktadır. Kadın ve erkeğin fizyolojik farklılıklarına bağlı olarak cinsiyet rolleri oluşturulmaktadır. Teorik bağlamda literatür incelendiğinde dikkati çeken kadına yönelik algı daha çok annelik ve çocuk bakımı, ev işleri, eşinin ihtiyaçlarını giderme ve bakımı vb. atıflar şeklinde görülmektedir. Duyuşsal özellikler açısından ise duygusal ve hassas bir yapıya sahip olduğu gözlenmektedir. Erkek yönelik algı ise daha çok ekonomik gelir getiren, güç gerektiren problemleri çözebilen, koruyucu vb. atıfların yapıldığı gözlenmektedir, aynı zamanda duyuşsal özellikler açısından kaba, cesur, atılgan vb. özellikler yakıştırılmaktadır. Bu toplumsal atıflar direk ya da dolaylı olarak kadın ve erkek arasında ayrımcılığa ve eşitsizliğe neden olurken sadece ev ve dış yaşamla ilgili bir ayrımcılıktan öte birçok alanda da bu ayrımcılığı görebilmekteyiz. Bu ayrımcılık televizyon, reklamlar, çocuk kitapları, gazete ve dergiler, müzik klipleri gibi alanlarda gözlenmekle birlikte cinsiyet kalıp yargılarını ve ön yargılarını sürdürmede insanları bu yönde etkilemede önemli bir role sahiptir (Dökmen, 2012). Özellikle müzik ve müzikle ilgili yapılan kliplerin kadın ve erkeği kalıp yargılar çerçevesinde gösterdikleri belirlenmiştir. Kadınlar duygulu, mantıksız, kandıran ve uçarı olarak; erkekler ise cinsel olarak saldırgan, talepkar ve maceracı olarak gösterilebilir. Bu tür müzik kliplerinin kadınlara ilişkin algıları etkilediği belirlenmiştir (Franzoi, 2012). Çeşitli alanların toplumsal cinsiyet rollerini etkilediği düşünüldüğünde toplumu ve kültürü etkileyen önemli olgulardan bir tanesinin sanat olduğu ifade edilebilir. Sanatın bir dalı olan müzik, içinde yaşanan kültürün simgesel yansıması ya da bir toplumun yaşama biçimi olmasından dolayı işlevsel olarak kişinin bulunduğu toplum içinde birlikte hareket etmesi, girişimci ve düzenli davranış sergilemesinde etkileyici olabilmektedir. Mesela, milli marşlar yaşadığımız toplumun tüm bireylerine ait bir simge olduğu için o toplum içerisindeki kişilerin din, dil, ırk, gelenek ve göreneklere ne olursa olsun herkesi etkileyebilmektedir (Cengiz, 2011). Ayrıca müziğin, inanç, eğlence, matem gibi temaları içinde barındırdığı ve bu özelliğinden dolayı toplumlarda ortak kader ve bütünleşme duygularını sağlayan sosyal mesajları da verdiği kabul edilmektedir. Müzikal bir çalışma yapılırken çalışmanın yapıldığı ortamın koşulları önemlidir, yaratılan müzikal eserler, içinde yaşanan toplumun (savaş, sağlık, ekonomi vb) o anki sosyolojik olaylarına göre oluşturulabilmektedir. Toplumlar geleneksel ya da çağdaş değerlere sahip olabilmektedir. Bu iki boyut müzik eserlerine ilham kaynağı olurken geleneksel cinsiyet rollerine de göndermeler yapmıştır. Araştırmada, türkülerde kadının cinsel meta, zorla evlendirilme, uzak yerlere verilme (Zorunlu göç), berdel gibi konular nitel araştırma yöntemlerinden biri olan döküman analizi yöntemiyle irdelenmiştir. Çalışmanın amacı geleneksel cinsiyet rollerinin türkülerle pekiştirilmesine vurgu yapmak ve eşitlikçi cinsiyet rolleri açısından kadının toplum içerisinde bir birey olarak, erkeklerden farklı olmadığını eşit ve adaletli bir yaşamın olması gerektiği bilincini oluşturmaktır. Araştırma çalışılan türkülerle sınırlandırılmıştır. Çalışmaya dahil olan türküler dam üstünde un eler, yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar, iki dağın arasında kalmışam, oy berdelim berdelim türküsü gibi türkülerden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, kadın, türküler, eşitsizlik, geleneksellik

Çocuk Öykülerinde Yer Alan Kahramanların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından İncelenmesi: Behiç Ak Örneği

Bekir Yıldız¹ Filiz Yurtal²

¹Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

²Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

Cinsiyet insanları kadın ve erkek olarak sınıflandıran, gruplandıran ve ayırt eden farklı rol ve görevler ortaya koyan önemli bir özelliktir. Bireyin yaşamı boyunca aldığı isimden, oynadığı oyun ve oyuncağa, edindiği meslekten kendisine biçilen aile içi sorumluluklara kadar birçok alanda toplumun cinsiyete yüklediği anlamın etkisini görmek mümkündür. Bireyin cinsiyete ilişkin sahip olduğu özellikler, erkeksi ve kadınsı davranış

tutumları doğuştan geldiği gibi toplum tarafından da birtakım anlamlar oluşturularak bireye yüklenir. Bebeklik dönemi ve ilk çocukluk döneminde oluşan cinsiyet algısı okul çağı döneminde bilinçli veya bilinçsizce toplumun, kültürün ve eğitimin etkisiyle şekillenmektedir. Çocuğun cinsiyet ve toplumsal cinsiyet oluşturmaya yönelik algısını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Toplumun içinde bulunduğu durumu ve o toplumun kültürel bakış açısını en iyi anlatan kaynaklardan biri de ortaya konulan yazılı kaynaklardır. Çocuğun cinsiyet gelişimini, cinsiyete ilişkin algısını, toplumsal cinsiyet rolleri geliştirmesine yönelik tutumlarını ve toplumun bireylere yüklediği cinsiyet rollerini çocuk yazınında da görmek mümkündür. Çocuğun okuduğu hikayelerde yer alan kadın ve erkek rolleri çocuğun cinsiyete ilişkin algı oluşturmada önemli bir araçtır. Bu çalışmanın amacı yazar Behiç Ak'ın çocuk öykülerinde yer alan kahramanların toplumsal cinsiyet rollerini belirlemek, hikayelerde yer bulan toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının belirlemek ve bu rolleri toplumsal cinsiyet şeması kuramı çerçevesinde değerlendirmektir. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak yürütülen araştırmada doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak çözümlenmiştir. Yazarın gülümseten öyküler serisindeki on öykü (Vapurları Seven Çocuk, Güneşi Bile Tamir Eden Adam, Pat Karikatür Okulu, Buzdolabındaki Köpek, Kedilerin Kaybolma Mevsimi, Alaaddin'in Geveze Su Boruları, Geçmişe Tırmanan Merdiven, Havva ile Kaplumbağa, Akvaryumdaki Tiyatro, Galata'nın Tembel Martısı) kahramanları taşıdığı cinsiyet rolleri bağlamında değerlendirilmiştir. Seçilen hikayeler, kolay ulaşılabilir durum örnekleme ve ölçüt örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Yapılan inceleme sonucu kadın cinsiyet rolleri, anne rolü, eş rolü, kız çocuk rolü, kız kardeş rolü, büyükanne rolü, teyze rolü, hala rolü ve mesleki rol olarak belirlenirken; erkek cinsiyet rolleri, baba rolü, eş rolü, erkek çocuk rolü, erkek kardeş rolü, büyükbaba rolü, dayı rolü, amca rolü ve mesleki rol olarak belirlenmiştir. Hikayelerde en sık kullanılan kadın cinsiyet rolü, anne rolü ve kız çocuk rolü olurken; erkek cinsiyet rolü olarak da baba rolü ve erkek çocuk rolü yer almıştır. Hikaye kahramanlarının sahip olduğu meslekler, hikayede edindikleri karakterler, kişilik halleri, ebeveyn durumları cinsiyet farklılıklarına göre değişiklik göstermiştir. Hikayede seçilen ana ve yardımcı karakterlere ilişkin toplumsal cinsiyet rollerine uygun olarak hikaye olay ve içeriği yapılandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, çocuk öyküleri, cinsiyet rolü

Kadına Yönelik Şiddetin Erkekliğin İnşası Bağlamında İncelenmesi: Ayla Kutlu'nun Öyküleri Üzerinden Bir Çözümleme

Baran Barış¹

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Genel Dilbilim Bölümü Doktora Programı Öğrencisi

Alanyazında “birinci dalga” olarak adlandırılan feminist hareketin birinci dönemini izleyen yıllarda feminizmin kuramsal yönü güçlenmeye başlar. Örneğin, Simone de Beauvoir'ın *İkinci Cins* adlı çalışması (1948) eşitsizliğin tarihsel, biyolojik, psikanalitik arka planını ve yazınsal metinlerdeki yansımalarını ortaya koyar. Feminist hareketin ikinci dalgasının kendini göstermeye başladığı dönemde ise feminist kuram, farklı kuramlarla ortak zeminde buluşur ve buna bağlı olarak birden çok feminist kuram geliştirilir. Örneğin, radikal feminizm, bağımsız bir kadın hareketinin gerekliliğinin altını çizer ve aile gibi kurumların ataerkil normların yeniden üretilmesine hizmet ettiğini savlarken varoluşçu feminizm, kadının erkeğe göre tanımlanması ve “öteki” olarak konumlandırılmasını tartışmaya açar. Yazınsal yapıtları feminist yöntemle okumak ise eril bakış açısıyla yazılan yapıtlarda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin temsillerini bulmak, erkek merkezli okumaların göz ardı ettiği kadın kahramanların, konumları, mekânlarla ilişkisi, kullandıkları dil gibi konuları, çözümlemenin odağına almaktır. Çalışmamızda üç araştırma sorusu belirlenmiştir: Ataerkil toplumlarda erkeklere biçilen toplumsal cinsiyet rolleri nelerdir?, Connell'ın hegemonik erkeklik olarak tanımladığı erkeklik ve diğer erkeklik biçimleriyle şiddet olgusu arasında nasıl bir ilişki vardır?, Kadınların yazınsal üretimlerinde erkekliğin inşasıyla şiddet olgusu arasındaki ilişki nasıl sunulmuştur? Araştırma nesnesi olarak yazınsal yapıtların seçildiği çalışmamızda varoluşçu feminizm, radikal feminizm gibi birden çok feminist kuram temel alınarak Ayla Kutlu'nun öykülerinde kadına yönelik şiddetle erkeklik arasındaki ilişkinin hangi temsillerle sunulduğunun ortaya konması amaçlanmıştır. Ataerkiye hizmet eden medyanın sunumlarında kadınlara yönelik erkek şiddetinin faili söylemde hep örtükleştirilmiş ve böylece korunmuştur. Bu durum, failin lehine sonuçlara neden olurken feminist bir bakış açısıyla yazılan ve çözümlenen yazınsal yapıtlar, erkek şiddetini görmemize ve ifşa etmemize olanak sunmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda failerin kimliklerinin ataerkil düzene eleştirel yaklaşan metinler aracılığıyla çözümlenmesi öncelenmiştir. Çalışmamızın veri tabanını Ayla Kutlu'nun *Mekruh Kadınlar Mezarlığı* (1995) ve *Zehir Zıkkım Hikâyeler* (2001) adlı öykü kitaplarında yer alan metinler oluşturmaktadır. Bu metinler, amaç bölümünde özetlenen feminist kuramlar çerçevesinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik çözümlemesi kullanılarak incelenmektedir. Öykülerde erkekler, kadın bedeni ve cinselliği üzerinde denetim kurarken şiddete başvururlar. “Mekruh Kadınlar Mezarlığı” adlı öykünün Hediye'sine yönelik erkek şiddeti, cinsel tacizle başlar. Kardeşi Şahid'in en yakın arkadaşları dâhil, Hediye'yi bir “av” olarak nitelerken Hediye'nin onları reddetmesi, daha çok kinlenmelerine yol açar. Şahid'i doldururlar ve onun eline Hediye'yi öldüreceği

tabancayı verirlerken söylemleriyle şiddeti meşrulaştırırlar. Öykülerde erkekler arası çatışmalarda, savaşlarda erkeklerin birbirlerini cezalandırmalarında kadına yönelik cinsel şiddetin bir araç haline getirildiği saptanmıştır. Kutlu'nun "Ödeşme" adlı öyküsü bu konuyu irdeler. Ataerkil düzenin temelindeki şiddeti bir başka yönüyle açığa çıkaran öykülerden biri de "Yaşamın Şiiri" adlı öyküdür. Kadına isim verilirken bile cinsel nesneye indirildiği vurgulanır. Dilber, kendi isminden başlayarak kadına verilen isimleri sorgular. Erkek dünyasının kendisini cinselliğiyle sınırlamasını reddeden Dilber de yaşamındaki erkeklerin şiddetine uğrar. Ataerkil düzenin kadınlara yönelik erkek şiddetini meşrulaştırdığı incelenen metinler aracılığıyla saptanırken araştırma sorularımızın yanıtları şöyledir: Ataerkil toplumlar, özel ve kamusal alanda erkeklerin varlık göstermesine ve buna bağlı olarak baba, eş, yönetici, memur, esnaf, şöför gibi birçok rol ve mesleği üstlenmesine olanak vermektedir. Bu rollerle ilişkili olarak erkekliği akıl, fiziksel güç, otoriteyle özdeşleştirir ve bu ilişkiler, erkek egemenliğini pekiştirir. Connell'a göre hegemonik erkeklik, kadınlarla birlikte diğer erkekler üzerinde de egemenlik kurar. Düzenin desteklediği hegemonik erkeklik, kadınlardan üstünlüğü savunurken bu üstünlüğün korunması amacıyla şiddeti de meşrulaştırır. Ataerkil normlara uymayan erkeklik biçiminin temsilcilerinin ise dışlandığı ya da erkek şiddetine maruz kaldığı görülür. Kadınlar, yazınsal üretimlerinde ataerkinin meşrulaştırdığı şiddeti farklı tarihlerde, farklı toplumlarda yaşayan kadınların yaşamlarından sundukları örneklerle açığa çıkarırlar. Çalışmamızda öyküleri incelenen Kutlu'nun metinlerinde de kadına yönelik erkek şiddetiyle erkekliğin inşası arasında doğrudan bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Kadın, feminizm, erkeklik, şiddet, edebiyat

Analyze Of Violence Against Women In The Context Of The Construction Of Masculinity: A Review From Ayla Kutlu's Stories

Baran Barış

In the years following the first period of the feminist movement the theoretical direction of feminism begins to strengthen. In the period when the second wave of the feminist movement feminist theory meets on a common ground with different theories, and accordingly, more than one feminist theory is developed. To read literary works with feminist methods is to find representations of gender inequality in works written by masculine point of view and to focus on issues such as the heroines, positions, relations with places and languages they use, which are ignored by male-centered readings.

In our study, three research questions were identified: What are the roles of gender reassigned men in patriarchal societies?, What is the relationship between hegemonic masculinity and other forms of masculinity and the phenomenon of violence?, How is the relationship between the construction of males and the phenomenon of violence presented in literary productions of women? Based on multiple feminist theories, such as existential feminism and radical feminism, our study, in which the literary works were selected as research objects, aimed to reveal the representations of the relationship between violence against women and masculinity in the stories of Ayla Kutlu. In the presentations of the media serving the constitution, the agent of male violence against women is always covered and thus protected. This provides the possibility of seeing and revealing male violence, written and analyzed in a feminist perspective, while causing the agent's favorable results. The database of our work constitutes texts in Kutlu's works *Mekruh Kadınlar Mezarlığı* (1995) and *Zehir Zıkkım Hikâyeler* (2001). These texts are examined using content analysis from qualitative research methods in the framework of feminist theories summarized in the aim section. In stories, men resort to violence while controlling women's body and sexuality. Male violence against female heroine "Mekruh Kadınlar Mezarlığı" begins with sexual harassment. Men call the woman a "hunt". Their rejection by Hediye causes them to be crushed. They provoke Hediye's brother and give a gun to him for kill her. In stories, in men's conflicts, it has been determined that sexual violence against women is a tool for men to punish each other. In another story which called "Yaşamın Şiiri", even when the name is given to the woman, it is emphasized that it is reduced to the sexual object. Dilber questions the names given to the woman starting from her own name. Refusing to limit the male world to her sexuality, Dilber is also exposed to the violence of men in her life. The answers of our research questions are: Patriarchal societies allow men in private and public spheres to have many roles and occupations. In relation to these roles, masculinity is associated with mind, physical power, authority, and these relations reinforce male dominance. According to Connell, hegemonic masculinity dominates other men as well as women. While the hegemonic masculinities supported by the order defend the superiority of the women, it also legitimizes the violence in order to protect this superiority. Representatives of masculinity, which do not conform to patriarchal norms, are exposed to external or male violence. Women are exposed to the violence that patriarchal societies have legitimized in their literary production. In Kutlu's texts, it was also found that there was a direct relationship between the male violence against women and the construction of the masculinity.

Keywords: Woman, feminism, masculinity, violence, literature

Türk Romanında İşçi Kadınlar: Reşat Enis Aygen ve Orhan Kemal'in Seçilmiş Romanları Üzerine Bir Değerlendirme

Sema Çetin Baycanlar¹

¹Çukurova Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Türk edebiyatında toplumcu gerçekçi anlatının önemli yazarlarından olan Orhan Kemal ve Reşat Enis eserlerinde bireyi değil toplumu anlatmayı yeğlemişlerdir. Yaşamlarının bir kısmını Adana'da geçiren bu yazarlar, eserlerinde Çukurova'da yaşanan değişimi farklı açılardan ele almışlardır. Bu yazarların emek sömürüsünü anlatan romanlarının merkez kişileri erkekler olsa da kadınlar da emek ve cinsellik sömürüsünün önemli figürleri olarak karşımıza çıkarlar. Türk edebiyatında işçi sınıfı ve sorunlarının edebi eserlere yansımalarının, Avrupa edebiyatlarına göre daha geç bir döneme rastlamasının nedeni, sanayileşmenin gecikmesi olarak düşünülmektedir. Sanayileşme ve bunun toplumsal hayata yansımaları açısından romanların yazılış tarihleri dikkate alındığında ise Çukurova özel bir öneme sahiptir. İşçi sınıfının romanda görülmeye başlaması bazı yazarlar açısından rastlantısal ki buna örnek olarak Orhan Kemal verilebilir, Reşat Enis örneğinde olduğu gibi bazı yazarlar açısından da bilinçli olarak gerçekleştiği değerlendirilmektedir. Bu sebeple her iki başlığı da içine alabilecek bir okuma yapıldığında, toplumcu gerçekçiliğin sanat yansıtmadır öngörüsünden yola çıkarak kaleme alınmış Afrodit Buhurdanında Bir Kadın (1937), Toprak Kokusu (Eser ilk olarak Kara Toprak adıyla basılmıştır. 1944), Cemile (1952), Bereketli Topraklar Üzerinde (1954) romanları seçilmiştir. Afrodit Buhurdanında Bir Kadın romanı; İstanbul, Zonguldak ve Ankara'da diğer romanlar ise Çukurova'da geçmektedir. Genellikle tarım ve sanayi işçiliğinin anlatıldığı romanlar kadınlar açısından değerlendirildiğinde farklı sonuçlar belirmektedir. Bu romanlarda aynı toplumsal sınıfa mensup kadınların birbirinden farklı fakat pek çok açıdan kesişen hayat hikâyeleri içinde çaresizlikleriyle nasıl mücadele etmek zorunda kaldıkları, bu mücadelede nasıl bir bedel ödedikleri, sadece emeklerinin değil bedenlerinin de sömürüldüğü anlatılmaktadır. Yukarıda anılan romanların şimdiye kadar daha çok edebi değerleri, toplumcu gerçekçi edebiyat içindeki yeri, işçi sınıfı ve romanlarımız gibi başlıklar altında incelendiğini ve değerlendirildiğini görüyoruz. Romanların, Türkiye'de kadın ve kadın sorunları başlığı altında önemli bir başlık olarak alabileceğimiz işçi kadınların temsilleri açısından değerlendirilmesinin, 20. yüzyılda yazılmış bu romanların ve yazarlarının konuya bakış açısını ortaya koyacağını düşünüyoruz.

Anahtar Sözcükler: Türk romanı, kadın, toplumcu gerçekçilik,

Labor Women in Turkish Novel: An Evaluation of the Selected Novels of Reşat Enis Aygen and Orhan Kemal

Sema Çetin Baycanlar

Orhan Kemal and Reşat Enis, the important authors of the socialist realist narrative in Turkish literature, preferred to tell the society, not the individual. These writers, who spent a part of their lives in Adana, discussed the change in Çukurova in their works from different angles. Although the authors of these writers' novels, explaining labor exploitation, are often men, women are often exposed as important figures of labor and sexual exploitation. The reason for the reflection of the working class and problems in literary works in Turkish literature to be later than European literature is thought to be the delay of industrialization. In terms of industrialization and its reflection on social life, Çukurova has a special precaution when considering the date of writing novels. To begin to see the working class in the roman is coincidental in terms of some authors, for example Orhan Kemal can be given, it is evaluated that it is done consciously in the sense of some writers as in the case of Reşat Enis. For this reason, when a reading that could include both titles was made, these novels, which were taken from the way that social reality realism reflected art, Afrodit Buhurdanında Bir Kadın (1937), Toprak Kokusu (The work was first printed with the name Kara Toprak. 1944), Cemile (1952), Bereketli Topraklar Üzerinde (1954) were selected. Afrodit Buhurdanında Bir Kadın tells İstanbul, Zonguldak and Ankara and other novels in Çukurova. Generally, when the novels on which agriculture and industrial work are described are evaluated in terms of women, different results emerge. In these novels, women of the same social class are told how they have to struggle with their helplessness in different but many intersecting life stories, how they pay for this struggle, not only their labor, but also their bodies are exploited. We see that the above-mentioned novels are examined and evaluated under titles such as literary values, social literary realism, working class and novels. Roma women and women's issues to assess in terms of representation of women workers can get a major title under in Turkey, we think would demonstrate the perspective of the subject of this novel and the writer was written in the 20th century.

Keywords: Turkish novel, woman, socialist realism.

2000'lerde Feminist Hareket ve Çokkültürlülük Kuramı

Bilge Durutürk¹

¹Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

Özellikle 1980 sonrası etnisite, ırk, cinsiyet ve sınıf unsurları ekseninde ortaya çıkan kesişimsel kimlik politikaları, 2. dalga feminizmden 3. dalga feminizme geçiş süreci içerisinde sosyal-kültürel sermaye ve aynı zamanda tecrübeyle kadın gruplarının ihtiyaçlarının farklılaştığı prensibinin ön plana çıkması ile kendini göstermiştir. Bu paralelde toplum ve toplulukların kültürel farklılıkları çerçevesinde tanınma politikası gibi çokkültürlülük kuramının temel parametreleri feminist kuramla yakından ilintili hale gelmektedir. Ancak bu durum, 2. Dalga feministlerin savunmuş olduğu evrensellik ilkesi ile 3. Dalga içerisindeki feminist kadın grupların "çeşitlilik" savunusu arasında bir uzlaşmazlık halini de ortaya çıkarmaktadır. Çünkü bazı kadın gruplarının içinde yaşadıkları topluluğun ya da sosyal çevrenin farklı kültür, örf ve adetleri paralelinde ön plana çıkan durumları, evrensellik, cinsiyet eşitliği, ve özgürleşme gibi feminist parametreler ile çatışabilmektedir.

Bu çalışma kapsamında bir toplum içerisinde azınlık kültüre sahip toplulukların o topluluğun kadın bireyleri üzerinde kurdukları ya da kurdukları varsayılan ataerkillik iktidar ilişkilerine dair feminist kuramın vermiş olduğu cevaplar incelenecektir. Çalışmada, bazı kültür ve topluluklarda farklılık gösteren gelenek ve göreneklerin (kadın sünneti, erken yaşta ve zorla evlendirme, başörtüsü veya burka/çarşaf giyme zorunluluğu) çok kültürlülük içerisinde yer alan liberal ve eleştirel bakış açıları bağlamında ortaya konduğu teorik bir analiz amaçlanmaktadır. Bu paralelde, modern batı toplumlarında küçük gruplar halinde yaşayan farklı gelenek, görenek ve adetlere sahip topluluklara dahil kadın bireylerin kendi tercihleri veyahut zorlama yoluyla yerine getirdikleri ritüellerin feminist kuram içerisinde yarattığı tartışmalar ve bu tartışmaların temel dayanakları ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, Çokkültürlülük, Ataerkillik, Gelenek ve Görenekler, Kültür

Feminist Movement in 2000's and Multiculturalism

Bilge Durutürk

Intersectional identity politics within the scope of race, class gender after 1980's has been occur with the prominence of diverse needs of different women groups' experience and social-cultural capital during the transition from 2nd wave to 3rd wave feminism. Regarding the context of the society and community differences, multiculturalism theory's parameters such as recognition politics closely associated with feminist theory. However, It burst out a contradiction between the principle of universality defended by 2nd wave feminism and diversity in women groups claimed by 3rd wave feminism. Because the fragile situation of some women groups who live in a community where its culture, rituals or traditions are different causes the controversial debates of feminist discourse such as universality, equality or emancipation of all women.

This study examines the replies of feminist theory in terms of the patriarchal relations in a society whose communities' minority culture oppresses their women. In this study it aims a theoretical analysis to understand how liberal and critical approaches in multiculturalism reveal differentiated traditions or rituals (female genital mutilation, forced or early marriage, wearing headscarf or hijab/burqa) in some culture or communities. Considering that, this study executes the main pillars and arguments in feminist theory about the rituals and traditions adopted – autonomously or forcibly- by women of minority culture or group in modern western societies.

Keywords: Feminism, Multiculturalism, Patriarchy, Rituals and Traditions, Culture

Murray Rothbard'ın Sözleşme Teorisi Perspektifinden Kürtaj Olgusuna Bakış

Elif Can Çakır¹

¹Felsefe Anabilim Dalı Yüksek lisans Mezunu, Mersin.

Felsefe tarihinde önemli bir yere sahip olan toplumsal sözleşme teorisi, bir topluluk içinde yaşayan insanların hangi şartlarda bu birlikteliği devam ettirebileceklerini belirledikleri bir sözleşmede uzlaştıklarını varsayar. Sözleşme kuramcıları, toplumsal hayatın sınırlarını ve bireylerin haklarını korumak için sözleşmeye ihtiyaç duyulan bir tabiat halini betimlerler. Tabiat halinden toplum haline geçen insanların nelere hakkı olduğu ve içinde oldukları topluluğun nasıl idare edileceğini bu toplumsal sözleşmeye dayandırırılar. J. Locke, T. Hobbes, J. Rousseau gibi önemli düşünürler sözleşme teorisinin klasik kuramcılarıdır. Sözleşme teorilerinin bu çalışmaya konu olan temel argümanları, mülkiyet hakkı ve yaşama hakkına dikkat çekmeleri olacaktır. Mülkiyet hakkı, sözleşme teorisyenlerince toplumun başlangıç noktasıdır. Öyle ki mülkiyet hakkı, yaşama hakkı ve

sözleşme kavramları birbirinden ayrılmaz bir şekilde işlenmiştir. Kürtaj olgusu, toplumsal kimliklerle olan ilişkisinde değerlendirildiğinde anne kimliği, aile kurumu, dini sistemlerin bakışı gibi pek çok açıdan tartışılan bir konu haline gelmiştir. Bu çalışma, bu tartışmaların temelinde olan bir ikileme dikkat çekmeyi hedefler. Bu ikilem, annenin bedeni üzerindeki kararı ve bebeğin potansiyel bir insan olarak yaşamını devam ettirmesi noktasında çözülemeyen gibi görünür. Sözleşme teorisinin kürtaj olgusunda başvurulacağı nokta tam da bu ikilemdir. Annenin bedeni üzerindeki mülkiyet hakkı ve bebeğin yaşama hakkı, sözleşme teorisi içinde ele alınabilir. Bu ikilemin tartışıldığı ve bu çalışmada görüşlerine yer verilen temel düşünür Murray Rothbard (1926 - 1995) olacaktır. Rothbard, sözleşme teorisyenlerini takip ederek yeni bir sözleşme kuramı oluşturmuştur. Onun kürtaja bakışı, sosyal ve siyasal teorisinin birlikte ortaya konulduğu alandır. *Özgürlüğün Etiği* adlı eserinde sözleşme teorisi içinde kürtaj olgusuna yer verir. Kürtaj tartışmalarına kendi sistemi içinde cevap arayan Rothbard için kürtaj olgusu insan haklarına vurgu yapılarak tartışılır. Bu bağlam içinde kürtaj olgusunu, mülkiyet hakkı ve yaşama hakkı ikileminde sözleşme teorisi bağlamında incelemek bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sözleşme, kürtaj, doğal hak.

An Overview to Abortion Concept From The Perspective of Social Contract Theory

Elif Can Çakır

The theory of social contract, which has an important place in the history of philosophy, assumes that people living within a community have agreed to a conclusion under which conditions they can maintain this association. Contract theorists describe a state of nature that needs a contract to protect the rights of individuals and the boundaries of social life. They base this social contract on which rights people naturalizing into society are entitled to and how to manage the community they belong to. J. Locke, T. Hobbes, and J. J. Rousseau are classic theorists of contract theory. The basic arguments of contract theories which are the subjects of this work will be the fact that they draw attention to the property right and the right to life. The right of property is the starting point of society for contract theorists, so that the right to property, the right to life and the concept of contracts are inextricably intertwined. When evaluated in its relation to social identities, the concept of abortion has become a matter of debate in many respects such as maternal identity, family institution and religious systems. This study aims to draw attention to a dilemma that is at the heart of these debates. This dilemma appears to be insoluble at the point that whether a mother can make decision about her own body and the baby can continue his/her life as a potential human being. It is precisely this dilemma that the contract theory is to be applied to abortion concept. The mother's right of property on her body and the right of the child to live can be addressed in the contract theory. The main thinker in this study will be Murray Rothbard (1926 - 1995) who discusses this dilemma and has given his views. Rothbard followed the contract theorists and created a new contract theory. His view to abortion is the place where social and political theories are put together. In his work titled *The Ethics of Liberty*, he deals with the concept of abortion in the terms of contract theory. For Rothbard, who is seeking answers to abortion debate in his system, the issue of abortion is discussed within the emphasis on human rights. In the context of contract theory, the main purpose of this study is to examine the concept of abortion within the dilemma between the right to ownership and the right to life.

Keywords: Contract, abortion, natural rights

Çocukların Toplumsal Cinsiyete Yönelik Kalıp Yargılarının İncelenmesi

H. Beyza Canbazoğlu¹, Filiz Yurtal¹

¹Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

Davranış ve bireysel özellikler bakımından cinsiyetler arasında, insanların kalıplaşmış algı biçimleri vardır. Bu kalıplaşmış algı biçimleri, toplumsal cinsiyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda toplumsal cinsiyet, bireylerin cinsiyetle ilgili kalıp yargısal (stereotipik) özellikleridir (Hogg ve Vaughan, 2011: 694). Çocuklar toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını içeren geleneksel sosyal çevrelerde büyüdüklerinden, yaşları ilerledikçe toplumsal cinsiyet kalıp yargıları zamanla daha fazla şekillenmektedir (Martin, Wood, & Little, 1990). Yapılan çalışmalar, toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına ilişkin algıların, okul öncesi dönemden orta çocukluk dönemine kadar istikrarlı ve hızlı bir gelişme gösterdiğini ortaya koymaktadır (Bigler, 1995; Blakemore, 2003; Serbin, Powlishta, Gulko, Martin, & Lockheed, 1993). Bu süreçte çocukların oyunlar, eylemler, renkler, meslekler ve kişilik özellikleri gibi alanlarda toplumsal cinsiyet normlarına ilişkin kalıp yargısal bilgileri oluşmakta ve artmaktadır (Serbin, Powlishta, Gulko, Martin ve Lockheed 1993). Alanyazın incelendiğinde, yapılan çalışmaların çoğunlukla okul öncesi çocuklarına yönelik meslek, çizgi film, oyun-oyuncak, eylemler kapsamında

toplumsal cinsiyet algılarının belirlenmesi (Dilek, 2014; Gündüz Kalan, 2010; Kalaycı, 2015; Kaynak, 2017; Kaynak ve Aktaş, 2017; Kalaycı ve Hayırsever, 2014; Seçgin ve Kurnaz, 2015; Vatandaş, 2007; Özsoy ve Taşdelen, 2016; Özen Uyar ve Yılmaz Genç, 2017; Yağan Güder, Ay, Saray ve Kılıç, 2017; Gümüşoğlu, 2014; Çelebi Öncü ve Esra Ünlüer, 2012; Yağan Güder ve Alabay, 2016; Banse vd., 2010; Barutcu, 2002; Berndt & Heller, 1986; Bigler, 1995; Carter & Patterson, 1982; Conry-Murray, 2013; Güney, 2012; Katz, & Ksanskak, 1994; Killen & Stangor, 2001; Schuette & Killen, 2009; Serbin vd., 1993; Stoddart & Turiel, 1985; Şıvgın & Deniz, 2017; Şirvanlı-Özen, 1992; Trautner vd., 2005; Blakemore, 2003; Conry-Murray & Turiel, 2011; Karasaraçoğlu, 1998; Martin, 1989; Theimer, Killen, & Stangor, 2001; Ünlü, 2012) üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili literatürü değerlendirdiğimizde, ilkökul öğrencilerine yönelik toplumsal cinsiyet kalıp yargıları bağlamında çok az çalışmaya rastlanılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, ilkökul çocuklarının toplumsal cinsiyete yönelik kalıp yargılarının belirlenmesidir. Araştırmanın modeli nicel araştırma desenlerinden tarama çalışması olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin güneyinde yer alan bir devlet okulunda, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargı Formu" kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargı Formu, ilgili literatür taranarak üçlü likert (kadın, erkek, kadın-erkek) tipinde oluşturulmuştur. Formun kapsamı, "oyun/hobi, oyuncak, ev içinde/dışında yapılan işler, eylemler, meslekler, renkler, aksesuar ve duygusal edinim/kişilik özellikleri" olmak üzere sekiz kategoriden oluşmaktadır. Araştırmanın verilerinin çözümlenmesinde, öğrencilerin formda yer alan kategorilerdeki her bir maddeye ilişkin verdikleri yanıtların frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Bu doğrultuda verilerin analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, kalıp yargı, ilkökul dönemi.

Göbek Bağını Koparamayanlar Şiddetin Öteki Yüzü Dehşet

Rebia Dirim¹

¹Analitik Psikoterapist-Psikiatrik Sosyal Çalışmacı

Bu sunumda; Psikoanalitik teorinin düşünme yöntemine dayalı olarak, kadına yönelik şiddetin anne- çocuk ilişkisindeki ayrışma sorununa ve bunun getirisi olan içsel çatışmalarla ilişkisi üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Anne ve çocuk arasındaki ilişkinin tekdüzey /linear bağın gerek anne gerekse çocuğun dünyasında ortaya çıkardığı zorlanmaların ana hatları kısaca teorik çerçevede anlatılarak, annelik rolünün çocuğun dış dünya ve sevgi nesnelere ile kuracağı ilişkide taşıdığı sorumluluk ve sonuçları bu toplantı temalarından biri olan kadın ve şiddet başlığında daha farklı nasıl okunabilir? sorusu önem kazanmaktadır. Şiddet uygulamak bir dışa vurum ise bu mekanizmaya yol açan süreçler neler olabilir? hangi içsel duygular hangi süreçlerin travması sonucu bu mekanizmaya dönüşebilir? Vak'a örneklerinden hareketle bu mekanizmaların toplumuzun üst katmanlarındaki kadınları dahi ne şekilde etkilediğini ve şiddetin ne derece içselleştirilebildiğini açıklamaya çalışacağız. Toplumumuzda şiddet sadece erkeklerle özgü değil hemen hepimizin içinde var olan bir durumdur. Önemli olan bu konuda kazanılabilecek farkındalığı sağlayabilmeyiz, nasıl sorusunu düşünmektir.

Anahtar Kelimeler: Annelik, odipal, ayrışma

Ebeveynlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Üzerine Etkisinin Belirlenmesi

Sultan Alan Cemile Onat Köroğlu Ayseren Cevik¹ Burcu Avcıbay Vurğec

¹Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Anne ve baba tutumları, çocuğun ailedeki ve toplumdaki yerini belirler. Bu tutumlar çocukta temel karakteristik özelliklerin oluşmasında en etkili faktördür. Çocuk için kişiliğinin oluşumunda önemli rol oynayan ilk özdeşim modelleri anne ve babalardır. Bu bağlamda anne-baba-çocuk üçgenindeki tutumlar, karı-koca olarak sunulan model ve kardeşler arasındaki ilişkiler toplumsal cinsiyet rollerinin belirlenmesinde büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışma ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerinin üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 1 Mart-1 Mayıs 2018 tarihleri arasında Adana şehrine bağlı yerleşim alanlarında (mahalle-ilçe-il) yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Adana'da yaşayan evli ve çocuk sahibi olan kadın ve erkekler oluşturmuştur. Örnekleme ise araştırmanın yapıldığı tarihte, araştırmaya katılmaya gönüllü olan kadın ve erkekler oluşturmuştur. Araştırma için etik kurul onayı ve katılımcılardan sözlü bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Veriler; araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formuyla toplanmıştır. Anket formu, ebeveynlerin sosyo demografik özellikleri ve cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Katılımcıların, yaş ortalaması 37.37±11.368'dir. Tamamı evli kişilerden oluşan katılımcıların %67'si kadın ve %33'ü erkeklerden oluşmaktadır. Kadınların %72'si ev hanımı ve erkeklerin

%44'ü memurdur. Katılımcıların %84'ünün çekirdek aileye sahip olduğu ve %59'unun ilde yaşadığı bulunmuştur. Ebeveynlerin eğitim durumuna bakıldığında, %35'inin lise ve %34.5'inin üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Katılımcıların %96.5'i eşlerin çocuk sahibi olma kararını birlikte vermesi gerektiğini, %92.5'i ailedeki kararların eşler tarafından birlikte alması gerektiğini, %92'si bir erkeğin karısını aldatmasının normal karşılanmaması gerektiğini, %90.5'i mesleki gelişme fırsatlarının kadın ve erkeklere eşit sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunların dışında katılımcıların %82'si kadının cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşaması gerektiğini, %56.5'i kadının akşamları tek başına sokağa çıkmaması gerektiğini, %67'si bekâr bir kadının ekonomik bağımsızlığını kazanmış olsa bile ailesinden ayrı yaşamaması gerektiğini ve %72'si kadınların akşam yediden önce evde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ebeveynlerin eğitim durumu ile "Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.", "Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar verir.", "Kadınlar akşam yediden önce evde olmalıdır.", "Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır." görüşleri arasında anlamlı fark saptanmıştır. (sırasıyla; p=0,016, p=0,038, p=0,008, p=0,000). Katılımcıların aile tipi ile "Bekâr kadının evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.", "Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır." ve "Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir." görüşleri arasında anlamlı fark saptanmıştır. (sırasıyla; p=0,012, p=0,021, p=0,002) Katılımcıların meslekleri ile "Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.", "Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir." ve "Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır." görüşleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. (sırasıyla; p=0,019, p=0,017, p=0,039). Ataerkil temelden gelen toplumumuzdaki ebeveynlerin sahip olduğu aile tipi, eğitim ve çalışma durumunun, toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Kadın ve erkeklerin eğitim düzeylerinin artması ve çalışma hayatında eşit yer almaları, ebeveyn tutumlarında etkili olmakta, toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde daha eşitlikçi bir yaklaşıma sahip olmalarını sağlamaktadır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda kadın ve erkekler için eğitim düzeyinin artırılması ve eşit çalışma şartlarının sağlanması, toplumsal cinsiyet rolleri üzerine eşitlikçi bakış açısının sağlanmasında etkili olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, cinsiyet rolleri, ebeveynlerin etkisi

Determination The Effects Of Parents On Social Gender Roles

Sultan Alan Cemile Onat Köroğlu Ayseren Çevik Burcu Avcıbay Vurğaç

Maternal and father attitudes determine the child's place in the family and community. These attitudes are the most effective factor in the formation of basic characteristics in children. Mothers and fathers are the first identification models that play an important role in the formation of child personality. In this context, attitudes in parent-child triangles, the model presented as husband and wife, and the relationships between siblings have a great influence in determining the gender roles. This study was conducted to determine the effect of parents on gender roles. The research was conducted in the residential areas (neighborhood-district-province) of Adana city between 1 March and 1 May 2018. The universe of the research is composed of men and women who are married and have children in Adana. The sample was composed of men and women who volunteered to participate in the research at the time of the research. Ethical committee approval for the research and oral informed consent were obtained from the participants. Data; were collected by the researchers in the form of a questionnaire prepared in accordance with the literature. The questionnaire consists of a total of 30 questions aimed at determining the attitudes of parents towards their socio-demographic characteristics and gender roles.

The average age of participants was 37.37 ± 11.368 . 67% of the participants were married and 33% were male. 72% of women are housewives and 44% of men are civil servants. It was found that 84% of the participants had a nuclear family and 59% were living on the ground. When the education level of parents is examined, it is seen that 35% of them are high school and 34.5% are university graduates. 92.5% of the respondents said that they should get together with their spouse, 92.5% of the respondents should take the decisions together by their spouses, 92% of the males should not be fooled by their wife, 90.5% .Other than these, 82% of the participants stated that women should live after sexual marriage, 56.5% of women should not go out alone in the evenings, 67% of them should not live separately from their family even if they have gained economic independence, and 72% they must have been at home before they left. There was a significant difference between the education status of the parents and the opinions of "Everything you say in your house should be done.", "The man decides how to use the income in the family." "Women must be at home before the evening." and "The birth of a boy raises her value." (Respectively; p = 0.016, p = 0.038, p = 0.008, p = 0.000). A significant difference was found between the views of the participant's family type and the opinions of "The father should say the last word in choosing the single woman to marry a single woman.", "The woman raises her value when giving birth to a boy." and "If a woman is not a child, the boy should marry again." (Respectively; p = 0.012, p = 0.021, p = 0.002). It is seen that there is a meaningful difference between the views that "A woman should be married again if she is not a child", "A woman should be able to go out alone in the evenings" and "Housework in the family should be shared equally between spouses." (Respectively; p = 0.019, p = 0.017, p = 0.039). It has been found

that family type, education and working status of parents in our society that are coming from patriarchal basis are influential on gender roles. Increased levels of education of women and men and equal participation in working life are influential in parental attitudes and provide a more egalitarian approach to gender roles. It is envisaged that increasing the level of education for women and men in line with the results obtained and ensuring equal working conditions will be effective in providing an equitable point of view on gender roles.

Keywords: Gender, gender roles, parents' influence

Yoksulluğun Görünmeyen Yüzü: Kadın

Ezgi Şahin¹Nevin Hotun Şahin²

¹Arel Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Bölümü

²İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Yoksulluk, insanların temel gereksinimlerini karşılama olanağına sahip bulunamaması, kişilerin yaşayabilecekleri minimum yaşam standartlarının olmamasıdır. Yoksulluk tanımlanması ve sınırlarının belirlenmesi güç bir kavramdır ve çeşitli görünümleri vardır. Dünya'daki yoksul nüfusa bakıldığında büyük çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu, kadın ve çocukların yoksulluktan dolayı aile içi şiddette en fazla etkilenen kesim oldukları görülmektedir. Yoksulluk içinde yaşayan kadınların sayısı son yıllarda, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, erkeklerle karşılaştırıldığında önemli oranda artmıştır. İşgücü piyasasına katılımın düşük olmasına ve eğitim imkanlarından yararlanmamaya paralel olarak toplumsal cinsiyet rollerinin biçimlendirdiği kadın olma durumu, geleneksel kadın rol modeliyle yetiştirilmek, kadına gelir elde etmek için zaman kalmamasını beraberinde getirmektedir. İşgücü piyasasının kadınlara yönelik ayrımcı tutumları da kadın yoksulluğunu artırmaktadır. Kadının doğurganlık ve bakım işleri nedeniyle işe yeterince düzenli gelemeyeceği, erkekler kadar verimli çalışamayacağı düşünülmekte, işyerinde kadınlardan "kadın rollerine" uygun işleri yapması beklenmekte ve kadımla erkeğin bir arada çalışmasına eleştirel bakılabilmektedir. Bu derlemenin amacı; Dünya'da ve Türkiye 'de yoksulluk literatüründe en ciddi sorunların başında yer alan kadın yoksulluğunu konu edinmektedir. Yoksul kadınlar, onların yaşadığı sorunlar, kadınların yoksullaşma nedenleri irdelenmiştir. Bu çalışma Google akademik veritabanı'nda "kadın ve yoksulluk" anahtar kelimesi kullanılarak 2005-2015 yılları arasında ulusal ve uluslararası yayınlanan derleme ve makalelerden taranmıştır. Ulaşılabilen derleme ve makaleler araştırma kapsamında ele alınan başlık ve yayın yılı sınırlılığında incelenmiştir. Araştırmada 35 tane derleme ve makale incelenmiştir. Tarama yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada, Yoksulluğun kadın açısından ele alınması 1970'lerden sonradır. Bu tarihten sonra kadın çalışmaları ağırlık kazanmış ve yoksulluk olgusu kadın açısından ele alınmaya başlamıştır. Literatürde kadın yoksulluğunun, yaşanan ortamın yoksulluk üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir. Yoksulluk haneyi, hane de kadını etkilemektedir. İçinde yaşanan hanenin fiziksel açıdan sağlıklı olması, ev içerisindeki eşyaların eski ve yetersiz olması, oda sayısının az olması gibi etmenler kadınlar üzerinde olumsuz etkiler meydana getirmiştir. Ayrıca, aile yapılarının değişmesi, boşanmaların artması, evlilik dışı çocuk sahibi olma oranının artması ve çocukların kadınlar tarafından bakılması gibi nedenler de yoksulluğun kadınlaşmasını açıklamaktadır. Toplumdan topluma değişmekle beraber, çoğu yerde benzer özellikler gösteren kadın yoksulluğunu etkileyen diğer faktörler incelendiğinde; hane içerisinde kız çocuğuna yapılan ayrımcılık, düşük/yetersiz eğitim, erken ve istemeden yapılan evlilikler, boşanmalar, yüksek doğurganlık oranı, fiziksel ve psikolojik şiddet, sosyal dışlanma, köyden kente doğru gerçekleşen zorunlu göçler, sık yaşanan sağlık sorunları ve işsizlik gibi problemler saptanmıştır. Kadın yoksulluğunu ele alan çalışmalarda yoksul alanlarda yaşayan kişilerin kent merkeziyle olan ilişkilerinin en düşük düzeyde olduğu ya da hiç olmadığı belirgin bir şekilde dikkat çekmektedir. Yoksulluğun kadınlar üzerindeki etkisinde görülen artış, uluslararası yoksullukla mücadele programlarında da gündeme gelmektedir. AB'de yoksulluğun cinsiyeti incelendiğinde her alanda olduğu gibi burada da kadınlar için daha olumsuz (Hollanda hariç) bir tablo ortaya çıkmaktadır. Erkeklerin yoksulluk oranı riski %14 iken, bu oran kadınlar arasında %17 düzeyindedir. Özellikle Avusturya ve Finlandiya gibi yoksulluk oranının AB ortalamasının altında olduğu ülkelerde erkek yoksulluk oranı ile kadın yoksulluk oranı arasındaki açığın daha büyük olması ise dikkat çekicidir. Dolayısıyla ayrımcılığın AB düzeyinde önemli bir sorun olduğu düşünülebilir. Kadın yoksulluğunu ve cinsiyet eşitsizliğini engellemek adına geliştirilmiş mevcut örneklerine baktığımızda, son yıllarda AB üyeliği sürecinde bazı iyileşmelerin sağlandığını ve pozitif ayrımcılık uygulamalarının arttığı görülmektedir. AB sürecinde çeşitli açılımlara giden tek taraf yalnızca hükümetler olmamış, bu dönemde çeşitli uluslararası kurumlar ve yerli ya da uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları da aktif bir biçimde kadın yoksulluğu sorunu ve bu sorunla mücadele yöntemleri konusunda fikir ve politikalar üretmeye başlamışlardır. Kadın yoksulluğu ile mücadelede başlıca amaçlar; toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin azaltılması, kadınların istihdam ve gelir kaynaklarına erişiminin geliştirilmesi ve kendilerine bakamayacak durumda olanlara sosyal korumanın sağlanması olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, kadının yoksulluğu, yoksulluk, yoksulluğun cinsiyeti.

Kadın Üniversite Öğrencilerinin Aldatmaya Yönelik Tutumlarıyla İlişkili Değişkenler

Gülner Habibova¹ Nursel Topkaya²

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Bu araştırmanın amacı, kadın üniversite öğrencilerinin aldatmaya yönelik tutumlarıyla ilişkili değişkenleri incelemektir. Bu doğrultuda, kadın üniversite öğrencilerinin aldatmaya yönelik tutumları ile benlik saygıları arasındaki ilişki ayrıca, aldatan ve aldatılan katılımcıların aldatmaya yönelik tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama deseninde gerçekleştirmiş ve uygun örnekleme yoluyla ulaşılan 200 kadın lisans öğrencisinden veri toplanmıştır. Katılımcıların yaş ortalamaları 20.56'dır (SS. 2.97). Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, romantik bir ilişkide bireyin eşini aldatmaya yönelik tutumunu ölçmek amacıyla geliştirilmiş Aldatmaya Yönelik Tutum Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini analiz etmek için korelasyon analizi, bağımsız değişkenler için t-testi ve Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları; kadın üniversite öğrencilerinin aldatmaya yönelik tutumları ile benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir ($r = -.05$). Araştırmanın diğer sonuçları; aldatma geçmişine sahip katılımcıların aldatma geçmişine sahip olmayanlarla, aldatılma geçmişine sahip olanların ise aldatılma geçmişine sahip olmayanlarla karşılaştırıldığında aldatmaya yönelik tutum puanlarının daha olumlu olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonuçları, literatür eşliğinde tartışılmış ve gelecekte yapılabilecek araştırmalara ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Aldatma, flört ilişkisinde aldatma, benlik saygısı, aldatmaya yönelik tutum

Variables Related To Female College Students' Attitudes Towards Dating Infidelity

Gülner Habibova Nursel Topkaya

The purpose of this study is to examine the variables associated with female students' attitudes toward dating infidelity. In this respect, the relationship between female university students' attitudes towards dating infidelity and their self-esteem has been investigated, also, whether the attitudes towards dating infidelity differ with respect to cheating and dating infidelity history. The study group of the study consisted of 200 female students ($M = 20.56$, $SD = 2.97$). The Personal Information Form, Attitude toward Dating Infidelity Scale, and Rosenberg Self-Esteem Scale were used as data collection tools. Correlation analysis, t-test for independent variables and Mann-Whitney U-Test were performed to analyze the data of the study. The results of the study showed that there was no significant relationship between female university students' attitudes towards infidelity and self-esteem ($r = -.05$). Other results of the study revealed that participants with a history of dating infidelity and cheating have more positive attitudes toward infidelity when compared to those who do not have a history of dating infidelity and cheating. The results of the research are discussed in the light of the literature, and some suggestions were presented for the future research studies.

Key-words: Infidelity, dating infidelity, self-esteem, attitudes towards dating infidelity

Boşanmış Kadının Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Karşılaştığı Sorunlar

Lütfiye İşler¹ Berat Kaya²

¹ Antalya Valiliği

² Antalya AKEV Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmetler Programı

Günümüzde, modern toplum olma isteği nedeniyle oluşan sosyal değişimler toplumun tüm kurumlarını etkilemiştir. Bu etkileşim ile aile içi dinamikler de değişmiş ve boşanma olgusuyla daha sık karşılaşılır hale gelmiştir. Toplumun boşanmış bireye ve boşanma olgusuna bakış açısı olumsuz olduğu gibi (Mastekaasa, 1997: 156), boşanmış kadın ve erkek cinsiyetine yönelik yaklaşımı da farklılık göstermektedir. Erkeğin boşandıktan sonra toplum nezdindeki medeni hali "bekar" olarak ifade edilebiliyorken, boşanmış kadın için "dul" ya da "boşanmış" ifadeleri kullanılmaktadır. Bunun sonucu olarak kadın bu konuda da ikinci cins olarak kavramsallaştırılmakta ve toplum içinde ötekileştirilmektedir. Boşanma; hukuki kaynaklarda evlilik ilişkisi ve aile birliğinin sonlanması olarak yer almaktadır (Plummer & Koch-Hattem, 1986: 523). Boşanma sonrası yaşamda karşılaşılan sorunlar; toplumsal, ekonomik ve psikolojik olmak üzere üç temel kategoriye ayrılmakta (Berman & Turk, 1981: 179-180) ve bu sorunlar kadın ve erkek için farklılık göstermektedir. Özellikle ülkemizde ataerkil yapının hakim olması nedeniyle boşanmış kadınlar yaşadıkları çevrede olumsuz tutumlarla karşı karşıya kalmakta ve toplumda yer bulmada güçlük çekmektedirler. Boşanmış kadınlara aile ve

arkadaşlarının yaklaşımları değişmekte, sosyal çevreleriyle olan ilişki ve iletişimleri olumsuz yönde etkilenmektedir. Toplumsal cinsiyet bağlamında toplumun boşanma olgusuna karşı olumsuz bakış açısı ve bunun neticesinde ortaya çıkan toplumsal baskı ve olumsuz yargılamalar, boşanmış bireylerin, boşanma sonrası hayatlarına uyum süreçlerini zorlaştırmaktadır (Arıkan, 1996: 15). Erkekler; yeni bir hayat kurma, sosyalleşme ve yeniden evlenme konusunda daha kolay karar verebilmekteyken, kadınlar için bu süreç çok daha farklı ve zor işlemektedir. Kadının yalnız yaşamasına ilişkin ailenin ve toplumun gösterdiği tepki, varsa çocuğun velayetinin ve sorumluluğunun annede olması gibi faktörler kadının boşanma sonrası hayatını planlamasını olumsuz etkilemektedir. Boşanma sonrası yaşanan üç temel sorun içinde toplumsal sorunların yanısıra ekonomik sorunlar da önemli bir yer tutmaktadır. Boşanmış kadın eğer bir meslek ya da iş sahibi olarak çalışma yaşamında yer alıyorsa; boşanma sonrası ekonomik yaşam daha kolay sürdürülmekte iken, ekonomik anlamda daha önce eşine bağlı ya da çalışma yaşamında yer almayan kadın için zor bir süreç başlamaktadır. Kadın hayatını sürdürebilmek için, iş bulmak zorunda kalmakta ya da babaevine dönmesi gerekmektedir. Ancak boşanmış kadın babaevine dönse dahi günümüz ekonomik koşullarında kendini çalışmak zorunda hissetmektedir. Bunun yanı sıra bu ekonomik sorunlar kadının tekrar evlenmesi için de zorlayıcı bir etken olmaktadır (İlgar, 2009: 25). Boşanmış kadınlar toplumsal ve ekonomik sorunların dışında, boşanma sonrasında psikolojik problemler de yaşamaktadırlar. Öncelikle sosyal ilişkilerde yaşanan değişiklikler ile beraber yalnızlık duygusunu yoğun olarak hissetmektedirler. Boşanmış kadın, evlilikte var olan sosyal çevresiyle olan iletişiminin kopacağını, evli arkadaşlarının bu kararını onaylamayacaklarını ve hatta kendisini evlilikleri için bir tehdit olarak algılayacaklarını düşünmektedir (Clarke-Stewart, & Brentano, 2006: 69). Toplumun, boşanmış kadına toplumsal cinsiyet bağlamında bakış açısının olumsuz olması nedeniyle kadın, çalışma yaşamında ve sosyal çevresinde özellikle erkeklerle iletişim kurmaktan kaçınmaktadır (Tek Ebeveynli Aileler, 2011: 134-135). Sonuç olarak boşanmış kadın psikolojik anlamda zor bir yaşam sürdürmekte iken, erkekler bu durumu nispeten daha kolay geçirebilmektedirler. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2016 yılı verilerine göre; 2006-2016 dönemini kapsayan 10 yılda Türkiye'de toplam 6 milyon 90 bin 212 çiftin evlendiği, 1 milyon 151 bin 591 çiftin de boşandığı tespit edilmiştir. Ülkemizde kaba boşanma hızının 2017 yılında en yüksek olduğu il, binde 2,57 ile İzmir olmuştur. Bu il binde 2,51 ile Antalya ve Muğla izlemiştir. Bu veriler ışığında ülkemizde boşanma oranının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Boşanma konusuna ilişkin literatür taraması yapıldığında; boşanma olgusunun demografik veriler kapsamında değerlendirildiği ve boşanmanın çocuğa ilişkin etkilerinin araştırıldığı çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Ancak kadının boşanma sonrasında yaşadığı sorunlara ilişkin toplumun bakış açısının toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirildiği çalışmalar görece azdır. Bu çalışmada, kadının boşanma sonrası yaşadığı sosyal, ekonomik ve psikolojik sorunlar toplumsal cinsiyet perspektifinde irdelenmiş olup, bu konuda yapılan araştırmaların az olması sebebi ile çalışmanın literatüre katkı sağlaması ve yeni yapılacak olan çalışmalara ışık tutması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Boşanma sorunları, kadın, toplumsal cinsiyet.

The Problems Of Divorced Women In The Context Of Gender

Lütfiye İşler Berat Kaya

Today, social changes due to the desire to be a modern society have affected all the institutions of society. With this interaction, family dynamics have also changed and divorce rates have increased. Just as the society is negative about the divorced individual and divorce (Mastekaasa, 1997: 156), the approach towards divorced gender is also different. While male is divorced the marital status in the society can be expressed as "single" For woman, "widowed" or "divorced" expressions are used. As a consequence, woman is conceptualized as the second gender in this matter and is being alienated within the society. Divorce; (Plummer & Koch-Hattem, 1986: 523), which is the end of marriage relationship and family union in the legal sources. Problems in life after divorce; social, economic and psychological (Berman & Turk, 1981: 179-180), and these problems differ between men and women. Divorced women face negative attitudes in the environment they live in because of the patriarchal structure in our country, and they find it difficult to have places in society. Family and friends' approaches to divorced women changes, relations and communication with their social environment are affected negatively. In the context of social gender that the negative view of the Society toward divorce and social pressures and negative judgments resulting from this, make it difficult for the divorced individuals to adapt themselves to the life after divorce (Arıkan, 1996: 15). While for men are easier to decide on a new life, socialization and remarriage, this process is much different and difficult for women. Factors such as the reaction of the family and the society to the lonely life of the woman, and the fact that the child's custody and responsibility are the mother, negatively affect the planning of the woman's life after divorce. The reaction of the family and the society to the lonely life of the woman, factors such as the custody and the responsibility of the child fall to mother are negatively affects to planning of the woman's life after the divorce. In addition to social problems, economic problems also play an important role in the three main problems experienced after the

divorce. If a divorced woman is involved in her work life as a profession or business owner; the economic life after divorce is easier to maintain, while for women who are economically unattached or not involved in work life, a difficult process is beginning. In order to survive her life, she has to find job or return to her father's house. However, even if the divorced woman returns to her house, she feels obliged to work in today's economic conditions. Besides, these economic problems are also a compelling factor for women to get married again (İlgar, 2009: 25). Apart from social and economic problems, divorced women also suffer psychological problems after divorce. Firstly, they feel intense loneliness with changes in social relations. The divorced woman thinks that her communication with marital social environment will be cut off, that her married friends will not approve this decision and will even perceive her as a threat to their marriage (Clarke-Stewart, & Brentano, 2006: 69). Because society has a negative gender perspective on divorced women, they are reluctant to communicate with men, especially in the work and social environment (Single Parents' Family, 2011: 134-135). As a result, divorced women are living psychologically difficult lives, while men are relatively easy to manage. Turkey Statistical Institute, according to data of 2016; 10 years covering the period 2006-2016 a total of 6 million 90 thousand 212 couples that married in Turkey, it was found that 1 million 151 thousand 591 couples divorced. The rate of crude divorce in our country is the highest in 2017, with 2.57 in İzmir. Antalya and Muğla followed this province with 2.51. It has been revealed that the rate of divorce is high in our country. When a literature search for the subject of divorce is made, it is seen that the divorce case is evaluated within the scope of demographic data and the studies on the effects of the divorce on the child are investigated. However, studies on the gender context of the society's point of view that regarding the problems women experience after divorce are relatively few.

In this study, the social, economic and psychological problems of women after divorce are examined in the gender perspective and it is aimed to provide a contribution to the literary contribution of the study and to shed light on the new works to be done because of the low researches made in this respect.

Keywords: Divorce issues, women, gender.

Türk İnsanın Anne Tasarımı: İmgeler Ve Beklentiler

Mustafa Altıntaş¹

¹ Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi.

Bu araştırmanın öncül amacı Türk insanının anne tipolojisini anlamaktır. Diğer bir amacı ise bu tipolojinin oluşum evresini belirlemektir. Anneliğin Türk toplumu için ne ifade ettiğini anlamak ve bu durumun kimlerce ne şekilde tanımlandığını bilmek; kadınların toplum nezdinde siyasal, kültürel ve sosyal olarak nasıl konumlandırıldığını öğrenmek adına önemli ipuçları sunar. Araştırmanın kuramsal altyapısı Albert Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına dayanmaktadır. Sosyal öğrenme kuramı toplumsal cinsiyetin nasıl oluştuğunu çeşitli nedensellikler ağı içerisinde açıklamaktadır. Bu kurama göre, kültürün aktarımında model alma ve edimsel koşullanma biçimlerinin yanı sıra bilişsel faktörler de son derece etkili olabilmektedir. Bundan dolayı aynı toplumda farklı eğitim düzeyine sahip bireyler arasında annelik algısı değişebilmektedir. İlgili alan yazına bakıldığında doğrudan annelik üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmanın doğrudan annelik üzerine odaklanması bu araştırmanın özgün değerini oluşturmaktadır. Yapılan akademik çalışmaların çoğunluğu iş ve aile arasında kadının rolünü anlamaya odaklanmaktadır. Ayrıca ilgili alan yazına bakıldığında bu çalışmaların genellikle nicel yöntemle yani anket çalışmalarına dayandığı görülmektedir. Ancak nicel çalışmalar kadın yaşamında anneliğin ne ifade ettiğini anlamak adına oldukça güdük kalmaktadır. Nitel çalışmaların ise yine ilgili alan yazına bakıldığında yeteri kadar olmadığı görülmektedir. Türkçe alan yazında da benzer bir durum vardır. Türkiye'de yeteri düzeyde nitel çalışmaların olmayışı; kadının, hayatın bütün anaformlarında neden ve niçin etkin olmadığını anlamaya imkan vermemektedir. Bu çalışma, bundan dolayı önem arz etmektedir. Bu çalışmada açık uçlu-yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Amaçsal örneklem yöntemiyle kişiler seçilmiştir. Bu kişilere toplamda altı soru sorulmuştur. Görüşme esnasında ses kaydı yapılmıştır. Ses kayıtları çözümlenerek veriler yazıya aktarılmıştır. Bu veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analiz edilen veriler iki kategori altında kümelmiştir. Bu kategoriler imgeler ve beklentiler olarak tanımlanmıştır. İmgeler kategorisinde Türk annesinin söz konusu kişilerce nasıl tanımlandığına yer verilmiştir. Bu kategoride kişilerin tamamı Türk annesini fedakârlık, koruyuculuk gibi kavramlarla açıklamıştır. Bu yüzden katılımcıların çoğu anneliğin emekliliği olmadığını, onun ömür boyu devam edeceğini dile getirmişlerdir. Ancak katılımcılardan eğitim durumu yüksek ve çalışan anneler ise böyle bir talebin doğru olmadığını ifade etmişlerdir. Bu durumda annelik anlayışının eğitim durumu yüksek çalışan kadınlar (anneler) ile eğitim durumu düşük çalışmayan anneler ve anne olmayan bireyler arasında değiştiği görülmektedir. Yine bu kişilerin kimliklerini tanımlama süreçlerindeki farklılıkta bu faktörlere bağlı olarak değişmektedir. Eğitim durumu yüksek çalışan anneler kendilerini öncelikli olarak yaptıkları işle tanımlarken, diğer anneler ise annelik durumunu ön plana

çıkarmışlardır. Beklentiler kategorisinde ise annenin toplum içerisindeki statüsünün bu kişilerce nasıl konumlandırıldığına ve iyi bir anne olmak için neler gerektiğine yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Görüşmeye katılan annelerin tümü anne olmanın (çocuk sahibi) kendilerine toplumsal bir statü kazandırmadığını dile getirmiştir. Diğer anne olmayan kişilerde bu durumu böyle açıklamıştır. Ancak anne olan kadınlar evliliğin kendi konumlarında birtakım hususları değiştirdiğini belirtmişlerdir. Çalışan evli kadınlar iş hayatında evliliği fazla mesai almamak ve çeşitli idari görevlerden kaçınmak adına (kocam izin vermiyor gibi) kullandıklarını dile getirmiştir. Çalışmayan anneler yine çocukların değil evliliğin kendilerine toplumsal bir saygınlık kazandırdığını ve bu nedenle kamusal alanda daha özgür olduklarını ifade etmişlerdir. Anneliğin yukarıda açıklanan kavramlar etrafında tanımlanmasında en önemli faktörlerin, kişilerin kendi annelerinin ve toplumsal yapının izlekleri olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle annelik model alınarak ve toplumca dayatılarak öğrenilmektedir. Bu yüzden anneliğin doğuştan gelen bir bilgi olmadığı, deneyimlerle oluştuğu anlaşılmaktadır. Eğitim durumu yüksek çalışan anneler, anneliği kadın hayatının ortasına yerleştirirken, diğer bütün bireyler anneliği kadın yaşamının hem ortasına hem de sonuna yerleştirmiştir. Anneliğin geleneksel tanımlamaları ile modern sosyal yapının çatıştığı görülmüştür. Bu durum çalışan annelere dile getirilmiştir. Annelere yüklenen bu ağır misyon kadın hayatını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca anneliğin, toplumca kutsanması "değersiz değerler" meydana getirmektedir. Bu nedenle kadın (anneler) kamusal yaşamın birçok önemli kurumlarından uzaklaştırılmaktadır. Anneliğin, bir çocuğun hayata kazandırılmasında etkin rolü gözden kaçırılmamakla birlikte ölçününde korunması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türk annesi, toplumsal cinsiyet, toplumsal bellek, kimlik, kadın.

Mustafa Altıntaş

The primary aim of this research is to understand the mother's typology of Turkish people. Another aim is to determine the formation process of this mother's typology. The theoretical background of the research is based on the social learning theory of Albert Bandura. Social learning theory explains how gender occurs through network of various causalities. According to this theory, modeling and operant conditioning as well as cognitive factors can be extremely effective for culture transfer. Therefore, the perception of motherhood can change among individuals with different educational levels. Considering the related literature, studies on direct motherhood are limited. The focus on motherhood of this study directly constitutes the original value of this research. When the related literature be looked at, these studies are often based on quantitative methods. Qualitative studies, however, aren't enough to consider the relevant literature. There is a similar situation in Turkish literature. The lack of qualitative study in Turkey; it does not allow to understand why woman is not active in all forms of life. Therefore, this study is important. In this study, open-ended and semi-structured in-depth interviews were conducted. Voice recording was done during the interview. Voice recordings were transcribed. This datas were evaluated by descriptive analysis. The analyzed datas are clustered under two categories. These categories are defined as images and expectations. In the category of images, it is mentioned how the Turkish mother is defined by the people. All of participants explain the Turkish mother with concepts like sacrifice and protection. Therefore, most of the participants stated that Motherhood doesn't have retirement. However, mothers, who work and educational status are high, state that such a request is wrong. In this case, it is seen that the definition of motherhood changes between women (mothers), who work and educational status are high, with mothers, who don't work and educational status are low, and non-mother. In addition, the differences in the process of defining the identities of these people vary depending on these factors. Mothers, who work and educational status is high, describe themselves with their work primarily, whereas the other non-working mothers delineate themselves "motherhood". In the category of expectations, it is explained a description of how the mother's status in society is positioned according to these people and what is needed to become a good mother. All of the interviewed mothers and individuals who are non-mothers, have stated that being a mother doesn't give them a social status. However, women, who are a mother, have stated that marriage has changed some aspects of their position. Working married women have expressed that they use marriage in business life not to take overtime and to avoid various administrative duties. Mothers who don't work also state that marriage acquires them a social reputation and that they are more free in public space. Motherhood is not innate knowledge but experience. For this reason, motherhood is learned by modeling and imposed by society. While mothers, who work and educational status is high, placed the motherhood in the middle of woman's life, all other individuals placed motherhood in the middle of woman's life and at the end of woman's life. Traditional definitions of motherhood conflict with modern social structure. This situation is expressed by working mothers, therefore, woman's life negatively affects. In addition, blessed motherhood by society occurs "worthless values". For this reason, women (mothers) are being deported from many important institutions of public life. An effective role in hold on to life a child of motherhood shouldn't overlook but to be moderate.

Keywords: Turkish mother, gender, communal memory, identity, woman.

Yetişkin Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ve Olumsuz Duygulanım

Nursel Topkaya¹ Ertuğrul Şahin²

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

² Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Cinsiyet bireylerin bir erkek ya da bir kadın olarak gösterdikleri biyolojik, fizyolojik, ya da genetik özellikleri ifade ederken, toplumsal cinsiyet biyolojik farklılıkların dışında erkek ve kadınlardan toplum tarafından beklenen sorumluluklarını ve rollerini ifade etmektedir. Bu bakımdan, toplumsal cinsiyet biyolojik farklılıklardan öte toplumun kadın ve erkeğin nasıl davranması ve hangi rolleri üstlenmesi gerektiğine ilişkin beklentilerini, değer yargılarını yansıtmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerini açıklamaya yönelik kuramlardan biri olan toplumsal cinsiyet şeması kuramına kadın ve erkeklere özgü cinsiyet rollerinin dört farklı kategoride tanımlanabileceğini belirtmektedir. Bu kurama göre, cinsiyet rolleri kadınsı, erkeksi, androjen ve belirsiz cinsiyet rolleri olarak sınıflandırılmaktadır. Kadınsı cinsiyet rollerine sahip bireyler kadın rolüne uygun tutum ve davranışları belirgin bir şekilde sergilerken, erkeksi cinsiyet rollerine sahip bireyler erkek rolüne uygun tutum ve davranışları belirgin bir şekilde sergilemektedir. Bu kurama göre kadınlar ve erkekler aynı zamanda, her iki cinsiyete özgü tutum ve davranışları belirgin ve tutarlı bir şekilde sergileyebilir. Bu tip bireyler androjen bireyler olarak isimlendirilmektedir. Diğer taraftan her iki cinsiyete özgü tutum ve davranışları tutarlı ve belirgin bir şekilde sergilemeyen bireyler ise ayrılmamış bireyler olarak isimlendirilmektedir. Alan yazınında erkeklerde ya da kadınlarda cinsiyet rollerinin ruh sağlığıyla ilişkisini inceleyen sınırlı sayıda araştırma mevcuttur. Bu nedenle, bu araştırmanın amacı yetişkin kadınlarda toplumsal cinsiyet rolleri ve olumsuz duygulanım arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Araştırmanın çalışma grubunu Orta Karadeniz Bölgesinde bir ilde yaşamakta olan uygun örnekleme yoluyla seçilen yaşları 23 ila 45 arasında değişmekte olan 124 yetişkin kadın oluşturmuştur. Katılımcılar BEM Cinsiyet Rollerini Envanteri ve Depresyon Anksiyete ve Stres Ölçeğini cevaplamıştır. Katılımcıların cinsiyet rolleri Bem (1981) tarafından önerilen sınıflandırma kullanılarak androjen, kadınsı, erkeksi ve belirsiz gruplarına ayrılmıştır. Veriler basit doğrusal regresyon analizi ve tek yönlü varyans analizi aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları cinsiyet rolleri sürekli bir değişken (kadınsılık ya da erkeksilik) olarak incelendiğinde, yetişkin kadınlarda kadınsı ve erkeksi toplumsal cinsiyet rollerinin olumsuz duygulanımla ilişkili olmadığını göstermiştir. Ancak, Bem (1981) tarafından önerilen sınıflandırma kullanılarak toplumsal cinsiyet rolleri kategorize edildiğinde, androjen cinsiyet rollerine sahip kadınların olumsuz duygulanım düzeylerinin kadınsı ve erkeksi cinsiyet rollerine sahip kadınlardan anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu bulunmuştur. Kadınsı ve erkeksi cinsiyet rollerine sahip yetişkin kadınlarda androjen cinsiyet rollerinin geliştirilmesi depresyon, kaygı ve stresle karakterize olumsuz duygulanım düzeylerinin azaltılmasına yardımcı olabilir. Bu araştırma Orta Karadeniz Bölgesinde yaşayan sınırlı sayıda eğitim düzeyi göreceli olarak Türkiye ortalamasından yüksek bir örneklemede gerçekleştirildiğinden ilerleyen araştırmalarda bulguların geçerliliği farklı örneklem gruplarında incelenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin kadınlar, toplumsal cinsiyet rolleri, olumsuz duygulanım.

Gender Roles And Negative Affect In Adult Women

Nursel Topkaya Ertuğrul Şahin

Sex refers to the biological, physiological, or genetic characteristics that individuals represent as a male or female, while gender expresses the responsibilities and roles related with the expectations of the society by men and women apart from biological differences. Therefore, gender reflects the expectation of values and judgments about how women and men should behave and what roles they should undertake rather than biological differences. Gender schema theory, one of the theories for explaining gender roles, posits that gender roles specific to men and women can be defined in four different categories. This theory suggests that gender roles can be classified as *masculine*, *feminine*, *androgynous*, and *undifferentiated*. People with feminine gender roles clearly exhibit appropriate attitudes and behaviors in the female role, while masculine gender roles exhibit appropriate attitudes and behaviors in the male role. The theory also proposes that both men and women can exhibit both gender-specific attitudes and behaviors clearly and consistently at the same time. Such people are called as androgynous individuals. On the other hand, individuals who cannot exhibit both gender-specific attitudes and behaviors consistently and distinctly are called undifferentiated individuals. There is a limited number of studies in the literature that examine the relationship of gender roles and mental health. For this reason, the purpose of this study was to investigate the relationship between gender roles and negative affect in adult women. The participants of the study consisted of 124 adult women ranging in age from 23 to 45 years, selected using convenient sampling, living in the Middle Central Black Sea Region of Turkey. BEM Sex-Role Inventory and Depression Anxiety and Stress Scale were used in the study. The gender roles of the participants

were divided into groups of *masculine*, *feminine*, *androgynous*, or undifferentiated, using the classification proposed by Bem (1981). The data were analyzed by simple linear regression analysis and one-way analysis of variance. Results of this study showed that when gender roles are viewed as a continuous variable (femininity or masculinity), feminine and masculine gender roles in adult women are not related to negative affect. However, when gender roles were categorized using the classification proposed by Bem (1981), it was found that women with androgenic gender roles had significantly lower levels of negative affect than feminine or masculine gender roles. The development of androgen gender roles in adult women with feminine and masculine gender roles can help to reduce levels of negative affect characterized by depression, anxiety, and stress. Since this study is limited to the adult female sample living in the Central Black Sea Region and participants with relatively high education level, the generalizability of the findings can be investigated with different samples in the further studies.

Keywords: Adult women, gender roles, negative affect.

Asiye Cebbar'ın Baba Evinde Bana Yer Yok İle Adalet Ağaoğlu'nun Göç Temizliği Adlı Otobiyografik Romanlarının Feminist Eleştiri Bağlamında Değerlendirilmesi

Esra Kavasoglu Parlak¹ Chahinez Kebaili²

¹Cezayir 2 Üniversitesi, Doğu Dilleri Fakültesi, Türkoloji Bölümü Türkçe Öğretmeni.

²Cezayir 2 Üniversitesi, Doğu Dilleri Fakültesi, Türkoloji Bölümü Master Öğrencisi.

Bu çalışmada, Cezayirli kadın yazar Asiye Cebbar'ın “Baba Evinde Bana Yer Yok” isimli otobiyografik romanı ile Adalet Ağaoğlu'nun anı-roman olarak adlandırılan “Göç Temizliği” adlı romanı, feminist eleştiri yöntemi ile değerlendirilerek karşılaştırmalı bir roman incelemesi sunulmaya çalışılacaktır. Çalışmanın amacı; iki farklı coğrafyada aynı tarihlerde yaşamış iki önemli kadın yazarın kendilerine ve toplumlarına yönelik değerlendirmelerini ortaya koymak, bu eserlerdeki ortak ve farklı temaları irdelemek, bu benzerlik ve farklılıkları yorumlamaya çalışmaktır. Araştırma konusunun seçiminde ve çalışmanın önemünde birkaç farklı unsur rol oynamaktadır. Bu unsurların ilki, iki farklı kadın yazarın eserlerinin türlerinde kendini göstermektedir. Farklı türlerde eser veren ve özellikle romanları ile dikkat çeken bu yazarların “otobiyografi” ya da “anı” türlerinden hareketle oluşturdukları bu eserlerin seçiminde; otobiyografi türünün Dünya edebiyatında olduğu gibi Türk edebiyatında da özellikle son dönemlerde dikkat çeken ve merak uyandıran bir tür olması önemlidir. Ayrıca bu tür metinler edebiyat disiplininin alanına girmekle birlikte tarihsel boyutu da göz ardı edilemeyecek çok yönlü metinlerdir. Bu metinler sayesinde toplumun önemli isimlerinin gözünden geçmişe bakabilme, okur için oldukça cazip bir deneyim oluşturmaktadır. Feminist çalışmalar çerçevesinde bakıldığında ise bu tür metinler, özellikle kadın yazarlar tarafından üretilenler çok daha önemli hâle gelmektedir. Gerek feminist edebiyat gerekse feminist tarih araştırmacıları ana araştırma konularından biri olarak belirledikleri “kadın deneyimini ön plana çıkarmak” ilkesinden hareketle bu tür eserlere ayrı bir önem atfetmektedir. Feminist yöntem açısından kadının içinde yaşadığı toplumu ve zamanı özne olarak aktarabildiği otobiyografik metinler birincil kaynak özelliği taşımaktadır. Araştırmayı önemli kılan bir diğer unsur, Asiye Cebbar ve Adalet Ağaoğlu isimleridir. Asıl adı Fatima Zühre İmalayene (Fatima-Zohra İmalayène) olan Asiye Cebbar (Assia Djebar), 1936'da Cezayir'de doğmuş, 2015'te Paris'te vefat etmiştir. Geleneksel bir Cezayir burjuva ailesinde doğan Cebbar, Cezayir'de başladığı eğitimine 1954'te Paris'te devam eder. 1957'de ilk romanı “Susuzluk”u yayımlar. Cebbar, Cezayir'in ilk ve en önemli kadın yazarı olarak anılmakla birlikte 2005'te Fransız Edebiyat Akademisi'ne seçilen ilk Arap kadın yazardır. Ayrıca, 2009'da Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterilmiştir. Edebiyatın yanı sıra sinema ile de ilgilenen yazar, aynı zamanda bir akademisyendir. Cebbar'ın ilgilendiği bu farklı alanlar içerisinde neredeyse en büyük ortaklık “kadın” temasının başat öge olmasıdır. Cebbar kendini feminist olarak tanımlamamakla birlikte tüm çalışmalarının ana unsurunu, kadın duyusu ile yaklaştığı kadın sorunları oluşturmaktadır. Türk edebiyatının en önemli kadın yazarların biri olan Adalet Ağaoğlu, 1929 yılında Ankara'da doğmuştur. 1950 yılında Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirmiştir. Edebiyata şiir ile başlayan yazarın ilk önemli eseri “Bir Piyas Yazalım” adlı oyunudur. İlk romanı “Ölmeye Yatmak”ı ise yaklaşık yirmi yıl çalıştığı TRT Ankara Radyosu'ndan istifası (1970) izleyen yıllarda, 1973'te yayımlamıştır. Hâlen hayatta olan yazar, bu tarihten itibaren yazarlık dışında bir iş yapmamıştır. Ağaoğlu'nun eserlerinde de tıpkı Cebbar gibi “kadın” konusunun önemli bir yer bulduğu görülmektedir. Ağaoğlu da kendini feminist olarak tanımlayan bir yazar olmamakla birlikte Türkiye'deki kadın sorununu en çok işleyen yazarlardan biridir. Cebbar ve Ağaoğlu'nun kısa biyografilerinden anlaşılacağı üzere her iki yazar farklı coğrafyalarda olsa da benzer dönemlerde yaşamış ve eserlerinde her ne kadar radikal feminist söylemler bulunmasa da kendi toplumlarına bir kadın olarak bakmış ve bu toplum içindeki yerlerini irdeleyerek eserlerine yansıtılmıştır. Yazarların bu irdelemelerinin en yoğun biçimlerinin ise kendi hayat hikâyeleri, anılarından yola çıkarak oluşturdukları ve araştırmamıza konu olan otobiyografik eserlerinde görüldüğünü iddia etmek yanlış olmayacaktır. “Baba Evinde Bana Yer Yok” ile “Göç Temizliği”ne roman çözümlemesi çerçevesinden bakıldığında; yazarların hayatlarının farklı dönemleri üzerine

odaklanmaları, anlatım zamanındaki farklılıklar, uzak iki coğrafyanın farklı yaşam tarzları hakkındaki olaylar ve tasvirler ilk dikkat çeken unsurlardır. Ancak eserler feminist edebiyat eleştirisi yöntemi ile okunduğunda tüm bu farklılıklara rağmen ortak kadınlık hâlleri; babaların ya da erkek kardeşlerin ataerkil baskısı, annelerin sessiz çaresizliği, toplumun kadından beklediği rollerin okuma gibi bir aşka sahip iki kadının hayalleri ile nasıl çatıştığı gibi ortaklıkların şaşırtıcı çokluğu gözler önüne serilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Asiye Cebbar, Baba Evinde Bana Yer Yok, Adalet Ağaoğlu, Göç Temizliği, feminist eleştiri.

The Evaluation Of Autobiographical Novels Of Asiye Cebbar's "No Place For Me At Father's Home" And Adalet Agagolu's "Migration Cleanse" In The Context Of Feminist Criticism

Esra Kavasoğlu Parlak Chahinez Kebaili

In this study, Algerian author Asiye Cebbar's autobiographical novel named "No Place for Me at Father's Home" and Adalet Ağaoğlu's memoir-novel named "Migration Cleanse" will be evaluated through a feminist critique method and a comparative novel review will be tried to be presented. Purposes of the study; to reveal the evaluations of their societies and their own of two important female writers who lived in two different geographies on the same dates, to examine the common and different themes in these works and to try to interpret these similarities and differences. Several different factors play a role in the selection of the research topic and in the importance of working. The first of these elements is manifested in the genres of the works of two different female writers. It is important in the selection of these works with the motives of "autobiography" or "memory" of this authors whome attract attention especially with their novels that the autobiography is a genre that attracts attention and curiosity especially in the recent period in Turkish literature as it is in world literature. Moreover, such texts are multidirectional texts which can not be overlooked only in the field of literary discipline but also in the historical dimension. Thanks to these texts, these are possible to look at the past through the eyes of the important names of the society and create a very attractive experience for the reader. Such texts, especially those produced by female writers, are even more important in the context of feminist studies. Both feminist literature and feminist history researchers attaches a special importance to such works because of that they are one of the main research subjects and "to prioritize the female experience". In terms of the feminist method, autobiographical texts carry the primary source feature that the woman can carries her own society and the time she lives. The names such as Asiye Cebbar and Adalet Ağaoğlu are the other elements that make more important the research. Asiye Cebbar (Assia Djebar), real name is Fatima Zühre İmalayene (Fatima-Zohra Imalay), was born in 1936 in Algeria and died in Paris in 2015. Cebbar who was born in a traditional Algerian bourgeois family, continues her education in 1954 in Paris which she started in Algeria. She published her first novel named "Thirst" In 1957. Cebbar is the first Arab woman to be selected for the French Literature Academy in 2005, as she is considered as Algeria's first and most important female writer. She was also nominated for the Nobel Prize for Literature in 2009. She is also into the cinema as well as literature, and is also an academician. Almost the greatest connection among these different areas of her interests is "woman" theme. Cebbar does not define herself as a feminist, but the problems of women that she approached with women's feelings constitutes the main issue of all her works. Adalet Agaoglu, one of the most important female authors of Turkish literature, was born in 1929 in Ankara. In 1950 she completed the Department of French Language and Literature at the Faculty of Language and History-Geography. The first important work of the author geting into the literature with poem, is a theater named "Bir Piyes Yazalım (Lets Write a Play)". Her first novel, " Ölmeye Yatmak (Sleeping in the Death)", was published in 1973 when is following years of his resignation from TRT Ankara Radio (1970) which she worked about twenty years. The author, who is still alive, has not done anything other than authorship since this date. In Ağaoğlu's works, it is seen that "woman" finds an important place like Cebbar's works. Agaoglu is not an author who define herself as feminist writer but she is one who mostly working on women's issues in Turkey. It is clear in Cebbar and Agaoglu's brief biographies that both writers lived in similar periods in different geographies, and although they did not have radical feminist rhetoric in their works, they looked at their own society as a woman and reflected this situation into their works. It would not be wrong to argue that the most intense forms of the authors' views are seen in their autobiographical works, which they have created through their own life stories and memories. When we look at the "No Place for Me in the Father's House" and " Göç Temizliği (Migration Cleansing)" in the framework of the novel analysis; focusing of the authors on different periods of their lives, the differences in the time of narration, the events and descriptions about the different lifestyles of the two geographies are the first attention-grabbing elements. However, when the works are read by feminist literary criticism method, in spite of all these differences, common femininities; the surprising multitude of partnerships such as the patriarchal pressure of fathers or brothers, the silent helplessness of mothers, and how the dreams of two women who have a love such as reading conflicts with the role expected by society from women are revealed.

Keywords: Asiye Cebbar, No Place for Me at Father 's Home, Adalet Aġaoġlu, Migration Cleansing, feminist criticism.

Materyal Ve İnsan-Dışı Dönemeç: Tempest Williams'ın *Refuge: An Unnatural History Of Time And Place* Adlı Eserinde Beden Temsili

Hatice Mutlu¹

¹Ege Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu

Otobiyografi edebi bir terim olarak ilk kez Robert Southey tarafından 1809'da kullanılmış ve bu tür uzun süre erkek yazarların egemenliği altında kalmıştır. Bir kadın tarafından yazıldığı bilinen ilk otobiyografi Margery Kempe'nin *The Book of Margery Kempe* (1432) isimli eseridir, ancak bu eser 1934'e kadar gün yüzüne çıkamamıştır. 19. yüzyılda özellikle Amerika'da kadın otobiyografilerinin sayısında artış olsa da kadınların yazdığı otobiyografiler erkek eleştirmenler tarafından önemsiz bulunmuş ve fazlasıyla şahsi konularla ilgili olduğu gerekçesiyle beğenilmemiştir. Kadın otobiyografilerinin edebi çevrelerde takdir ve ilgi görmesi 1960'lara denk gelir. Bu noktada, ikinci dalga feminizmin ve büyük anlatılara karşı çıkan postmodernizmin etkisinden bahsedilebilir. Kadınlar bu alanda geç tanınırlık kazanmalarına rağmen, kendi çizgilerini yaratabilmiştir. Amerikalı eleştirmen Estelle Jelinek, kadın otobiyografilerinin erkek otobiyografilerinden ayrıldığına dikkat çekmiştir. Jelinek'e göre, kadınlar otobiyografilerinde kendilerini bir idol gibi sunmaz ve hayatlarını kendilerini anlamak ve kimliklerini inşa edebilmek amacıyla yazar. Bunu yaparken, hayatlarının kahramanı olarak kendilerini ön plana çıkarmazlar, aksine kendilerini dış dünyayla ilişkileri çerçevesinde konumlandırırlar. İlişkisel kadın otobiyografilerinin ayırt edici bir özelliğidir. Kadınlar önceden hayatlarını başkaları ile ilişkileri çerçevesinde yazarken, son zamanlarda doğa ile olan ilişkileri bağlamında da yazmaya başlamıştır. Bu çalışmada, Amerikalı yazar Terry Tempest Williams'ın *Refuge: An Unnatural History of Family and Place* (1991) adlı eseri incelenecektir. *Refuge* yazarın kendisini hem doğa hem de çevresindeki diğer kişilerle ilişkisi bağlamında yazdığı iyi bir kadın otobiyografisi örneğidir. Kitabın incelerken odak noktamız kitaptaki bedenlerin temsili olacaktır. Çalışmanın amacı, bir *eko-hatırat* olarak da okunabilecek olan *Refuge*'te beden temsili ile yazarın toplumsal eleştiriye nasıl bir katkıda bulunduğunu ortaya koymaktır. İnsani bilimlerde yakın zamanda karşılaştığımız "materyal dönemeç" göz önünde bulundurulduğunda, çeşitli bedenlerle dolu olan *Refuge* gibi bir kitapta beden temsili incelemek önem arz etmektedir. Materyal dönemeç, "dilbilimsel dönemeç" de denen, dilin gerçekliği inşa ettiği düşüncesinin bir sonucu olarak göz ardı edilen maddeselliğin yeniden önem kazanması olarak yorumlanabilir. *Refuge*, be materyal dönemeci görmemizi sağladığı için *feminist eko-eleştiri* penceresinden incelenecektir. Oppermann'a göre *feminist eko-eleştiri*de madde (bütün fiziksel maddeler, zehirli atıklar, kirler, çöpler, bakteriler, virüsler ve makineler dâhil) ve bedenler (insan bedeni ve insan-dışı bedenler) sadece bilgi nesnelere olarak değil, kendi içinde canlılığı olan ve insanın bedenselliğini insan-dışı yaşam süreçleri ile birleştiren birimler olarak görülür ve bedenler insan kontrolü ötesinde birbirine bağlı güçler olarak değerlendirilir. Williams'ın otobiyografisinde yaptığı bir bakıma budur. Yazar, çocukluğundan beri bir parçası olduğu The Bear River Göçmen Kuş Barınağı'nın Great Salt Lake'in suları altında kalma tehlikesi nedeniyle hayatları tehdit altına giren kuşların hikâyesini ve kansere yakalanan annesinin ölümle sonuçlanan hikâyesini kendi hayatıyla birlikte öreerek yas tutmaktadır. Williams, otobiyografisinde bedensel deneyimleri göz ardı etmeksizin insan ve insan dışı varlıkların kayıplarını birlikte sunmaktadır. Bu bakımdan, hem erkek egemen otobiyografi geleneğinin kalıplarını yıkarken hem de insanı merkeze alan anlatı geleneğinden koparak bir direniş sergilemekte ve okura kendi kayıplarından ve hayatından yola çıkarak, başka tür kayıpları da görme becerisini kazandırmakta ve kendisine dayatılan büyük anlatılara karşı direnme motivasyonu vermektedir. Allister, *Refuge*'ün yazarın kendisine odaklı bir romantizm olmanın ötesine geçerek toplumsal açıdan dönüştürücü bir sürece doğru yol aldığı söyler. Williams, *Refuge* ile kişisel kayıpları için tuttuğu yastan ekosistem için açtığı kampanyaya doğru bir dönüşüm yaşar. Bu çalışma, kadın otobiyografilerinin nasıl bir iyileşme ve toplumsal eleştiri aracı olabileceğini *Refuge* üzerinden gösterme girişimidir.

Anahtar kelimeler: kadın otobiyografileri, *eko-hatırat*, *feminist eko-eleştiri*, beden, insan merkezilik

At The Material And Nonhuman Turn: Bodies In Terry Tempest Williams's *Refuge*

Hatice Mutlu

As a literary term, autobiography was first coined by Robert Southey in 1809, and male writers have dominated this genre for a long time. The first autobiography known to have been written by a woman is Margery Kempe's *The Book of Margery Kempe* (1432), but it remained uncovered until 1934. There was a rise in women's autobiographies in 19th century especially in America, but their life-writing was mostly despised by the male

critics who found their autobiographies trivial and too private. It is in 1960s when there was an appreciative interest in women's autobiography most probably because of the influence of the second wave of feminism and postmodernism, which stood against grand narratives. Though recognized late in this field, women have succeeded in creating their own way. American critic Estelle Jelinek says that women's autobiography differs from their male counterparts'. To Jelinek, women write their life stories to understand themselves and construct their identities, not to present themselves as idols to be followed. Doing so, rather than aggrandizing themselves, they position themselves in relation to the outer world. Relationality is a distinctive feature of women's autobiographies. While in the past women tended to write their life stories in relation to someone else, in recent years they have written about themselves in relation to the natural world, as well. In this paper, Terry Tempest Williams's *Refuge: An Unnatural History of Family and Place* (1991), will be analysed as it is a good example of women's autobiography, in which the writer positions her life story in relation to the nature and other people in her circle. The analysis will be narrowed down on the representation of bodies in *Refuge*. The purpose of this paper is to reveal how Williams's autobiography, which can also be read as an eco-memoir, can contribute to social criticism with the way it represents bodies. Considering the "material turn" in humanities, it is important to look into the representation of body in a book like *Refuge*, which is full of diverse bodies. The "material turn" in environmental humanities can be interpreted as a response to the dismissal of materiality as a result of the so-called "linguistic turn", namely the view that language constructs reality. Feminist ecocriticism will constitute the main lens through which the book will be examined. Oppermann states that feminist ecocriticism offers a compelling model which casts matter (all physical substances including toxic waste, dirt, garbage, bacteria, viruses, and machines) and bodies (human and nonhuman) not as mere objects of knowledge, but as agents with vitality of their own, and as interrelated forces mostly beyond human control, linking human corporeality with nonhuman life processes. This is in a way what Williams does in *Refuge*. She interweaves the stories of The Bird Refuge, of which she has been a part since her childhood, and of the birds nesting there with the story of her mother, who could not survive cancer. Integrating the story of her life with theirs, she presents the losses of human and non-human beings without ignoring their bodily experiences. Starting from her own life and losses, Williams not only opposes to anthropocentrism and male-dominated autobiography tradition but also provides readers with the capacity to see other kinds of losses giving them the motivation to resist against meta-narratives imposed upon them. Allister says that *Refuge* moves beyond a self-centred romanticism toward a socially transforming process. With *Refuge*, Williams goes through a transformation from mourning for personal losses to campaigning for the ecosystem. Through *Refuge*, this study attempts to show how women's autobiography can serve as a tool of healing and social criticism.

Keywords: women's autobiography, eco-memoir, feminist ecocriticism, body, anthropocentrism

Aristophanes'in Kadınlar Meclisi (*Ekklesiazousai*) Komedyası Örneğinde Siyasette Kadın

Hatice Palaz Erdemir¹ İlkay Şahin²

¹Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Eskişehir Tarihi Anabilim Dalı Başkanı.

²Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

MÖ 448 ya da MÖ 445 tarihlerinde doğduğu düşünülen Aristophanes Klasik Çağ'ın en önemli komedyacı yazarıdır. Başka komedyacı yazarlarının varlığından haberdar olsak da günümüze sayıca en çok eseri kalan kişi Aristophanes'tir. Aristophanes'in önemi, tiyatrodaki komedyayı ilk kez edebi bir tür olarak kurması ve onu sadece basit, bayağı bir tür olmaktan kurtarmasıdır. Daha fazlası yoksa, yazarın 44 tane eserinin olduğu bilinmekle birlikte günümüze yalnızca 11 tanesi ulaşabilmiştir. Aristophanes yazım hayatı boyunca komedyanın en önemli mekanizmalarından biri olan hiciv kullanmış ve bunu yaparken de çok tabii bir şekilde karakterlerini sokak ağzından konuşturmuştur. Kadın açısından bakıldığında ise, devrinde özellikle toplumun dikte ettiği geleneksel "boyun eyen, hakkını savunmayan, sessiz ve erkeğin tahakkümünde" olan kadın rol modeline eserlerinde şiddetle karşı çıktığı kanaati oluşmaktadır. Eserlerinde kadın erkek eşitliğinden ziyade "etkin kadın"ı savunmuş ve olması gerekenin ve ihmal edilenin bu olduğunu vurgulamıştır. "Komedyanın babası" olarak adlandırılan Aristophanes, oyunlarında fırsat buldukça güçlü kadın imgesine yer vermiştir. Barış için cinsel greve giden kadınlar (*Lysistara*), kadın düşmanlarına (mizojinist) karşı intikam planları yapan kadınlar (*Thesmophoriazusai*) komedyalarında ilginç allegorilerle ele alınmıştır. Bu kadınların ortak noktaları, giriştikleri işlerde etkin olmaları ve yanlışlara karşı "kadını ve ince bir zekayla" harekete geçmeleridir. Benzer şekilde, MÖ 391 yılında yazılmış olan inceleyeceğimiz Kadınlar Meclisi (*Ekklesiazousai*) oyununda da, Praxagora adlı bir kadının önderliğinde bir araya gelen kadınların, mecliste yönetimin kendilerine bırakılması hususunda erkekleri ikna etmesi anlatılmıştır. Nihayetinde kadınlar yönetimi ele geçirir geçirmez, erkeklerle mutlak eşitliği sağlayan kanunlar çıkarılır. Komedyacı, kadınların çıkardığı kanunların sonucunu mizahi bir dille anlatır. Aristophanes oyunda Hellen toplumunda kadının var olan konumundaki gereksiz ezilmeye dönüşen sosyal ve siyasi arenadaki mahsurlu hak eşitsizliğini eleştiri konusu yapmış ve kendi dönemi için hemcinslerinden tepki alabilme ihtimali olmasına rağmen, bu konudaki haksızlığı kadın eliyle ortadan kaldırmıştır. Bu çalışmada, Eskişehir'in demokratik

bir devleti olan Atina’da alışılmışın dışına çıkararak, alegorik tarzda yazdığı komedyası olan Kadımlar Meclisi (*Ekklesiazousai*) oyunu çerçevesinde Aristophanes’in kadına bakış açısı ve kadımların siyasette yer almalarının siyaseti nasıl etkileyebileceği/etkileyebildiği ele alınmaya alışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aristophanes, komedi, kadın, siyaset, yönetim.

Women In Politics In The Example Of Aristophanes’ Comedy ‘Women In The Council’

Hatice Palaz Erdemir İlkay şahin

Aristophanes, believed to have been born in 448 BC or 445 BC, is the most important comedy writer of the Classical Age. Although we are aware of the existence of other comedian writers, Aristophanes is the person who survives the most number of his works until modern time. The prominence of Aristophanes is that he is the first who established comedy in the theater as a literary genre, and that it is only simple of vulgar kind. If there is no more, only 11 of them survived to our period although the author had 44 works. Aristophanes used satire, one of the most important mechanisms of comedy, throughout his life, and of course he made his characters talk on vulgar tongue in a very natural manner. From a woman’s point of view, it is believed that she has strongly opposed to the traditional role model especially dictated by the society, which was “submissive, defiant, silent and under men’s control”. In his works he emphasized the “active woman” and he attested the equality of men and women, and this was what women neglected and should be. Aristophanes who called “the father of the comedy”, has included a powerful image of a woman in her plays. Women (*Lysistarata*) who have gone to sexual advocacy for peace have been treated with interesting allegories in the comedy of women (*Thesmophoriazousai*) who made plans for revenge against men who were women’s enemies (misogynist). The common points of these women are they must be active in the work they engage in and take action with “feminine and subtle intelligence” against the wrongs. Similarly, in the comedy called Women’s Council (*Ekklesiazousai*) will examine women who came together under the leadership of a woman named Praxagora were told to persuade men to leave the parliamentary administration to them. In the end, the women will take over the administration, which gives absolute quality to men. The comedy tells a humorous tale about the consequences of women’s laws. Aristophanes has criticized the inequality of tortuous inequalities in the social and political arena, which has turned into unnecessary crushing in the Greek society, and has lifted the equity in this matter with the hand of women, even though there is a possibility of reaction from her fellowmen for her period. In this work, Aristophanes’ view of women in the framework of the Women’s Council (*Ekklesiazousai*), a comedy which is written in an allegorical style, out of the ordinary in Athens, a democratic state of antiquity, will be examined and how women’s participation in politics can affect / influence politics.

Keywords: Aristophanes, comedy, woman, politics, administration.

İnci Aral’ın Romanlarında Kadın Tasvirleri: Sözcük Denemesi

Melek ubukcu¹

¹ukurova Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü Araştırma Görevlisi

1944’te Denizli’de doğan, Manisa İlköğretmen okulu’nu ve Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş bölümünü bitiren İnci Aral; Samsun, Manisa ve İzmir’de ve Gazi Eğitim Enstitüsü’nde öğretmenlik yapmış, 1977’de çeşitli dergilerde yayımlanan öyküleriyle edebiyat dünyasına girmiştir. Öykü türünde, Ağda Zamanı (1979), Kıran Resimleri (1984), Uykusuzlar (1984), Sevginin Eşsiz Kışı (1986), Gölgede Kırk Derece (2000), Ruhumu Öpmeyi Unuttun (2006), Toplu Öyküler (2009) ; roman türünde Ölü Erkek Kuşlar (1991), Yeni Yalan Zamanlar (Yeşil) (1994), Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm (1997), İçimden Kuşlar Göüyor (1998), Mor (2003), Taş ve Ten (2005), Safran Sarı (2007), Sadakat (2010), şarkını Söylediğin Zaman (2011), Kendi Gecesinde (2014); deneme türünde, Anlar İzler Tutkular (2003), Yazma Büyüsü (2011) ; anı, söyleşi türünde, Unutmak (2008) adlı eserleri; son olarak da yazılarını topladığı “Kan Günleri ve Nar Ağrısı(2016) adlı bir eseri vardır. Yazar, “Ağda Zamanı” adlı öykü kitabıyla , 1980 Akademi Kitabevi İlk Kitap Öykü Başarı Ödülü’nü ; “Kıran Resimleri” adlı öykü kitabıyla 1983 Nevzat Üstün Öykü Ödülü’nü; “Ölü Erkek Kuşlar”adlı romanıyla 1992 Yunus Nadi Roman Ödülü’nü, “Gölgede Kırk Derece” adlı öykü kitabıyla, 2001 Yunus Nasdi Ödülü’nü , “Mor” adlı romanıyla 2004 Orhan Kemal Ödülü’nü, “şarkını Söylediğin Zaman” adlı romanıyla 2012 Tepeyran Roman Ödülü’nü almıştır. Romanları; Fransa, İngiltere, İtalya, Hindistan, Romanya, Makedonya, Yunanistan ve Bulgaristan gibi ülkelerde yayımlanmıştır. İnci Aral 2014 yılında Kıbatek (Kıbrıs, Balkanlar, Avrasya Türk Edebiyatları) Ödülü’nün sahibi olmuştur. Son dönemin en çok konuşulan isimlerinden olan hikaye ve roman yazarı İnci Aral, eserlerinde toplumsal değişimi ve bu değişimin bireyler üzerindeki etkisini konu edinir. Onun eserlerinde bireyler, yaşadıkları toplumla birlikte ele

alınır. Değişen durumlar, yaşanan sıkıntılar, kazanılan başarılar, olumlu ve olumsuz deneyimler çevreden bağımsız değildir. Yazar, bireylerin ekonomik, kültürel olgu ve değişimlerin etkisiyle biçimlenen ruh hallerini, toplumsal savrulma ve çözümleri, kadın erkek sorunlarını, iletişimsizliği, aşkın imkansızlığını anlatır ve sancılı varoluş durumlarını irdeler. Eserlerinde kadın ideolojisini kimi zaman olduğu gibi, kimi zamansa eleştirel bir tutum sergileyerek verir. Değinilen temel nokta, erkek egemen toplumda yaşamının kadın hayatına getirdiği zorluklardır. Kimi kadınlar bu zorlukları kolaylıkla göğüslerken, kimileri bu zorlukların altından kalkamaz. Bu noktada yazar; kadınların hayatına objektif bir bakış açısıyla yaklaşır ve kadın duyarlığı, kadın kimliği, geleneksel ahlaki değerler karşısındaki özgürlük sorunları, kadınların erkeklerle olan ilişkilerini yalın, akıcı ve dilsel bir oyun haline getirdiği şiirsel bir üslupla anlatır. Yazar, kadınları daha iyi tanıdığını ve eserlerine kadınların daha rahat girdiğini düşünmekte ve bu nedenle kadın karakterlerle arasının iyi olduğunu belirtmektedir. Kadının toplum içindeki yerini araştıran yazar belli mesajlar da verir. İç konuşma tekniği ve yalınlık yazarın romanlarına akıcılık kazandıran en önemli özelliklerdir. Çalışmada İnci Aral'ın üç romanından hareketle, kadın karakterlerin tasvir biçimlerinde kullanılan kelimelerle ilgili bir sözcük çalışması yapılacaktır. Seçeceğimiz üç romanı öncelikle taranacak, ele alınan kelimeler; anlamları, kullanım şekilleri, bağlamları, kullanım sıklıkları açısından incelenecek ve alfabetik olarak sıralanacaktır. "Erkek gözünden kadın", "iş hayatında kadın", "anne olarak kadın", "çocuk gözünden kadın", "aldatan kadın", "aldatılan kadın", "fedakar kadın", "feminist kadın", "bekar kadın", "evli kadın", "aşık kadın", "yalnız kadın", "hamarat kadın", "başarılı kadın", "duygu yüklü kadın", "her türlü sürprizi içinde barındıran kadın", vb. pek çok başlıkta, kadının bir bütün olarak görünümü sağlanacak ve toplu bir sözcük malzemesi sunulacaktır. Hem birey olarak kadın; hem de toplumun kadına bakışı, kullanılan söz varlığıyla ortaya çıkarılacaktır. Kadın her daim el üstünde tutulması gereken, nazik, ince, hassas, kırılabilir, soylu, asil, fedakar, başarılı, zeki, disiplinli, özgür, hamarat, doğurgan, güçlü, hareketli, her şeye yetişebilen, her işin altından kalkmasını bilen yüce bir varlık; tabii çevresinde onu bu güçten mahrum etmeye çalışanlar olmazsa. Bu kadar özel ve güzel varlık kendisini nasıl görüyor? Nasıl kabul ediyor? Yetilerinin farkında mı? Toplum onu nasıl görüyor, görmek istiyor ya da görmezden geliyor? Kadın kendisini hangi kelimelerle tanımlıyor? Toplum, kadını hangi kelimelerle tanımlıyor? Hangi kelimelerle onu yüceltiyor, kimlik kazandırıyor, beğenmediği özelliklerini sıralarken hangi kelimelere başvuruyor? Kadından bahsederken sıklıkla kullandığımız kelimeler neler? İşte saydığımız tüm bu özelliklerin hangilerinin eserlerde ne yönde görüldüğünü tespit etmeye çalışacağız ve tabii ki bunu da bize sözcük malzemesi sunacak. Toplumun gizli kahramanları kadınlar üzerine yapılacak çalışmaların sınırsız olduğunu düşünüyor ve bu çalışmanın da sosyal bilimler alanında faydalı bir veri oluşturacağını düşünüyorum.

Anahtar Kelimeler: Kadın, İnci Aral, roman, birey, toplum.

The Women's Transplantations In İnci Aral's Romanes: Vocabulary Experiment

Melek Çubukcu

Born in Denizli in 1944, İnci Aral graduated from Manisa Elementary School and Gazi Education Institute Painting-Business Department. Samsun, Manisa and İzmir, and Gazi Education Institute. In 1977, he entered the literature world with his story published in various journals. In the type of story, Ağda Zamanı (1979), Kıran Resimleri (1984), Uykusuzlar (1984), Sevginin Unique Winter (1986), Gölgede Kırk Degrees (2000), Ruhumu Öpmeyi Unuttun (2006), Collective Stories (2009); (1998), Mor (2003), Stone and Ten (2005), Saffron Sarı (2007), No Love No Death (1997), Dead Bird Birds (1991), Sadakat (2010), When You Say the Song (2011), On Your Home (2014); In the type of experiment, Moments Traces Passions (2003), Writing Magazines (2011); moment, type of interview, Unutmak (2008); Finally, there is a work called "Blood Days and Pomegranate Pain (2016)" which he collects. The author, with the story book "Ağda Zamanı", received the 1980 Akademi Bookstore First Book Story Achievement Award; The 1983 Nevzat Outstanding Short Story Award with the story book "Kıran Resimleri"; He won the 2001 Yunus Nadi Novel Award for his novel "Dead Male Birds", the 2001 Yunus Nadi Award for his novel "Gölgede Kırk Derece", the 2004 Orhan Kemal Award for his novel "Mor" 2012 Tepeyran Roman Award. Roma; France, England, Italy, India, Romania, Macedonia, Greece and Bulgaria. İnci Aral became the owner of Kibatek (Cyprus, Balkans, Eurasian Turkish Literature) Prize in 2014. The story and novelist İnci Aral, one of the most widely spoken names of the last period, deals with the social change in his works and the effect of this change on the individuals. In his works, individuals are treated together with the society they live in. Changing circumstances, living troubles, successes achieved, independent of positive and negative experiences are not independent. The author explains the moods of the individuals shaped by the influence of economic, cultural phenomena and changes, social overcoming and solving, male and female problems, lack of communication, impossibility of transcendence and examines the situations of painful existence. In her works she gives her ideology, sometimes as it is, sometimes with a critical attitude. The main point is the difficulties that women experience in the male-dominated society. While some women easily bend

these difficulties, some can not stand under these difficulties. At this point writer; approaches women's lives with an objective point of view and describes them with a poetic style that makes women's sensitivity, women's identity, freedom problems against traditional moral values, women's relations with men a lean, fluent and linguistic play. The author thinks that he knows women better and that women are more comfortable with his works, and he says that he is good with female characters. The author who researches the place of woman in society also gives certain messages. It is the most important feature that gives fluency to inner talk technique and simple novels. In the work, a study on a word related to the words used in the depictions of female characters will be done with the three novels of İnci Aral. Three novels we will choose will be scanned first, the words discussed; meaning, usage patterns, contexts, frequency of use and will be sorted alphabetically. "Feminist woman", "single woman", "unfaithful woman", "feminine woman", "feminine woman", " married woman ", " woman in love ", " lonely woman ", " woman with no hands ", " successful woman ", " woman with emotion ", " woman with all kinds of surprises " in many chapters, the woman will be provided with a view as a whole and a bulk lump of material will be presented. Both women as individuals; as well as the way society looks at women, will be revealed through the use of the word. The woman is a supreme being who knows how to get out of her every work, to be able to catch up with everything, to be able to keep her every hand on his hands, gentle, thin, sensitive, fragile, noble, noble, sacrificial, successful, intelligent, disciplined, free, ; unless they are trying to deprive him of this power around him. How does such a special and beautiful being see himself? How does he accept it? Are they aware of their competencies? How does society see, or ignore it? How does the woman describe herself? How does the society define the woman? What words do you use to refer to it while sorting out the features you do not like? What are the words we often use when talking about women? Here we will try to determine which of these beauties we see in what works and, of course, it will present us with the vocabulary. The secret heroes of society think that the work to be done on women is unlimited, and I think that this work will also provide useful data in the field of social sciences.

Keywords: Woman, İnci Aral, novel, individual, society.

Feminist Terapi Üzerine Bir Derleme

Hülya Şahin¹

¹Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Bölümü, Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Yüksek Lisans Programı.

Kadınların geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine uygun birer anne, birer eş ya da bakım veren gibi sıfatlarla kalıplara sığdırılmaya çalışıldığının; pasif, korunmaya muhtaç, erkeklere bağımlı yaşamaya mecbur zayıf birer varlık olarak tanımlandığının farkında olan feminist terapi psikolojik danışma ve psikoterapi yöntemleri bakımından önemli bir yere sahiptir. Bunun yanında daima özgür ve güçlü; zeki, mantıklı ve aynı zamanda lider ruhlu olarak tanımlanan erkekler de toplumda baskılanma yaşamaktadır. Kişiler bir yandan yaşamış oldukları olumsuz deneyimleri atlatmaya çalışırken bir yandan da onlara biçilen rollere uygun olarak yaşamlarını devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Fakat kişiler biyolojik cinsiyetleri veya cinsel tercihleri bir kenara bırakıldığında toplumsal cinsiyet bakımından erkeksi ya da kadınsı özellikler göstermeyi kendileri seçerek ancak mutlu olabilirler. Bireyin ruh sağlığını toplumun dayatmış olduğu baskı ve mecbur bıraktığı rollerden ayrı olarak değerlendirmeyi doğru bulmayan feminist terapi, kadınların içindeki gücü keşfetmelerine yardımcı olur. Sadece bireylerin bugününü kurtarmakla sorunların çözülemeyeceğini söyleyen feminist terapistler ancak toplumun köklerine kazınmış olan ataerkil düşünce sistemini değiştirerek daha sağlıklı bir gelecek inşa edebileceği görüşündedir. Bireyleri cinsiyetlerine, ırklarına, dillerine veya dinlerine göre sınıflandırmaya devam ettiğimiz yaşantımızda feminist terapiyi psikolojik danışma ve psikoterapi yöntemlerinin tamamına bir felsefe olarak kazandırmak feminist terapinin hedeflediği toplumsal değişime bizi en doğru şekilde götürecektir. Feminizmin dünden bugüne tarihini incelediğimizde kadın ve erkek cinsiyetinin toplumda ayrıştırılmasının ne gibi olumsuz sonuçlara neden olduğu görülmektedir. Sadece cinsiyet ayrımcılığı değil kişiler arasında dil, din, ırk, geldikleri sosyo-ekonomik çevre açısından da ayrımcılık yapıldığı bir gerçek. Bireylerin çoğu kendilerine çizilen bu rollere uygun hareket edebilmek için baskı altında yaşamlarını sürdürmektedirler. Bu baskı elbette ki psikolojik sorunları da beraberinde getirecektir. Bu çalışmanın amacı yapılan araştırma ve bulgular ışığında toplumsal cinsiyet konusunu incelemek ve konuya "Feminist Terapi" açısından bir yaklaşım sunmaktır. Bu çalışmada mevcut toplumumuzdaki baskıcı ataerkil yapının farkında olup bireyde ve toplumda bir farkındalık yaratarak tedavi süreçlerinin eşitlikçi bir çerçevede, bireye güç kazandıran yöntemlerle uygulanmasını savunan feminist terapi benimsenmiştir. Feminist terapinin tarihsel süreci ve gelişimi, literatürdeki kaynaklar taranarak bir araya getirilmiş ve feminist terapinin bir felsefe olarak kullanılmasının toplumda ve bireyde ne gibi olumlu sonuçlara sebep olacağı gösterilmeye çalışılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerinin kişilerde ne gibi baskılara neden olduğu üzerinde durulmuş; bu boyutunun incelenmesi sonrasında ise baskılar sonucu gerçekleşen patolojilerin feminist

terapi yöntemleriyle yeniden incelenmesi; feminist terapi teknikleriyle nasıl bir tedavi sağlanacağı temel sorular olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, feminist terapi, cinsiyet, toplumsal cinsiyet

A Review On Feminist Teraphy

Hülya Şahin

The feminist therapy – which is aware of the facts that women are tried to fit into some adjectives such as mothers, spouses, or caregivers that are suitable to traditional gender roles; women are defined as passive, vulnerable, dependent on men as weak living being – has an important place in terms of psychological counseling and psychotherapy methods. Besides, men – who are defined as always free and strong; intelligent, logical, and at the same time, with leading spirit – also face tensivity in society. People try to survive the negative experiences they have experienced while continuing their lives in accordance with their defined roles. However, people can be happy only by choosing to show masculine or feminine characteristics by themselves without caring about their biological genders or sexual preferences. The feminist therapy, which does not find it appropriate to evaluate the individual's mental health separately from the pressure and compulsion imposed by society, helps women discover the power within them. Feminist therapists, who say that individuals cannot solve problems only by saving today, think it is possible to build a healthier future only by changing the system of patriarchal thought, which is rooted in society. Giving the feminist therapy as a philosophy to all of the psychological counseling and psychotherapy methods in our lives, where we continue to classify individuals according to their gender, race, language or religion, will lead us to the social change aimed at by the feminist therapy. When we examine the history of feminism, it is seen what kind of negative results are caused by the discrimination of male and female gender. There is a fact that it is not only sex discrimination but also discrimination among people in terms of language, religion, race, socio-economic environment. Most of the individuals continue their lives under pressure to act in accordance with these roles that are drawn to them. This pressure, of course, will also bring psychological problems. The aim of this study is to examine the gender issue in the light of research and findings and to present an approach from the point of view of "Feminist Therapy". In this study, the feminist therapy – which advocates the application of treatment processes in an equitable framework, with individual power-generating methods, by creating awareness in the individual and society; and is aware of the oppressive patriarchal structure of our present society – was adopted. The historical process and development of feminist therapy have been brought together by searching the sources in the literature, and attempts were made to show how the use of feminist therapy as a philosophy will lead to positive results in society and for the individuals. It was emphasized how the gender roles are causing pressure on people. After examining this perspective, "reexamining of the pathologies resulted from these pressures using feminist therapy", and "how to provide a treatment with feminist therapy techniques" were determined as the main questions.

Keywords: Feminism, Feminist Therapy, Sex, Gender

İnsan Olarak Kadın:İnsan Hakları Eğitiminin Değeri Üzerine

Hülya Şimşak¹

¹Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü

Bütün ayrımcılık türlerinde olduğu gibi, evrensel bir olgu olan kadına karşı cinsiyetçilikteki temel mesele de insan haklarının ihlallerine neden olmasıdır. Bununla birlikte, özellikle evrensel insan haklarının ve kültürel çoğulculuğun eş-zamanlı teşvikine bağlı olarak ortaya çıkan insan hakları konusundaki kavramsal kargaşa, kimliklerinin çeşitli boyutları nedeniyle ayrımcılığa uğrayan kişilerin durumunda tam olarak neyin sorun teşkil ettiğini görmeyi zorlaştırmaktadır. Ayrımcılığa felsefi antropoloji temelli insan hakları perspektifinden bakıldığında, bu sorunsalın, hepimizi insan yapan şeyin—yani, diğer bütün kimliklerimizin dışında ve ötesindeki ortak kimliğimizin ne olduğu konusunda bilgi eksikliği ile yakından ilintil olduğu görülür. Söz konusu perspektifin benimsendiği bu makalede, felsefi antropolojinin sağladığı insanın değeri bilgisini temel alan bir insan hakları eğitiminin kadınlara karşı ayrımcılığı ele almak ve çözümler üretmek konusunda ne denli önemli olduğu tartışılacaktır. Dolayısıyla, makalenin iki amacı vardır. Birinci amaç, kendini insana has olanakların/yapabilirliklerin bilgisi ile insanın değerinin farkındalığının yakın ilişkisinde gösteren insan haklarının epistemolojik temellerini göstermektir. Makalenin ikinci amacı ise, kadınların kadın oldukları için maruz kaldıkları kadına karşı ayrımcılığın üstesinden gelmek için insan hakları eğitiminin oynayabileceği rolü tartışmak olacaktır.

Anahtar kelimeler: Kadına karşı ayrımcılık, insan hakları eğitimi, toplumsal cinsiyet eşitliği

Woman as Human: On the Value of Human Rights Education

Hülya Şimğa

As is the case with all kinds of discrimination, the fundamental issue in the globally pervasive phenomenon of sexism against women is the violation of human rights. However, the conceptual confusion regarding human rights especially due to the simultaneous promotion of universal human rights and cultural pluralism(s) make it difficult to see what exactly is at stake when human beings are discriminated against based upon certain identities. From a philosophical anthropology- inspired human rights perspective, the question of discrimination is intimately related to the lack of knowledge on what it is that makes us all human, i.e., our common identity over and above all other identities that we may have. Adopting this perspective, this paper will argue for the critical importance of a particular kind of human rights education—one that is based upon the philosophical-anthropological knowledge of the value of the human—so as to adequately address and solve the problem of discrimination against women. Accordingly, the aim of this paper is two-fold: first, to lay out the epistemological grounds of human rights as revealed in the close affinity of the knowledge of the value of certain human potentialities/capabilities and the awareness of value of the human being; and second, to discuss the role of human rights education to overcome the discrimination that women suffer qua *woman*.

Keywords: Discrimination against women, human rights education, gender equality

Tüketimin Cinsiyeti: Tüketim Toplumunda Genç Kadın ve Erkeklerin Tüketim Eğilimleri

Fatma Dilara Karahan¹ Nursen Adak²

¹Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

²Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeği, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik değerler ile birbirinden ayırtan bir sistemdir. Toplum tarafından yaratılan kadınlık ve erkeklığe dair değer ve yargılar kadın ve erkekleri kuşatarak hayatlarının pek çok görünümünü düzenler. Ailede inşa edilmeye başlanan toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yargılar okul, akran grupları ve medya aracılığıyla pekiştirilmektedir. Toplumun kadınlık ve erkeklığe yüklediği anlamlar ve onların toplumsal izdüşümleri toplumsal yaşam içerisindeki ilişkileri, tutum ve davranışları belirleyebildiği gibi güç ve otorite örüntülerini de etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet kavramı sadece kadınlık deneyimleriyle değil, erkeklik pratikleriyle de yakından ilgilidir. Cinsiyete dayalı iş bölümünün baskın olduğu geleneksel toplumlarda kadınlar ve erkekler cinsiyet temelli ayrışmanın sonucu olarak farklı eğitim ve iş olanaklarına sahip olurlar, “kadın veya erkek gibi davranırlar” ya da “davranmaları beklenir”. Ayrıca toplum için farklı fonksiyonları yerine getirdikleri gibi farklı mekanları, nesnelere, hizmetleri tüketirler. Böylece aile, eğitim, çalışma yaşamı gibi toplumsal yaşamın pek çok görünümü üzerinde önemli etkilere sahip olan toplumsal cinsiyet rejimi kadınlar ve erkeklerin tüketim davranışları üzerinde de belirleyici rol oynar. Nitekim zayıf, narin, güzel ve beğenilir olmak gibi kadınsı özellikler kadınların tüketim davranışlarını belirlerken güçlü, kuvvetli olmak da erkeklerin tüketim davranışlarını şekillendirmektedir. Toplumsal cinsiyetin kadınlıkla erkeği, sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik değerlerle birbirinden ayırtan bir sistem olarak karşımıza çıktığı postmodern dönemde tüketim biçimleri bireylerin kimliklerinin belirlenmesinde birer araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin toplumdaki yeri tükettikleri ile doğru orantılı olarak değişmektedir. Toplumsal cinsiyet bağlamında tüketim konusunu araştırabilmek için kapitalizm ile ataerkilliğin eklenmesi biçimlerini ele alan sosyalist feminizm çerçevesinde ikili sistem kuramcıları değer taşır. Sosyalist feministler sınıf analizinde hesaba katılmayan kadını, analizin bir parçası haline dönüştürerek, ataerkillik kapitalizmin analizini yaparlar. Sosyalist feminist kuram, kapitalizm ile ataerkilliği birlikte kullanmış ve birlikte anlam kazanan bir sistemin parçaları olarak kavramsallaştırmıştır. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rejimi çerçevesinde tüketen kadın ve erkekler hem kapitalizmin yeniden üretimine hem de ataerkilliğin çıkarlarına hizmet etmektedir. İkili sistemler yaklaşımı çerçevesinde sosyalist feministlere göre kadını beden ve estetik üzerinden tanımlayan ataerkillik ve varlığı ürettiklerinin tüketilmesine bağlı olan kapitalizm için kadın ve erkeklerin tüketim eğilimleri oldukça hayati bir öneme sahiptir. Toplumsal cinsiyet bağlamında gençlerin tüketim eğilimlerinin araştırılmasının amaçlandığı bu çalışmada Akdeniz Üniversitesi’nde öğrenim gören genç kadın ve erkeklerin tüketim eğilimleri toplumsal cinsiyet bağlamında çözümlenerek benzerlik ve farklılıklar anlamlandırılmaya çalışılarak tüketimin cinsiyetinin olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmanın temel teması, gençlerin tüketim eğilimlerinin toplumsal cinsiyet üzerinden izdüşümlerini araştırmaktır. Bu temel tema çerçevesinde alışveriş sıklığı ve alışverişte geçirilen zaman; kadın ve erkeklerin en çok tükettikleri ürün ve hizmetler; beden, estetik ve toplumsal cinsiyet; moda, tüketim ve toplumsal cinsiyet alt temaları oluşturulmuştur. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada olasılıklı örnekleme tekniklerinden biri olan tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Aralık 2017- Ocak 2018 tarihleri arasında 26 kadın, 26 erkek olmak üzere Akdeniz Üniversitesi’nde Edebiyat ve Mühendislik fakültelerinde eğitimlerine devam eden 52

üniversite öğrencisiyle en azı 20 dakika en çoğu 45 dakika süren derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda genel olarak hem erkek hem de kadınların alışveriş yapmaktan hoşlandıkları ancak kadınların alışverişte geçirdiği zamanın daha fazla olduğu gözlenmiştir. Toplumsal cinsiyete dayalı kadınlık ve erkeklik değerleri çerçevesinde erkek öğrencilerin daha çok teknolojik ürünler, spor malzemeleri, otomobil ürünlerine rağbet ettikleri kadınların ise ağırlıklı olarak giyim, kozmetik ve ev eşyaları satın aldıkları gözlenmekle beraber erkeklerin de bakım ve kozmetik ürünlerine ilgi duydukları anlaşılmaktadır. Erkeklerin de geleneksel cinsiyetçi rol kalıplarından uzaklaşma eğilimi göstererek kadınlar gibi özenli ve bakımlı bedenlere sahip olmayı arzuladıkları anlaşılmıştır. Özet olarak ifade edilmek gerekirse, her ne kadar alışverişle kadınlar özdeşleştirilse de tüketim toplumunun bir özelliği olarak hem kadın hem de erkeklerin yoğun bir tüketim eğilimi içinde oldukları, ancak satın aldıkları ürünlerin toplumsal cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaştıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Tüketim, Tüketim Kültürü, Tüketici Davranışları

Gender and Consumption: Young Women and Men's Consumption Trends in a Consumer Society

Fatma Dilara Karahan Nursen Adak

Gender is a system which differentiates men from women in terms of socio-cultural and socio-economic values. Socially constructed norms and values with regards to womanhood and manhood regulate nearly every aspect of male and female lives by surrounding both genders. Gender stereotypes which are initially constructed at family can be reinforced by school, peer groups and the media. The meanings attributed to manhood and womanhood and their social reflections influence patterns of power and authority and determine relations, attitudes and behaviors, as well. Gender is not only related to female experiences but it is also closely linked with male practices. In traditional societies where gendered division of labor is dominant, men and women have different opportunities of employment and education as a result of gender segregation. They behave “like a man or a woman” or they are “expected to behave accordingly”. They consume different spaces, objects and services as they carry out different functions in the society. The gender regime which is highly influential in so many faces of society such as family, education and work-life is therefore determinative on male and female consumer behaviors, as well. As a matter of fact, being strong and powerful shapes male consumer behaviors while being weak, sensitive, beautiful and admirable determines female consumer behaviors. In a postmodern period where the gender regime differentiates men from women in terms of socio-cultural and socio-economic values, consumption patterns are regarded as a medium to determine individuals' identities. Social positions of individuals change in accordance with what they consume. Theorists on binary system within the frame of socialist feminism which discusses the relationship between capitalism and patriarchy is of great importance in order to study consumerism within the context of gender. Socialist feminists analyze patriarchal capitalism by including women who are not recognized in class analysis. Socialist feminist theory uses capitalism together with feminism and conceptualizes capitalism and feminism as parts of a system which become meaningful concomitantly. Men and women who consume within the context of gender regime serve for both the reproduction of capitalism and patriarchy. According to socialist feminists within the context of gender binary system, male and female consumption trends are of great importance in a patriarchal capitalist system where women are identified with their bodies and aesthetics and their existence depends on consumption. In this study which aims to study the youth's consumption trends with regards to gender, it is questioned as to whether gender is decisive on consumption by analyzing male and female consumption trends in the context of gender and understanding and explaining the differences and similarities. The main theme of the study is to examine the reflections with regards to gender on the youth's consumption trends. Within the frame of main theme, “frequency of and time duration spent on shopping”, “mostly consumed objects and services by men and women”, “body, aesthetics and gender”, “fashion, consumption and gender” are developed as sub-themes. Out of qualitative research method, random sampling –one of the probabilistic samplings – is employed in the study. Between December 2017 and January 2018, in-depth interviews with 26 female and 26 male students- 52 university students in total in Akdeniz University in faculty of letters and engineering carried out. Interviews last between 20 minutes at least and 45 minutes at most. As a result of the research, it is observed that both men and women are interested in shopping, but that women spend more time shopping than men. It is understood mainly in the frame of gender-based femininity and masculinity values that female students are more interested in clothing, cosmetics, and household goods while male students mostly buy technological products, sporting goods, and automobile products, and male students are also interested in care and cosmetics products. It has been understood that men also tend to have attentive and well-behaved bodies such as women, with a tendency to move away from the traditional sexist role patterns. To summarize, although shopping is identified with women, it is concluded that as a characteristic of consumer society, both men and women tend to have an intensive consumption tendency, but the products they buy differ according to their gender.

Keywords: Gender, Consumption, Consumer Culture, Consumer Behaviour

Türkiye’deki Mülteci Kadınların Benlik Saygısına Etki Eden Unsurlar

İdil Sancar Keskin ¹Olgun Duran²

¹ Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Yüksek Lisans Bölümü,

² Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü,

Kişileri mevcut durumlarına göre; ırk, cinsiyet, toplumsal yapı, yaşadıkları ulus gibi çeşitli gruplara ayırarak, belli davranış kalıplarını göstermelerini beklemek kalıpyargı oluşturmamıza ve diğer bireylerden farklılaşmasına imkân tanıyan kimliklerinin beklenti ile şekillenmesine neden olmaktadır. Bu derlemenin amacı da göçle Türkiye’ye gelen Suriyeli kadınları hem toplumsal normlar hem de toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden nasıl değerlendirildiğinin, onlara özgü oluşturulan stereotiplerin (kalıpyargı) kişiler üzerinde ki benlik saygılarına ne gibi etkilerin olduğunu tartışarak görünmeyen göçmen kadınları görünür kılmamızın önemini ve farkındalığını yansıtmaktır. Toplum içerisinde bireyler kimliklerini buldukları sosyal çevrenin var ettiği gerekliliklerle, yaşadıkları mekânla kurdukları bağ ve iletişimle, kendilerine uygun görülen sıfatlarla, grup içerisinde edindikleri konumlarla şekillendirmektedirler. Kişilerin kendilerini bir grubun- toplumun üyesi olarak görmeleri, buldukları çevrede kabul edilmeleri temel ihtiyaçlarıken aynı zamanda içinde buldukları toplumun oluşturduğu normlar; kişinin tanınıp tanınmamasını belirleyerek ‘ben ile öteki’ kavramının var olmasına neden olmaktadır. Tarihin farklı çağlarında toplumsal yaşam ve normlar farklı şekilde örgütlenmiş olmasına rağmen kadının durumu özünde pek az değişmiştir. Tarihin dışında bir norm olarak düşünülen toplumsal cinsiyet rolleri zaman içerisinde kişiler üzerinde etkili olmaya başlayarak, toplumsal-tarihsel farklılıklarla kadın ve erkek rollerini oluşturur. Toplumsal cinsiyet farklılıkları göç süresince de varlığını hissettirmekte ve söz konusu göçmen kadınlar olduğunda da sınıfsal farklılıklar oluşturarak göçmen kadınlara uygun olduğu düşünülen kalıpyargılar var edilmekte; ‘anlatılmayan öteki’ ile ‘ mağdur öteki’ olarak nitelendirilmektedirler. Kadın ve göç sürecini açıklamayı amaçlayan sosyal psikoloji, kültürlerarası psikoloji ve toplumsal cinsiyet rolleri odaklı göç çalışmalarını incelediğimizde, 2011 yılının Nisan ayında Suriye savaşının başlamasıyla ülkemize göç eden Suriyeli kadınlarla ilgili; buldukları sosyal çevreden, etnik geniş aile yapısından, toplumsal değerlerinden koparak dilini ve kültürlerini bilmedikleri yeni bir ülkeye göç ederek bu zamana kadar oluşturdukları toplumsal kimliklerinden de kopuş yaşadıkları; göçmen ve sığınmacı olarak geldikleri ülkemizde bir takım toplumsal endişeye sebebiyet olan göçmen kadınların hikâyelerini sadece geldikleri andan itibaren dinlemek; kimliklerini, benlik saygılarını, aile üyelerinden bazılarını kaybetmiş olmalarını, yeni toplumda yaşadıkları kültürel çatışmayı göz ardı ederek onlar üzerinden oluşturulan tek hikâye ve kalıpyargılar, toplumsal olarak üretilen eşitsizlikleri meşrulaştırmaya ve haklılaştırmaya sebep olduğu saptanmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri kuramlarının yardımıyla; bir yandan yaşamış oldukları olumsuz deneyimleri-duyguları aşmaya çalışırken, bir yandan da kendileri için uygun görülen rollerle yaşamlarını devam ettirmeye çalışmakta oldukları gözlemlenmiştir. Oysa bir kadın göçmen kendi yaşamsal istek ve arzularından vazgeçmeden de kendine yeni bir yaşam alanı oluşturabilir. Söylemlerle, bakışlarla, dilimizdeki ‘öteki’ kavramıyla oluşturduğumuz olumsuz kalıpyargıları olumluya çevirerek kimliksel mülksüzleşmesine neden olduğumuz kadın göçmenlerin kendi kozalarını oluşturmalarına yardımcı olabiliriz. Bu derlemenin amacı, göçle Türkiye’ye gelen Suriyeli kadınları hem toplumsal normlar hem de toplumsal cinsiyet üzerinden nasıl değerlendirildiğinin, kadınlar üzerine oluşturulan stereotiplerin kişiler üzerindeki benlik saygılarına ne gibi etkilerin olduğunu tartışarak görünmeyen göçmen kadınları görünür kılmamızın önemini ve farkındalığını yansıtmaktır. Derleme çalışmasının yöntemi olarak literatürde yer alan sosyal psikoloji, kültürlerarası psikoloji ve toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili çalışmalar incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mülteci, Suriyeli kadın, kalıpyargılar (stereotipler)

İş Yaşamında Cinsiyete Dayalı Ayrımcılığın Önlenmesinde İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi İçtihadının Etkisi/Etkisizliği

Evra Çetin¹

¹ İstanbul Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku abd.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyete dayalı ayrımcılık yaşamın her alanında farklı şekillerde devam etmekte. Kadınları erkekler karşısında bağımlı, pasif ve güçsüz konumda yaşamaya mahkum eden ayrımlar özel ve kamusal alanlarda farklı şekillerde sürdürülmekte. Kadına biçilen bu edilgen rolün dönüştürülebilmesinin ancak tüm toplumsal yapı ve ilişkilerde dönüşüm ile mümkün olduğu kabul edilmektedir. Kadınlara biçilen geleneksel rollerin dışına çıkan bir kadın için cinsiyete dayalı ayrımcılık gündelik yaşamın bir parçası haline gelmektedir. Çalışma yaşamı, geleneksel toplumsal rollerin kadına dayatılmaya devam edilen ve bu nedenle kadınların farklı zorluklarla mücadelesini gerektiren bir alandır. Dolayısıyla iş yaşamında yaşanan cinsiyete

dayalı ayrımcılıkla mücadele özellikle önem kazanmaktadır. Genel olarak kabul edildiği üzere toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile bunların üzerine inşa edildiği ataerki evrensel ve farklı açılardan değerlendirilmesi gereken bir sorundur. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile sadece ulusal hukuk alanında mücadele edilmesi yetersizdir. Ancak yine genel olarak kabul edildiği üzere hukuk, eşitsizlikle mücadele ve toplumsal rollerin dönüşümü bakımından kullanılabilir en güçlü araçların başında gelmektedir. Dolayısıyla konuya ilişkin hukuk kurallarının belirlenmesi ve daha önemlisi bu hukuk kurallarının ne şekilde yorumlanarak uygulandığının tespiti önem kazanmaktadır. Konu toplumsal cinsiyet ve eşitlik olduğunda kadının insan hakları bakımından yaklaşımı belirlenmesi gereken en önemli hukuk mekanizmalarından biri İHAS denetim mekanizmasıdır. Özellikle insan hakları söz konusu olduğunda İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi (İHAS) ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (İHAM) içtihadının devletler bakımından sahip olduğu etki bugün tüm dünyada kabul edilmektedir. En yetkin insan hakları koruma mekanizması olarak kabul edilen İHAS denetim sisteminin Türkiye de dahil olmak üzere Avrupa ülkelerinde demokrasi ve insan haklarının geliştirilmesi konusundaki katkısı oldukça büyük. İşte İHAS sisteminin bu olumlu etkiyi konu cinsiyete dayalı ayrımcılık olduğunda İHAM içtihadının incelenmesini ve değerlendirilmesini özellikle gerekli hale getirmekte. Ancak burada kısaca belirtmek gerekirse bu tip inceleme farklı aşamalarda hayalkırıklığı yaratıyor. İlk olarak Mahkeme içtihadı incelendiğinde, gündelik yaşamın doğrudan bir parçası olan cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyete dayalı ayrımcılık konularındaki dava sayısının azlığı dikkat çekmekte. Bunun ötesinde mevcut davalara ilişkin karar gerekçelerinde konunun Mahkeme tarafından uygun ve özenli şekilde değerlendirildiğini söylemek zor görünüyor. Verilen kararlarda Sözleşmede ayrımcılık yasağının korunan diğer hak ve özgürlüklerle bağlantılı olarak değerlendirildiği 14. maddenin ihlal edildiğine ilişkin kararın ise Mahkeme tarafından çok zor verildiği belirtilebilir. Tüm bu olumsuz tespitlere rağmen İHAS'nin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve çalışma yaşamında cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele bakımından sahip olduğu potansiyel oldukça büyük olduğu kanaatindeyiz. Çalışma, iki ana konu üzerine inşa edilecektir. İlk olarak İHAS'nin cinsiyet eşitsizliği ve çalışma yaşamında cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele konusunda en çok başvuru alan farklı maddeleri ve farklı maddeler ile bağlantılı olarak değerlendirilen ayrımcılık yasağına ilişkin bilgi ve değerlendirmeler ile İHAM içtihadı açıklanacaktır. İkinci olarak çalışma yaşamında cinsiyet eşitsizliğine dayalı Mahkeme içtihadı kronolojik olarak belirlenecek ve bu davaların konuları ve Mahkemenin davaya ilişkin gerekçeli kararları dikkate alınarak Mahkemenin konuya ilişkin içtihadı değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: toplumsal cinsiyet eşitsizliği, çalışma yaşamı, cinsiyete dayalı ayrımcılık, kadının insan hakları, ayrımcılık yasağı

Effects / Ineffectiveness of the Case Law of the European Court of Human Rights on the Combat Against Sex Based Discrimination in the Work Life

Evra Çetin

Gender inequality and discrimination based on sex continue in different ways in every aspect of life. The distinctions that have convinced women to live in a dependent, passive and powerless position against men are being carried out in different forms in private and public spaces. It is accepted that this passive role that deemed suitable for women can only be transformed by change in all social structures and relations. Sex discrimination is becoming a part of everyday life for a woman who goes out of her traditional role as a woman. Because of the continuation of the impositions on women in traditional social roles in work life, it requires women to struggle with different challenges as an employee. Therefore, fighting discrimination based on sex, which is experienced in business life, gains importance. As is generally accepted, gender inequality and the patriarchy on which it is built are universal problems and must be assessed from different angles. It is therefore insufficient to combat gender inequality only in the field of national law. However, as it is generally acknowledged, law is one of the most powerful tools that can be used in the fight against inequality and the transformation of social roles. Therefore, it is important to determine the legal rules related to the issue, and more importantly, how these rules of law are interpreted and applied by the public authorities. One of the most important legal mechanisms in which women's human rights approach should be determined when gender equality is the issue is the İHAS's control mechanism. Especially when it comes to human rights, the European Convention on Human Rights (ECHR) and the European Court of Human Rights (ECtHR) have the status of state-owned influence in the world today. Being considered to be the most competent human rights protection mechanism ECHR mechanism has a unique role in the development of democracy and human rights in European countries including Turkey. This positive effect of the ECHR system makes it particularly necessary to examine and evaluate the case law of the ECtHR when the subject is combating discrimination based on sex. However, to put it briefly here, this examination is disappointing at different stages. First, when the case-law of the Court is examined, it is noteworthy that the number of cases of gender inequality and sex-based discrimination, which are a direct part of everyday life, is low. Moreover, it seems difficult to say that the reasonings and results of the ECtHR judgments

are well prepared and appropriate. It can also be stated that the number of the cases depending on sex based discrimination decided in the violation of of Article 14 of ECHR, in which the prohibition of discrimination in the Convention is assessed in connection with other rights and freedoms protected, is low. Despite all these negative conclusions, we believe that the ECHR has the potential to positive effect on combat against gender inequality and discrimination based on sex in a general manner and specifically in the work life. The study will be built on two main topics. First the most used articles of the ECHR that have a connection with the cases concerning gender inequality and sex based discrimination in work life will be explained. Secondly, the Court's case-law based on gender inequality in working life will be determined chronologically and the Court's case-law will be assessed taking into account the issues of these cases and the Court's justified judgments concerning the case.

Keywords: social gender-based discrimination, work life, gender inequality, women's human rights, prohibition of discrimination

Yasama Kurumlarında Kadınların Temsili: TBMM'nde Kadınların Sürekliliği

Yüksel Alper Ecevit¹ Gülnur Kocapınar² Tevfik Murat Yıldırım³

¹Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü

²Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi Bölümü

³University of California Merced , Siyaset Bilimi Departmanı

Kadınların siyasette temsil edilmesinin önemli koşullarından birisi yasama meclisinde varlıklarının artmasından geçer. Ancak Türkiye'de kadınların sayısal olarak azlığı siyasetin tüm kademelerine sirayet etmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi de bu bağlamda kurulduğu günden bu yana kadınların nüfustaki oranına göre düşük sayıda kadın milletvekili içermektedir. Bu durumun önüne kurumsal yollardan geçmek için gayret gösterilmezken, siyasetin uygulama şeklinde de kadınların geride kaldığını görüyoruz. Bunun önündeki engellerin başında seçim sistemimizden kaynaklı kapalı parti liste sisteminin aday listeleri parti merkezleri tarafından belirlendiğinde hangi adayların seçileceğine dair ciddi bir yönlendiriyor oluşu gelmektedir. Bu çalışmamızda TBMM'de 1999'dan bu yana kadınların hangi partilerde ve ne sıklıkla ve listede hangi sıralarda aday gösterildiğini ortaya koyuyor, hangi kadınların bir sonraki seçimde aday olma şansı yakaladığını araştırıyoruz. Çalışmamız Parlamenter sistemin son yıllarında kadının siyasetteki rolünü istatistiksel olarak ortaya koyacak, değişen siyasi sistemdeki yerine dair karşılaştırmalı tetkikler yapma imkânı sağlayacaktır.

Women's Representation in Legislative Institutions: Continuity of Women MPs in TGNA

Yüksel Alper Ecevit Gülnur Kocapınar Tevfik Murat Yıldırım

One of the major preconditions for women's representation in politics is to increase their presence in the legislative assemble. Yet, women's underrepresentation in politics is common across different political levels. Turkey's Grand National Assembly (TGNA), since its establishment, has become an institution where women was underrepresented compared to their weigh in the population. Whilst no major formal rules have been implemented to change this pattern, informal practices also hinder women's representation. Major obstacle for women's representation is their nomination at the lower ranks of the party list in an electoral system where closed-party list is being implemented and party leadership has the full authority to devise those lists. In our study, we indicate to what extent women were nominated in those party lists, at what ranks they have been nominated, and how likely they were renominated in the upcoming elections. Our study will reveal statistics on the role of women in last decades of the parliamentary system and will provide basis for comparative inquiry with the newly established presidential system.

Anayasa Mahkemesi ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Fuhşun Hukuksal Çerçevesine İlişkin Değerlendirme

Bezar Eylem Ekinci¹

¹Doğu Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Anayasa Hukuku

Fuhşun hukuki kapsamı bakımından farklı görüşler mevcuttur. Bu çalışmadaki temel araştırma konusu, fuhşun hukukta düzenlenme biçimi ve meslek niteliğinin olup olmadığına yönelik hukuki görüşleri değerlendirmektir. Bu yapılırken, Anayasa Mahkemesi ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (İHAM) kararlarından hareketle,

fuhşun hukukta nasıl düzenlendiği ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Buradaki diğer temel sorun ise fuhşun ve fuhş sonucu yaşanan mağduriyetlerin hangi temel hakla ya da haklarla doğrudan ilgili olduğu sorunudur. Fuhşun hukuk düzenlerinde nasıl ele alındığı ve düzenleme biçim ve kapsamı, ortaya çıkarabileceği mağduriyetler nedeniyle insan hakları açısından önemlidir. Bu çalışmada öncelikle uluslararası sözleşmeler ve mahkeme kararlarından hareketle fuhşun hukuki kapsamına yönelik tanımlar ele alınacaktır. Ardından Anayasa Mahkemesi ve İHAM kararlarında fuhşun, hukuktaki düzenleme konusuna ilişkin değerlendirmeleri tartışılacaktır. Anayasa Mahkemesi'nin toplumsal cinsiyet konusuyla ilgili kararları da dikkate alınarak, özellikle konuya ilişkin yakın tarihli, fuhşun özel hayata saygı hakkı kapsamında korunması gereken bir unsur olup olmadığına yönelik kararı incelenecektir (Başvuru Numarası: 2014/18275). Mahkeme, fuhşa zorlamanın insanlık dışı veya onur kırıcı muamele olduğu hususunda bir tereddüt bulunmadığını ifade etmektedir. Ancak yetişkin bireylerin rızasıyla fuhş yapmasının insan hakları açısından korunabilen bir değere sahip olup olmadığını ise tartışmalı bir konu olduğunu eklemektedir. Buradaki tartışmada ise insan haysiyeti kavramı ön plana çıkmaktadır. Anayasa Mahkemesi kişisel özerklik kavramı içinde görülen kişinin maddi ve manevi bütünlüğü çerçevesinde kişinin bedeni üzerinde tasarruf yapma yetkisini ele almaktadır. İHAM kararlarında da, benzer şekilde, konunun hangi hak ve özgürlükler kapsamında tartışıldığı ele alınacaktır. Bu şekilde gerek Anayasa Mahkemesi gerekse İHAM'ın kararlarından hareketle, mahkemelerin konuya ilişkin yaklaşımları belirlenmeye çalışılacak ve toplumsal cinsiyet bakış açısıyla değerlendirilecektir.

Üçlü Yapıda Kadın, Katılımı, İş Aile Yaşamı Uyumu

Hülya Uzuner Duransoy¹

¹ Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) Eğitim Uzmanı,

Türkiye'de kadınlar, çalışma hayatında erkeklerle eşit oranda yer almadıkları gibi daha çok kadın işi olarak görülen işlerde istihdam edilmektedir. Bunun nedenlerini, geleneksel cinsiyet rolleri, İslam dininin algılanış şekli ve kültürel yapı olarak sıralayabiliriz. Ayrıca son yıllarda Türkiye'de kadın sorunlarının siyasi malzeme olarak kullanıldığı, Türk toplumunun giderek muhafazakârlaştığı ve kadınlara yönelik toplumsal baskıların arttığı da söylenebilir. Buradan hareketle din bilginlerinin, araştırmacı ve yazarların muhafazakâr / modern görüşleri ve ülkenin kültürel yapısı araştırılmıştır. Muhafazakâr / modern görüşlerin ve kültürel yapının, işçi – işveren konfederasyonları ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerine özellikle “Esnek Çalışma” ve “Bakım Hizmetleri” konularında nasıl yansıdığını tespit etmek amacıyla alan araştırması yapılmıştır. Görüşmeciler, çalışma hayatının mihenk taşları olan işçi – işveren konfederasyonlarındaki ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığındaki uzman, danışman ve üst düzey yöneticilerden oluşmaktadır. Görüşmeciler, kadın/erkek her kurumdan beşer kişi olmak üzere toplamda 15 kişiden oluşmaktadır. Görüşmecilere, “Demografik Bilgiler”, “Din ve Kadın”, “Cinsiyet Roller ve Kadın” ve “Eğitim ve Çalışma Hayatında Kadın” konularında sorular yöneltilmiştir. Bu çalışmada “Eğitim ve Çalışma Hayatında Kadın” başlıklı konulara yer verilecektir. Yanıtların değerlendirilmesi de gruplar şeklinde olmuştur. Aynı zamanda işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinin konu ile ilgili algıları ve yaklaşımları da karşılaştırılmıştır. Derinlemesine yapılan görüşmenin sonuçlarına bakıldığında, görüşmecilere göre dini algılar, toplumsal değerleri, gelenek ve görenekleri etkilemektedir. İşçi konfederasyonu ve Çalışma Bakanlığı temsilcilerinde eşitlikçi bakış açısının tam olarak yerleşmediği belirtilebilir. Görüşme yapılan işçi konfederasyonu ve Çalışma Bakanlığı temsilcilerinin bakım hizmetlerini kadınların yapması gerektiği yönündeki söylemleri, temsilcilerin geleneksel yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Roller, İslam Dini, Kadının Çalışma Hayatı.

Not: Bu tebliğ, tarafımca Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı'nda 2017 yılında tamamlanan ancak yayımlanmamış olan “Türkiye'de Kadının Çalışma Hayatına Bakış” başlıklı yüksek lisans tezimin ilişkili bulgularından yararlanılarak yazılmıştır.

Çalışma Hayatında Kadın: Türkiye'de Kadın İstihdamının Genel Görünümü

Gülnihân Avcı¹

¹Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Çalışma emek ile doğrudan bağlantılı bir kavram olup insanı hayatla bütünleştiren bir olgudur. İnsan emek verdikçe var olduğunu hisseder ve temel gereksinimlerini karşılar. Kadının emeği ile birlikte anılması ise kadının toplumsal olarak varoluşunu vurgulamakta ve kadının günlük olarak yaptığı ev işleri, yaşlı ve çocuk bakımı gibi yükümlülüklerini emek kavramıyla bütünleştirmektedir. Kadın emeği patriyarka ve kapitalizmin sürekli birlikteliği ile birlikte görünmez kılınmakta ve kapitalizm dayandığı toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile kendi sürekliliğini sağlayabilmektedir. Kadın emeği kapitalist sömürü ilişkileri çerçevesinde sömürülmekte ve ikincil

emek konumuna düşürülmektedir. Kadın evde sağladığı bakım hizmeti ve ev işleri ile hem hane üyelerinin ekonomik katkısını sürdürmekte yani kadın, çalışan bireylerin bakım ihtiyaçlarını sağlayarak bu bireylerin istihdam sürekliliğini de sağlamakta hem de piyasanın ucuz ve örgütsüz emek gücünü ekonomik kriz dönemlerinde sağlayabilmektedir. Nitekim Türkiye’de kadının çalışma hayatındaki konumunu etkileyen ve değiştiren iki temel dinamik vardır. Birincisi, 1980’ler itibarıyla güçlenen ve etkisini tüm dünyaya yansıtan neoliberalizm, ikincisi ise insanlığın varoluşundan beri var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir. Neoliberalizm diğer dünya ülkelerinden farklı olarak Türkiye’de kadın istihdamını büyük oranda arttıramamıştır. Nitekim Türkiye OECD ülkeleri arasında kadınların işgücüne katılım oranının en düşük olduğu ülkedir. Bunun en büyük sebebi ise 1950’lerle birlikte başlayan kırdan kente göçtür.

Türkiye’de 1950’ler itibarıyla kırsaldan kente göç yaşanmaya başlamış, tarım sektöründe çalışan kadınlar kente geldiklerinde istihdam edilememiş, istihdam edilse dahi enformel sektörde çalıştıkları için çalışan kadın nüfus, istihdam oranlarına yansıtılamamıştır. Kadın istihdamının düşük olmasındaki bir diğer etken ise yüzyıllardan beri kadınla eşleştirilen bakım yüküdür. TÜİK verilerine göre Türkiye’de çalışan erkekler evde bakım hizmetine 43 dakika ayırırken çalışan kadınlar 4 saat 3 dakika harcamaktadırlar. Çalışmayan erkeklerin ise ev bakımına ayırdığı süre 1 saat 12 dakika iken, çalışmayan kadınlarda bu süre 5 saat 43 dakikadır.(TÜİK, 2007: 2). Her ne kadar kadınların eğitim durumu kadınların daha iyi istihdam olanakları elde etmesini sağlıyorsa ve kadının hane içi bakım yükümlülüğünü azaltıyor gibi görünse de hane içindeki yükümlülükler bu defa da göçmen kadınlar ya da eğitim düzeyi düşük düzeyde kalan kadınlar tarafından enformel olarak gerçekleştirilmektedir. Gündelik iş yapan bu kadınlar hiçbir güvence olmadan ve düşük ücretle çalışmaktadırlar. Bunun yanı sıra kadınların güvencesi bir nevi evlilik olmaktadır. Kadınlar kocaları üzerinden sigorta güvencelerini oluşturmaktadır. Kadınlar ataerkil kültür ve neoliberal politikalar ekseninde köşeye sıkıştırılmış durumdadır. Neoliberalizm aslında toplumsal cinsiyet eşitsizliğini daha da ön plana çıkarmış, kadınlar değişen çalışma koşullarına adapte olabilmek adına hem evde hem de piyasada daha fazla yüke maruz kalmıştır. Piyasa koşulları neoliberalizm ile birlikte daha da acımasız bir form almış, çalışma biçimlerini de değiştirmiştir. Bu çalışma formları güvenceli esneklik olarak adlandırılmaktadır. Esnek çalışma, kısmi süreli çalışma, geçici süreli çalışma, özel istihdam büroları aracılığıyla belirli süreli çalışma, uzaktan çalışma, çağrı üzerine çalışma, evden çalışma ve iş paylaşımı gibi esnek çalışma formları oluşturulmasından devletin oluşturduğu politika belgelerinde bahsedilmiştir. Bu çalışmada problem olarak ele alınan konu devletin uyguladığı politikaların kadın istihdamının artışında yeterli etkiye sahip olmamasıdır. Bu çalışma kapsamında kadın istihdamını analiz edebilmek adına öncelikle TÜİK verileri ele alınacak ve bu istatistikler çerçevesinde devlet tarafından oluşturulmuş politikalar örneğin 10. Kalkınma Planı Çerçevesinde hazırlanan Aile ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı Eylem Planı ve Kadın İstihdamı Eylem Planı incelenecektir. Yöntem olarak literatür taraması uygulanacak ve politika belgeleri analiz edilecektir. Çalışmanın amaçlarından biri Türkiye’de kadının çalışma hayatına katılımını etkileyen faktörleri irdelemek bir diğer amacı ise uygulanan ya da uygulanması planlanan politika belgelerindeki eksiklikleri tespit edebilmek ve politikaların oluşturulma eksenine farklı bir boyut kazandırabilmektir. Çalışmanın özgünlüğü bu eksende ortaya çıkacaktır çünkü her ne kadar politikalar bağlamında istihdam oranları arttırılmaya çalışılsa da asıl amaçlanan toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı istihdam imkanının yaratılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Kadın istihdamı, neoliberalizm, istihdam politika uygulamaları

Women in Working Life: The General Review of Women Employment

Gülrihan Avcı

Working is directly related to labour and it affects people for integrating life. People feel their existences and meet their needs as long as they work. Women's encouragement with their labor emphasizes the social existence of women and integrates their daily tasks such as housework, old and child care with the concept of labor. Women's labour is made invisible with patriarchy and capitalism which they are in constant coexistence, and capitalism can maintain its continuity through gender inequality. Women's labour is exploited by the framework of the capitalist relations and it is made secondary position of labour. The woman maintains the economic contribution of the household members with the care and housework provided by the woman at home and provides the continuity of the employment of these individuals by providing the maintenance needs of the working people and also provides the cheap and unorganized labor force of the market during the economic crisis periods. Indeed, there are two main factors which are affecting and changing the position of women in working life. The first one is neoliberalism which has strengthened and reflected its influence throughout the world since the 1980s, the second one is gender inequality which has existed since human's existence. Neoliberalism in Turkey is different from other countries has not increased women labour substantially. Indeed, Turkey has the lowest women labor force participation rate among OECD countries. The main reason of that is migration from rural to urban areas which started in 1950s. Migration from rural to urban areas has started with the 1950s when women who worked in agricultural sector came to the cities could not be employed, even if they

could be employed, they had to work in informal sector and because of that the statistics cannot show the real women employment rate. The other reason of the low women employment rate is the caring burden which has depended on women since centuries. According to TUIK datas, while men working in Turkey spend 43 minutes, women working spend 4 hours 3 minutes. When non-working men spend 1 hour 12 minutes for caring activities, non-working women spend 5 hours 43 minutes (TUIK,2007:2). Although the educational status of women makes it possible for women to obtain better employment opportunities and it seems to reduce the woman's in-home care obligations, the household's obligations are now informally carried out by immigrant women or women with a low level of education. These women who work day-to-day work with no guarantees and low wages. Besides this, marriage is seen as a security for women. Women can make use of insurance over their husbands. Women are oppressed by patriarchal culture and neoliberal politics. In fact that neoliberalism features gender inequality, women have been more burdened both at home and on the market in order to adapt to changing working conditions. Market conditions have become more cruel with neoliberalism and changed the working types. These forms of work are called flexicurity. Flexible working, part-time working, temporary working, fixed working through special employment agencies, working at different places except for office , on-call working, working at home and job sharing are mentioned in the policy paper which is created by state organs. In this study, the problem is that policies which is applied by the state do not have sufficient effect on the increase of female employment. Within the context of this study, TUIK datas will first be analyzed in order to analyze women's employment and in the frame of these statistics, policies which are the Action Plan for Family and Dynamic Population Structure Protection Plan and Women's Employment Action Plan prepared in the 10th Development Plan Frame will be examined. As a methodology literature review will be implemented and policy documents will be analyzed. One of the aims of the study to analyze the factors of women participation in working life, the other aim is to identify the deficiencies of applied or planned policies and bring different dimensions on policy creation. The specificity of the work will emerge at this point because although the employment rates are being increased in the context of politics, the main aim is to create a gender equality oriented employment opportunity.

Key Words: Women employment, neoliberalism, employment policy implementations

Türkiye’de Cinsiyet Bazlı Gelir Dağılımının Hizmetler Sektöründe Ortalama Gelir ve Vergi Yükleri Açısından Karşılaştırmalı Bir Analizi

H. Hakan Yılmaz¹ İtibar Aydemir Uslu²

¹Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü

²Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü

Günümüzde, kadınların okullaşma oranlarının ve istihdama katılımlarının artmasıyla, toplumsal cinsiyet konusundaki tartışmalar çok çeşitli alanları içine alacak biçimde gelişim göstermiştir. Kendisi de başlı başına kapsamlı bir tartışma alanı olan gelir dağılımı, toplumsal cinsiyet tartışmalarını da yakından ilgilendirmektedir. Bu noktada, özellikle ikincil dağılımı bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik kamusal politikalar birçok ülke uygulamasında da gözlemlendiği üzere gelir dağılımında adaletin sağlanmasına önemli katkı vermektedir. 2000’li yıllarda, gelir eşitsizliği anaakım iktisat tartışmalarının merkezinde yer almıyordu. Kapitalizmin gelişim sürecinde gelir eşitsizliğinin artması ve büyümenin kapsayıcı niteliğinin azalması sebebiyle artan eşitsizliğin yarattığı sonuçlar bu kavramın tartışmaların merkezine oturmasını sağlamıştır. Bu gelişim sürecinde IMF, OECD gibi uluslararası kuruluşların ve gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkenin dikkati, yükselen gelir eşitsizliği konusuna yönelmiştir (Atkinson, A. B., & Bourguignon, F, 2014: xvii). Ayrıca, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve buna bağlı olarak ortaya çıkan gelirin adaletsiz dağılımı, iktisat ve maliye literatüründe farklı açılardan ilişkilendirilmiştir. Örneğin, OECD Kalkınma Merkezi, ekonomik büyümeyle kadınların maruz kaldığı ayrımcılıklar arasında bir ilişki kurarak, kadın odaklı beşerî sermayenin etkin kullanılmamasının ekonomik büyümeyi olumsuz etkilediğini açıklamıştır (Ferrant ve Kolev, 2016). Gonzales ve arkadaşlarına (2015) göre de fırsatlarda ve çıktılarda cinsiyet eşitsizliği, dünya çapında gelir eşitsizliği ile yakından ilişkilidir. Ekonomik istatistiklerde büyük oranda ölçülmeyen ama pratik açıdan büyük önem taşıyan bir husus da kadınların işgücü piyasası dışında ev işleri ile birlikte çocukların ve yaşlıların bakımının çoğunu üstleniyor ve bu durumun onların işgücü piyasasına katılımlarını çoğunlukla kısıtlıyor olmasıdır. Sonuç olarak ekonomik eşitsizlikler birbirini tetikleyerek büyüyen bir yapıya ve kırılganlığına sahip olmaktadır (Sakamoto, 1990: 431).

Çalışmanın temel amacı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yol açan tüm bu nedenler göz önünde bulundurularak, kadın ve erkekler arasında var olan bu eşitsizliklerin kamu politikası aracı olan vergi politikaları ile ne şekilde azaltıldığını ortaya koymaktır. Çalışmada öncelikle, eşdeğer fert ölçeğine göre medyanın %60’ı alınarak mikro veri seti olan TÜİK Hanehalkı Bütçe Anketleri (HBA) üzerinden kadın ve erkek yoksulluğu, hizmetler sektöründe çalışan kadın ve erkeklerin ortalama ücretleri ve ödedikleri vergiler hesaplanmıştır. Bu hesaplamada,

Yılmaz (2016)'ın "Türkiye'de Gelir Üzerinden Alınan Vergilerin Yeniden Dağıtım Etkisi (2002-2013 Dönemi)" isimli TÜBİTAK destekli projesi temel veri kaynağıdır. Yöntem olarak, HBA'dan hareketle kişisel net ücret gelirlerinin, gelir gruplarına ve ana sektörler göre hanehalkı verilerinden hesaplanması temel alınmıştır. Bu yöntem çerçevesinde ücretlerle vergiler arasındaki ilişki analiz edilerek gelir dağılımını ne şekilde etkilediğine bakılmıştır. Ayrıca bu analiz % 10'luk gelir grupları itibarıyla da çalışma kapsamında yapılmıştır. Çalışmanın orjinallliği Türkiye'de gelir vergisi üzerinden cinsiyet eşitsizliğine bakan sınırlı sayıda çalışma içinde olması ve izleyen dönemde hizmetler sektöründe gerçekleşecek olan istihdam artışının cinsiyet bazlı politikalarla kadın istihdamını teşvik edecek şekilde değerlendirilmesidir. Çalışmanın temel sonuçları; son 15 yıllık dönemde, kadınların ekonominin geneli itibarıyla erkeklerin yaklaşık %81-92'si seviyesinde, hizmetler sektöründe ise erkeklerin %85-90'ı seviyesinde ücret aldığı, vergi yüklerinde ise artan oranlılık ve kadına yönelik sosyal desteklerin sınırlı etkisiyle vergi yüklerinin erkeklere daha yaklaştığı hesaplanmıştır. Gelir grupları itibarıyla bir farklılaşma söz konusu olmakla birlikte ana sonuç gruplarda da gözlemlenmektedir. Yine çalışmada hizmetler sektörünün alt sektörlerine bakılmış ve özellikle kadınların çalıştığı alanlarda sendikal yapının da zayıf olmasının etkisiyle ücret seviyesinin düşüklüğünü dengeleyecek vergi ve sosyal desteklerin sınırlı olduğu görülmüştür. İzleyen 15-20 yıllık dönemde hizmetler sektörüne yönelik kadın istihdamında yaşanacak olan artış dikkate alındığında bu durum kamu politikaları açısından tartışılması gereken önemli bir alan olarak karşımıza çıkmıştır. **Anahtar Kelimeler:** Toplumsal cinsiyet, gelir dağılımı, ikincil gelir dağılımı, vergi politikaları, cinsiyet bazlı gelir dağılımı.

A Comparative Analysis of Gender Based Income Distribution in the Service Sector in Terms of Average Income and Tax Burden in Turkey

H. Hakan Yılmaz İtibar Aydemir Uslu

Today, with the increase the enrollment rates of women and their participation in employment, the gender debate has developed in a wide range of fields. The distribution of income, which itself is a comprehensive field of debate, is also closely related to the gender debate. At this point, as observed in many countries, public policies aimed at ensuring gender equality, especially in the context of the redistribution, have made an important contribution to ensuring justice in income distribution. In the 2000s, inequality of income was not at the core of mainstream economics debate. During the process of development of capitalism, consequences of increased inequality due to the increase in income inequality and the decrease in the inclusive characteristic of growth have assured that this term central to the debate. In this development process, international organizations as IMF, OECD and many developed and developing countries concentrated on income inequality (Atkinson, A. B., & Bourguignon, F, 2014: xvii). Also, gender inequality and unequal distribution of income resulting from it, have been associated with each other in many different ways in the economics and public finance literature. For instance, OECD Development Center, by associating economic growth and discriminations that women exposed, has claimed that inability to use in an efficient way of female-oriented human capital influence the economic growth negatively (Ferrant ve Kolev, 2016). According to Gonzalez et al (2015) gender inequality in opportunity and output, closely associated with income inequality all around the world. Another issue that is not largely measured in economic statistics but has great practical importance is that women undertake most of the child and elderly care in addition to housework outside the labor market and this situation often limits their participation in the labor market. As a result, economic inequalities have a growing structure and cycle difficult to break by triggering each other (Sakamoto, 1990: 431). The main purpose of this study is to reveal that how gender inequalities between men and women diminished with tax policy which is a public policy tool, by taking into consideration the causes of gender inequality. In this study, firstly, the women and men poverty, the average wages of women and men working in the service sector and the taxes they pay were calculated on the basis of TUIK Household Budget Surveys (HBS) which is micro data set and according to the equivalent income (60% of median). The main data source is the TUBİTAK project of Yılmaz (2016) which is called "Türkiye'de Gelir Üzerinden Alınan Vergilerin Yeniden Dağıtım Etkisi (2002-2013 Dönemi)". As a methodology, moving from HBS, it is based on the calculation of personal net wage income from household data by income groups and main sectors. In this framework, the relationship between wages and taxes was analyzed to see how income distribution affected. In addition, within the scope of this study, this analysis was also made for the 10% income groups. The originality of this study is to be in a limited number of studies looking at gender inequality in Turkey on income tax and to assess, in the following period, with gender-oriented policies the increase of the employment in the service sector can promote women employment. The main results of the study are, within last 15 years period, women are generally paid about 81-92% of men in the economy and 85-90% of men in the service sector and with the limited effect of social supports for women the tax burden is increasing and getting closer to men. There is variation in income groups but the main result is generally observed in these groups. In the study, the sub-sectors of the service sector have been looked and especially in the fields of women are

working has limited social and tax supports to balance the low level of wage because of the weakness of unionization. When it is taken into consideration of increase in women employment in service sector in the next 15-20 years period, this situation has turned out to be an important area to be discussed in terms of public policies.

Keywords: Gender, income distribution, redistribution of income, tax policies, gender-based income distribution.

Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Bakışı

Elvan Dürbin¹

¹İstanbul Gedik Üniversitesi Gedik Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterliği,

İnsanlar, kadın ya da erkek olarak doğarlar ve cinsiyete dayalı rollerini yetişme sırasında öğrenerek bütünleştirirler. Toplumsal cinsiyet, zaman içinde farklılık gösteren ve toplumdan topluma değişkenlik gösteren bir olgudur. Toplumsal cinsiyet eşitliği ise, farklı cinsiyetlere sahip bireylerin eşit haklara sahip olması demektir. Bireyler, toplumda sahip oldukları rollerini yerine getirirken toplumsal yapının onlara verdiği değer yargılarına göre davranırlar. Böylece farklı cinsiyetlere sahip olan bireyler arasında bir eşitsizlik söz konusu olmaktadır. Günümüzde ise toplumsal cinsiyet eşitsizliği toplumun her kesiminde varlığını sürdürmektedir. Özellikle 21 yy. da toplumsal cinsiyet algısını değiştirmede eğitim seviyesi yüksek gençlerin bakış açısı önem kazanmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, gençlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin, değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklemini, İstanbul’da bir vakıf üniversitede öğrenim görmekte olan 400 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Tarama modeliyle desteklenmiş, nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından 31 maddeden oluşan beş dereceli “likert” tipi bir “Toplumsal Cinsiyet Algısı” ölçeği geliştirilmiştir. Ayrıca, çıkan sonuçların çeşitli değişkenlerle farklılık olup olmadığını ölçmek amacıyla 13 sorudan kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Oluşturulan anket formu uygulanmadan önce, katılımcılara verdikleri cevapların tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacağı ve adayların kimliklerinin gizli tutulacağı hatırlatılmıştır. Gönüllülük esası üzerine araştırmaya katılmaları sağlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 24.0 ile analiz edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı, 93 olarak oldukça güvenilir bulunmuştur. Çalışma kapsamında; toplumda eğitim seviyesi yükseldikçe toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik algının değiştiği düşünülmektedir. Fakat araştırmaya katılan gençlerin toplumsal cinsiyet kalıplarına yönelik bakışının tam olarak değiştiğini görememekteyiz. Araştırmada, gençlerin çoğunlukla toplumsal cinsiyete yönelik bakış açılarının kararsız olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, toplumda oluşan algıyı yıkmakta sadece eğitimin yeterli olduğunu söylemek güçleşmektedir. Sonuç olarak, bu algıyı değiştirmek için bireysel, ailesel ve toplumsal olmak üzere çeşitli etkenlerin beraber düşünülerek ortak çaba ile aşılması mümkün görünmektedir.

Anahtar kelimeler: Kadın, cinsiyet, üniversite, gençlik, toplumsal cinsiyet eşitsizliği

Algılanan Cam Tavan Sendromu İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Şanlıurfa İlinde Sağlık Kurumlarında Çalışan Kadınlar Üzerine Bir Araştırma

Yasemin Küçüközkan¹ Cemile Çetin²

¹İl Sağlık Müdürlüğü, Şanlıurfa / Turkey

²9 Eylül Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İzmir / Turkey

“Çalışan Kadın” son yüzyılda önemli bir gündem konusu olmuştur ve kurumların çalışma stratejilerini belirlediği düşünülmektedir ve bunun önemi son otuz yılda daha da artmış bulunmaktadır. “Cam Tavan” ifadesi temel olarak bakıldığında iş dünyasında kadınların yaşadığı ücret eşitsizliği ve ayrımcılık gibi kavramları da içermektedir. Fakat genel olarak üzerinde durulan konu kadınların üst kademe yönetim tarafından dışlanmaları ve görünmez kariyer engelleri olmaktadır. (Erçen, 2008:18). İş dünyasında yaşanan bu tip engeller kadınların kariyerlerinde yükselmelerindeki en büyük problem olarak görülmektedir. Cotter vd. (2001) cam tavanın etkisini anlamak için kalan üç kriteri incelemekte dirlir. İlk olarak, cam tavan yapay engeller kadın ve azınlıkların ilerlemesini engellediğinde ortaya çıkmaktadır. Analiz uzmanları ayrımcılığı belirlerken genelde eğitimi, mesleki deneyimi, o an çalışılan yerdeki görev süresini ve üretkenliği etkileyen ailesel faktörleri denetlemektedirler. Cam tavan kavramını incelemek için kullanılan ikinci bir kriter ise zaman içindeki iç geçişlerini incelemek için boyuna verilerin kullanılması zorunluluğudur. Cam tavanın varlığının üçüncü bir kriteri ise yaşam boyunca çoğalan eşitsizliktir; bundan kasıt engellerle kariyerin henüz başlarında karşılaşılmaması ve sonrasında bunların kariyerin ilerleyen zamanlarında daha da ciddi olması bulunmaktadır (Akpınar, 2013: 490). Morrison vd. (1992) cam tavanı kadınların kurumlarda üst yönetim kademelerine çıkmasının önündeki şeffaf bir engel olarak

tanımlamıştır. Bunu genel olarak kadınlar için bir engel olarak düşünmüşlerdir. Sırf kadın oldukları için yüksek kademelerde işleri yürütemeyecekleri ve bireylerin gelişimini kısıtlayacağı düşüncesi vardır (Morrison vd., 1992:16).Kadınlar iş yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. İş dünyasında yer alan kadınlar çalıştıkları süre zarfında iş yaşamında ve özel yaşamında çeşitli zorluklar ile karşılaşabilirler. İş yaşamında mobbing vb. durumlar son yıllarda araştırılma konusu olmaktadır. Aynı zamanda kadınların çalışma süreleri içerisinde kariyerlerinde yükselmelerinde çeşitli engeller ortaya çıkmaktadır. Bu engeller çeşitli bağlamsal, yönetsel ve örgütsel nedenlerden kaynaklanabilmektedir (İmamoğlu, 2016). İşyerinde çalışan tutumu olarak “örgütsel bağlılık” ise uzun yıllardır birçok araştırmanın başlıca konusu olarak işlenmektedir. Örgütsel bağlılık, Mowday vd. tarafından çalışanların örgütte kalmak için duydukları güçlü duygular, örgüt amaçlarına inanma ve örgüt hedefleri için gayret sarf etme olarak tanımlanmıştır (İçinde Aktaran Akar ve Yıldırım, 2008: 99). Örgütsel bağlılık, örgütte kalma isteği duyarak, örgütün amaç ve değerleriyle, birincil hedef olarak maddi kaygılar gütmeksizin özdeşleşmedir (Balay, 2000: 16). Diğer bir tanımlamaya göre örgütsel bağlılık, sadece işverene yöneticiye sadakat demek değil, örgütün iyiliği ve başarısının sürmesi için örgüte dahil olanların düşüncelerini açıklayıp, çaba gösterdikleri bir süreçtir (Güney, 2007: 236). Solmuş (2004:212) tarafından yapılan açıklamaya göre de örgütsel bağlılık, çalışanın örgütü ile girdiği kimlik birliği ve bağlılığın gücü ya da kişinin çalıştığı örgüt ile arasındaki kimlik ortaklığının ve kendini örgütün bir parçası gibi algılamasının derecesidir. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere, örgütsel bağlılık bireysel ve örgütsel düzeyde çeşitli olumlu sonuçları, diğer çalışan tutumlarını ve performans düzeyini olumlu etkileyen bir unsurdur. Ancak, kadınların kariyerlerinde yaşanacak engeller onların örgütsel bağlılıklarında olumsuz yönde etkili olabilmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, iş hayatında kadınların ilerlemesinin engellenmesi ve kariyerlerinde zorluk çıkarılması olarak da ifade edilen cam tavan kavramı, kadınların yönetim kadrolarından uzak tutulmaları olarak da isimlendirilebilmektedir. Cam tavan kavramı özellikle kadınların terfi durumlarından engellenmeleri sonucunda ortaya çıkmaktadır (Sabuncuoğlu, 2009: 363). Dolayısıyla, bu tür engellerin fazlalaşması kadınların örgütlerini terk etmeleri, başka bir örgüte geçmeleri veya iş yaşamından tamamen kopmaları ile de sonuçlanabilmektedir. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde, çeşitli yerli ve yabancı çalışmaların iş yaşamında kadınlar tarafından algılanan cam tavanın örgütsel bağlılık ve diğer iş tutumları üzerinde olumsuz etkileri olduğuna işaret ettiği görülmektedir. Örneğin, Singh ve Singh (2010), tarafından yapılan çalışmada cam tavan ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki konusunda anlamlı farklılıklar bulunmuşlardır. Bununla birlikte bağlılığın üç boyutu ile cinsiyetin ayrımcı yönü arasında orta şiddette bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sonuçlara bakıldığında kadınların özel ve iş yaşamında cinsiyetten kaynaklı ayrıma uğradıkları görülmektedir. Dost vd. (2002), tarafından yapılan çalışmada cam tavan ile örgütsel bağlılık arasında orta düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Araştırmanın detayında ise cinsiyet ayrımcılığı ile örgütsel bağlılık arasında ters yönde ilişki bulunmuştur. Türkiye’de ise Özünü (2013) ve İmamoğlu (2016) tarafından yapılmış olan çalışmalarda, iş yaşamında yer alan kadınların kariyer engelleri ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiler incelenmiş ve algılanan cam tavan ile örgütsel bağlılık arasında ters yönlü ilişkiler tespit edilmiştir. Bu araştırma ise, kadın çalışanlar üzerinde örgütsel bağlılık ile cam tavan sendromu arasında ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmada Şanlıurfa ilinde bulunan kamu ve özel sağlık kurumlarında çalışan ve farklı pozisyonlarda görev alan kadınlardan oluşmaktadır. Kadın çalışanlara Örgütsel Bağlılık Ölçeği ve Kariyer Engelleri Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmaya katılım tamamıyla gönüllülük ilkesine bağlı olduğundan, verilen formlardan bazıları eksik geri yollanmış, bazıları ise hiç geri yollanmamıştır. Bu nedenle araştırmadaki analizler 120 adet veri kullanılarak yapılmıştır. Çalışma grubuna ait bilgiler ve dağılımlar çalışmanın bulgular kısmında ele alınmıştır. Bu çalışmada kullanılan veri toplama araçları şu şekildedir;

- Kişisel Bilgi Formu
- Cam Tavan Engelleri Ölçeği,
- Örgütsel Bağlılık Ölçeği.

Cam tavan engelleri konusundan uygulanan anket çalışmasında katılımcılara 38 soru sorulmuştur. Kullanılan “Cam Tavan Engelleri Ölçeği” daha önce Karaca (2007) tarafından “Kadın Yöneticilerde Kariyer Engelleri” adlı çalışmada ve İmamoğlu (2016) tarafından “Cam Tavan ve Örgütsel Bağlılık” adlı çalışmada kullanılmıştır. Bu sorular kendi içerisinde yedi faktöre ayrılmaktadır. Bu faktörler ve soru grupları şu şekilde sıralanmaktadır;

- a) Çoklu Rol Üstlenme
- b) Kadınların Kişisel Tercih ve Algıları
- c) Örgüt Kültürü ve Politikaları
- d) Mentor Eksikliği
- e) İnfomal İletişim Ağları
- f) Mesleki Ayrım
- g) Stereotipler

Araştırmada Allen ve Meyer (1991) tarafından geliştirilen “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek beşli likert sisteme göre hazırlanmış ve sorular Allen ve Meyer tarafından duygusal, devam ve normatif bağlılık olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sosyal bilimler için istatistiksel analiz programı kullanılarak yapılmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodlar (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma), Faktör Analizi ve Regresyon Analizi uygulanmıştır. Araştırmanın

bulgularına bakıldığında, Kariyer Engelleri 7 farklı boyuta ayrılmaktadır. Bağlılık Ölçeği bakıldığında ise 3 boyuta ayrılmaktadır. Yapılan korelasyon ve regresyon analizinde kariyer engelleri alt boyutları ve örgütsel bağlılık ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiler saptanmıştır.

Türkiye’de Dijital Feminizm: Hatırlama, Müzakere ve İttikaf İmkanları

Zeynep Gülru Göker¹

¹Sabancı Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Mükemmeliyet Merkezi

Makale, Türkiye'deki feminist web sitelerini, blog ve sosyal medya sayfalarını, giderek kutuplaşan toplumsal ve siyasi bir atmosferde farklı kadınlar ve feminist gruplar arasında müzakere ve ittifak imkanları oluşturma ve teşvik etme potansiyeli açısından değerlendirmek amacıyla incelemektedir. Müzakereci demokrasi, feminist kuram ve bellek çalışmalarının kuramsal çerçevesi ışığında yapılacak söylem analizinin ana eksenlerini, dijital platformlarda yer alan tartışmalar, tematik öncelikler, anlaşma ve anlaşmazlık eksenleri yanı sıra tartışma dili ve stilleri (ör. ilişkisel ya da çatışmacı, mesele ya da kimlik odaklı gibi) oluşturmada, bu platformlar bir kamusal müzakere alanı olarak değerlendirilmektedir. Makale, ayrıca kadın hareketinin hatırasının – geçmiş ittifak, itilaf ve kazanımların genç kuşak feministlerin önceliklerinin şekillenmesi, “feminist kimliğin” kavramsallaştırması ve kişisel ve kamusal alanın müzakere edilmesindeki rolünü de tartışmaya açmaktadır.

Anahtar kelimeler: Dijital feminizm, hafıza, feminizm, kadın hareketleri, müzakere

Digital Feminism in Turkey: Remembering, Deliberation and Possibilities for Alliance

Zeynep Gülru Göker

The article surveys major debates in contemporary feminist websites, blog posts and social media sites in Turkey to evaluate the potential of digital feminism for fostering alliances between different groups of women and feminists in an increasingly polarized political atmosphere. Upon discourse analysis in light of the theoretical framework of deliberative democracy feminist theory and memory studies, the article evaluates the role of digital platforms as spaces of public deliberation and underlines major debates, priorities, axes of agreement and disagreement as well as argument making styles (i.e. associational or agonistic, issue or identity oriented). The article discusses the role the memory of the women’s movement - past alliances, conflicts and achievements - play in shaping the younger generation of feminists’ priorities, their conceptualization of “feminist identity” and negotiations of the public and the private.

Keywords: Digital feminism, deliberation, feminism, memory, women’s movements

Modernite, Maneviyat ve Kadın: Toplumsal Cinsiyet Sorununun Örtülü Halleri

Gözde Aynur Mirza¹

¹Beykent Üniversitesi, Fen - Edebiyat Fakültesi, Türkçe Sosyoloji Bölümü Öğretim Görevlisi, Dr.

Bu çalışma, “Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat Arayışları” başlıklı doktora tezi için gerçekleştirdiğim alan araştırmasına dayanmaktadır. Söz konusu araştırma, yeni dinsel hallerine yönelik arayışların ve gerçekliğin tanımına ilişkin sorgulamalardaki artışın, ardından gelen sisteme yönelik eleştirel çıkışların nedenlerini ortaya koymak amacıyla sahiptir. Modernite bağlamında ele alınan çalışmada, kutsal kavramının yeniden ve yeni yorumuyla keşfedilmesine, bu çerçevede ortaya çıkan yeni dinsel biçimlerine odaklanılmıştır. Bu bildiri ise alan araştırması sırasında toplumsal cinsiyetin algılanışına ve toplumsal cinsiyet kimliklerinin dinsel ve kutsala yönelim bağlamındaki konumlandırılışına yönelik ortaya çıkan bulgular üzerinden sorunsallaşmaktadır. 2012-2014 yılları arasında İstanbul’da gerçekleştirilmiş olan araştırma, yorumsamacı yöntemle şekillendirilmiş bir niteliksel araştırmadır. Araştırma evreni içinde yer alacak örneklemin, çeşitli modern inanç eğilimlerine sahip olup bu amaçla sosyalleşen kişilerden oluşması özellikle gerekli görülmüştür. Bu doğrultuda örneklem, pilot çalışma sonrasında belirlenmiştir. Katılımcı gözlem ve derinlemesine görüşme, çalışmada kullanılan araştırma teknikleridir. Bir buçuk sene süren alan araştırması kapsamında iki derneğin toplantılarına, bu toplantılarda gerçekleştirilen şifa çalışmalarına, her hafta belirli günlerde gerçekleşen eğitimlerine devam edilmiştir. Ayrıca 4 ayrı şifa grubunun çalışmalarına katılmış, gerçekleştirilen eğitim programları tamamlanmıştır. Bu gruplara ve derinlemesine görüşme yapılan kişilere, ilgili etkinliklerin yapıldığı mekanlarda, fuar gibi organizasyonlarda ulaşılmıştır. 22 kişiyle derinlemesine görüşme

yapılmış, bu görüşmeler ve alanda katılımcı gözlem sırasında elde edilen bulgular niteliksel veri analizi teknikleriyle değerlendirilmiş, ortaya çıkarılan kategoriler çerçevesinde, elde edilen bulguların analizi yapılmıştır. Araştırmada dikkati çeken nokta, eğitim, yaşam tarzı gibi yönlerden anlamlı ilişkilerin saptandığı örneklerin ve bulunulan ortamlardaki katılımcıların çoğunluğunun kadınlardan oluşmasıdır. Kadınlar, örneklemin dörtte üçünü oluşturmaktadır. Alan çalışması sırasında yapılan gözlemlerde de benzer bir dağılımın varlığının saptanmış olması, bu durumun tesadüfi olmadığını göstermektedir. Yeni dinselleşme eğilimlerinin bireysel yönü, araştırmada ulaşılan dikkat çekici sonuçlardandır. Dini oluşumlarda ve yeni dinsel hareketlerde saptanabilen kapalı, kuralları belirlenmiş kültürlerin ve grupların sınırlarının ortadan kalktığı, bireyin inanç kavrayışını ortaya koyan, dinsel sınırlarından çıkaran bir farklılaşma söz konusudur. Bu eğilimler bütünü, modernitenin koşullarına yönelik bir itirazı da belirginleştirmektedir. Bu yönelimi benimseyenlerin çoğunlukla kadınlardan oluşması, çalışmanın ortaya koyduğu önemli bir sonuçtur. Yapılan söylem analizi sonucunda kadınların anlatıları ve erkeklerin anlatıları arasındaki farklılığın işaret ettikleri ise toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin örtülü bir biçimde var olduğunu ortaya koymaktadır. İyileşme talebini karşılama sürecinin yanı sıra meta kategorisine de konumlanan çeşitli etkinliklerin, hedef kitlesinin genellikle kadınlar olduğu özellikli merkezleri ve benzeri yerlerdeki yaygınlığı dikkat çekicidir. Görüşüğüm kadınların eril bir dil geliştirmemesi öne çıkan bir diğer durumdur. Bu farklılaşma, her ne kadar dişil bir dile sahip olsa da toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik itirazların yapılmadığı bir tablo sergilemektedir. İtirazlar ve maneviyata yönelik arayışlar, sistem ve düzen eleştirisi çerçevesinde şekillenmektedir. Modernitenin erkek egemen söylemi olumladığı dikkate alındığında, bu itirazların çoğunlukla kadınlar tarafından geliştirilmesi önemlidir. Ancak alan çalışması sırasında, dinsel ve kutsallık bağlamında ele alınan eğilimlerin nedenlerine ilişkin yöneltiğim soruların yanıtlarının düzen eleştirisi, ekonomik sorunlar, yoksulluk, sömürü, eşitsizlik gibi unsurları içermesine karşın toplumsal cinsiyet sorunlarına eğilinmemesi, toplumsal cinsiyet körlüğünün varlığını ortaya koymaktadır. Görüşme yapılan kişilerin toplumsal cinsiyet meselelerine vurgu yapmamaları cinsiyet ayracından bağımsız bir varoluş fikrini ortaya çıkarmaktadır. Toplumsal, bireysel gelişme sonucu ulaşılabileceği düşünülen dünya tasarımı, toplumsal cinsiyetin ayırıcı bir kategori olarak algılanmadığı dile getirilebilir. Ancak buradan cinsiyetsiz bir dünyanın arzulandığı sonucu da çıkmamaktadır. Bu yaklaşımdaki toplumsal cinsiyet kavrayışı, farklılık düzeyi, ilgili sorunlara işaret etme ve çözüm üretme konusunda tartışmaya açıktır. Burada altı çizilen, görüşme yapılan kişilerin yeni bir dünya ve sistem tahayyüllerinde, kadının, toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamındaki sorunlarının konu dışı kalmış olmasıdır. Durum, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin nedenlerine değil sonuçlarına işaret etmesi açısından dikkat çekicidir. Konu, bildiriye yukarıda anlatılan yönleriyle etraflıca ele alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: Modernite, kutsallık, dinselleşme, bireyselleşme, toplumsal cinsiyet.

Toplumsal Cinsiyete Felsefi Bir Bakış

Ayten İflazoğlu Saban¹

¹Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

Cinsiyet, insanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte çeşitli etkenlere bağlı olarak şekillenmeye halen devam eden felsefi bir tartışma konusu olarak ele alınabilir. Kadın ve erkeğin toplum içinde kazanmış olduğu yer, yaşanan kültürel gerçekliklerden, toplumsal şartlardan ve içinde bulunulan çağdan bağımsız değildir. Bir başka deyişle cinsiyetler arasındaki farklılıklar çevresel faktörlerle “*toplumsal kalıp yargılar, klişeler, eğitim, kariyer ve aile gibi*” değişkenlerle ilişkilendirilmektedir. Cinsiyete dair toplumlarda oluşan kalıp yargılar, birey ve toplulukların yaşamı algılayışları ile ilgilidir. Cinsiyet rolü ise kadın ve erkeğe yönelik temellendirilen inancın yansıması ile oluşan bir kalıp yargıdır. Her iki durumda da hem cinsiyete hem de cinsiyet rolüne yönelik kalıp yargılar bireysel farklılıkları, gelişimi, değişimi ve ilerlemeyi dikkate almaz ve gruba ait herkesi aynı kategori içine hapseder. Özellikle erkek egemen toplumlarda kadınların, kamusal alandaki varlıklarının sınırlılığı, bütünsel olarak eylemlerde bulunamama, akılcı değerlendirmeler yapamama gibi nedenlerle ötekileştirildikleri görülmektedir. Bu bağlamda erkek egemen toplumlarda kadın erkek söylemine göre konumlandırıldığı gibi buna göre de bir varlık kazanmaktadır. Bu da kadın sadece cinsellik ve annelik bağları ile ilişkilendirilerek yapılmaktadır. Dolayısıyla erkek egemen toplumlarda kadın bütünüyle erkeğe bağımlı, muhtaç bir varlık olarak toplumun bir nesnesi haline getirilmektedir. Bu araştırmada düşünme sistemlerinin temeli olarak ele alınabilecek felsefe ve felsefi bakış açıları toplumsal cinsiyet dayalı davranış örüntülerinin oluşmasında nerededir? Nasıl konumlanmaktadır? Soruları önem taşımaktadır. Ataerkil paradigma ve genel olarak batı felsefesinin özellikle kadını görmezden gelen yaklaşımı dönemin düşünürlerini de etkilemiştir. Bu bağlamda ortaya çıkan fikirler erkeği yüceltirken, kadına erkekle eşit haklar tanımayan, kadını pasif hale getiren bir özelliğe sahiptir. Platon içinde bulunduğu kültürden farklı olarak ilk kez kadın ve erkeğin eşitliğinden söz edebilen filozof olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak Aristoteles, Augustinus, Kant, Hegel, Sartre gibi düşünürler kadınları felsefe tarihinden silmişlerdir. Dolayısıyla felsefi metinlerin neredeyse tamamı erkek filozoflar tarafından kaleme alındığı/üretildiği gerçeği şaşırtıcı değildir. Batı felsefesi bağlamında filozofların tamamı erkektir peki doğu felsefesinde

ve kültürlerinde durum nasıldır? Kadınlar felsefe konularından uzak tutulsa da, filozofların; kadınları tam hedef olarak analiz etmeleri, tanımlamaları ve yargılamaları dikkate alınmaya değer bir noktadır. Bu çerçevede felsefe tarihi bağlamında kadın ve kadına bakış; “özne”, “ nesne”, “öteki”? Soruları tartışılmaya değerdir. Bu çalışmada amaç, batı ve doğu felsefesi ile ilgili yazılı kaynakları “felsefi olarak kadına bakışı” temellendirecek görüşler ortaya çıkaracak şekilde incelemektir. Ortaya çıkacak sonuçlar ayrıca toplumsal cinsiyet dayalı davranış örüntüleri ile ilişkilendirilmeye çalışılacaktır. Araştırma, nitel araştırma metodolojisi kapsamında yürütülmüş betimsel bir çalışmadır. Araştırmada veriler, doküman analizi yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Google akademik veri tabanı ve ulusal tez tarama merkezi “felsefe ve kadın”, “doğu ve batı felsefesine göre cinsiyet”, “felsefe ve toplumsal cinsiyet”, “felsefe ve cinsiyet rolü”, “filozoflar ve cinsiyet” anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. Analize dahil edilecek yazılı kaynakların 2005-2018 yılları arasında ulusal/uluslararası hakemli bir dergide yayınlanmış veya yüksek lisans/doktora tez çalışması olması koşulu aranmıştır. Ulaşılabilen 65 makale 28 tez incelenmiş bunlardan 25 makale ve 15 yüksek lisans/doktora tezi araştırma örneklemini oluşturmuştur. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizine devam edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, felsefe, toplumsal cinsiyet, toplumsal kalıpyargı

A Philosophical View to Social Gender

Ayten İflazoğlu Saban

Gender, despite being as old as history of humanity, could be considered as a philosophical matter of debate that continues to be formed depending on various factors. The place gained by man and woman in society is not independent of the cultural realities, social conditions, and the era they are in. In other words, differences between genders are associated with environmental factors and variables such as “*social stereotypes, clichés, education, career and family*”. Social stereotypes in relation to gender are associated with individuals’ and people’s perceptions of life. As for the gender role, it is a stereotype that is formed by the reflection of the belief based on female and male. In both cases, stereotypes about both gender and gender roles do not consider individual differences, improvement, change and progress, and enclose everyone in the group within the same category. Especially in male-dominant societies, women are marginalized due to such reasons as the limited existence of women in public arena, lack of holistic actions, and failure in logical evaluations. In this regard, in male-dominant societies, woman is positioned according to male statement and even gain existence according to this. This is done by associating women with only her sexuality and maternal bonding. Hence, in male-dominant societies, women become an object of society that is totally dependent on men and that needs men. This study focuses on the “What is the place of philosophy and philosophical views, which could be considered as the basis of thinking systems, in the formation of gender-based behavior patterns?” “How are they positioned?” questions. Patriarchal paradigm and general approach of western philosophies that ignores especially women had effects on the philosophers of that time, too. While the views that emerged in this content dignified men, it failed to entitle women with equal rights with men and made women passive. Different from the culture he was in, Platon was the first philosopher who could talk about the equality of men and women. However, philosophers such as Aristoteles, Augustinus, Kant, Hegel, and Sartre erased women from the history of philosophy. Hence, the fact that almost all the philosophical texts were written/produced by male philosophers is not surprising. In the context of western philosophy, all the philosophers are male; how about the eastern philosophy and cultures? Although women are kept away from philosophical topics, it is important to note that philosophers analyze, define, and judge women by fully targeting them. In this regard, questions of “views about woman”, “subject”, “object”, and “other” in terms of history of philosophy are worth discussing. The purpose of this study is to investigate the written sources related to western and eastern philosophies in a way to reveal views that form base for “philosophical views about women”. Results could be associated with the behavioral patterns based on social gender. This study is a descriptive study which utilized qualitative research methodology. Data were obtained using document analysis method. Google scholar data base and national thesis center were searched using the “philosophy and woman”, “gender according to eastern and western philosophy”, “philosophy and social gender”, “philosophy and gender role”, “philosophers and gender” key words. The written sources to be included in the study were supposed to be published between 2005 and 2018 in a refereed journal or be a master’s/doctorate thesis in nature. 65 articles and 28 theses accessed were searched, and the sample was 25 articles and 15 master’s /doctorate theses. Data were analyzed using content analysis methods, and analysis of the data is still going on.

Key words: Gender, philosophy, social gender, social stereotype

Cumhuriyet Dönemi İlk Türk Kadın Seramik Sanatçısı Füreya Koral'ın Yaşamı Ve Sanat Hayatına Katkıları

Nurcan Aslan¹

¹ Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Uygulamalı Sanatlar Eğitimi, Seramik Anabilim Dalı,

Ülkemizin cumhuriyet Türkiye'si'nin ilk kadın seramik sanatçısı Füreya Koral ve çağdaş seramiğin öncülerinden olan sanatçı 1910 yılında İstanbul'da doğdu. 1927'de Notre Dame de Sion Kız Lisesi'nden mezun oldu. Müzik, resim ve edebiyatla iç içe yaşayan Füreya Koral, eğitimi için Felsefeyi seçti. İstanbul Üniversitesi'nde Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne devam etti. Dönemin ünlü Macar keman virtüözü, sonradan Füreya'nın teyzesi Aliye Berger ile evlenecek olan, Charles Berger'den özel keman dersleri aldı. 1940-1944 arasında müzik eleştirileri yazdı, çeviriler yaptı. II. Abdülhamit'in sadrazamı olan Cevat Paşa'nın erkek kardeşi Şakir Paşa'nın torunudur. Cevat Paşa, sözünü esirgemeyen, şahsiyet sahibi bir devlet adamıdır. Ancak bir kompo düzenlediğinden kuşkulanan Padişah onu sadrazamlıktan azleder. Bunun üzerine Şakir Paşa, kardeşinin uğradığı haksızlığı sineye çekemediği için II. Abdülhamit'in verdiği konakta oturmayı reddederek, o zaman on Osmanlı ailesinin gönüllü sürgün yeri olan Büyükkada'daki köşküne çekilir. İçlerinden kimileri dünya çapında ün kazanan bu sanatçı ailenin yaşamı, Osmanlı'nın son dönemleri ile Kurtuluş Savaşı yılları ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına denk düşer. Çocukluk dönemini geçirdiği Büyükkada Füreya için sonradan sanatında kullanacağı tabiat öğelerini ve insan ilişkilerini içselleştirdiği yerdir. Bir Kilise ile bir Cami'nin arasında konumlanmış olan, renk renk çiçeklerle ve zengin bir tabiatla çevrelenmiş ve kalabalık bir ailenin cıvıltılarıyla dolu bu köşkte yaşadıkları, kişiliğinde belirleyici rol oynar.1914' de Şakir Paşa'nın beklenmedik ölümü ve arkasından I. Dünya Savaşı aileye çok zor bir dönem yaşatır. Yine de çocukların eğitiminden taviz verilmez. 1930 yılında hüznle biten ilk evliliğini yapar; Bursa'da bir çiftlikte yaşadığı bu yıllarda doğaya, güzelliğinden öte bereketi ve doğurganlığı açısından da bakabilmeyi öğrenir. 1919 yılında dokuz yaşında iken, babası Emin Koral ile Ankara'da kaldığı bir dönemde Mustafa Kemal Atatürk'ü tanır. 1935'de Atatürk'ün yakın arkadaşı olan Kılıç Ali ile on üç yıl kadar süren ikinci evliliğini yapar. Yaşamında II. Dünya Savaşına da tanıklık eden Füreya kendini avutmak için müzikle de uğraşır. 1940-1944 yılları arasında müzik eleştirileri yazar, çeviriler yapar. Arayış içinde olduğunu belirttiği bu yılların arkasından 1947'de hastalanarak İsviçre Leysin sanatoryumunda uzun bir süre yatacaktır. İşte bu iki yıl süren zorunlu dinlenme süresinde yaşamına yön verecek olan seramiği keşfeder ve bir daha da ondan ayrılmaz. Yaşamının geri kalanını 26 Ağustos 1997'de 87 yaşında aramızdan ayrılan kadar seramik sanatçısı olarak İstanbul'da geçirir. Sanatçı 1947 ve 1997 yılları arasında birçok çalışmaya imza atmıştır. Bunlar arasında soyut figüratif üç boyutlu formlar, tabak, vazo, heykel ve pano gibi çalışmalar yer almaktadır. Özellikle çinicilik konusundaki bilgisi ve ince işçiliği yapıtlarında Doğu ve Batı sanatını başarılı bir biçimde birleştirmiştir. Yurt içi ve yurt dışında 32 sergi açtı, ödüller aldı. Onu değerli ve güçlü kılan en önemli özellik, her şeye rağmen yaşamış olduğu sağlık sıkıntısı ve evlilik problemleri içerisinde inancını kaybetmeden pes etmeyip tüm güçlükler içerisinde seramik sanatına devam edip, seramik duayenleri arasında yer almasıdır. Adına kitap yazılmış cumhuriyet devrinin ilk kadın seramik sanatçısıdır. Bu araştırmada, Füreya Koral'ın sanatçı kişiliği ve biyografisi üzerinde değerlendirme yapılarak ele alınacaktır. Füreya Koral'ın kadınların sanat eğitimine harcadığı emeği, azmi gözler önüne serilip insanların bilinçlenmesi amaçlanmıştır. Sanatçı ile ilgili yapılan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılarak alan yazın taranmış, sanatçı ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bu çalışmanın ışığında diğer araştırmacılara öncü olması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, seramik, sanat, füreya koral,

Modern İle Millinin Kesişiminde, Halide Edip'in "Handan" Ve "Sinekli Bakkal" Romanlarında Kadın Kimliğinin Kuruluşu

Tülin Ural¹

¹Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Modern edebiyat ya da roman, sadece olay örgüsü ve karakterler aracılığıyla dahi belli bir 'yaşam ideali' ortaya koyar. Bir parça da 'Nasıl yaşamalıyız?', 'Anlamli bir hayatı nasıl kurarız?' (ya da bazen 'Anlamli bir hayat neden imkânsızdır?') sorusuna yanıt arar. Böylece olay örgüsü ve karakterleri vasıtasıyla yaşamın imkânları ve imkânsızlıkları karşısında belli pozisyonlar önerir. Bu bağlamda romanımızda kadın karakterler 'millî kimliğin' imkân ve imkânsızlıklarının sınanmasına olanak sağlar. Dolayısıyla bu karakterler üzerinden 'millî kimliğin' nasıl kurulduğunu, bunun modernlikle nasıl eklemlendiğini okumamız mümkündür. Bu okuma aynı zamanda milliyetçilik ve modernliğin birbirine eklemlenmesinin gerilimlerle yüklü alanında oluşan endişeleri de gösterecektir: Yazmanın endişeleri, kadınlığın endişeleri, hayatın endişeleri, diyalojik sızıntılar olarak, fısıltılar olarak yer alır romanlarda. Modern, Batılı olmak ya da başka bir medeniyet çerçevesine dahil olmak ile "millî", yerli olmak, sadece kendisine has bir kimlik geliştirmek arasındaki gerilim, geç Osmanlı ve erken cumhuriyet

dönemi yazarları tarafından bilhassa kadının namusu teması etrafında tartışılmıştır. Halide Edip hem kendi otobiyografisi hem de karmaşık kadın karakterleri aracılığı ile bu çetrefilli meselede basit ikiliklerin ve klişelerin ötesinde yanıtlar olabileceğini gösterir. Böylece kadınları iyi anneler ve tamamen erdemli hanımefendiler ile şursuz ve aileleri felakete sürükleyen, şehvet düşkünü aşifteler ve züppeler olarak ikiye bölen klişeleri aşan karmaşık kadın karakterleri ile erkek yazarların koyduğu sınırları ihlâl eder Halide Edip. Bu çalışmada, ilgili romanların detaylı okuması ve yazarın biyografisine de uzanan bir inceleme yoluyla, Halide Edip'in dönemin temel anlamlarıyla kurduğu yeni haritada, bu sınır ihlalinin izleri sürülecektir. Halide Edip'in *Sinekli Bakkal* ve *Handan* romanlarında yer alan ana kadın karakterler, karşılaştırmalı bir bakış açısı ile derinlemesine çözümlenecek ve 'modern' ve 'millî' olmak problemini Halide Edip'in hangi yollarla alt etmeye çalıştığı yanıtlanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Millî Kimlik, Kadın Yazarlığı, Halide Edip, *Sinekli Bakkal*, *Handan*

The Construction Of Female Identity, In The Intersection Of 'Modern' And 'National', In Two Novels Of Halide Edip, "Handan" Ve "Sinekli Bakkal"

Tülin Ural

Modern literature or novel, proposes a certain 'ideal for life', through its plot and characterization. Indeed, it looks for the possible answers of the following questions: 'How we should live?', 'How can we build a meaningful life?' (or sometimes, 'Why a meaningful life is impossible?'). Then, every novel suggests a certain position against the possibilities and the limitations of life. In this respect, female characters in our novels serve to reveal the possibilities and the limitations of 'national identity'. Thus, around the female characters, it is quite possible to read how the 'national identity' is constructed and how it is articulated with modernity. Such a reading, would also expose the anxieties which grow out of the highly tensed realm of the articulation of modernity with nationalism. The tension between being modern, western, intervening into the realm of another civilization and being national, native, developing an identity peculiar to itself, is debated by the writers of late Ottoman and Early Republican Period, mainly around the theme of the 'sexual honor' of women. Both through her complicated female characters and her own biography, Halide Edip demonstrates that we can reach to alternative solutions on this intricate dilemma, far beyond the binary oppositions. Thus, in a literary world, where the female characters are either good mothers and completely correct ladies or unconscious, over westernized, lustful loose women, with her multi-layered, complex women, Halide Edip appears as an author who violates the limits of the clichés put mainly by male writers. In this study, through a detailed reading of the concerning novels and an examination that goes till the biography of the author, I will pursue the traces of this violation, in the new map of meaning that Halide Edip draws. The main female characters of *Sinekli Bakkal* and *Handan* by Halide Edip would be analyzed in-depth, on a comparative basis. Thus, I will try to answer the following question: Which are the tools that Halide Edip employed while solving the problem to articulate 'modern' with the 'national'?

Keywords: National Identity, Femal Authorship, Halide Edip, *Sinekli Bakkal*, *Handan*

Oscar'da Kadın Yönetmenin Adı Yok: *The Hurt Locker*'da Cinsiyetçi İdeoloji

Y. Gürhan Topçu¹ Ashhan Doğan Topçu²

¹Mersin Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo-TV Sinema Bölümü

²Mersin Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo-TV Sinema Bölümü

Popüler sinemadaki kadın temsilleri özellikle 1970 sonrası feminist film eleştirisinin odak noktası olmuştur. Feminist eleştirmenler popüler sinemanın kültürel temsiller aracılığıyla ataerkil ideolojiyi yeniden üreterek kadını ataerkil bilinçaltını yansıtacak şekilde stereotipler halinde sunduğu ortaya koymuşlardır. Popüler sinema yaklaşık 100 yıldır öyküden karakterlere, kostümden sinematografiye kadar benzer formleri tekrarlayarak kadının bu şekilde sunulmasına aracı olur. Bunda en temel etken sinemada yaratıcı pozisyonlardaki erkek egemenliğidir. Sinema, ilk yıllarından itibaren teknik bir iş olarak görülmüştür. Ve her teknik iş gibi de erkeklerin "doğal alanı"dır. Uzun yıllar kadınlar ancak kamera önünde ve kostüm, makyaj gibi "feminen" işlerde yer alabilmiştir. Sinemanın ilk yıllarında Fransa'da Alice Guy-Blache, ABD'de Dorothy Arzner gibi çok az sayıda kadın yönetmen koltuğuna oturabilmiştir. Sonraki yıllarda da senarist, görüntü yönetmeni, yönetmen gibi yaratıcı pozisyonlardaki kadın yönetmen sayısı fazla artmamıştır. Örneğin 1949-1979 arasında Hollywood'da çekilen 7332 konulu filmin sadece 14'ü kadın yönetmenlerce yönetilmiştir (Wolt:1994:14). Günümüzde sayısal veriler biraz daha iyileşmiş olsa da hala yeterli değildir. 2017'de Hollywood'da çekilen en yüksek gişe hasılatı sağlayan 250 filmin yalnızca %11'ini kadın yönetmenler yönetmiş, %11'i kadın senaristlerce yazılmış, %4'ünü

Cumhuriyet'in Çağdaşlık Yolunda Türk Kadınının Dünü ve Bugünü

Şafak Kaypak

Mustafa Kemal Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Bu çalışma, Cumhuriyet'le başlayan çağdaşlık yolunda Türk kadınının dünü ve bugünü incelemeyi amaçlamaktadır. Çağdaşlık, Rönesans'tan bu yana bir gelişme göstergesi olmuştur. Çağdaşlık, demokratik bir yaşam biçiminin ürünüdür ve çağdaş insanla pekişir. Ülkemizde Cumhuriyet'in ilanı ile yeni bir ulus doğmuştur. Cumhuriyet'le başlayan çağdaşlaşma olgusunun dayandığı temel düşünce Türk toplumunu çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmaktır. Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyeti kurarken, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmış, kalkınmış, bağımsız, demokratik ve laik bir Türkiye yaratmak istemiştir. Çağdaş uygarlık düzeyine erişebilmek için ise, birinci amaç çağdaşlaşmak, ikinci amaç kalkınmaktır. Çağdaşlaşma, geleneksel toplumu yenileştirme ve modernleştirmeye dayanmaktadır. Türkiye'de modern sözcüğü yerine daha çok batılılaşma ve çağdaşlaşma kavramları kullanılmaktadır. Çağdaşlaşma hareketi, geleneksel toplumun güçten düşmesi, modern topluma ait dünya kültürünün yaygınlaşması biçiminde de tanımlanabilir. Bu ideale, çağdaş toplum oluşturarak varmak hedeflenmiştir. Çağdaş toplumun özellikleri olarak; bağımsızlık, gelişmiş teknoloji ve sanayileşmenin varlığı, kentleşme, okuryazarlık, toplumsal hareketlilik, toplumsal dayanışma ve kimlik bilinci, toplumsal ilişkilerde laik anlayışın egemenliği, kamu işlerinde adalet duygusunun benimsenmesi ve ulusal birliğin varlığı sayılmaktadır. Çağdaş olma, çağın en gelişmiş ve en kalkınmış ülkelerinin düzeyine her alanda ulaşarak onlar gibi olmak demektir. Günümüzde çağdaş kültür denince, nüfusunun büyük bir bölümü sanayileşmiş ve kentleşmiş toplumlar ve uluslar akla gelir. Sanayi toplumlarında ekonomik büyümeyi, hızlı nüfus artışı ve kentleşme izlemiştir. Kentleşmenin artışı, gelenekselden modernliğe ve çağdaşlığa geçişte bir ilerleme olarak algılanmıştır. Çağdaş demokratik toplumun temel anlamı, insana yatırım yapıp onu her alanda özgürleştirmektir. Çağdaş insan olma, yaşanan çağa uygun düşünme, davranma ve çağı birlikte paylaştığımız ülkelerden ve oradaki insanlardan geride kalmamayı ifade eder. Tarihsel olarak Tanzimat'la başlayan çağdaşlaşma hareketi çerçevesinde gerek düşünce alanında, gerekse siyasi ve toplumsal haklar yönünde ciddi adımlar atılmıştır. Ülkemizin çağdaş yüzünü kadınlar oluşturmaktadır. Cumhuriyet'in kuruluş yıllarındaki çağdaşlaşma projesinde, kadınların önemli bir yer işgal ettiklerini görürüz. Kadınlara yeni toplum projesinde öncü görevi verilmiştir. Kadınların kamusal hayatta görünürlük kazanmaları, yaşam biçiminin değişiminin bir simgesi olacaktır. Kadın, toplumsal yapının temel taşıyıcısı olan aileyi biçimlendiren temel unsur olmakla kalmayıp sosyo-kültürel mirasın yeni nesle geçişinin anahtarı rolünü üstlenen bir konuma sahip olmuştur. Aile ortamında kadın, toplumsal yaşamdan soyutlanmayarak bu konudaki rollerini yerine getirecektir. Ülke kalkınması, kadın-erkek eşitliği ve bilimsellikte görülerek, gelişmelere bu anlayış ile yön verilmiştir. Her iki cinsin bir arada olarak yaşantıda yer almaları, çağdaş Türkiye'yi gerçekleştirecektir. Yasalarda kadın-erkek eşitliği gerçekleştirilmiş; kadın, boşanma, seçme-seçilme, eğitim, meslek seçimi, kamu görevleri yapma haklarına kavuşmuştur. Bu, toplumun her kesiminde olduğu gibi kadın konusunda da yeni algılamalara ve statü edinme süreçlerine yol açmıştır. Ancak, kadın bu gelişmeleri geriden takip etmiştir. Kendisine verilenleri bir toplumsal statü olarak algılaması ve hayata geçirmesi zaman almıştır. Günümüzde, kadınlar toplumsal ve kentsel yaşamda istenilen oranda yer alamamaktadırlar. Sanayileşme-kentleşme sürecinde erkek egemen toplumda kadının rolleri azalmakta, erkekten geride kalmaktadır. Kadına yönelik şiddet artmaktadır. Fakat eğitimi artan kadın çeşitli kesimlerde zengin bir deneyime sahiptir ve yeni ortamlarda yeni görevler üstlenmektedir. Kadın, toplumsal yaşamda erkeğe göre, toplumsal değişime ve yeniliklere karşı daha açık ve duyarlıdır. Özellikle erkekle birlikte olarak bu rollerini sürdürmektedir. Kadını toplumsal yaşamdan soyutlayan her türlü hareket, Cumhuriyet kuşakları tarafından sorgulanmaktadır. Bu nedenle, kadın konumunun geçirdiği yapı değişimleri, sadece kadını değil, tüm toplumu etkilemektedir. Çünkü demokratik yaşam, cumhuriyet benimsenmiş ve yerleşmiştir. Cumhuriyet devrimleriyle tanınan hakların kadınlarca kullanılıp kullanılmaması ve nüfusun yarısını oluşturmalarına karşın, varlıklarını toplumsal yaşama bu oranda yansıtamamalarının nedenleri tek boyutlu değildir. Hem erkeklerin hem de kadınların özelliklerinden kaynaklandığı bilinen bu sorunun çözümü, mücadele ve gelişmenin sonucunda gerçekleşecektir. Bu durum kuşkusuz, daha da güçlenerek sürecektir. Bu süreçte kadın da ezilmekten, hor görülmeğe kurtularak, erkeğin egemenliğinden çıkıp aile yaşamında dengeli bir konumda olacaktır. Bu bağlamda, bu çalışmada, çağdaşlık olgusu değerlendirilerek, Türk kadınına dünden bugüne yansıma şekli incelenmektedir. Çalışma, ilgili yazılı kaynakların taranması yöntemine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, toplum, çağdaşlık, kent ve türk kadını

Turkish Woman's Past and Present on the Contemporary Way of Republic's

Şafak Kaypak

This study aims to examine Turkish woman's past and present on the way of contemporary which started with the Republic. Contemporary has been an indicator of progress since Renaissance. contemporary is the product of a democratic way of life and reinforces with contemporary people. A new nation was born with the declaration of the Republic in our country. The basic idea that the formation of the becoming contemporary that started with the Republic is based is to bring the Turkish society to the level of contemporary civilization. Mustafa Kemal Atatürk, the setting up of the Republic, has reached the level of contemporary civilization, developed, independent, wanted to create a democratic and secular Turkey. In order to reach the level of contemporary civilization, the first goal is to become contemporary; the second purpose is to develop. Contemporaneous is based on renewing and modernizing traditional society. Westernization and modernization concepts are used instead of the modern word in Turkey. The movement of becoming contemporary can also be described as the fall of the traditional society from the power, the expansion of world culture belonging to modern society. It was aimed to reach this ideal by creating a contemporary society. As characteristics of contemporary society; independence, the existence of advanced technology and industrialization, urbanization, literacy, social mobilization, social solidarity and identity consciousness, the domination of secular understanding in social relations, the adoption of justice in public affairs and the existence of national unity. Being contemporary means to be like them by reaching the level of the most advanced and most developed countries of the age in every area. Today, contemporary culture means that a large part of the population is industrialized and urbanized communities and nations come to mind. It has followed economic growth, rapid population growth and urbanization in industrial societies. The increase of the urbanization was perceived as a progress in the transition from the traditional to the modern and the contemporary. The basic meaning of a contemporary democratic society is to invest in human beings and emancipate them in every area. Being a contemporary human being means not to be left behind by the people we have shared with us and the people. Significant steps have been taken in the field of thought and in the direction of political and social rights within the frame of the becoming contemporary movement that started with the Tanzimat historically. The contemporary face of our country is made up of women. In the becoming contemporary project of the foundation of the Republic, we see that women occupy an important place. Women were given a leading role in the new community project. Women's visibility in public life will be a symbol of a change in their way of life. She has not only been the basic element shaping the family, which is the basic carrier of social structure, but also has a position to take the role of the key to the transition of the socio-cultural heritage to the new generation. In a family environment, women will fulfill their roles in this issue without being abstracted from social life. This development has been guided by the development of the country, the equality of men and women, and the development of science. Take part in life as a combination of both sexes, will perform contemporary Turkey. In the law, gender equality was realized; women, divorce, election-election, education, career choice, public office. This has led to new perceptions and status acquisition processes for women as well as for every part of society. However, the woman followed these developments back. It took time for him to perceive what was given to him as a social status and to spend his life. Today, women are unable to take part in social and urban life at the desired level. In the process of industrialization-urbanization, the role of women in the male-dominated society declines and falls behind the men. Violence against women is increasing. But increasingly educated women have rich experiences in various segments and undertake new tasks in new environments. Women are more open and sensitive to social change and innovation than men in social life. Especially with men, these roles continue. Any movement that isolates women from social life is questioned by the Republican generations. For this reason, the structural changes of the women's position influence not only the woman, but the whole society. Because the democratic life, the republic has been adopted and settled. Despite the fact that the rights recognized by the Republican revolutions are not used and used by women and constitute the half of the population, the causes of their inability to reflect their existence into social life are not one dimensional. The solution of this problem, which is known to be caused by the characteristics of both men and women, will be the result of struggle and development. This will undoubtedly continue to grow stronger. In this process, the woman will also be in a balanced position in family life, getting rid of despising, despising, and out of her domination. In this context, in this study, the way of reflection of the Turkish woman to the present day from past is examined by considering the case of contemporary. The study is based on the method of scanning related written resources.

Keywords: Republic, Society, contemporary, City and Turkish Women

“Kadının Politikleşmesi” Varsayımı Üzerine: “Kadınlar Saltanatı”

Şeyda Özçelik

XIX. yüzyılda ortaya çıkan, XX. yüzyıla beraber şekillenen ve yaygınlık kazan feminizm, batı düşün dünyasının felsefi ürünü olarak kabul görmüştür. Fransa, Almanya, İngiltere ve diğer ülkelerde hararetle tartışılmış; formal ve informal hayata uyarlanma biçimi çeşitlenmiştir. Bu ülkelerden bir tanesi olan Osmanlı Türkiye’sindeki ilk algılanışı ise kültürel ve sistematik olarak uygun olmayan, uyarlanamayan ve ütopyik bir fikir şeklinde olmuştur. Doğu kültürünün hâkim olduğu Osmanlı dünyasında batı orijinli feminizmin nasıl bir anlatımla ve uyarlama formuyla aktarılacağı uzun süre tartışılmıştır. Modernleşmeyle birlikte esnemeye ve dönüşmeye başlayan Osmanlı sisteminde feminizm, evrensel anlatıdan ziyade geleneksel kalıplar çerçevesinde, ananevi yapıya uygun hale getirilerek kristalize edilmiştir. Ancak feminizmin gerçekleştirmek istediği üç evresi aynen dillendirilmiştir. Sözü edilen evreler sırasıyla ailevi, sosyal ve siyasi haklar edinimi şeklinde olmuştur. Osmanlı Türkiye’sinde “*Feminizm nedir?*” sorusu konuyla ve kuramla ilgilenen dönem aydınları tarafından “*Kadınların medeni, ictimâî ve siyasi haklarda erkeklerle müsavi (eşit) olması demektir*” şeklinde cevaplandırılmıştır. Osmanlı kadının politikleşme sürecine dâhil olması, kuramın son evresini oluşturmuş ve ilk aşamalar atlatılmadan siyasi evreye geçiş mümkün görülmemiştir. Siyaset yapma işinin doğası gereği erkeğe atfedilme yanığı, dini ve siyasi geleneklerde iktidar sembollerinin erkek ve oğlan çocuğu üzerine kurgulanması hemen hemen tüm dünya devletlerinde olduğu gibi Osmanlı Devleti’nde de siyasi bir tabu kabul edildiğinden, sarsılma ve değiştirilme imkânı olmamıştır. Özellikle basın yoluyla sık sık tartışılan kadının politikleşme meselesi, dönem düşünürlerinin atışma ve çekişme alanını oluşturmuş ve özellikle basın, konuyla ilgili kalemlerin konuştuğu bir platform haline gelmiştir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; Osmanlı Türkiye’sinde kadınların politik hayata katılma varsayımı üzerine kurgulanmış ve Sedat Simavi tarafından 1336 (1920) yılında çıkarılmış olan “Kadınlar Saltanatı” isimli karikatür albümünü analiz etmektir. Doküman analizi yöntemi kullanılacak olan bu çalışmada, dönem basımının önemli isimlerinden Sedat Simavi’nin kaleminden yansıyan ve görsel formlarla okuyucuya sunulan albümün politikleşen kadın kimliğine bakış açısı değerlendirilecektir. Albümün izlenip, yorumlanmasıyla beraber dönem kadınının siyasi dünya içine dâhil edilip, edilmeme gerekçeleri değerlendirilecek ve Osmanlı kadınının politikleşme perspektifi ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, Kadın, Kadınlar Saltanatı, Politika, Osmanlı Devleti.

“Kadın Tarihi Açısından Statünün Değişen Görünümleri (1876- 1935)” isimli doktora tezinden üretilmiştir.

On the Assumption of “Women Politicality”: “Sultanate of Women”

Şeyda Özçelik

Feminism, which was emerged in 19th century, shaped by 20th century and become common, has been regarded as the philosophical product of the thought of western world. It has been discussed ardently in France, Germany, England and other countries, and its way of adapting to life has been diversified. The first perception in the Ottoman Turkey which was one of these country, was culturally and systematically in the form of non-appropriate, non-adaptive, and utopic. In the Ottoman world, where the Eastern culture was dominant, it was long debated how the western originated feminism could be conveyed in the form of narrative and adaptation. In the Ottoman system which began to flex and transform with modernization, feminism was adapted to the traditional structure in the framework of traditional forms more than universal narrative, and crystallized. However, the three stages that feminism wanted to realize, were exactly expressed. The mentioned stages respectively were in the form of domestic, social and acquisition of political rights. In Ottoman Turkey, the question of “*What is feminism?*” was answered as “*It means that the women are equal with men in civil, social and political rights*” by the intellectuals of period interested in the subject and theory. The inclusion of the Ottoman woman in politicization process constituted the last stage of the theory, and it was not possible to transition to a political stage without first stages being overtaken. The mistake of being attributed to mankind of the making politics work, and the construction of the power symbols on boys in religious and political traditions were accepted as a political taboo in the Ottoman Empire as well as in almost all the states of world, so they were not able to be shaken and changed. Especially the problem of women politicality which was frequently discussed through the press, created the field of controversy and competition among the thinkers of the period, and especially the press became a platform on which authors related to the subject spoke. The aim of this study in this context is to analyze the caricature albüm entitled as “Sultanate of Women” which was built on the assumption of women’s participation in political life in Ottoman Turkey and issued by Sedat Simavi in 1336 (1920). In this study, in which the document analysis method will be used, the view of the politicized woman identity of the albüm which was reflected from Sedat Simavi’s pen and presented to the reader with visual forms, will be evaluated. With the review and interpretation of the albüm, the reasons why the women of the period was

included or not in the political world will be evaluated, and the politic perspective of the Ottoman woman will be revealed.

Keywords: Feminism, Women, Sultanate of Women, Politics, Ottoman Empire.

Ulusal Nüfus Araştırmaları Ve Bir Gelenek Meselesi Olarak Kadın İmajının Yeniden Kurgulanışı

H. Yaprak Civelek¹

¹Istanbul Arel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Patriarkalizm ve klasik cinsiyet ayrımına dair modern eleştirel yaklaşımlar, ulus-devletlerin ülkelerin demografik göstergelerinin bu gelenek alanlarını pekiştirmesini eleştirirler. Bu sorunun arkasında din, gelenek, mahremiyet vurguları, bir sonuç olarak muhafazakâr bir yaşam tarzının ve politikanın içselleştirilmesi ile özellikle doğurganlık ve aile planlaması ile ilişkilendirilen konularda demografinin politik süreçlere birer eylem planı tabanı sunması vardır. Türkiye’de bugün bu sorunun dili bu çalışmanın genel sorunudur. Türkiye’de yapılan ulusal demografik araştırmaların en iyi bilineni her beş yılda bir yapılan Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmasıdır (TNSA). Bu araştırmalar hanehalklarının sosyal, ekonomik refah düzeylerinden üreme sağlığı ve aile planlamasının en derin meselelerine kadar araştırır, geniş ve güçlü bir sağlık ve demografik veri üretimini ortaya koyan araştırmalardır. Bunların yanında bu araştırmanın sorumluluğunu üstlenmiş olan Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü’nün çeşitli bakanlıklar ve diğer devlet kurumları ile birlikte yürüttükleri ulusal pek çok demografik araştırma (Ulusal Anne Ölümleri Araştırması, Kadına Yönelik Şiddet Araştırması, Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması gibi) gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilmektedir. Bu niceliksel veriler, politik makamların yansırı tüm kullanmak isteyen akademisyenlere, araştırmacılara ve tüm kurumlara amaç ve talebe binaen açık haldedir. Bu çalışmanın temel amacı TNSA’ların tarihsel olarak süre gelen metodolojik işleyişleri ve ortaya koydukları sonuçlar açısından sosyal ve politik alanda kadının toplum içindeki konumunu etkilemek adına ne yaptıklarını tartışmaktır. Dolayısıyla, çalışma, ilk olarak bu araştırmalardaki geliştirme ve sonuç üretme faaliyetinin tarihsel ve kategorik olarak bir incelemesini yapmaktadır. Sonrasında kadının özgürleşiminin (emancipation) ya da bir gelenek meselesi olarak yeniden kurgulanışının hangi *teorik* ve *pratik* bağdaşımalar içinde tartışılabileceği sorusunun cevabına odaklanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Demografi, nüfus araştırmaları, TNSA, kadın çalışmaları.

National Demographic Researches And Re-Constuction Of Woman’s Image As A Problem Of Tradition

H. Yaprak Civelek

Modern critical approaches concerning patriarchy and classical sex discrimination criticize nation-states giving special interest to demographic indicators because they encourage those areas of tradition. Behind this inquiry, one can find out expressions of religion, tradition, privacy, internalization of a conservative life style and politics as a consequence and, demography that presents a stable ground on which is produced action plans associated particularly with fertility, family planning to the political authorities. The query language and the so-called “new” dimension of the inquiry in Turkey is the broad problematic of this study. Among the national demographic researches, Turkey Demographic and Health Survey (TDHS) is the most famous one, which has been conducted quinquennially. These researches have been questioning lots of issue from the social and economic wealth of the households to reproductive health and family planning in details and producing the largest and strongest demographic data. Besides, the institution in charge of TDHSs is Hacettepe University Institute of Population Studies. It conducted various demographic surveys which have special topics (such as National Maternal Mortality Study, Domestic Violence in Turkey, Turkish Migration and Internally Displaced Population Survey) so far and continues to add new ones at national level. The quantitative data is always available to the researchers, academics and all institutions based on the appropriation of their purposes and demands. This paper aims to seek out, when TDHS’s methodological process which has a long historical background and the results they have put forward are taken into consideration, how TNSA affects women’s social and political position. In other words, this study examines the historical and categorical bases of the efforts of refinement and result-producing behind these surveys as a first step. Then it focuses on the question that in which level theoretical approaches and practical examples can be come together to develop an argument on woman’s emancipation or reconstruction of woman as a problem of ritual or tradition.

Keywords: Demography, population studies, TDHS, Women’s Studies.

OECD Ülkelerinde Zaman Kullanımı Ve Gündelik Yaşamın Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Gülsüm Merve GÖKÇİN¹ Asıla KOCAK²

¹TÜİK Uzmanı, TÜİK Çevre Everji ve Ulaştırma İstatistikleri Daire Başkanlığı/Çevresel Ekonomik Hesaplar Grubu

²İstatistikçi, TÜİK Ankara Bölge Müdürlüğü

Kadın ve erkek farklı toplumsal roller yerine getirirken, farklılığın kendini gösterdiği en belirgin durum özellikle aile içinde cinsiyete dayalı iş bölümü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma hem cinsiyetler arasında gündelik yaşamın sürdürülmesi (ücretli çalışma, rutin ev işleri, alışveriş, çocuk bakımı, kişisel bakım) ve rol dağılımı ile ilgili farklılıkları hem de aynı cinsiyet içinde toplumsal, kültürel ve iktisadi koşullara (OECD ülkelerine göre) bağlı olarak oluşan farklılıkları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Teknoloji ilerledikçe gündelik koşulların artması, her şeyin daha kolay olmasıyla birlikte hızlanması çelişkinisi de beraberinde getirmekte bu durum da ise zamanın değeri giderek artmaktadır. Cinsiyete dayalı Toplumsal rollerle ilgili takip edilmesi en sağlam belirleyicilerden biri, cinsiyet ayrımında zamanın nasıl kullanıldığıdır. Bu sebeple "Zaman Kullanım Araştırması", bireylerin iş ve aile yaşamıyla ilgili paylaşımları, eğilimleri gibi sosyolojik açıdan önemli istatistiklerin incelemesine yardımcı olacak bir veri kaynağıdır. Bu makalede "Zaman Kullanım Araştırması" sonuçlarına göre OECD ülkelerinin günlük zaman kullanımının karşılaştırması yapılmakta ve Türkiye'nin zaman kullanımı veri madenciliğinde en çok kullanılan algoritmalarından K- ortalamalar kümeleme yöntemleri ile ele alınmaktadır. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2006 ve 2014/2015 yıllarında gerçekleştirilmiş olan "Zaman Kullanımı Araştırması" sonuçları karşılaştırılacaktır. TÜİK, ülkelere göre değişimle birlikte 5-10 yıllık aralıklarla uygulanmakta olan Zaman Kullanım Araştırması'nı ilk kez 1 Ocak-31 Aralık 2006 döneminde 12 ay süreyle Türkiye genelinde uygulamıştır. İkinci uygulama ise 1 Ağustos 2014 - 31 Temmuz 2015 tarihleri arasında olmak üzere 13 ay süreyle uygulanmıştır. Bir çalışma ayı dört hafta olmak üzere 13 çalışma ayı boyunca ortalama 880 hanehalkında, Türkiye genelinde toplam 11 440 örnek hanehalkında uygulanmıştır. 1 Ocak-31 Aralık 2006 yılında yapılan ilk uygulamada ise her ay ortalama 390 hanehalkı olmak üzere Türkiye genelinde toplam 5070 örnek hanede uygulanmıştır. (TÜİK,2016: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1009 Erişim tarihi:10.2.2016). OECD 'ye üye ülkelerin çeşitli yıllarda zaman kullanımı araştırması sonuçları ele alınarak ülkelerin günlük faaliyet sınıflamalarına göre karşılaştırması yapılmıştır. Türkiye için 2014/2015 verisi mevcut olmasına rağmen OECD ülkeleriyle karşılaştırılabilir boyutta faaliyet sınıflamalarına yönelik veriler mevcut değildir. Ayrıca ikinci bir karşılaştırma olarak Türkiye için 2006 ve 2014/2015 verileri karşılaştırılacaktır. Uygulamada Veri madenciliğinde en çok kullanılan algoritmalarından K- ortalamalar kümeleme yöntemi TÜİK (2016), Zaman Kullanımı Araştırması ve OECD Ülkeleri Zaman Kullanım (Nihai Açıklanan) Araştırması Sonuçları ile OECD üye ülkelerinin beş ana faaliyete göre kümeleme analizi yapılacaktır. Böylece üye ülkeler arasında hangi faaliyetlerin önemli farklılıklar gösterdiği elde edilecektir. Analiz sonuçlarına göre 29 OECD ülkesi "Ücretli Çalışma/İş", "Ücretsiz Çalışma", "Kişisel Bakım", "Boş Vakit" ve "Diğer" faaliyetlere göre 4 tekrarda 2 kümeye ayrılmıştır. 1. kümede 16, 2. kümede 13 ülke bulunmaktadır. Türkiye 1.kümede yer almaktadır. Aynı kümede yer aldığı ülkeler Avusturalya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, İrlanda, Yeni Zelanda, Norveç, Polonya, Slovenya, İspanya, İsveç, Birleşik Krallık, Güney Afrika'dır. Bu ülkelerin ayrımında istatistiksel olarak anlamlı bulunanlar "Ücretli Çalışma/İş", "Ücretsiz Çalışma" faaliyetleridir. 2. Kümede yer alan Avusturya, Kanada, Estonya, Macaristan, İtalya, Japonya, Kore, Meksika, Hollanda, Portekiz, Amerika, Çin, Hindistan'ın ortalama ücretli çalışma süresi 1. Kümede yer alan ülkelere göre 65 dakika daha fazla, ücretsiz çalışma süresi 12 dakika daha kısadır.

Anahtar Kelimeler: Daily Life, Time Use Survey, Cluster Analysis, K-Means Cluster Method.

*Değerlendirmeler kişisel görüşler olup, hiçbir şekilde TÜİK'i bağlamamaktadır.

Cedaw'ın "Yaşlı Kadınların Kendilerinin Ve İnsan Haklarının Korunmasına İlişkin 27 Sayılı Genel Tavsiyesi"nde Kırılgnlık Kavramı

Muhammet Koçakgöl¹

¹ Erzincaan Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı

CEDAW "Yaşlı Kadınların Kendilerinin ve İnsan Haklarının Korunmasına İlişkin 27 Sayılı Genel Tavsiyesi" isimli genel tavsiye çıkarmış ve kırılgnlık kavramı çeşitli yerlerde kullanılmıştır. Kırılgnlık kavramı literatürde geniş ve dar anlamlarda ele alınabilmektedir. Geniş anlamda kırılgnlık insan varlığının kaçınılmaz ve evrensel bir özelliği olarak değerlendirilmektedir. Böylece kırılgnlık insanın ontolojik bir ögesi olarak insanın kendisinde var olan bir ögesi olarak görülmektedir. Geniş tanımlandığında kırılgnlık, dezavantaj ve eşitsizlikle ilgili politik ve hukuksal yaklaşımların yeniden değerlendirilmesi ve şekillenmesi konusunda önemli gözükmektedir. Kırılgnlığı dar anlamıyla ele alan görüş ise kırılgnlığı geniş anlamda ele alan görüşü çok geniş olduğu için ve kırılgnlığı zayıf biçimde tanımladığı için eleştirmektedir. Bu çalışmada hangi görüşün kadın

yaşlılığı bakımından daha uygun olacağı tartışılmış ve tavsiyedeki kullanımın uygun olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu iki görüşten hangisinin yaşlı kadınların insan haklarını koruma bakımından daha faydalı olacağı her iki görüşün karşılıklı argümanları bakımından değerlendirilmiştir. Kırılğanlığı geniş anlamda ele almanın en azından yaşlılık ve kadın yaşlılığı bakımından bağlamı gözden kaçırma riskini taşıdığı belirtilmiştir. Devamında bu risk bakımından CEDAW'ın kırılğanlığı ne şekilde kullandığı ele alınmıştır. Tavsiyede *kırılğan* olma ve özellikle *kırılğan* olma şeklinde iki farklı kullanım görülmektedir. Kırılğan olma bakımından, tavsiyede kırılğanlık sözcüğü ilk olarak iklim değişiklikleriyle ilgili olarak 25. paragrafta kullanılmıştır. 35. paragrafta ise iklim değişikliği ve felaketlerin yaşandığı durumlarda yaşlı kadınların kırılğanlıklarına duyarlı önlemler alınması gerektiği tavsiye edilmiştir. Bunlar dışında 49. ve 50. paragrafta mülteci veya devletsiz yaşlı kadınların ve kendi ülkesinde göç ettirilen yaşlı kadınların taraf devletlerce korunması gerektiği ve cinsiyete-yaşa duyarlı uygun yasaların ve politikaların oluşturulması tavsiye edilmiştir. Bu çalışmada, tavsiyedeki kullanımına bakıldığında kırılğanlık kavramının kullanılış şekli amaca uygun olduğu belirtilmiştir. Çünkü bağlama dayalı durumların temel alındığı görülmektedir. Ayrıca metnin yaşlı erkekler ve diğer kırılğan grupların da kırılğanlıklarının farkında olunarak hazırlandığı anlaşılmaktadır. Kırılğanlığın kullanım şekliinden kırılğan olmaktan kastedilenin insanın ontolojik yapısına ilişkin bir kırılğanlık olmadığı görülmektedir. Bu nedenle kırılğanlığın dar tanımından hareket edildiği söylenebilir. Diğer taraftan kırılğanlığı geniş tanımlayan görüşün bir derecelendirmeye başvurduğu düşünüldüğünde ise tavsiyede bu tanımlamanın da dışlanmadığı anlaşılmaktadır. *Kırılğan* kavramı kullanılırken genç-yaşlı bütün bir nüfus olan afetzedeler içinden daha az sayıdaki kadın yaşlılar kastedilirken; özellikle *kırılğan* kavramının niceliksel bir azlıktan ziyade kadın yaşlıların erkek yaşlılara göre daha kırılğan olduğunu niteleyecek şekilde kullanıldığı görülmektedir. Kırılğanlık konusunda tavsiyede bağlamın öncelikli görülüp görülmemesiyle ilgili olarak olumlu ve olumsuz birtakım eleştiriler getirilmiştir. Yaşlı erkeklerin de ayrımcılığa uğradığı, fakat kadınların yaşlanmayı farklı şekilde deneyimledikleri belirtilmesi bağlamdan hareket edildiğini göstermekte ve bu yaklaşımın temel ihtiyaçlara ulaşmada yaşanan sıkıntılar gibi spesifik adaletsizlikleri görme açısından olumlu değerlendirilmektedir. Benzer şekilde yaşçı ve cinsiyetçi tutumların bir araya gelmesinin yaşlı kadınlara yönelik ayrımcılığın çok yönlü oluşunu ortaya koyduğu ifade edilerek yine bağlamdan hareket edildiği belirtilebilir. Cinsiyete dayalı etiketlemelerin çeşitli istismar türleriyle sonuçlanabileceği şeklinde yapılan diğer bir temellendirme de yine bağlam bakımından olumlu görülmektedir. Diğer taraftan bağlamdan değil de kırılğanlığın derecesinden hareket edildiği yerlerde kırılğanlığın geniş tanımına yaklaşıldığı görülmüş ve bunun bağlamdan kopuk olduğu için gerekçelendirme bakımından olumsuzluk oluşturduğu belirtilmiştir. Kırılğanlık dar anlamda ele alındığında tavsiyede bağlamın gözetildiği ve doğal afet, temel yaşam kaynaklarına erişim, eşini kaybeden yaşlı kadınların sömürüye açık olması ve benzeri durumların detaylı olarak ele alındığı görülmektedir. Ancak özellikle problem ortaya konurken bağlam ve değer bilgisinden ziyade yaşlı kadınların daha kırılğan oldukları şeklinde bir derecelendirmeye gidilerek gerekçelendirme yapılması riskli görünmektedir. Örneğin tavsiyede özellikle *kırılğan* kavramı kullanılırken *kırılğan* olmaya göre daha detaylı bir derecelendirme yapıldığı için kırılğanlığın geniş tanımına yaklaşıldığı görülmektedir. Ancak böyle bir yaklaşımdan hareket edilirse “Kadınların erkeklere göre daha kırılğan olmadığı kendini ihmal gibi durumlarda onların insan haklarına yönelik özel düzenlemeye ihtiyaç kalmayacak mı?” gibi bir soru cevapsız kalacaktır. Oysa niceliksel olarak daha kırılğan olmaktan ziyade bağlama dayalı oluşan kırılğanlıklar temel alındığında bu riskin de giderilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: CEDAW, kırılğanlığın dar anlamı, kırılğanlığın geniş anlamı, kırılğan, özellikle kırılğan

Concept Of Vulnerability In Cedaw's “General Recommendation No. 27 On Older Women And Protection Of Their Human Rights”

Muhammet Koçakgöl

CEDAW published “General Recommendation No. 27 On Older Women and Protection of Their Human Rights” and term of *vulnerability* is used in several places. Vulnerability has been used in broad and narrow meanings in the literature. In its broad meaning it is evaluated as an inevitable and universal condition of human being. Thus, broad definition of vulnerability seems important in evaluating legal and political issues related with disadvantage and inequality, because it is claimed that formal equality approach and anti-discriminatory laws are unsuccessful in solution of some inequalities and disadvantages. On the other hand, supporters of narrow definition of vulnerability criticizes broad definition of vulnerability, because it is claimed to be poor in defining vulnerability, because it is difficult to use broad definition of vulnerability in practice. Also, it does not fulfil the needs of specific groups because it assumes everyone is equally vulnerable. So, it is thought that broad definition of vulnerability covers visibility of risky groups. In this study, which opinion is suitable in terms of vulnerability of elderly women has been argued considering usages of the recommendation. Arguments of both sides discussed and which side's arguments are proper for the protection of elderly women's human rights evaluated. It has been stated that defining vulnerability broadly has a risk of missing the context of women

elderliness. Then, from the standpoint of that risk how CEDAW used vulnerability has been tried to propounded. There are two usages of vulnerability which are *vulnerable* and *particularly vulnerable* in the recommendation. Term of *vulnerable* is firstly used in terms of climate changes in paragraph 25. In paragraph 35, it is recommended that possibilities should be created for elderly women in terms of their attendance to decision making processes in case of natural disasters and climate changes. Besides, it is recommended in paragraphs 49 and 50 that party states should make gender-age sensitive laws and policies in order to protect elderly women refugees or stateless elderly women. In this study it is stated that usages of vulnerability fits the purpose of the recommendation, because context-specific situations are considered. Also, it can be inferred from the recommendation that there are vulnerabilities of some other groups like elderly men. It has been also inferred from the usages of vulnerability that intended meaning of vulnerability is not ontological meaning, but the narrow meaning of vulnerability. For this reason, it can be said the recommendation accepted the narrow meaning of vulnerability. However, when the gradation in broad definition of vulnerability is considered, the recommendation does not totally reject the broad definition of vulnerability. *Vulnerable* is used to specify that elderly women victims are more vulnerable than whole disaster victims, while *particularly vulnerable* is used to indicate that elderly women are more vulnerable than elderly men. Thus in usage of *vulnerable* there is a quantitative emphasis on vulnerability, while there is a qualitative emphasis in usage of *particularly vulnerable*. Some critics made in the study whether the recommendation primarily accept the narrow definition of vulnerability or not. It seems suitable to state that elderly men are also vulnerable, but women experience aging differently. This shows that CEDAW considers context specific situations like unjust situations such as difficulties in accessibility to basic needs. Similarly, it can be stated that by saying sexist and ageist attitudes should be considered together because of multidimensionality of the problem, CEDAW is referring to context again. Besides, it seems suitable to see kinds of abuses related with gender based labelling. On the other hand, gradation of vulnerabilities is also seen in some places. That is, broad definition of vulnerability is also taken into consideration. This usage has been evaluated as negative in terms of justification of the recommendation, because it is disconnected with the context. When narrow definition is handled it is seen that context is considered and specific situations like natural disasters, accessibility to basic resources and elderly widows' riskiness to exploitation are handled in detail. However, especially in revealing the problem considering graduation rather than context and value knowledge seems risky. For example in using *particularly vulnerable* there is more graduation than *vulnerable* and this means *particularly vulnerable* is closer to broad definition of vulnerability when it is compared with *vulnerable*. However, this approach cannot answer a question like "Women are not more vulnerable than men. So, is there no need for the specific needs of elderly women or protection of human rights?" Therefore, it has been concluded that an approach considering context rather than graduation of vulnerabilities could eliminate this risk.

Keywords: CEDAW, narrow meaning of vulnerability, broad meaning of vulnerability, vulnerable, particularly vulnerable

Etik Farkındalık Kapsamında Toplumsal Cinsiyet Eğitimi ve Dönüştürücü Etkisi

Gülriz Uygur¹ Nadire Özdemir²

¹Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi ABD

²Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi ABD

Bu sunumda hukuk fakültelerinde toplumsal cinsiyet farkındalığına ilişkin eğitimin etik bir temelde olması gerektiği iddia edilecek ve bununla ilgili olarak Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde yapılan çalışmalardan hareket edilerek argümanlar ileri sürülecektir. Bunun için öncelikle hukuk fakültelerindeki hukuk eğitiminin cinsiyetçi yapısının üzerinde durulup, gerek dersler ve üniversite ortamı içerisinde ve gerekse de öğrenciler düzeyinde bu konuda nelerin söz konusu olduğu ve bir gelişme olup olmadığı belirtilecek ve ardından etik temelde toplumsal cinsiyet farkındalığına ilişkin eğitim modeli üzerinde durulacaktır. Bu eğitim modeli Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi seçmeli dersleri, öğrenci grup çalışmaları ve genel olarak klinik programları kapsamında ele alınacaktır. Son olarak bu eğitim modelinin toplumu dönüştürücü etkisi, dönüştürücü adalet kapsamında değerlendirilecektir. Hukuk fakültelerindeki gerek kurumsal gerekse uygulamaya yönelik değişim, dönüştürücü adaletin hukuki topluluğu ve toplumdaki ilişkileri değiştirme hedefiyle mümkündür. Keza dönüştürücü adalet, sadece ilişkilerin yeniden yapılandırılmasını değil; kurumların dönüşümünü de amaçlar.

Anahtar sözcükler: Toplumsal cinsiyet, hukuk eğitimi, etik.

Gender Education as Part of Ethical Awareness and Its Transformative Effect

Gülriiz Uygur Nadire Özdemir

In this presentation, it will be claimed that education on gender law should include ethical awareness. The teaching program at Ankara University Faculty of Law will be the ground to establish our statements. Our first focus will be on the sexist structure of the legal education in law faculties. We will discuss whether there is any progress and development on this issue. Secondly we will explain what an ethical awareness education model is. This educational model will be addressed within the scope of elective courses at the University of Ankara Faculty of Law, student groups, and in general legal clinics programs. Finally, the transformative impact of this educational model on society will be evaluated within the context of transformative justice theory. The change of both institutional structure and practice at law faculties is only possible with the aim of transformative justice theory that is changing the legal community and society. Transformative justice is not only about restructuring relations but also the transformation of the institutions.

Key words: Gender, legal education, ethics.

Feminist Araştırmalar ve Hukuk

Damla Alver¹

²Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi

İlk kez 1970’li yıllarda tartışılmaya başlanan feminist metodoloji, feminist bir araştırmanın mümkün olup olmadığı ve mümkünse bunun nasıl olması gerektiği sorularıyla ilgilenmiştir. Feminist bir araştırmanın nasıl mümkün olduğunun ve geleneksel araştırmalardan nasıl ve neden ayrıldığının açıklanması ise kadınların sorunlarının sorun olarak ortaya konulabilmesi bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca bu sorunların geleneksel araştırmalar tarafından gösterilenden farklı olabileceğini ve bu farkların eşitsizliklere ve adaletsizliklere yol açabileceğini iddia etmek için araştırmaların farklı bir anlayışla yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Feminist araştırmalar ilk olarak “kadınlar tarafından, kadınlar hakkında ve kadınlar için” yapılan araştırmalar olarak tanımlanıyorsa da bu tanım daha sonra yine feministler tarafından eleştirilmiştir. Son dönemde ise, feminist araştırmaların ne olduğu üzerine bir cevap verilecekse, bu cevabın, araştırmaların feminist teori, politika ve etikle ilgisi üzerinden verilmesi gerektiğine dair düşünceler ileri sürülmüştür. Brooke Ackerly ve Jacqui True, feminist araştırma etiğinin iki boyutu olduğunu söylemektedirler. Feminist araştırma etiğinin ilk boyutu, epistemolojinin gücü, araştırmacının konumu ve araştırma sürecinde karşılaşılacak sınırlara karşı dikkatli olmayı ve bunların üzerinde düşünmeyi gerektiren metodolojik bir bağılığa sahip olmayı gerektirir. İkinci boyutunu ise normatif boyut olarak adlandırmaktadırlar ve bunun toplumsal cinsiyet eşitsizliğini temele aldığını ve bu eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için hem eşitsizliklerin varolduğunu göstermeyi hem de bu konuda toplumu dönüştürmeyi amaçladığını söylemektedirler. Feminist araştırmalarda feminist araştırma etiğinin normatif boyutunu olmazsa olmaz bir unsur olarak belirtmek mümkündür. Bahsedilen diğeri boyut ise çeşitli düşünürler tarafından farklı başlıklar altında ele alınmış olsa da, genel olarak, temel noktalarda benzerlikler bulunduğu görülmektedir. Feminist araştırmaların genel özelliklerini hem kapsayıcı hem açıklayıcı olacak bir şekilde araştırmacının konumuna karşı bir farkındalık, kadın deneyimlerine yer verme, keşişimsellik ve düşünümsellik olarak ortaya koymak mümkündür. Araştırmacının konumu iki temel problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki araştırmacının tarafsız ve nesnel olması gerektiği, ikincisi ise araştırmacının hiyerarşik ilişkilerden kaçınması gerektiği iddiasıyla ilgilidir. Araştırmacının tarafsız olamayacağı, çünkü onun kim olduğu, neler yaşadığı ve hangi düşüncelere sahip olduğunun onun araştırmayı yürütmesini etkileyeceği ileri sürülmüştür. Toplumsal cinsiyet ilişkileri toplumun her alanındadır ve araştırmacının da kendi toplumsal cinsiyetinin farkında olması gerekir. Ayrıca araştırmacının özne araştırılanın nesne olarak görülmesine karşı çıkmıştır. Kadın deneyimlerine yer verme, erkek bakışından sunulan kadının aslında ne yaşadığını gösterebilmeye yaradığından önemlidir. Gündelik deneyimler, bu deneyimlerin altında yatan kabulleri ve bu kabuller doğrutusunda sürdürülen ilişkileri anlamak için doğru bir başlangıç noktası olabilir. Kadınların gündelik yaşamlarına yer vermek feminist araştırmaların getirdiği bir yeniliktir. Keşişimsellik ise, feminizme yine feminizmin içinden getirilen kadınlar arasındaki farklılıkların görülmediği eleştirisıyla ilgili olarak ortaya çıkmıştır. Keşişimsellik olduğuça yeni bir kavram olmasına rağmen olduğuça kabul görmüş ve çok farklı şekillerde tartışılmıştır. Feminist araştırmalar açısından keşişimselliği, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kişilerin koşullarına göre farklı şekillerde yaşanabileceği ve başka türden baskılarla keşişebileceğini hesaba katma gerekliliğine karşı bir dikkat olarak anlamak mümkündür. Düşünümsellik de feminist araştırmalarda olması gereken bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır ve düşünümselliği genel olarak diğeri üç özelliği de kapsayacak şekilde ele almak mümkündür. Düşünümsellik araştırmacının araştırma sürecinde kendi konumu üzerinde düşünmesiyle ilgilidir ve ayrıca güç ilişkilerinin araştırmaya etkisini ve araştırma sürecinde gücün kullanımının açığa çıkarılmasının

sonuçlarını da dikkate alır. Düşünümsellik bilgi neye bağlıdır, araştırmacı nasıl konumlanmıştır, araştırma süreci nasıl oluşur, gibi soruların farkında olmayı gerektirir ve araştırma sürecinde altta yatan cinsiyet ilişkileri hakkındaki varsayımların içyüzünü anlamaya çalışır. Feminist hukukçular, hukukun iddia edildiği gibi tarafsız olmadığını ve tarafsızlık maskesi altında erkek egemenliğinin hukuku şekillendirdiğini ve bunun da adaletsizliklere yol açtığını ileri sürdüler. Özellikle hukuktaki özel-kamusal ayrımı hem kadınların toplumdaki dışlanmasına hem de özel alanda kadınların durumunun görmezden gelinmesine yol açmıştır. Feminist araştırma etiğine bağlı olarak yürütülen feminist araştırmalar ise bu tarafsızlık maskesinin gerçekte neye yol açtığını göstermek açısından önemlidir. Bu bağlamda feminist araştırmalar, hukukun toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için dönüşebileceği kabul edildiğinde, mevcut normların bir eleştirisini sağlamada ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik normların oluşturulmasında önemlidir. Ayrıca hukukun uygulanmasında ortaya çıkan toplumsal cinsiyetten kaynaklanan adaletsizliklerin ortaya çıkarılması ve bu adaletsizlikleri giderecek çözümler ortaya konulması için de eleştirel feminist bir bakış açısıyla yapılmış olan feminist araştırmalar gereklidir.

Anahtar kelimeler: Feminist araştırma, feminist hukuk

Feminist Researches and Law

Damla Alver

The feminist methodology which has firstly begun to be debated in the 1970s is related with the possibility of a feminist research and the ways in which it should be conducted. It is important to ask if such a research is possible and how and why it differs from the traditional research methodologies since it problematizes the gender. Moreover, it demonstrates that woman's problems might be different from those pointed out by the traditional methodologies and these differences might produce other inequalities and injustices. Although the feminist researches had been defined as those conducted "by woman, about woman and for woman", this definition was criticized by feminists. Currently, it has been pointed out that the very definition of feminist researches must be related with feminist theory, politics and ethics. Brooke Ackerly and Jacqui True indicates that the ethics of feminist research has two aspects. The first aspect includes being cautious about power of epistemology, the positionality of researcher and limits encountered during the research and being rigorous about the methodology which motivates researchers to think about such problems. Ackerly and True call the second aspect as normative aspect and claims that it locates the gender inequalities at the center of researches. In addition to underline such inequalities, it also aims to make related reforms in social life. As such the normative aspect of the feminist methodology is an essential part of the feminist researches. The other aspect has been dealt with various scholars under different subtitles; however, they include similarities in basic points. In a nutshell, general features of the feminist researches can be comprehensively defined as being aware of researcher's position, including woman's experiences and conducting research in an intersectional and reflexive way. The researcher's position includes two main problems. Firstly, it is generally argued that the researcher must be impartial and objective. And secondly, the researcher must avoid involving in hierarchical relations. However, the researcher cannot be impartial since the researcher's identity, his/her experiences and thoughts have a certain impact on how the research is carried out. The gender relation penetrates to the every sphere of social life and thus the researcher must be aware of his/her gender identity. Moreover, the certain subject and object positions in any research must be overcome. In order to understand the true meaning of woman's social life, it is important to include their experiences which are often being expressed through man's gaze. Focusing on experience is a good starting point in order to expose attitudes underlying such experiences and relations being carried out through those attitudes. In this sense, the feminist methodology is the first one to incorporate woman's experiences into the social researches. The intersectionality arose out of the criticism toward feminism that differences between woman are ignored in feminist researches. Although it is relatively a recent concept, the intersectionality is widely recognized and debated in various ways. In terms of the feminist researches, this concept can be explained as the gender inequalities can be experienced in different ways and intersect with other inequalities. The reflexivity includes three features. Firstly, it is related with the researcher's reflexivity on his/her own position during the research process. Secondly, it takes into account the repercussions of power relations on the research and results of revealing such power relations during the research steps. Lastly, it requires asking questions such as what the knowledge depends upon, how the researcher is positioned and what composes the research process and it tries to understand the underlying causes of assumptions related gender relations in the research process. The feminist lawyers argue that the law is not partial contrary to the many claims; rather, the male domination shapes the law under the guise of impartiality resulting in injustices. Especially the separation of private and public spheres in law exclude woman from society and leads to an ignorance of woman's sufferings in the private sphere. The feminist researches being carried out through the feminist research ethic, are important in order to indicate consequences of so-called impartiality. If we accept that law can be a firm ground to provide the gender equality, they become more critical in terms of criticising existing norms and establishing new ones towards a

gender equality. The feminist researches are also necessary in order to reveal the injustices of the existing gender relations and to offer solutions to overcome such problems.

Keywords: Feminist research, feminist jurisprudence

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Ve Aile Arabuluculuğu

Olca Karacan¹

¹Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi A.B.D.

7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile hukuki uyuşmazlıklarda alternatif uyuşmazlık çözme yöntemlerinden birisi olan arabuluculuk yöntemi hukuk düzenimizde kendine yer bulmuştur. Aile hukukunda kamu düzeniyle ilgili olmayan uyuşmazlıklarında başka bir ifadeyle aile hukukunda kişilerin serbestçe tasarrufta bulunabileceği uyuşmazlıklar söz konusu olduğunda arabuluculuk yöntemiyle uyuşmazlık çözülebileceği ileri sürülmektedir. Buradan hareketle aile arabuluculuğunun hukuk düzenimize nasıl dahil edilebileceğine ilişkin ülkemizde çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemizde aile arabuluculuğuyla ilgili kanuni düzenleme henüz yapılmamıştır. Ancak aile arabuluculuğu kanunu oluşturmak için yapılan mevzuat çalışmalarında toplumsal cinsiyet eşitsizliği görmezden gelinmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği aile içi ilişkilerde kamusal alandaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden çok daha farklı boyutlarıyla karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle aile içi ilişkilerle ilgili her türlü kanuni düzenleme yapılırken aile de toplumsal cinsiyet eşitsizliği gerçeğini göz ardı etmek ailedeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin desteklemesi anlamına gelmektedir. Bu çalışmada aile arabuluculuğuyla doğrudan ilgili R (98) 1 sayılı Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Aile Arabulucu Tavsiye Kararı başta olmak üzere dolaylı olarak ilgili olabilecek uluslararası sözleşmeler ve iç hukukumuzdaki kanuni düzenlemeler aile arabuluculuğuyla ilgili olduğu ölçüde toplumsal cinsiyetle ilgili kurularak değerlendirilecektir. Bu çalışmada aile arabuluculuğu ile ilgili hem uluslararası hem de ulusal mevzuatın toplumsal cinsiyet perspektifinden hareketle değerlendirmekle aile arabuluculuğu ile ilgili hazırlanacak olan kanun tasarisına ilişkin yapılan hazırlık çalışmalarına katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

#TürkiyedeKadınOlmak Twitter Üzerinden Kadın Kolektif Kimliğinin Söylem Analizi

Anjelika Hüseyinzade Şimşek¹

¹ÇAĞ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji bölümü, Öğretim Görevlisi

Twitter, dünyanın en popüler mikroblog servislerinden biridir. Twitter'daki büyük miktardaki bilgi, insanların haberleri, olayları öğrenmesi ve paylaşması için gittikçe daha önemli bilgi kanalı hale getiriyor. Twitter'da kullanılan Hashtag (#), bir tweet konusunu tanımlamak için kullanılan bir özelliktir. Hashtag'lar, toplumda tezahür eden önemli olaylara dikkat çekmek ya da belirli bir konuda gündem oluşturmak için kullanılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, 8 Mart 2018 tarihinde #TürkiyedeKadınOlmak hashtag'ıyla paylaşılan tweetlerin anlamın aracı olan, kullanılan dile yakından bakmak. Dilin kalıplarını ve bununla ilişkili pratikleri tanımlamak ve Türkiye'de Kadın olmaya dair tweet eden bireylerin bakış açılarını nasıl inşa ettiklerini hashtag ve tweet'lerin aracılığıyla bunu nasıl yaptıklarını görmektir. Çalışmaya otomatik içerik analizi sağlayan bir program yardımı ile #TürkiyedeKadınOlmak hashtagi içeren 475 tweet, Twitter üzerinden tespit edilmiş ve nitel yöntemlerden biri olan, söylem analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. #TürkiyedeKadınOlmak 8 Mart, Dünya Kadınlar Günü'nde başlatılan bir hashtag – dijital bir aktivizm olarak düşünülebilir, bireyler bu hashtag aracılığıyla Türkiye'de kadın olmanın meselesi konusunda kendi düşüncelerini kurgulamaktadırlar. Toplumsal cinsiyet ve kolektif kimlik olarak kadın ve eril iktidar arasında inşa edilen bağlantıda mesafeli duruş gözlenmektedir, öznenin sosyal medya ortamı iletişim alanı olan tweetlerin içeriğinde eril gücün, kadın kolektif kimliğine yönelik tehdit eden ve korkutanla başa çıkma olarak yorumlanabilir. İlk olarak bu hashtag katılımcıları için kolektif bir kimlik (kadın kimliği) alanı olarak işlev gördüğünü söylenebilir. İkincisi ise, tweet içeriği ve hashtag pratik olarak toplumsal söylem, toplumsal protesto ve gündem oluşturma etkinliği olarak da işlev görmektedir. Repertuar olarak da, kolektif kimlik (kadın) söylemini bakıldığında, en çok rastlanan kalıplar ise: cinsiyetçilik, kadına yönelik şiddet ve türleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, emekçi kadın ve anne. Bireyler, karşılıklı konuşmalarda ele aldıkları konuları, içerisine girdikleri etkileşimi sosyal medya platformlarında da sürdürmektedirler, paylaşımlar sadece fikir ya da durum bildirimidir, kendi kimliklerini, toplumsal belleklerini, düşünce ve tutumlarını de sosyal alana dil vasıtasıyla, söylem olarak konumlandırılmaktadırlar. Ülkemizde sosyal medya üzerinde yapılan ve bu bakış açısını savunan bilimsel araştırma sayısı oldukça azdır.

Anahtar Kelimeler: Söylem analizi, kolektif kimlik, kadın, twitter, hashtag.

#TürkiyedeKadınOlmak (#ToBeaWomanIn Turkey) Discourse Analysis Of Women Collective Identity Via Twitter

Anjelika Hüseyinzade Şimşek

Twitter is one of the world's most popular microblog services. The amount of information on Twitter makes it an increasingly important channel for people to learn and share news and events. The Hashtag (#) is a popular feature used on Twitter that people use to describe a tweet topic. Hashtags are used to draw attention to important events that are manifesting in the society or to create an agenda on a particular topic. The purpose of this study, to have a close look to a discourse and language as a tool of meaning construction of tweets tweeted on 8th March, with #ToBeaWomanIn Turkey hashtag. To identify patterns of language and practice associated with it through tweets and hashtag, and how individuals who tweet about being Women in Turkey built the perspectives. With the help of a program that provides automatic content analysis, 475 tweets were determined through Twitter, containing #ToBeaWomanIn Turkey hashtag have been analyzed by discourse analysis method, which is one of the qualitative methods. A #ToBeaWomanIn Turkey hashtag, started at 8 March, at The International Women's Day - could be considered as a digital activism, individuals construct their own thoughts on the matter are to be women in Turkey through these hashtags. The gender and collective identity of women and masculine power is seen as a distant stance in connection, which can be interpreted as the dominance of masculine power, threatening and frightening to the female collective identity in the context of tweets that are the subject of social media communication. First, it can be said that hashtag is functioning as a collective identity (female identity) domain for these participants. Secondly, the tweet content and hashtag practically function as social discourse, social protest and agenda-setting activity. As a repertoire of collective identity (woman) expression the most common patterns that were seen: sexism, violence against women, gender inequality, working women and mother. Individuals continue to engage in dialogue and communication on social media platforms, sharing is not just an idea or a statement of fact, but their identity, social memory, thoughts and attitudes are also positioned as discourses through language in the social space. However, the number of scientific researches conducted on social media in our country and advocating this point of view is very less.

Keywords: Discourse analysis, collective identity, woman, twitter, hashtag.

Instagram'ın Arka Bahçesi: Toplumsal Cinsiyet, Tween Fenomenler Ve "Çocukluğun Yitimi"

Ebru Güzel¹

¹Fenerbahçe Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Reklamcılık Bölümü

Günümüzde en popüler sosyal medya platformlarından biri olan *Instagram*, toplumsal cinsiyet (*gender*) olgusuna dair sunumların sergilendiği bir mecraya dönüşmüştür. Çoğunlukla fiziksel özelliklerin, cinsiyetin ve dişiliğin ön planda olduğu ideal kadın imgesinin mekanı *Instagram*'da, kadınlar, güzellikleriyle var olma çabasıdadırlar. Dış görünüşüne takıntılı ve hep daha fazlasıyla meşgul olan bu kadınlar aslında farkında olmadan eril bakış açısına hizmet eden bu edilgen kadın imajı olumlamaktadırlar. Kitlelere *celebrity* olma yolunu açarak *Insta*-şöhret (*Insta-fame*) statüsü vaat eden *Instagram*'da, akıllı telefonlar aracılığıyla artık her an - her yerde yarışmalı bir güzellik performansı sergilenmektedir. Ne var ki kadınların başlattığı bu bayrak yarışına artık kız çocukları da dahil olmuş; anne kraliçelerin minik prensesleri olarak "güzelse var, değilse yok" sayılan yıkıcı bir kadınlık algısının gönüllü taşıyıcılığını üstlenmişlerdir. Erken ergen (*pre-teen*) olarak tanımlanan *tween* kavramı, ergen dönem içindeki ilk bölümü oluşturan 8-12/9-12 yaş aralığındaki çocukları kapsamaktadır. Bu kavram (şimdilik) 368 bin *Instagram* etiketi altında, 100'ü geçmeyen erkek çocukları dışında, genelde kız çocuklarının paylaşımları altında kullanılmaktadır. *Tween*, *tween* modası, *tween* moda bloğu, *tween* prenses, *tweenager*, *tween* model, *tween* fotoğrafları ve *tween* parti gibi pek çok etiketin ortak özelliği yetişkin model fotoğraflarına benzer paylaşımlardır. Bu paylaşımlarda kız çocuklarının neredeyse tamamı moda kataloğu, dergi, gazete, televizyon ve magazin sayfalarındaki manken, oyuncu ya da şarkıcılar gibi ünlü kadınları taklit eden pozlar vermektedirler. Yine bu etiketler içinde takipçi sayısı milyonları geçen; makyajlı, marka giysili, saçları yapıklı ve seksi pozlar veren kız çocuklarına ait fenomen hesaplar bulunmaktadır. Manipülasyona en açık, ergenlik ile çocukluk arasında sıkışıp kalmış olan bu eşiksel/liminal evrenin küçük kadınları dijital dünyanın ve *tween* marketin tüketim hegemonyasına maruz kalmakla birlikte fenomen kimlikleri aracılığıyla da toplumsal cinsiyet rollerine meşruluk kazandırmaktadırlar. Toplumsal cinsiyetin *tween* fenomenler üzerinden izdüşümünün gösterdiği gerçek toplumsal cinsiyetin çevrimiçi ortamlarda da yol almaya devam ettiğidir. Yeni medya organları ile işbirliği içinde yaygınlık alanını genişleten toplumsal cinsiyet, artık sosyal medyanın görselliği Tanrılaştırılan platformları ile buluşmuş ve kadınları salt dış görünüşüyle olumlayan eril akıl ile kesişerek doruk noktasına ulaşmıştır. İşte bu zirvenin uç noktası olan *Instagram*'da yeniden Tanrıça dönemi yaşanıyor muşçasına kadınlar daha genç ve güzel, çocuklar daha kadın ve hatta peri tarzında paylaşımlarla boy ölçüşmektedirler. Literatürün de ifade ettiği

üzere erken ergen dönem ile *Instagram* arasındaki ilişkiyi irdeleyen ve toplumsal cinsiyet ile bağlamsal yönünü gösteren araştırmaların oldukça seyrek olması çalışmanın önemine işaret etmektedir. Toplumun ve medyanın odağını kız çocuklarına çevirmek, çocuk bedeninin tıpkı kadın bedeni gibi kültürel bir metin olarak okunmasını sağlamak ve belki de *tween* feminist söylemleri gün yüzüne çıkararak Barbie idollerinin gerçekte neye hizmet ettiğine ışık tutmak gerekmektedir. Kusursuz paylaşımlar sonucunda tükendiğini dile getiren *Instagram* mağduru Essena O'Neill gibi örneklerin görünür olması, dışa bağımlı olduğu sürece yıkılmaya mahkum bir özdeğer, özgüven, özsaygı ve öz sevgi farkındalığı açısından değerlidir. Keza bedensel teşhir ve baştan çıkarma yoluyla çocuklar tüketime itilerek metalaştırılmakta, cinsiyetleştirilmekte, bu ve buna benzer nedenlerden dolayı da "çocukluğun yitimi" süreci hızlanmaktadır. Bu amaçlar çerçevesinde yola çıkılan araştırmada erken ergen kız çocuklarının toplumsal cinsiyet algısı, sanal ile gerçek dünyaları ve benlik inşalarında *tween* fenomenlerin rolü incelenecektir. Bir başka ifade ile moda, güzellik ve bedensel standartlar çerçevesinde ikonlaşan *tween* prensesler, fenomenler, mikro/makro-*celebrity*'ler ya da mini *fashionista*'ların Türkiye'deki erken ergen kızlar tarafından bilinirliği, rol model olarak alınıp/alınmadığı, kendilik algıları, dünyasal bakış açıları ve annelerinin tavrı gibi konular toplumsal cinsiyet ekseninde tartışılacaktır. Nitel araştırma yöntemi olarak amaçsal örnekleme ile seçilen 8-12 yaş aralığındaki kız çocuklarıyla derinlemesine görüşmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Kadın, Instagram, *Tween* Fenomenler, Çocukluğun Yitimi.

Hükümetler Tarafından Desteklenen Kadın STK'ların Artışı: Neoliberalizmin Hükümet Dışı STK'ların Devlet Tarafından Organize Edilmesine Etkileri

İtir Bağdadı¹

¹İzmir Ekonomi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Görevlisi,

Demokratikleşme ve sosyal sermaye ile ilgili klasik teoriler demokrasinin gerçek anlamda işleyebilmesi ve hükümetlerin hesap verebilmesi için canlı bir sivil toplum ihtiyacına dikkat çekmektedir. Ancak, kalkınmakta olan ülkelere baktığımızda gitgide sayısı artan sivil toplum dernekleri görülse de, bu örgütlerin çoğu demokratikleşme teorilerinin bize söylediğinin tersini yapmakta, hatta bazı STK'lar baskıcı hükümetlerin resmi olmayan sözcülüğünü üstlenmiş durumdadır. Çeşitli coğrafik bölgelerde hükümetler tarafından organize edilen bu sivil toplum örgütleri (İngilizce literatürde "Government Organized Non-Governmental Organizations" için kullanılan GONGO'lar) hükümet politikalarını desteklemekte ve çoğu zaman bizzat yürütmekte, diğer hükümet bağı olmayan bağımsız STK'ları da devletten gelen maddi kaynaklarından ederek eleştirel bakış açılarını yok etmekte, uluslararası düzeyde de hükümetlerine karşı herhangi bir eleştiriye karşı savunma görevini üstlenmektedir. Gitgide otoriterleşen rejimler bir tarafta ekonomilerini liberalleştirip, uluslararası kalkınma ve destek fonlarından yararlanırken, diğer taraftan yarattıkları ulusal baskılara karşı kendilerini uluslararası düzeyde nasıl savunmaktadırlar? Dünyanın farklı bölgelerinde artan GONGO'lar bu anlamda yeterince çalışılmamış bir alan sunmaktadır. GONGO'lar STK'lara benzese de, uluslararası platformlarda onlar gibi davranıp uluslararası fonlar alsalar da arkalarındaki kurucu güç açık bir şekilde baskıcı hükümetler olabilir. Kendilerine ait GONGO'ları destekleyerek otoriter rejimler bağımsız STK'lar yerine kendi kurdukları derneklerin raporlarını ve uzmanlıklarını kullanarak eleştirel sesleri yok etmekte, her ülkeye giden uluslararası fonları ve devlet fonlarını bağımsız STK'lardan alarak kendi örgütlerine dağıtmakta, ve kendi dünya bakış açısını destekleyen kuruluşlar yaratmakta. Bu tebliğin ilk yarısı farklı ülkelerdeki GONGO oluşumlarını birbirleriyle karşılaştırıp neoliberalizm ve GONGO'lar ile ilgili teorik bazı çıkarımlar yapmayı hedeflemektedir. Gelişmekte olan ülkelerde özellikle devlet başkanının eşleri veya kızlarının kurdukları "First Lady GONGO" veya kısa adıyla FLONGO'lar çok yaygın bir şekilde bulunmaktadır. Kadın hakları alanında çalışan GONGO'lar sayesinde bu devletlerin kadın hakları konusunda imza atmış oldukları CEDAW veya İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelerle ilgili devletlerin değerlendirilmelerinde eleştiriler yaptırılmamakta, yine aynı GONGO'lar devletin sosyal hizmet uzantısı olarak çalışarak da farklı projelerden yoğun bir şekilde devlet desteği almakta. Verilen hizmetler kadınların ev içi ve anne, çocuk bakıcısı gibi geleneksel rollerini vurgulamakta, bu tür projeler yapmak isteyen diğer bağımsız STK'ları da oyun dışında bırakmakta. Tebliğin ikinci yarısında kadın hakları konusunda çalışan GONGO'lar tartışılacak ve özellikle Orta Doğu ve Türkiye ile ilgili durum tespiti yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın örgütleri, GONGO, neoliberalizm ve kadın, devlet sivil toplum ilişkileri, kadın STK'ları, sivil toplum örgütleri.

Rise of Women's GONGO's: How Neoliberalism Created State Organized Non-Governmental Organizations

İtir Bağdadi

Classical theories of democratization and social capital emphasize the need for a lively civil society in order for democracy to truly function and hold governments accountable for their actions. Yet when one looks at the developing world it is easy to see blooming civil society organizations yet many of them serve exactly the opposite purpose of democratization and many non-governmental organizations (NGO's) currently serve as mouthpieces of some of the most repressive regimes in the world. In diverse geographic areas these government organized or government supporting NGO's serve to carry out government policies and views, starve other critical NGO's of their funding and find ways to defend and promote their states at the international level against any criticism. How do authoritarian regimes fend off international criticism, liberalize their economies and manage to tap into international development funds all at the same time? The growing world of government organized non-governmental organizations (commonly referred to as GONGOs) is currently an understudied topic. GONGOs look like NGOs, act like NGOs in the international forum and receive international and national funding like NGOs but are sponsored by authoritarian regimes to serve as their advocates on a variety of issues, to receive funding from state offices and international aid organizations that would otherwise be transferred to independent NGOs, thereby starving them of their resources and to create a new worldview in line with the authoritarian state's point of view. This paper will focus on comparing different GONGOs from several different states and will aim to theorize how neoliberalism has aided the birth and growth of GONGOs. With regards to women's GONGO's several different types exist including First Lady or First Daughter GONGO's (referred to as FLONGOs). Instead of holding governments accountable for international women's rights agreements, women's GONGO's serve as charity organizations in their countries, supplementing their government's social service responsibilities, emphasize women's traditional roles and starve out independent NGO's of government resources and access in the area of women's issues. This paper will also outline the work done by these women's GONGO's and how their work is undermining women's rights with a special emphasis on women's GONGO's in Turkey and the Middle East.

Keywords: Women's organizations, Government organized NGO's (GONGO's), women and neoliberalism, Women's civil society organizations.

Çevrimiçi Feminizmin Kuramsal Temellerinden Pratiğe: İzlenimler Ve Deneyimler

A. Aslı Şimşek¹

¹Atılım Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi/ Hukuk Fakültesi.

İnternet kullanımıyla bağlantılı haklar, hukuki temelini İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ifade özgürlüğünü düzenleyen 19. maddesinden almaktadır. 2011'de ise Birleşmiş Milletler (BM) internete erişimin temel bir hak olduğuna ilişkin raporunu ilan etmiştir. BM ifade özgürlüğünün korunması ve geliştirilmesi konusundaki özel raportörü Frank La Rue tarafından hazırlanan bu raporda demokratik toplumların inşa edilmesinde yönetimin şeffaflığının artırılması için bilgiye erişimin ve etkin yurttaş katılımının en önemli araçlardan biri olduğu vurgulanmaktadır. Yine raporda kitlelerin adalet, eşitlik, hesap verilebilirlik ve insan haklarına daha fazla saygı hususlarında harekete geçmesinde internetin kilit bir rolü olduğunun altı çizilmektedir. Bu bağlamda internet, yurttaşların siyasa yapma sürecine doğrudan katılımını sağlayarak etkin katılımın gerçekleştirilmesinde önemli bir potansiyeli içinde barındıran bir kanaldır. Çünkü katılımcı demokrasinin bugünkü anlamı, sadece uzmanların politika oluşturması değil, aynı zamanda yurttaşların doğrudan ve etkin şekilde siyasa yapım sürecine katılmaları ve siyasa üretmeleridir. Dolayısıyla hem dünyada hem de Türkiye'de internetin ve daha özelde sosyal medyanın, yeni bir kamusal alan olarak kabul edilmeye başladığı ve demokratik ifade ortamını pekiştirdiği yönünde ortak bir görüş oluşmaktadır. Feminist hareket de bilgi ve iletişim teknolojilerini (BİT), toplumsal cinsiyet bakış açısıyla kadının insan haklarını ve toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirici bir platform olarak kullanmaktadır. Konumuz bağlamında sosyal medya mecraları, feminist mücadeleye yeni bir hareket alanı sunmaktadır. Çok hızlı ve fakat çok denetimsiz bilgi akışı sunan BİT, kadının insan hakları için bir yandan toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlenmesinde hızlı haberleşme, bilgiyi yayma ve örgütlenme, dijital aktivizm gibi yeni olanaklar sunarken; diğer yandan dijital şiddet, çevrimiçi taciz gibi riskleri de içinde barındırmaktadır. Dolayısıyla dijital ortamın güçlendirici noktalarının, risklerinin ve güçlendirilmesi gereken hususlarının somut örnekler ve deneyimler üzerinden ortaya konulması gerekmektedir. Buna ek olarak siyasi iktidarların bireysel özerklik alanını daha yakından gözetlemesini sağlayan dijitalleşmenin ve kişinin özel alanının toplumsal cinsiyet bakış açısıyla incelenmesine ve yeniden tanımlanmasına ihtiyaç vardır. Bu çalışmada çevrimiçi feminizmin sunduğu olanaklar ve riskler karşısında geliştirilen dayanışma ve

güçlenme mekanizması hem ulusal hem bölgesel hem de uluslararası ağlar dikkate alınarak kişisel deneyimimiz olan Atılım Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (KASAUM) politikaları özelinde değerlendirilecektir. 2003'ten beri çevrimiçi olarak yayımlanan S&F Online (Scholar and Feminist Online) dergisinin "Blogging Feminism: Websites of Resistance" başlıklı Bahar 2007 sayısında yazar Rebecca Traister, çevrimiçi feminist topluluğun önemini, çok farklı coğrafyalardan feminist bilgi ve bilinç sahibi kadınları (ve erkekleri) çevrimiçi olarak bir araya getiren bir ağ olmasıyla ifade etmektedir. Traister'ın adı geçen yazısına gönderme yapılan "New Feminist Solutions" serisinin 2012 tarihli ve "#FemFuture: Online Revolution" başlıklı 8. raporunda çevrimiçi feminizmin son on yıl içinde katettiği gelişimle ortaya çıkan önemli bir meseleye dikkat çekilmektedir. Bu da feminist yazar ve aktivistlerin oluşturduğu çevrimiçi ortamın güçlenmesi, feminist hareket içinde var olan ittifakların ve çevrimiçi feministler ile onların gerçek hayatta kurumsal karşılıklarının üzerine inşa olan sürdürülebilir bir birlik haline gelmesi ve bu önemli sesleri destekleyici bir altyapının geliştirilmesidir. Böylece ırk, engellilik, cinsel yönelim gibi kesişimsellikler kapsamakta ve Batılı beyaz feminizmin teksesliliğinin ve kesişimsellikleri görmezden gelen yapısının ötesine geçilmektedir. Dolayısıyla çevrimiçi olmanın getirdiği olanak ve risklerin başta feminist topluluklarca gündeme getirilmesi önem taşımaktadır. Türkiye özelinde de çevrimiçi feminist ortamın analiz edilmesi ve feminist stratejinin belirlenmesi için bir adım olarak tasarlanan bu çalışmada, konu hakkındaki son on yılda yeni yeni oluşmaya başlayan literatürün değerlendirilmesi ve deneyim paylaşımı yapılacaktır. Bu noktada Atılım Üniversitesi KASAUM deneyimini özgün kılan hususlar, merkez bünyesinde çalışan dijitalleşmeye açık ve yenilikçi bir ekibin çevrimiçi feminizm aracılığıyla hak temelli ve haklara bütüncül yaklaşımın yaygınlaştırılması için feminist kuramdan alınan birikime sosyal medya aracılığıyla pratikte işlerlik kazandırmasıdır. Dijital güçlenme, dijital şiddetten korunma, dayanışma ağları inşa etme, daha hızlı şekilde cinsiyetçi dili dönüştürme, hak ihlallerini daha yaygın şekilde görünür kılma hedefleri çerçevesinde hareket edilmektedir.

Anahtar kelimeler: Çevrimiçi feminizm, hak temelli yaklaşım, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme.

From Theoretical Basis To Practice Of Online Feminism: Impressions And Experiences

A. Ash Şimşek

The human rights related to internet have the legal grounds on the article 19 about freedom of expression in Universal Declaration of Human Rights. In 2011, the United Nations declared that internet access is a fundamental human right. Frank La Rue- the Special Rapporteur on the Promotion and Protection of the Right to Freedom of Opinion and Expression, highlighted that access to information and active participation of citizens are one of the most important tools for transparency of governments while building democratic societies. In this report he also stated the key role that internet plays in mobilizing the population to call for justice, equality, accountability and better respect for human rights. In this regard internet is a channel which has the potential to realize direct active participation of citizens in policy-making process. A modern context of participatory democracy also must base on citizens actively create policy, not only experts. Therefore both in Turkey and in the world the common opinion about internet and more specifically social media, is as following: These channels are being understood as new public spaces and reinforcement of democratic environment. In this context feminist movement uses information and communication technologies (ICTs) according to the gender perspective as a platform for empowering women's rights and gender equality. Accordingly social media channels offer a new space of freedom of expression to feminist movement. On the one hand ICTs which give a very fast but uncontrolled information flow, offer opportunities for strengthening gender equality like communicating, disseminating, organizing digitally, on the other hand the ICTs have the risks like digital violence and online harassment. Thus it is necessary to analyze the empowering dimensions, weaknesses and risks of digital channels through concrete examples and experiences. In addition to that there is a need for examining and reconceptualizing the state's digital control apparatus on individual freedom and private sphere through a gender perspective. In this study i am going to analyze the solidarity and empowerment strategies developed by national, regional and international networks within the opprtunities and risks brought by online feminism. I am going to do this analyze by considering the unique experience and policies of Atılım University Women's Studies Center (KASAUM). Rebecca Traister expresses the importance of online feminist community in Spring 2007 Issue titled "Blogging Feminism: Websites of Resistance" of the S&F Online (Scholar and Feminist Online)- the online journal since 2003, as a network which brings together women (and men) from different parts of the world who have feminist knowledge and consciousness. In 2012 the 8th report of "New Feminist Solutions" series titled "#FemFuture: Online Revolution" which refers to Traister's article mentioned above highlights an important issue about the progress of online feminism during last ten years. This important issue includes empowerment of the online platform established by feminist writers and activists, development of sustainable alliances between online feminists and their institutional counterparts; and development of an infrastructure of support for these important voices. By doing this, online feminist movement goes beyond the

intersectionality-blindness and monophony of Western white feminism and includes intersectionalities like race, disability and sexual orientation. Therefore it is important to bring into question the opportunities and risks of being online by feminist communities. Within the context of Turkey, this study which is designed for analyzing online feminism and determining strategies for it, aims to reviewing the emerging literature about online feminism within ten years and experience sharing. Unique experience about online feminism of Atılım University KASAUM includes an innovative and open-minded working team about digitalization who works for developing a strategy through a rights-based approach about disseminating theoretical feminism to practice via online channels. This strategy has the goals which contain digital empowerment, protection against digital violence, building solidarity networks, transforming sexist language, making human rights violations widely visible.

Keywords: Online feminism, rights-based approach, gender equality, empowerment.

Kurumsal Feminist Sosyal Medya Hesaplarının Önemi Ve İşlevi

Damla Songur¹

²Atılım Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi/Hukuk Fakültesi.

Bu çalışmada, internet ve sosyal medyanın Üniversite Kadın Çalışma Merkezleri (KÇM) ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması bakımından önemi ve işlevi, Atılım Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (Atılım KASAUM) sosyal medya hesaplarına ilişkin veriler ve deneyimler bağlamında incelenmiştir. Fiziksel, zamansal ve mekânsal engelleri kaldırarak ucuz, kolay ve özgür bir şekilde bilgiye ulaşma ve bilgiyi aktarma olanağı sunan internetin kullanıcı sayısı ve kullanım alanları her geçen gün artmaktadır. Türkiye İstatistik Enstitüsü'nün 2017 verilerine göre Türkiye'de en yüksek internet kullanımı oranı yüzde 87 ile 16-24 yaş grubuna ait olup; bu grubu 25-34 yaş aralığı yüzde 85, 35- 44 yaş aralığı yüzde 74 ile takip etmektedir. Özellikle internet ortamında çok sayıda kişinin asenkron olarak görüş, bilgi ve haber paylaşabildiği ikinci kuşak web platformlarından sosyal ağlar, kamusal alan kavramı ve insan hakları mücadelelerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Fiziki olarak bilgi ve kaynaklara ulaşma ile bir araya gelmede sorunlar yaşayan dezavantajlı gruplar için internet ortamı sesini duyurma, bilgiye erişme ve dayanışma bakımından nispeten erişilebilir bir alan yaratmaktadır. Bu anlamda toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine karşı ortaya çıkan kadın hareketi de internetin yaygınlaşmasıyla yeni bir araca sahip olmuştur. Hem sanal ortamda hem de fiziki ortamda karşılaşılan cinsiyetçilik ve eşitsizlikleri görünür kılmak, dayanışma ve mücadele için bir araya gelmek olanaklı hale gelmiştir. Bugün haklarını bilmeyen, dayanışmadan yoksun, destek mekanizmalarına ulaşmada güçlük çeken veya ikincil mağduriyetlerden çekindiği için kendini gizleyen pek çok kadın, internet ve sosyal medya sayesinde sesini duyurabilmekte, bir araya gelebilmekte ve haklarını öğrenebilmektedir. Kadının insan hakları ihlallerini önleme ve cinsiyet eşitliğini sağlama amacıyla cinsiyete dayalı ayrımcılık ve şiddete karşı farkındalık oluşturulması, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilgi ve bilinç düzeyinin yükseltilmesi, dayanışmanın artırılması ve cinsiyete dayalı sorunlarda bireylerin güçlendirilmesi için üniversitelerde faaliyet gösteren KÇM'lerin en büyük sorunlarından birisi üretilen akademik bilginin başta öğrenciler olmak üzere bireylere aktarılamaması ve uygulamaya yansıtılamamasıdır. Gençlerin %95'inin her gün sosyal medyada vakit geçirdiği göz önünde bulundurulduğunda internet ve sosyal ağlar, KÇM'ler için de önemli ve işlevsel bir araç niteliği taşımaktadır. Sosyal medyanın hem resmi hem resmi olmayan bir dille her saatte doğrudan ama kişisel olmayan gündelik bilgi aktarımına, kolay iletişime ve etkileşime açık yapısı ile kullanıcıların kimliklerini açıklama zorunluluğunu ortadan kaldıran anonimliği bu açıdan büyük önem taşımaktadır. Nitekim sosyal medyanın kendileri için değerli ve faydalı olduğunu düşünen gençlerin yüzde 67'si, sosyal medyanın dünyaya açılan bir pencere sağladığını ve güncel gelişmelere dair farkındalığı artırdığını düşünmektedir (British Council, Next Generation- Gençlerin Sesini Dinlemek, 2017, 20). Bu nedenlerle Atılım KASAUM 29 Şubat 2016 tarihinde Twitter, 7 Mart 2016 tarihinde ise Instagram üzerinden kurumsal sosyal medya hesaplarını oluşturmuştur ve bugüne kadar Twitter'da 1525 tweet, Instagram'da ise 751 gönderi ve çok sayıda "hikaye" paylaşımı gerçekleştirmiştir. Twitter'da 962, Instagram'da 1555 takipçisi bulunan hesaplar, etkinlik ve faaliyet duyuruları dışında kurumsal ve feminist bir hesap olarak aktif şekilde bilgi paylaşımları ve görüş açıklamaları yapan tek üniversite KÇM sosyal medya hesabıdır. Bu noktada Atılım KASAUM sosyal medya hesaplarının oluşturulması, yönetimi, paylaşımlar ve etkileşimler konusunda kendine özgü yapısı nedeniyle bu birikimin deneyim paylaşımı aracılığıyla aktarılması önem taşımaktadır. Bu çalışmada feminist sosyal bilim yaklaşımıyla nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Verilerin analizinde çevrimiçi feminizmin olanaklarından yararlanılmıştır. Söz konusu sosyal medya hesaplarının içerikleri, takipçileri ve takipçi davranışları Instagram-İstatistikler ve Twitter- Tweet Etkinlikleri özelliklerinden ve Atılım Üniversitesi KASAUM'un uyguladığı anketlerden elde edilen verilerle birlikte katılımlı ve katılımsız gözlem ile içerik ve söylem analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada yapılan değerlendirmeler sosyal medya aracılığıyla somut bilgi aktarmanın, toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığı oluşturmanın, gelişmelerden haberdar etmenin, dayanışma ve işbirliğini

geliştirmenin ve KÇM'lerin ve kadın hareketinin imajı ile faaliyet ve etkinliklerinin duyurulmasının gençlere ulaşmada işlevsel ve etkin olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: sosyal medya, çevrimiçi feminizm, Atılım KASAUM, internet.

The Importance And Function Of Corporate Feminist Social Media Accounts

Damla Songur

In this study, Atılım University Women's Studies Center (Atılım KASAUM) has been examined in terms of data and experiences related to social media accounts, the importance and function of internet and social media in terms of ensuring gender equality and the University Women's Studies Centers (WSC). The Internet offers the opportunity to access and transfer information in a cheap, easy and free way by removing physical, temporal and spatial obstacles. Thus, the number of users and usage areas of the internet are increasing gradually, day by day. According to the 2017 data of Turkey Statistical Institute, the highest Internet usage rate is 87% of the 16-24 age group in Turkey; this group is followed by 85% of the 25-34 age group and 74% of the 35-44 age group. Especially, as a second-generation web platform where as many people can share opinions, information and news asynchronously in the internet environment, internet and social media have given a new dimension to the concept of public space and human rights movements. Internet environment creates a relatively accessible area for voice, access of information and solidarity for disadvantaged groups who are experiencing problems physically reaching information and resources. In this sense, the women's movement, which emerged against gender inequalities, has a new instrument with the popularization of the internet. It has become possible to make sexism and inequalities in both virtual and physical environment visible, to raise awareness against them, to come together for solidarity and struggle. Today, many women who do not know their rights, lack solidarity, have difficulty in accessing supportive mechanisms or are hiding themselves from secondary victimization, can proclaim their voice through internet and social media, learn their rights and can form an alliance. One of the biggest problems of the WSCs operating in universities while raising awareness and consciousness of gender-based discrimination, violence and gender equality; strengthening individuals against gender-based problems in order to prevent violations of women's human rights and ensure gender equality, is that information cannot be transferred to individuals, especially students, and cannot be reflected to the practical use. Considering the fact that 95% of young people spend time on social media every day, the Internet and social networks also bear important qualities for WSCs as a functional tool. In this respect, the anonymity of social media removes the necessity of revealing the identities of the users, builds an open structure of easy communication and interaction, makes non-personal daily information transmission possible, both formal and informal. As a matter of fact, 67% of young people who think social media is valuable and useful for them think that social media provides a new perspective of the world and raise awareness of current developments (British Council, Next Generation-Gençlerin Sesini Dinlemek, 2017, 20). For these reasons, Atılım KASAUM signed up on Twitter on 29 February 2016 and on Instagram on March 7, 2016 and has so far shared 1525 tweets on Twitter, 751 posts on Instagram and many "stories". In this regard, it is the only university that has 962 followers on Twitter and 1555 followers on Instagram is the only university that has actively acted as a corporate and feminist account outside of events and activity announcements, disclosing information and comments. Atılım KASAUM has the importance of transferring this accumulation through experience sharing because of its unique structure about creation, management, sharing and interaction process of its social media accounts. In this study, feminist social science approach and qualitative and quantitative research methods are used together. Data analysis is utilized with the means of online feminism. The contents of the social media accounts, followers and follower behaviors were assessed by analyzing content and discourse with participation and unattended observation together with the data obtained from Instagram- Statistics and Twitter- Tweet Events features and from the questionnaires applied by Atılım University KASAUM. Evaluations in this study have shown that communicating through social media, creating awareness of gender equality, being aware of developments, improving cohesion and cooperation, and promoting the image and activities and activities of WSCs and women's movements are functional and effective in reaching young people.

Keywords: social media, online feminism, Atılım KASAUM, internet

Çevrimiçi Feminizm Bağlamında Sosyal Medya Hesaplarında Hak Temelli Görsel İçerik Üretimi

Yiğitcan Çankaya¹

¹Atılım Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi/Hukuk Fakültesi.

Bu çalışmada sosyal medya hesaplarında görsel içerik üretimi bağlamında feminist perspektif tartışılacak, Atılım Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin kurumsal sosyal medya hesapları özelinde karşılaşılan sorunların, bu sorunların çözümlerinin ve elde edilen sonuçların çevrimiçi feminizm ile ilişkisi kurulacaktır. Feminist metodoloji, sosyal bilimlerin dayandığı araştırma metodolojisinden farklı bir biçimde, sadece açıklama ve anlama amacıyla hareket etmeyip kadının insan haklarının temin edilmesini sağlamak ve kadınların yaşamlarını dönüştürmek güdüsüne de sahip olduğundan, aktivizm ile çok yakından ilişkilidir. Bu hâlde, internetin ve sosyal medyanın sağladığı elverişli platformların ortaya çıkmasıyla feminist ajanda, çevrimiçi evrende kendisini geliştirme ve amaçlarını gerçekleştirme imkanına sahip olmuştur. Öte yandan, sosyal medyanın kullanımını eylem odaklı dijital aktivizm ve yurttaş gazeteciliğinin feminist perspektifle yaygınlaşmasını sağlamanın ötesine taşımış; bilinç yükseltme, deneyim paylaşımı ve çapraz kültürel araştırma gibi feminist metotlar sosyal medya içeriği olarak görsel içeriklerle ulaştırılabilir hâle gelmiştir. Feminist kurumsal sosyal medya hesaplarının görsel içerik üretiminde (i) toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve kapsayıcı bir dil kullanılmalı, (ii) dış kaynaklardan hukuka uygun olarak elde edilen görsellerin çevirisi ve yerelleştirilmesi gerçekleştirilmeli, (iii) orijinal görsellerin veya çeviri ve yerelleştirme yoluyla oluşturulan işleme eser niteliğindeki görsellerin fikrî haklarının korunması tartışılmalıdır. İlk olarak, tarihsel, kültürel ve sosyal kodlardan beslenen dilin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir forma dönüştürülmesi için dilin kullanımının bu tür ayrımcı kodlardan arındırılması gerekir. Kadir Has Üniversitesi'nin 2015'te yayımladığı Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Bir Yazım Rehberi ve Koç Üniversitesi'nin 2017'de yayımladığı İletişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Rehberi, Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'nin sosyal medya paylaşımları buna ilişkin yapılan çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. İkinci olarak, paylaşılacak görsel içeriğin üzerinde yer alan yabancı unsurların çevirisi, hedef kitlenin kendisi ile özdeşleştirebileceği bir şekilde yerelleştirilmelidir. Yerelleştirme, orijinal içeriğin anlamı bozulmadan ancak gerekli uyumlaştırmalar sağlanarak odak gruba iletilmesi anlamına gelir. Kültürel ve fonksiyonel yerelleştirme ile deyimler, mizah ve hatta görsellerde yer alan belli unsurların Türkiye toplumuna uyumlaştırılmasını gerektirir. Özellikle yakın tarihte ortaya çıkan “manspreading”, “fragile masculinity”, “pink washing”, “feminist killjoy” gibi sözcükler çeviri ve yerelleştirmeye tabi tutulmalıdır. Son olarak, çevrilen ve yerelleştirilen görsel içerikler, Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 6. maddesine göre “işleme” niteliğindedir ve orijinal içerik sahibinin haklarına zarar vermemek ve işleyenin hususiyetini taşımak kaydıyla eser sayılır ve hukuken korunur. Bu durumda feminist kurumsal sosyal medya hesaplarının dış kaynaklardan elde ettiği görsellerin çevirisi, kaynak belirtmek ve orijinal içerik sahibinin izin veya onayını almak kaydıyla hukuka uygun olarak paylaşılabilir. Buna göre, bahsi geçen sosyal medya içeriği üretimi sürecinde ilgi çekici, tutarlı ve metoda uygun görsel içerik hazırlama gerekliliği doğmuş, bu da beraberinde çözülmesi gereken belli sorunlar getirmiştir. Bu sorunlar başlıca toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı dil kullanımını, orijinal görsel içerik üretim olanaklarının sınırlılığı, dış kaynaklardan elde edilen görsellerinin kullanıcılar tarafından özdeşleştirilebilir hâle gelebilmesi için çevirisi ve yerelleştirilmesi ile bu işleme eserlerin fikrî haklarının korunmasıdır. Çevrimiçi feminizm, kadının insan haklarının ihlalini önleme ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama ve toplumsal cinsiyet çalışmalarının anaakımlaştırılması için feminist metodolojinin önemli bir parçası olmuştur. Bu hâlde bu çalışma, feminist yöntemin araçlarından biri olan deneyim aktarımı ile problem tespiti yapmak ve çözüm önerileri sunmak, feminist perspektifin sosyal medya aracılığıyla yaygınlığını artırmak, bilinç düzeyi yükseltmeye elverişli bir platform sağlamak, doğru bilinen yanlışları ortadan kaldırmak ve feminist mücadele konusunda doğru ve güvenilir bilgiyi yaygınlaştırma amaçlarını taşımaktadır. Sosyal medya ve internetin kullanımı feminizmin mücadele alanını yaygınlaştırmaya, kamusalara katkı sağlamakta, özellikle dijital aktivizm ile feminist örgütlenmeye elverişli bir platform oluşturmaktadır. Atılım Üniversitesi KASAUM sosyal medya hesapları, özellikle kadın ve LGBTI bireylere yönelik güçlendirici mesajlar içeren görsel içeriklerle yerel ve özdeşleştirilebilir bir bilinç yükseltme ve duyarlılık kazandırma politikası izlemekle çevrimiçi feminizmi dijital aktivizm sınırlarından kurtararak diğer KÇM'lerin sosyal medya hesaplarına göre özgün bir nitelik kazanmaktadır. Bu çalışmada feminist metodoloji, Atılım Üniversitesi KASAUM sosyal medya hesaplarında yer alan içeriklere ait nitel veri analizi ve deneyim paylaşımı; feminist kurumsal sosyal medya hesaplarında kullanılan görsel içeriklere ilişkin doküman analizi, katılımsız gözlem ve söylem analizi yöntemleri kullanılmıştır. Sonuç olarak, çevrimiçi feminizm bağlamında sosyal medya hesaplarında bilinç yükseltme, deneyim paylaşımı ve çapraz kültürel araştırma amacıyla paylaşılan görsel içeriklerin feminist perspektife uygun olması için toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir dil kullanımı, yerelleştirmenin yapılması ve işleme eser niteliğini taşıyacak görsellerin hukuka uygun olarak elde edilip fikrî haklarının korunması gerekir.

Anahtar sözcükler: çevrimiçi feminizm, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı dil, yerelleştirme, fikrî haklar

Generating Rights-Based Visual Content For Social Media Accounts Using Online Feminism

Yiğitcan Çankaya

This research discusses the issues of generating rights-based visual content for social media accounts with a feminist perspective and correlates online feminism with the problems, resolutions and general outcomes gathered by the experience while operating social media accounts of Atılım University Women's Studies Center. Feminist methodology, unlike other social science methodologies, aims not only to explain and understand a certain issue at hand but also to help maintain women's human rights and transform women's lives; therefore, it is closely related to activism. Hence, feminist agenda finds an opportunity to strengthen and realize its objectives in the online universe, by the virtue of the practicable platform that internet and social media serve. On the other hand, the usage of social media exceeds extending the reach of digital activism and civic journalism in a feminist perspective; and makes other feminist methods such as consciousness raising, inclusive experience sharing accessible via visual content. There exists three main issues while discussing generating rights-based visual content for social media accounts using online feminism: (i) usage of gender-sensitive language, (ii) translation and localization of legally acquired foreign content, (iii) protecting the intellectual property of the original or altered localized visual contents. First, discriminative historical, cultural and social codes and usages must be omitted and transformed in order to have a gender sensitive language in the visual contents. Guide to Gender Sensitive Use of Language published by Kadir Has University in 2015 and Guide to Gender Equality in Communication published by Koç University in 2017 can be taken as guidelines in order to achieve this objective. Second, the translation of foreign elements in the visual contents that are acquired from elsewhere should be localized and made relatable to the target group. Localization, in its broadest sense, means to make the original content available in its translation, while adapting and adjusting it without altering its core. Therefore, phrasal verbs, urban language and elements of humor are to be culturally and functionally localized to Turkish society, especially phrases such as "manspreading", "fragile masculinity", "pink washing", "feminist killjoy". Lastly, visual contents that are translated and localized form an "adapted work" pursuant to Code of Intellectual and Artistic Works and are legally protected as long as they do not incur harm to the original owner. These images can be legally shared from feminist social media accounts as long as they are credited and permitted by the original owner. Accordingly, there occurs corresponding problems in order to generate attractive, consistent and methodological visual content. These problems are usage of gender-sensitive language, limited opportunities on generating original content, localization of the foreign content and protection of intellectual property. Online feminism has become an important part of feminist methodology in preventing the violation of women's human rights, maintaining gender equality and mainstreaming gender studies. Therefore, this research aims to detect problems and suggest resolutions via experience sharing, popularize feminist perspective by using social media, help build a practicable platform in order to raise consciousness and distribute correct and reliable information regarding feminist movement. Social media and internet generalize and publicize the areas of feminist movement and serves a convenient platform to feminist organizations via digital activism. On the other hand, the social media accounts of Atılım University Women's Studies Center gains an authentic and genuine character amongst other WSC accounts by sharing empowering, enlightening, localized and relatable information especially for women and LGBTI+ individuals, aiming to raise consciousness and awareness. By doing so, they extend the usage of online feminism by unleashing it from digital activism. This research uses feminists methodology, qualitative data analysis gathered from the social media accounts of Atılım University Women's Studies Center, experience sharing, document analysis, non-participant observation and discourse analysis. To sum up, in order for visual contents that are shared by social media accounts (for raising consciousness, sharing experiences and cross-cultural analysis) to be in line with online feminism and feminist perspective, the usage of the language must be gender sensitive, translations need to be localized and foreign visuals contents that form "adapted works" must be gathered and protected legally.

Keywords: Online feminism, gender sensitive language, localization, intellectual property

Çalışan Kadınlar Arasında Zaman Kullanımı Farklılıkları

Kardelen Dilara Cazgır¹

¹Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları, Tezli Yüksek Lisans.

Ataerkillik aile, eğitim, din ve devlet kurumları aracılığıyla sürdürülen toplumsal bir siteme işaret eder. Bu yapının korunması, sosyal açıdan kadınların toplumdaki ikincil konumlarının en temel nedenlerinde biridir. Kapitalist üretim ilişkileri içinde kadın emeği, devlet ve piyasa işbirliği ile kapitalizmin ve devletin yararına olacak şekilde sömürülmektedir. Geleneksel ataerkillik ilişkileri, kadınların işgücü piyasasına katılmaya başlamasından sonra yeni üretim biçiminin yararına olacak şekilde yeniden dönüştürmüştür. Toplumsal

cinsiyetin oluşturulması ve kadın erkek arasındaki ayrımların keskinleşmesi ataerkil yapıyı beslenmektedir ve toplumda hiyerarşiler yaratmaktadır. Doğuştan itibaren kadın ve erkek fiziksel ve duygusal olarak farklılaştırılmıştır. Bu ayrıştırma süreci, cinsiyet farklılıkları gerekçe gösterilerek toplumsal cinsiyet normlarının doğallaştırılmasına hizmet etmektedir. Bu doğal görünüm kadınların anne olma ve aile içi yeniden üretim faaliyetlerini kadın bedenleriyle doğmanın kaderi olarak görmelerine neden olmaktadır. Ancak kadın ve erkek olarak tek tip toplumsal cinsiyetten söz edilemez. Yani, ataerkil sistemde kadınlar arası farklılıklar ve eşitsizlikler de mevcuttur. Sınıf, ırk ve toplumsal cinsiyetin kesişimselliği kadınların ataerkil yapıdan daha fazla etkilenmelerine ve ortak bir kadın sorununu belirlemenin imkânsızlığına işaret eder. Cinsiyete dayalı iş bölümü toplumsal norm haline almıştır. Toplumsal koşullardaki değişimin yavaşlığı, kısa dönemde hane içi ve piyasadaki iş bölümündeki eşitsizliğin ortadan kalkmasını mümkün kılamamaktadır. Kadınların çalışma hayatına katılması, toplumsal norm haline gelmiş kadınlık rolleri olan hane içi yeniden üretim ve çocuk bakımı yükünü azaltmamıştır. Çalışan kadınlar ikinci vardiya maruz kalmaktadır. Ancak hane içi iş yükü kadınlar arasında da farklılık göstermektedir. Bu araştırmanın amacı çalışan kadınlar arasında hane içi harcama karşılıksız emeğin hangi değişkenlere bağlı olarak farklılaştığını belirlemektir. Bu çalışmada, zaman kullanımı anketi ve derinlemesine mülakat yöntemi kullanılmıştır. Zaman kullanımı anketi biri mesai günü diğeri tatil günü olmak üzere iki adet gündülden oluşmaktadır. Bu günlüklere görüşülen kişinin mesai günü ve tatil günü olmak üzere toplam iki gün boyunca yaptığı faaliyetler onar dakikalık aralıklarla kaydedilmiştir. Kaydedilen faaliyetler on iki başlık altında değerlendirilmiştir. Başlıklar, kişisel bakım ve beslenme, istihdam, eğitim, hane halkı ve aile bakımı, gönüllü işler ve toplantılar, sosyal yaşam ve eğlence, spor, hobiler ve oyunlar, televizyon izleme, müzik dinleme, kitap okuma, internet erişimi vb. ulaşım, uykudur. Bunların dışında kalan faaliyetler “diğer” başlığı altında toplanmıştır. Araştırmanın öznesi, üst başlık olarak çalışan kadınlardır. Yüz çalışan kadınla görüşülmüştür. Görüşmecilerin belirlenmesinde kartopu yöntemi kullanılmış ve görüşmecilerin verdikleri referanslar dikkate alınmıştır. Görüşmeler, görüşmecilerin anlatılarına bağlı olarak yarım saat ile bir saat aralığında sürmüştür. Görüşmeler Eylül 2016 ve Nisan 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışan kadınların ev içi yeniden üretim ve çocuk bakımı faaliyetlerinde harcadıkları zamanın değişkenlerini ortaya koymak için altı alt grup oluşturulmuştur. Bu gruplar, medeni hal, aile türü, çocuk sahibi olma ya da olmama ve çocuğun yaş aralığı, eğitim düzeyi, aylık kazanç ve çalışma zamanı türüne göre oluşturulmuştur. Zaman kullanımı anketi sonucunda hane içi harcama karşılıksız emeğin görüşmecinin medeni hali, aile türü, çocuk sahibi olma ya da olmama ve çocuğunun yaş aralığı, çalışma zamanı türüne göre farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Eğitim düzeyi ve gelir düzeyindeki farklılıklar değerlendirildiğinde, zaman kullanımı için alt değişkenler arasında tutarlı sonuçlar gözlemlenmemiştir. Elde edilen veriler ışığında, hane içi karşılıksız harcama emek bağlamında çalışan kadınların medeni hali, aile türü, çocuk sahibi olma ya da olmama ve çocuğunun yaş aralığı, çalışma zamanı türüne göre yalnızca erkeklere göre değil birbirlerine kıyasla da dezavantajlı konumlandığı görülmektedir. Toplum tarafından muhafaza edilen ataerkil değerler, bireyler aracılığı ile sürdürülmektedir. Araştırmada bulunan farklı veriler değişen kadınlık deneyimlerini ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak, bu tek ve evrensel kadın probleminin olmadığına işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalışan kadın, hane içi emek, cinsiyete dayalı iş bölümü, kadının ikinci vardiyası, zaman kullanımı anketi.

Differences in Time Use Among Working Women

Kardelen Dilara CAZGIR

Patriarchy refers to a social system that has been pursued through family, education, religion and government institutions. Preserving of the system is one of the most fundamental reasons for the secondary position of women in society from a social perspective. Within capitalist production relations, women's labor is exploited in the favor of capitalism and the state through state and market cooperation. Traditional patriarchy has been altered for the benefit of the new mode of production after women have begun to participate in the labor market. The constitution of gender and the sharpening of the differentiation between men and women are nurturing patriarchal and creating hierarchies in society. From birth, men and women are physically as well as emotionally separated. The process of separation serves to naturalize gender norms by reason of gender differences. This phenomenon causes women to see themselves as mothers and reproduction activities are seen as the destiny of women's bodies. However, there is no single type of gender as men and women. That is, there are differences and inequalities among women in the patriarchal system. The intersection of class, race, and gender indicates that women are more influenced by the patriarchal structure and that it is impossible to determine a common woman issue. Division of labor based on gender has become the social norm. The slow pace of change in social conditions does not make it possible for the inequality in the household and in the market to destroy in the short run. Participation of women in the labor market has not reduced the household reproduction and childcare burden of womanhood roles that have become social norms. Working women have been exposed to the second

shift. However, domestic workload differs among women. The purpose of this study is to determine which variables effect differentiated time use in domestic workload among working women. In this study, time use survey and in-depth interview method were used. The time use survey consists of two dairies, one for working day and the other for holiday. In these dairies, the activities of the women for two days in total, including working day and holiday, were recorded for every ten minutes in a day. Recorded activities are evaluated under twelve topics. Topics include personal care and nutrition, employment, education, household and family care, voluntary work and meetings, social life and entertainment, sports, hobbies and games, watching television, listening to music, reading books, transportation, sleep. Other activities collected under the heading "other". The main subject of the study is working women as the top head. Hundred working women were interviewed. Snowboarding method was used for the interviewers and the references given by the interviewers were taken into account. Negotiations lasted for half an hour to an hour depending on interviewers. Interviews were held between September 2016 and April 2017. Six sub-groups have been established to reveal when the working women spend their time in domestic reproduction and childcare activities. These groups were determined according to women's marital status, family types, having a child or not, age ranges of children, education level, monthly incomes and term of employment. As a result of the time use survey it was determined that women's time use in domestic workload differs according to the marital status, the family type, having a child or not, age ranges of children and term of employment. When differences in education level and income level were evaluated no consistent results were observed between sub-variables for time use. According to the obtained data, marital status, the type of family, having a child or not, age ranges of children and term of employment are found as data to being disadvantageous position compared to each other. Patriarchal values maintained by society as well as the individual. In the patriarchal system, individuals behave in accordance with their assigned gender roles. The differentiation of gender roles among women also causes differences in domestic labor among working women. Different data which were found in the study revealed variable womanhood experiences. To conclude, it points out that there is no single and universe woman problem.

Keywords: Working woman, domestic labor, gender division of labor, woman's second shift, time use survey.

Başkent Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğretim Elemanlarının ve Öğrencilerinin Cinsiyet Farkındalığına Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi

Aysel Güven¹ Nalan Özhan Elbaş Şeyda Ökdem

¹Başkent Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Ankara/Türkiye

Bu araştırmada Başkent Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (SHMYO) öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin cinsiyet farkındalığına karşı tutumlarının değerlendirilmesi amaçlandı. Çalışmada güvenilirlik geçerliliği 76 olarak tespit edilen toplam otuz iki soruluk bir anket uygulanmıştır. Söz konusu özellikler beş dereceli olarak (hiç katılmıyorum, katılmıyorum, tamamen katılıyorum, kararsızım) bir ölçekte cevaplandırılmıştır. Anketin otuz iki maddesi faktör analizine tabi tutularak beş boyuta indirildi. Bu boyutlar; ailede demokrasi anlayışı, kadın ve erkeğin aile içindeki rolüne bakış, kızların eğitim hakkına bakış, cinsiyet ayrımcılığına yönelik bakış, kadının çalışma hayatına bakış olarak belirlendi. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular iki farklı şekilde sıralanmaktadır. Öğrenci ve öğretim elemanlarının demografik özelliklerine ilişkin bulgular ile öğretim elemanlarının ve öğrencilerin cevapladığı anket sorularından elde edilen bulgular olup, sonuç oldukça dikkat çekiciydi. Sonuç olarak Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulundaki dönem 1 ve 2. sınıf öğrencileri ile öğretim elemanları arasında yaptığımız çalışma bize toplumsal cinsiyet algısının eğitim ile olumlu hale gelmediğini, en önemli yordayıcıların eğitim sürecinin dışındaki kadın cinsiyeti ve annenin eğitim süresi olduğunu göstermiştir. Elde edilen veriler ışığı altında; tüm ön lisans ve lisansüstü programlarına mutlaka "Toplumsal Cinsiyet"le ilgili eğitim müfredatının toplumsal cinsiyet algısını eşitlikçi yönde değiştirecek biçimde gözden geçirilmesi, üniversite giriş sınavlarında her bölüme kız ve erkek öğrenci kontenjanları konulması, kız öğrencilerin ulaşım, barınma, sağlık gibi sosyal haklara erişimi kamusal kaynaklarla garanti altına alınması gerektiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet, ayrımcılık, cinsiyetçilik

Ötekinin Sesi

Umut Belek Erşen

Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Doktora Mezunu

Mevcut geleneksel patriyarkal yapının yıkılmasında kadınların süregelen mücadelesi birçok alanda devam etmektedir. Bu mücadelede alanlarında eril dil ve onun imkanları kullanıldıkça erkeklerin egemenlik alanlarını

inşa eden kavramlar yeniden üretilmekte, yeni bir yapı kurmak zorlaşmaktadır. Fransız feminist kuramcı Helene Cixous, dili ataerkil baskının merkezi olarak görür tecrübelerini dışarı vurabilecekleri yeni bir dil ve ifade alanı yaratabilirlerse, erkek egemen söylem ve anlayışa yalnızca kuram değil, aynı zamanda uygulama alanında da karşı gelinebileceğini belirtir. Kültür/doğa, yazma/konuşma ikilikleri, erkek/kadın ikiliğinde, hep kadının aşağı tutulmasıyla süregelmiştir. Ataerkil toplumda kadın, tüm mitlerde “öteki” konumunda temsil edilmiştir. Cixous, yazmayı bir tür yeniden yapılandırmanın yeri ve imkanı olarak sunar. Sosyo-sembolik yapı içinde, kadının erkeğin diğeri olarak görülüyor olmasından yola çıkarak, kadınların cinselliğinin ve tarihinin yazılmasının egemen düzeni değiştirebileceğini öngörür. Ecriture feminine, yani “kadınlar için kadın yazını” kavramı ile Cixous, kadınları erkeklerin düşünülmemiş/düşünülmemiş sözcükleri ile kurdukları dünyanın dışına giderek kendilerini yazma mücadelesi vermelerini ister. Bunun için Cixous’a göre, kadıncıl yazılar, sadece yeni türden yazılar değil, “aynı zamanda değişme olanağını altüst edici düşünceler için bir başlangıç noktası gibi hizmet edecek bir alan, toplumsal ve kültürel standartları dönüştürmeyi ilk hareket ettiricisi olabilecektir.” Şu anda dili yöneten kurullarla sınırlanmayan bir yazma şekli geliştiren kadınlar düşünme ve yazma şeklini ve bu şekilde kadının dünyadaki yerini değiştirebilecektir. Cixous’un bahsettiği kadın yazını ve bu yazının alt üst edici yapısı Sevim Burak’ın yapıtlarında vücut bulur. Sevim Burak hep “öteki” olmuştur. Azınlık olmanın, kadın olmanın, kadın yazar olmanın, kadın yazar olarak farklı yazmanın, anne olarak geleneksel anne rolünü benimsememenin, kadın olarak kadın rolünü oynamamanın ötekiliğini yaşamıştır. Varlığını kurarken ve yazarken ötekiliğini yazmış ve bu doğrultuda farklı bir dil ve gerçeklik yaratmıştır. Sevim Burak öykülerinde ve oyunlarında bambaşka bir dil kurar, ilk bakışta okunması zor ve tekensiz bir hava yaratan bu dil aslında eril hakim dili yerle bir eder. Yazarın öykülerinde beklenmedik bir anda ortaya çıkan büyük harf kullanımları, kırık cümleler, kelime merdivenleri, heceler, tireler, parantezler anlatının yıkıcılığını sağlar. Amacı “Başkasının benliğine girmek, görünümü ters yüz etmek, gerçekleri değiştirmek, değiştirmekle kalmayıp gerçeğin yerine geçmek” olan bu anlatı toplumsal düzenin dışında kalmış kadınların anlatıldığı ya da kadınların anlatıcı olduğu metinler ile tam bir uyum gösterir. Sevim Burak kelimeleri tek tek kesip perdelere iğneledikten sonra montaj yaparak bir araya getirerek yeni bir dil yaratmıştır. Bu dil, Sevim Burak’ın harf harf kendini var ettiği, parçalayıp bozarak yaptığı ve sonunda kendine ait bir göstergeler bütünü olarak şekillendirdiği özel bir dildir. Sevim Burak, kurduğu diliyle de kadını anlatmış, her okunuşta kendini yeniden var edecek güçlü satırlar yazmıştır. Böylelikle, kendisini dışlayan edebiyat dünyasına, kadın olmaktan kaynaklanan yalnızlığa, dilin sınırlandırılmalarına ve hatta kendine rağmen bambaşka, ayrıksı bir dünya yaratmıştır. **Karakterler açısından bakıldığında, Sevim Burak’ın “ana” karakterleri neredeyse her zaman kadındır. Yan karakter olan erkekler çoğunlukla kadınları patriyarkal düzenin içinde sıkışmaya zorlamış figürlerdir.** Bu figürler bazen sokaktaki herhangi bir adam, bazen koca olabilir. Kadınlar ise öteki olarak ana karakterdir. Bu çalışmada, Helene Cixous’un kadın yazını görüşleri çerçevesinde, yazarak var olduğunu, yazarak başka bir gerçeklik aradığını söyleyen Sevim Burak edebiyatı ve oluşturduğu dil incelenecektir. Yeni kadın dili için sınırsız imkanlar taşımakta olan öyküleri ve oyunları aynı zamanda” ötekilerin” dili ve sesi olması bakımından da ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın dili, Sevim Burak, edebiyat.

Dîvân Şiirinde "Anne" ve "Dâye" Algısı Bağlamında Bazı Değerlendirmeler

Bilge Karga Göllü¹

¹Çukurova Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Dinî, edebî ve tarihî pek çok bilgiyi barındıran dîvân şiirinin, çeşitli yönlerden değerlendirilmesi edebiyat tarihi açısından önem taşımaktadır. Âşığın aşk karşısındaki hallerinin etkili bir dille anlatıldığı dîvân şiiri, sosyal hayatın da mevzu edildiği geniş bir kültürü içinde barındırmaktadır. Bu kültürde aşk, sevgili, rakip gibi kavramlar öne çıkarken, aile hayatına dair izlere de rastlanmaktadır. Mesela "Peder, mâder, duhter" gibi kelimeler dîvân şiirinde sıklıkla geçmektedir. Bu çalışmada ise sevgiliye duyulan aşkın yanında, anne sevgisi de bu metinlerde ifade edilmiş midir, anneye nasıl roller yüklenmiştir, "anne" ve "dâye" arasında ne gibi anlam ve kullanım farklılıkları vardır gibi sorular nedeniyle "anne" ve "süt anne" anlamında kullanılan "dâye" üzerinde durulmuştur. Dîvân şiirinde "anne" kavramı hakkında yapılan çalışmalara bakıldığında, yüzyılın öne çıkan divanları üzerinden ayrıntılı incelemeler ve tasnifler yapılmadığı görülmüştür. Araştırmacılar, bazı divanlardan örneklerle "anne, vâlide, ümm, ana" vb. karşılıklarla metinlerde geçen "anne" imajıyla ilgili çıkarımlarda bulunmuş, kimi zaman da modern şiirimizdeki "anne" algısıyla ilgili karşılaştırmalı çalışmalar yapmışlardır. Araştırmamıza ise, başlangıçtan XIX. yüzyıla kadar olan dönemdeki elde edilebilen divanların tamamı dahil edilmiştir. Bunlar arasında: Abdülhad Nürî, Afif Efendi, Âhî, Ahmedî, Ahmed-i Dâî, Ahmed Paşa, Antepli Aynî, Âsaf, Âşık Çelebi, Avnî, Azmizâde Hâletî, Bağdatlı Rûhî, Bâkî, Behiştî, Bursalı İffet, Cemâlî, Cinânî, Çâkerî, Emrî, Enderunlu Vâsîf, Esrâr Dede, Fasihî, Fâtih, Fatîm, Figânî, Fuzûlî, Gelibolulu Âlî, Hafîd, Hâkim, Hayâlî, Hâzık, Hoca Dehânî, Kadî Burhâneddîn, Kâmî, Karamanlı Aynî, Koca Râgıp Paşa, Lebîb, Leylâ Hanım, Mekkî, Mesihî, Mezâkî, Mîhrî Hâtûn, Muhibbî, Münîf, Nâbî, Nâilî-i Kadîm, Nakşî, Necâtî Bey, Nedîm,

Nefî, Nesîmî, Neşâtî, Nev'î, Neylî, Nigâr Hanım, Nigârî, Sehî Bey, Sun'ullâh-ı Gaybî, Sükkerî, Sünbülzâde Vehbî, Sürürî, Şeref Hanım, Şeyh Gâlib, Şeyhî, Şeyhülislam Yahyâ, Taşlıcalı Yahyâ, Vasfî, Zâtî Divânı yer almaktadır. Öncelikle bu divanlar okunmuş, "anne" nin konu edildiği beyitler not edilmiştir. Daha sonra, tekrar bilgisayar ortamında "anne, vâlîde, ana, ümm" gibi kelimeler taranmak suretiyle "anne" kelimesinin olduğu yerler fişlenmiştir. Fişlenen bilgiler tasnif edilmiştir. Böylelikle "anne" kavramının divan şiirindeki kullanım şekli, "anne" nin aile hayatındaki rolü, genelde hangi kelimelerle tamlama oluşturduğu, bu kavramla kurulan deyim ve atasözleri, benzetmeler dünyası vb. hususlar belirtilmiştir. Bazı çalışmalar, "dâye" kelimesinin çoğunlukla "anne" ile aynı anlamda olduğunu vurgulamışlardır. Bu sebeple taramamıza "dâye" kelimesi de dahil edilmiştir. "Dâye"ye ve "anne"ye divan şairi nasıl bir rol yüklemiştir? Aralarında bir kullanım farkı var mıdır? gibi sorulardan hareket ederek bazı çıkarımlarda bulunulmuştur. Divânlarda "anne" ve "dâye"nin geçtiği örnek beyitler nesre ve günümüz Türkçesine çevrilmiş, bu sayede beyitlerin daha anlaşılır olması amaçlanmıştır. Sonuçlar belirtildikten sonra da "anne" ve "dâye" kelimesi ile ilgili teşbih dünyasına dair tespitler ve ulaşılan diğer sonuçlar tablo halinde verilmiştir. Başlangıçtan XIX. yüzyıla kadar her dönemden şairin divanının ele alınmasıyla, dönemlere göre "anne" algısındaki farklılıklar da gözlemlenmiştir. Ayrıca taranan divanlar arasında kadın divan şairleri de olduğundan, kadın divan şairlerinin divanlarında "anne" kavramının kullanımı ile diğer şairlerin anneye bakışı hakkında da tespitlerde bulunulmuştur. Bazı çalışmalarda "dâye" kelimesinin "anne" kelimesinin karşılığı olarak kullanıldığı belirtilmişse de, araştırmamızda "dâye"nin "anne"den farklı anlamda olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca "anne" anlamına gelen kelimelerle birlikte kullanılan unsurların da "dâye" ile farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. "Ana" kelimesi ile birlikte çoğunlukla "erham, hûrî, peder, kundak, -zâd, ata" kelimeleri kullanılmıştır. Benzetme dünyasına bakıldığında ise, genellikle "gam, dert" gibi duygular anne ile eşleştirilmiştir. Kimi zaman anne güneşe benzetilirken, baba da aya benzetilmiştir. "Anne" ve "dâye" kavramlarını esas aldığımız bu incelemeden sonra, diğer aile bireyleri ile ilgili de çalışmalar yapılabilir. Böylece aile hayatının şiire ne kadar ve ne şekilde yansıtıldığı görülebilecektir. Divanların dışında şerh metinleri, münşaat mecmuaları, tezkireler bu bağlamda değerlendirilmelidir. Bunun dışında İran şiirinin önde gelen şairlerinden Hâfız, Örfî, Kelîm gibi şairlerin şiirlerinde "anne" nasıl ele alınmaktadır? Türk şiirinden farklı olarak "anne" ile ilgili ne tür benzetmeler yapılmıştır? Bunların cevaplandırılmasına dair yapılacak çalışmalar ise, Türk şiiri ve İran şiirinde karşılaştırmalı incelemelere zemin hazırlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Divân şiiri, anne, dâye.

Some Evaluations In The Context Of The "Mother" And "Daye" In Divan Poetry

Bilge Karga Göllü

The evaluation of the divan poetry, which contains many religious, literary and historical sources, is important in terms of literary history. The divan poetry, in which the forms of love versus love are described as an effective language, contains a wide range of culture in which social life is also concerned. In this culture, concepts such as love, lover, competitor come to the fore, and there are also traces of family life. For example, words such as "father, mader, duhter" often pass in the poetry of divan. In this study, beside love, mother love is also expressed in these texts, how the role is loaded on the mother, it is emphasized that there are differences in meaning and usage between "mother" and "daye" and "daye" which is used in the meaning of "mother" and "wetnurse". Looking at the works done on the concept of "mother" in divan poetry, it is seen that there is no detailed classification and classification of the divans of the century. The researchers, with examples from some divan "mother, valide, umm" and so on have been found in the conclusions about the image of the "mother" in the texts, and sometimes have made comparative studies about the "mother". This investigate from the beginning to XIX. century all of the divans available in the period have been included. Among these: Abdülhad Nuri, Afif Efendi, Ahi, Ahmedi, Ahmed-i Dai, Ahmed Paşa, Antepli Ayni, Asaf, Aşık Çelebi, Avni, Azmizade Haleti, Bağdatlı Ruhi, Baki, Behiştî, Bursalı İffet, Cemali, Cinani, Çakeri, Emri, Enderunlu Vasîf, Esrar Dede, Fasihi, Fatih, Fatîm, Figani, Fuzulî, Gelibolulu Ali, Hafid, Hakim, Hayali, Hazik, Hoca Dehhani, Kadî Burhaneddin, Kami, Karamanlı Ayni, Koca Ragıp Paşa, Lebib, Leyla Hanım, Mekki, Mesihî, Mezaki, Mihri Hatun, Muhibbi, Münif, Nabi, Naili-i Kadim, Nakşî, Necatî Bey, Nedim, Nefî, Nesimi, Neşatî, Nev'î, Neylî, Nigar Hanım, Nigari, Sehi Bey, Sun'ulah-ı Gaybi, Sükkerî, Sünbülzade Vehbî, Süruri, Şeref Hanım, Şeyh Galib, Şeyhî, Şeyhülislam Yahya, Taşlıcalı Yahya, Vasfî, Zati. Firstly, these divans were read and the couplets in which the "mother" was mentioned were noted. Then, the words "mother, valide, umm" were scanned in the computer environment and the places where the word "mother" was written. The tagged information is classified. In this way, the concept of "mother" is used in divan poetry, the role of "mother" in family life, in general what words and phrases are formed, idioms and proverbs established with this concept.

Some studies have emphasized that the word "daye" has the same meaning as "mother" in most cases. For this reason, the word "daye" has also been included in my search. What role did divan poet play to "daye" and "mother"? Are there any differences between them? It has been found in some inferences by moving from such

questions. The exemplary couplets through which the "mother" and "daye" passed in the divan were translated into noble and contemporary Turkic, aiming to make couplets more understandable in this respect. After the results are stated, the findings about the world of similitude related to the words "mother" and "daye" and the other conclusions reached are given in tabular form. From the beginning to XIX. century, the difference of the perception of the "mother" according to the periods can be observed with the treatment of the divan of the poet from every period up to the century. Furthermore, since there are female divan poets among them, the use of the concept of "mother" in the divan of female divan poets and the view of the other poets on mother were also determined. Although in some studies it has been stated that the word "daye" is used as a counterpart to the word "mother", it has been observed in our research that "daye" has a different meaning as "mother". It was also found that the elements used together with the words that mean "mother" also differ from "daye". In addition to the word "mother", the words "erham, huri, peder, kundak, -zad, ata" were mostly used. When we look at the analogy world, it is usually mapped to sentimental mothers such as "trouble". Sometimes the mother is likened to the sun, and the father is likened to the moon. After this examination based on the concepts of "mother" and "daye", studies about other family members can be made. Thus, it can be seen how much and how the family life reflects the poetry. Apart from the divans, commentary texts, journals and tezkires should be considered in this context. Apart from this, how are the "mothers" in the poems of poets such as Hafız, Örfi and Kelim, the leading poets of Iranian poetry? What kind of simulations have been made about "mother" different from Turkish poetry? The work to be done in response to these will lay the groundwork for comparative studies in Turkish poetry and Iran poetry.

Keywords: Divan poetry, mother, daye.

Buket Uzuner'in Romanlarında Bir İzlek Olarak *Kadın*

Emine AYAN¹

¹Çukurova Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Postmodern Türk edebiyatının öne çıkan kadın yazarlarından biri olan Buket Uzuner, kaleme aldığı hikâyeleri, romanları, denemeleri ve gezi yazıları ile çok yönlü bir kişiliğe sahiptir. 1955 yılında Ankara'da dünyaya gelen yazar, Ankara Sakalar İlkokulu'nu ve Anafartalar Kız Lisesi'ni bitirir. Hacettepe Üniversitesi Biyoloji bölümü mezunu olan, yurtdışındaki çeşitli üniversitelerde biyoloji, ekoloji ve sosyoloji üzerine çalışmalar yapan, (Finlandiya) Tampere Teknik Üniversitesi'nde Su Teknolojisi Bölümü ile ODTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü'nde araştırmacı olarak çalışıp ders veren Uzuner, 1970'li yılların sonlarından itibaren akademik hayatına son verip bir süre sinema, turizm ve reklam sektöründe çalışmasının ardından yaşamının geri kalanını bir yazar olarak sürdürmüştür. Yazar, 1993-1995 yılları arasında Türkiye P.E.N Yazarlar Derneği yönetim kurulunda görev almış, 1995 yılında TRT İstanbul Televizyonu'nun hazırladığı Gündemde Sanat Var programının edebiyat danışmanlığını ve Remzi Kitabevi Yabancı Edebi Biyografiler editörlüğünü yapmıştır. Uzuner aynı zamanda TWUC (Kanada Yazarlar Derneği) üyesidir. Edebiyat dünyasına yazdığı hikâyelerle adım atan, ilk öyküsü 1977 yılında Dönemeç dergisinde, ilk öykü kitabı *Benim Adım Mayıs* ise 1986 yılında yayımlanan Uzuner'in bu tarihten itibaren öykü, roman, deneme ve gezi yazısı türünde kısa aralıklarla yayımladığı eserleriyle üretken bir yazar olarak dikkat çektiği görülür. *Aydın En Çıplak Günü* (1988), *Güneş Yiyen Çingene* (1989), *Karayel Hüzünü* (1993), *Şairler Şehri* (1994), *Şiirin Kızkardeşi Öykü* (2003), *Yolda* (2009) ve *Bir Yılbaşı Hikâyesi* (2013) adlı öykü kitapları; *Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi Notları* (1989), *Şehir Romantizminin Günlüğü* (1998), *New York Seyir Defteri* (2000), adını taşıyan gezi yazıları ve *Selin ve Cem'le Yolculuklar* (2004), *Benim Adım İstanbul* (2011) adlı deneme kitapları bulunan yazar, 1996 yılında (ABD) Iowa Üniversitesi'nin (IWF) onur üyesi olmuş, 1998 yılında 'Cumhuriyetin 75 Başarılı Kadını'ndan biri olarak seçilmiş, 2004 yılında ODTÜ senatosu tarafından takdir belgesiyle onurlandırılmıştır. Yazarın ayrıca kendi yaşamını okura açtığı *Gümüş Yaz*, *Gümüş Kız* adlı bir biyografisi vardır. 1990'lı yıllardan itibaren yayımladığı romanlarıyla öykü, deneme ve gezi yazısı yazarlığının yanı sıra romancı kimliği ile de öne çıkmaya başlayan Uzuner, çeşitli dillere çevrilen romanlarıyla uluslararası bir ün kazanır. Yazarın romanlarının postmodern anlatımın bir yansıması olarak çok sesli bir anlatıcı stratejisi ile şekillendirildiği ve metinlerarasılık, ironi ve parodi bakımından zenginleştirildiği görülür. Metaforik söylemin yoğun olduğu romanlarında Uzuner, oyunsu bir atmosferde çok katmanlı bir anlatı dünyası inşa eder. Bu bildiride Buket Uzuner'in postmodern bir kurmaca niteliği taşıyan *İki Yeşil Susamuru*, *Anneleri*, *Babaları*, *Sevgilileri ve Diğerleri* (1991), *Balık İzlerinin Sesi* (1992), *Kumral Ada Mavi Tuna* (1997), *Uzun Beyaz Bulut Gelibolu* (2001), *İstanbullular* (2007), *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Su* (2012) ve *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları Toprak* adlı romanları kadın izleği bağlamında bir okumaya tabi tutulacaktır. Sözü edilen romanlara genel olarak bakıldığında yazarın romanlarının kadın karakterler bakımından zengin olduğu anlaşılmaktadır. Uzuner'in ilk romanı *İki Yeşil Susamuru*, *Anneleri*, *Babaları*, *Sevgilileri ve Diğerleri*'nde mutsuz bir kadın profili çizen Nilsu, metinlerarası ve metaforik kurgusuyla dikkat çeken *Balık İzlerinin Sesi*'nde Afife Piri, *Kumral Ada Mavi Tuna*'da Ada, *Uzun*

Beyaz Bulut Gelibolu'da Victoria, *İstanbulular*'da Belgin, *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları/SU* (2012) ve *Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları/TOPRAK* adlı romanlarında ise Defne Kaman, çalışmaya yön verecek olan belli başlı kadın karakterler arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda bildiride yazarın romanlarında dikkat çeken kadın karakterlerin anlatıda oynadığı rolden hareketle bir kadın yazar olarak Buket Uzuner'in anlatılarında kadına yaklaşım biçiminin aydınlatılması amaçlanmaktadır. Kadın problematiği ekseninde şekillenecek olan bildiri, bir kadın yazarın perspektifinden postmodern Türk romanında kadın izleğinin mahiyetini ortaya koyması bakımından önemlidir. Araştırmada Uzuner'in sözü edilen yedi romanı tematik olarak incelenip romanlarda saptanan kadın karakterlerin taşıdığı nitelikler göz önüne alınarak yazarın anlatı dünyasında kadının ele alınış biçimi kadın sorunsalı bağlamında irdelenecektir. Yapılacak olan incelemede yazarın romanlarında öne çıkan kadınların yaşam biçiminin, hayata bakış tarzının, erkeklerle olan ilişkilerinin ve toplum hayatında kadının yerinin sözü edilen izleğin mahiyetini ortaya koyması bakımından yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Buket Uzuner, postmodernizm, roman, kadın.

Woman As A Theme In The Novels Of Buket Uzuner

Emine Ayan

Buket Uzuner, one of the leading female authors of postmodern Turkish literature, has a versatile personality with stories, novels, essays and travel writings. The writer, who was born in Ankara in 1955, finishes Ankara Sakalar Primary School and Anafartalar Girls High School. Uzuner, who graduates from the Department of Biology, studies on biology, ecology and sociology at various universities abroad, works as a researcher and lecturer at Tampere Technical University (Finland) in the Department of Water Technology and METU Environmental Engineering Department has put an end to her academic life and has continued her life as a writer being valid from the end of the 1970's after working in the sector of cinema, tourism and advertising for a while. The author has served on the board of Turkey P.E.N. Writers Association between 1993-1995, has worked as a literature consultant on the Agenda Art Program prepared by TRT Istanbul Television and as the editor of Remzi Kitabevi Foreign Literary Biographies in 1995. She is also a member of TWUC (Canadian Writers Association.). Uzuner who steps into the literature world with her stories, whose first story was published in the Journal called Donemec in 1977 and first story book was published called *Benim Adım Mayıs* in 1986 is seen as a productive author with the works published in the genre of story, novel, essay and travel writing from this date. The author who has story books called *Ayin En Çıplak Günü* (1988), *Güneş Yiyen Çingene* (1989), *Karayel Hüzünü* (1993), *Şairler Şehri* (1994), *Şiirin Kızkardeşi Öykü* (2003), *Yolda* (2009) and *Bir Yılbaşı Hikâyesi* (2013); travel writings called *Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi Notları* (1989), *Şehir Romantiğinin Günlüğü* (1998), *New York Seyir Defteri* (2000) and essays called *Selin ve Cem'le Yolculuklar* (2004), *Benim Adım İstanbul* (2011) became a member of the honorary committee of the University of Iowa (USA) in 1996, was elected as one of the 75 Successful Women of the Republic in 1998 and was honored with the certificate of appreciation by the METU senate in 2004. The author also has a biography called *Gümüş Yaz, Gümüş Kız* that she opens her life to the reader. Uzuner who has started to stand out with her novelist identity with her novels as well as stories, essays and travel writings that has been published since 1990's gains an international reputation with her novels translated into various languages. It appears that the author's novels are shaped by a strategy of multi-voice narrator as a reflection of the postmodern narrative and rich intertextuality, irony and parody. Uzuner builds a multi-layered narrative world in a playful atmosphere with her novels that metaphoric rhetoric is intense. In this report, Buket Uzuner's novels that have the characteristic of postmodern narration called *Two Green Otters: Mothers, Fathers, Lovers and all the Others* (1991), *The Sound of Fishsteps* (1992), *Mediterranean Waltz* (1997), *The Long White Cloud-Gallipoli* (2001), *Istanbulians* (2007), *The Adventures of Misfit Defne Kaman Water* (2012) and *The Adventures of Misfit Defne Kaman Earth* will be subjected to a reading in the context of women's pursuit. From the general view of the mentioned novels, it is understood that the author's novels are rich in female characters. Nilisu who paints an unhappy woman's profile in the author's first novel called *Two Green Otters: Mothers, Fathers, Lovers and all the Others*, Afife Piri in *The Sound of Fishsteps* which attracts attention with its intertextual and metaphoric fiction, Ada in *Mediterranean Waltz*, Victoria in *The Long White Cloud-Gallipoli*, Belgin in *Istanbulians*, Defne Kaman in *The Adventures of Misfit Defne Kaman Water* (2012) and *The Adventures of Misfit Defne Kaman Earth* are among the main female characters who will lead the work. In this respect, in the report it is aimed to illuminate the approach of Buket Uzuner to the women as a woman writer, moving from the narrative role of the female characters who draw attention in the novels of the writer. The paper which will be shaped in the axis of women problem is important from the perspective of a woman writer in order to reveal the nature of the women's pursuit in the postmodern Turkish novel. In the survey seven novels mentioned of Uzuner will be thematically examined and the characteristics of the female characters identified in the novels, the way in which the woman is handled in the narrative world of the author will be examined in the context of woman problematic. It is thought that in the examination that will be done, the way of

life of the women who stand out in the novels of the author is a guide to reveal the nature of the way of gaze, the relationship with men and the nature of the woman's place in the society life.

Keywords: Buket Uzuner, postmodernism, novel, woman.

Figen Şakacı'nın Üç Romanında Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın

H. Neşe Apaydın¹

²Çukurova Üniversitesi, Rektörlük, Türk Dili Öğretim Görevlisi

Son yıllarda örnekleri artan bir çocuğun ağzından anlatılan "büyüme hikâyeleri"nden biri de Figen Şakacı'nın en baştan üçleme olarak planlanmış romanlarıdır. *Bitirgen*, *Pala Hayriye*, *Hayriye Hanım'ı Kim Çaldı?* başlıklı bu üçlemeye yazar, çocukluğundan başlayarak yaşlılık dönemine kadar orta sınıfa mensup bir ailenin içinde doğan, toplumsal cinsiyetlendirilmiş bireyler arasında büyüyen bir kadının ağzından ve onun bakış açısıyla Türkiye'de "kadın olma"nın ne anlama geldiği sorusuna cevaplar aramaktadır. Figen Şakacı, günümüz yazarlarındandır. 1971 yılında İstanbul'da doğan yazar, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunudur. 1989 yılında gazeteciliğe başlayan Figen Şakacı çeşitli gazete ve dergilerde muhabirlik, köşe yazarlığı yapmıştır. Film ve dizi senaryoları yazmıştır. 90'lı yılların sonunda "Neyse Ne" adlı bir stand-up gösterisi yapmıştır. Yaptığı bu gösteri, o dönemlerde Türkiye'de bir kadın tarafından sahnelenen ilk stand-up olması bakımından dikkat çekmiştir. Şakacı, gösterisini bu ülkede kadın olmanın her türlü haline bakarak, baktırarak sorular sorup kendince cevaplar bulduğu bir durum olarak tanımlar. Gösteri seyirciyi güldürmeye yönelik olsa da Şakacı'nın üslubu, değiştiği konular, erkek diliyle oluşturulmuş Türkiye'deki kadınlık durumunu da ortaya koymuştur. Yazarın iki nehir söyleşi kitabı vardır. Bunlardan ilki Türkiye'de jinekolojinin öncülerinden biri olan Prof. Dr. Aykut Kazancıgil ile yapılan söyleşi kitabı *Her Doğum Bir Mucizedir*; diğeri ise cerrahide kendine özgü yöntemler geliştiren Prof. Dr. Tarık Minkari ile yapılan söyleşi kitabı *Mizah Zekânın Zekâtıdır* adlı çalışmalarıdır. Yazarın bu bildiriye konu olan üçlemesinin ilk kitabı *Bitirgen* 2011'de Everest Yayınları'ndan çıkmıştır. İkinci kitap *Pala Hayriye* 2013'te İletişim Yayınları'ndan çıkmıştır. Üçüncü kitap *Hayriye Hanım'ı Kim Çaldı?* ise 2017'de yayımlanmıştır. Bildiriye konu edilen üçleme, Dünya edebiyatında örneklerine rastlanılan *David Copperfield*, *Çavdar Tarlasında Çocuklar* gibi "büyüme hikâyeleri"nden biridir. Ancak bu eserde, diğerlerinden farklı olarak, yine son yıllarda örnekleri artmaya başlayan bir kız çocuğunun çocukluktan genç kızlığa, oradan yetişkinliğe, sonunda da yaşlılığa uzanan hikâyesi anlatılmıştır. *Bitirgen*'de karakter 80'li yıllarda çocukluğunu yaşamaktadır. Evin en küçüğü olan karakterin adı hiç anılmadan, babasının onu çağırdığı biçimde "Bitirgen" olarak tanıtılır okura. İlk roman, on yaşlarında bir çocuğun diliyle ve bakış açısıyla kaleme alınmıştır. Bitirgen, büyüklerin dili ile arasında sorun olduğunu düşünüp kendince bir dil yaratıp sadece o dili bilenlerin girebileceği bir dünya hayal eden bir kız çocuğudur. İkinci romanda çocukluktan ergenliğe geçen karakterin adı vardır artık: Hayriye. Ama dudaklarının üstündeki tüylere bir gönderme olarak "Pala" da bu ada eklenmiştir. *Pala Hayriye* 90'lı yılları, Hayriye'nin üniversite yaşamını, çalışma hayatına atılışını, yetişkinlik yıllarını anlatır. Hayriye, bu yılları arkadaşları gibi "kadınlık"ını kuşanmak yerine üniforma gibi üzerinden çıkarmadığı kirli kadife pantolonu ile ve hiçbir kadının iktidarını kurtmaya yeltenmediği bir kadın kolonisi hayali kurarak geçirir. Üçüncü kitap *Hayriye Hanım'ı Kim Çaldı?* Hayriye'nin "Hayriye Hanım" yıllarının romanıdır. Üçüncü romanda Figen Şakacı önceki iki kitabın aksine artık Hayriye'nin hikâyesini onun ağzından anlatmaz. Hayriye kaybolmuştur. Roman, Hayriye'den uzun zamandır haber alamayan arkadaşı Rüya'nın onun evine gelip yerleşmesinden sonra, Hayriye'nin masasındaki notları, yazıları karıştırmasıyla, Hayriye'nin komşuları, tanıdıkları, ablasıyla konuşmasıyla öğrendiklerini kendince birleştirmesiyle okuyucuya aktarılmıştır. Yaşlılık ve yalnızlık romanda anılan duygular olsa da diğer taraftan bu kayboluş, bilinen ve alışılabilen bir ülkenin, dünyanın kayboluşuyla da özdeşleştirilerek verilmiştir. Bu üçlemeye sadece bir büyüme hikâyesi olarak bakmak, eseri değerlendirmede ve yazarın iletisini çözmede yetersiz kalacaktır. Figen Şakacı "Hayriye" özelinde toplumsal cinsiyetçi bir anlayışın hâkim olduğu bir toplumda kadın olmanın güçlüklerini gösterir. Kadınların erkekler kadar, hatta bazen onlardan daha çok toplumsal cinsiyet rollerini benimsediğini ortaya koyar. Bildiride Figen Şakacı'nın üçlemesinin bu iletisinin üç romanda hangi kodlardan yararlanılarak ortaya konduğu, feminist eleştiri kavramları ışığında çözümlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Figen Şakacı, edebiyat ve kadın, Türk romanında kadın, feminizm, toplumsal cinsiyet.

The Women Within The Context Of Gender In The Three Novels of Figen Sakacı

H. Neşe Apaydın

One of the "growth stories" told in the mouth of a child increasing examples in the recent years is Figen Sakacı's novels that is planned as trilogy from the very beginning. In this trilogy titled *Bitirgen*, *Pala Hayriye*, *Hayriye Hanım'ı Kim Çaldı?* writer, answers to questions to what is means "being a woman" in Turkey from the point of

view of a woman who lives in a middle-class family from childhood until the age of old age, grows up among the gendered individuals who are social-sexed. Figen Sakacı is one of the writers of modern-day. Writer who was born in Istanbul in 1971 has graduated from Istanbul University Communication Faculty. Figen Sakacı who started journalism in 1989, has worked as a correspondent and columnist in various newspapers and magazines. She wrote film and series scripts. At the end of the 90's she made a stand-up show called "Neysel Ne". This show attracted attention in terms of being the first stand-up comedy staged by a woman at that time in Turkey. Sakacı describes her view as a situation in which she asks questions and looks for answers by looking at every kind of being a woman in this country. Although the show is aimed at laughing at the audience, the style and subjects of Sakacı reveal the femininity situation in Turkey that is created by the male language. The author has two river talk books. The first of these is *Her Doğum Bir Mucizedir* which is an interview with Prof. Dr. Aykut Kazancıgil who is one of the pioneers in Turkey gynecology and the other is *Mizah Zekanın Zekatıdır* which is an interview with Prof. Dr. Tarık Minkari who developed unique methods in surgery. *Bitirgen*, the first book of the trilogy, which is the subject of this report, was published by Everest Publications in 2011. The second book, *Pala Hayriye* appeared in Communication Publications in 2013. The third book, *Hayriye Hanım'ı Kim Çaldı?* was published in 2017. The trilogy that is the subject of the report is one of the "growth stories" such as *David Copperfield*, *Çavdar Tarlasında Çocuklar* which are seen in examples in the world literature. However, in this work, unlike the others, a story of a girl who started to increase in her recent years is told from her childhood to her youthfulness, from adult to adult and eventually to old age. In *Bitirgen*, the character lives childhood in 80's years. The name of the character who is the smallest member of the family is not mentioned at all, but introduced as "Bitirgen" with the style that her father calls her. The first novel was written from a ten years of age child's language and perspective. Bitirgen is a girl who dreams of a world in which the elders think that there is a problem with the language and create a language of their own, and that only those who know that language can enter. In the second novel, there is the name of the character that passed from childhood to adolescence: Hayriye but as a reference to the feathers above the lips "Pala" is added to this name. *Pala Hayriye* narrates 1990's, university, working life, years of adulthood of Hayriye. Hayriye spends these years dreaming of a woman's colony with no dirty velvet trousers that she does not wear like a uniform instead of wearing "femininity" like her friends, and no woman is trying to establish her power. The third book, *Hayriye Hanım'ı Kim Çaldı?* is the novel of "Hayriye Hanım"s years of Hayriye. Figen Sakacı, unlike the previous two books, no longer tells Hayriye's story from his mouth in the third novel. Hayriye is disappeared. The novel is transferred to the reader by Hayriye's friend's, Rüya's who had long been unable to hear from Hayriye, combination with her own knowledge about Hayriye with combining her notes, writings, talking her neighbors, acquaintances, and her sister after settled in her house. Although oldness and loneliness are the sentiments of the novel, on the other hand, this disappearance is given by the identification of a known and customary country with the disappearance of the world. It would be insufficient to look at this trilogy only as a growth story, to evaluate artifacts and to resolve the author's communication. Figen Sakacı shows the difficulties of being a woman in a society where a gendered understanding is dominant in "Hayriye". She reveals that women are adopting gender roles as much as men, sometimes even more. In the report it will be analyzed in the light of the concepts of feminist criticism in which codes this message of the trilogy of Figen Sakacı is revealed in the three novels.

Keywords: Figen Sakacı, literature and women, women in Turkish novel, feminism, gender.

Emek Göçü ve Evlilik Dolayısıyla Göç Yaşayan Kadınların Deneyimleri

Aysen Yıldırım Atlı¹ Fatih Atlı²

¹Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

²İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Refah devletinin çöküşüyle meydana gelen ekonomik krizler, sosyal hizmetler sağlık hizmetleri gibi alanları da etkilemiştir. Bu gelişmeler kadınların çalışma hayatında görünürlüklerinin artmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte, dünya genelinde eğitim, çalışma ve evlilik sebepleriyle kadınlar göç hareketlerinde aktif rol oynamaya başlamıştır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'ye farklı sebeplerden dolayı göç eden kadınların göç süreçlerini yeni ve farklı bir bakış açısıyla değerlendirebilmektir. Bu bağlamda Gürcistanlı Meryem ile Hindistanlı Esther'in göç deneyimlerine değinilerek, yapılan göç ve göç süreci geniş bir perspektifte incelenmiştir. Yapılan bu çalışmada derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada, emek göçü ve evlilik dolayısıyla göç yaşayan kadınların deneyimlerine farklı bir perspektiften bakılarak, neden-sonuç ilişkileri temelinde bireylerin yaşadıkları paradokslar ve duygusal çatışmalara da yer verilmiştir. Bu nedenle sosyoloji ve psikoloji alanları literatürüne, göç psikolojisi temelinde katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Çalışma sonucunda, dünya genelinde kadınların çalışma dışında farklı sebeplerden dolayı da göç ettiği, emek göçüyle gelenlerin çoğunun nitelsiz işlerde

çalışmak zorunda bırakıldığı ve evlilik nedeniyle göçün ise yasal izinlerin alınması konusunda kolaylık sağlaması nedeniyle tercih edildiği bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Göç, Göç ve Kadın, Emek Göçü*

Experiences of Women Migrating Due to Labor Migration and Marriage

Aysen Yıldırım Atlı Fatih Atlı

The economic crises of the welfare state collapsing with the collapse also affected areas such as social services and health services. These developments have increased the visibility of women in working life. However, with the reasons for education, work and marriage, women have started to play an active role in migration movements around the world. The aim of this study is to evaluate the migration of women who migrated to Turkey for different reasons and with new a different perspective. In this context, the immigration experience of the Georgian Mary and Indian Esther was mentioned and the process of immigration and migration was examined in a broad perspective. In this study, an in-depth interview method was used. In this study, paradoxical and emotional conflicts that individuals experience on the basis of cause-and-effect relationships are also examined from the perspective of women migrating due to labor migration and marriage from a different perspective. For this reason, sociology and psychology fields are thought to contribute to the literature on the basis of migration psychology. As a result of the study, it has been found that women around the world have migrated from different causes outside the workplace, most of the migrant workers have been forced to work in unqualified jobs, and marriage is preferred because of the ease with which they can get their legal leave.

Keywords: *Migration, Migration and Women, Labor Migration*

Farklı Ayrımcılık Unsurlarının Kolektif Kimliklere Kesişimsel Etkisi

Berfin Tutku Özcan¹

¹Ege Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Yeni toplumsal hareketler, pratiği sendikalarda ve işçi partilerinde yürütülen eski toplumsal hareketlere kıyasla; iktidar yerine toplumda değişimi hedefleyerek, bu doğrultuda, medyayı etkin kullanmış ve her hareket kendi içinde bir kolektif kimlik oluşumuna yol açmıştır. Bu oluşumlarda, yaşam tarzı siyasetinden cinsel kimliğe, dini alternatiflerden küçük politik taleplere kadar birçok bileşim yer almıştır. Mevcut çalışmanın birinci ayağını iktidar dönüşümündense daha çok toplumsal tabandaki dönüşüme ve hak taleplerine odaklanan kolektif kimlikler oluşturmaktadır. Çalışmanın ikinci ayağını ise kimlik siyaseti içinde, feminist teorinin eleştirisi olarak Kimberle Crenshaw tarafından 1989 yılında ortaya atılan kesişimsel ayrımcılık/kesişimsellik (intersectionality) yer almaktadır. Crenshaw, feminist hareket içindeki kadınların aynı koşullara ve fırsatlara sahip olmadığını, bazı grupların farklı sınıflandırmalarla farklı ayrımcılıklara uğradıklarını; bu nedenle ‘kesişimsel kimlik’ gruplarının var olduğunu öne sürmüştür. Kesişimsel kimlik kendini sadece kadın veya ırk üzerinden değil; etnisite, cinsel yönelim, sınıf, cam tavan gibi ilintiler üzerinden de tanımlamaktadır. Kadınlar sadece ‘kadın’ oldukları için ataerkil düzen tarafından değil, aynı zamanda, sistem içindeki diğer azınlık gruplara aidiyetleri olduğu için de baskın güç tarafından absorbe edilebilirler. Baskın düzen içerisine dahil olamayan bireylerin toplumsal alandaki mücadelelerini benlikleri üzerinden verdiğini, dolayısıyla, toplumsal hareketler içerisinde oluşan kolektif kimliklerin de tek tip olmadığını gözlemliyoruz. Böylece, çalışmanın iki ayağı da kendisinden öncekine eleştirel bağlamda yaklaşarak çeşitliliği ortaya çıkarmış ve bu noktada ‘birlik’ veya ‘tikellik’ yerine ‘çoğulculuk’ yönünde yeni bir yol açmıştır. Bu yolda her kolektif kimliğin kendini ‘kesiştigi’ yerden var edeceği su götürmez bir gerçektir. Aynı şekilde bu kesişimler ne belirli sınırlara ve keskin çizgilere sahip ne de eski toplumsal hareketler gibi aidiyet, kurumsallık veya hiyerarşi güderler. Aksine, kesişimsel kimlikler de yeni toplumsal hareketler gibi esnek ve akışkandırlar. Günümüz küreselleşen dünyasında kimlikler, meydanlarda, düşünsel, sanal ve sosyal alanlarda kendini yaratma, dahası, kendi benliğine anlam ve değer biçme arayışındadır. Peki kesişen kimlikler kolektif kimlik inşasına nasıl etki ediyor? Kesişimsel kimlikler toplumsal hareketi besler mi yoksa, tersine, biler mi? Hangi kimlik bileşenleri (ırk, etnisite, cinsiyet, sınıf, politik/ideolojik vb.) toplumsal hareketlerin etkinliğinde belirleyici olur? Farklı sınıflandırmalar sonucu ortaya çıkan çeşitli ayrımcılık unsurları, kolektif hareketler içerisinde, Kate Nash’ın öne sürdüğü üzere, bireyleri “bizler” arasında çatışmaya mı sürükler yoksa mücadele içinde alternatif yaşam tarzı pratikleriyle kimliklerin etkinliğine kılavuz mu olur? Mevcut çalışmanın ele aldığı bu sorular, kimlik bileşenlerinin, günümüz toplumsal hareketlerindeki kolektif inşa sürecine etkisini ölçerken; toplumsal normların sınıfsal, kültürel, etnik, dini vb. farklılıklara etkisini ve toplumsal kabulleri de göz önünde bulundurarak kadının kendi kimliği yanında taşıdığı ‘kesişimselliklerinin’ de mirasını çıkarmayı hedeflemektedir. Bu kesişimsellikler kadına toplum tarafından addedilen kadın kimliğinin yanında;

yaşadığı alan içinde görünürlüğünün azalmasına yol açmakta, Bachelard'ın deyiimiyle kadını 'bir çeşit karşı-evren ya da karşının evreni' konumuna sürüklemektedir. Öte yandan, kendi benliğini ifade ederken dahil olduğu hareketlerin kolektif kimlik inşa sürecinde 'kadın' olmasının yanı sıra; içinde bulunduğu diğer 'karşı-evrenleri' ne ölçüde yansıtılabildiği de hareket içerisindeki başarısının göstergesidir. Bu noktada hareketlerin talepleri, çıkarları ve temsiliyetinin yanında; bunların ne kadarının gerçekleştiği ve karşılandığı, toplumsal çıktıları ve etki alanları, görünürlükleri ve politika önerme biçimleri ele alınmaktadır. Kolektif kimliklerin inşa süreci çoğulcu olmasına karşın ne 'sistemik' bir dönüşüme romantik bağlılığı öngörmekte, ne de, Alberto Melucci'nin ifadesiyle, politik bilincin bir sonucu olarak meydana gelmektedir. Keza, sürece dahil olan heterojen kimliklerin sürdürdükleri yaşam mücadelesi akışkan bir pratikte ve çoğunlukla medyatik alanda yürütülmektedir. Kadınların kimlik/hak/özgürlük mücadeleleri içerisinde dahi uğrağı ayrımcılıklar indirgenerek bireyselleştirilmektedir. Mevcut çalışma, günümüzde bu hareketlerin bölgesel, yerel, uluslararası yansımalarını örneklenilerek, farklı ayrımcılık unsurlarıyla karşı karşıya kalan bireylerin, taleplerini ve düşüncelerini yansıtırken dahil oldukları toplumsal hareketlerde sürdürdükleri inşa süreçlerine etkisini araştırmayı hedeflemektedir.

Anahtar sözcükler: Toplumsal hareketler, kişisel ayrımcılık, kolektif kimlik, çoğulculuk.

Intersectional Effect Of Different Discrimination Factors On Collective Identities

Berfin Tutku Ozcan

New social movements, in comparison with old social movements which are practiced on labor parties and unions; target societal change and transformation instead of political power. Accordingly, media is effectively used and every movement aims to create a new collective identity. Several unions, from life style politics to gender identity, or, religious alternatives to political demands, take part in these collective identities which focus on demands for rights and societal change rather than governmental change, establish first base of the present study. Intersectionality, which came up as a critique of feminist theory by Kimberle Crenshaw in 1989, establish second base of the present study. Crenshaw claimed that some women on feminist movement do not have the same conditions or opportunities and some groups are exposed differently to discrimination on different classification; so that there are some "intersectional" groups. Intersectional identity can be defined by not only in reference to women and race; but also ethnicity, gender, class, glass ceiling etc. Women are not discriminated only to be woman by patriarchal system; but also can be discriminated to be member of other minority groups by dominant power. Individual, who can not be included the system, struggle by their own identity, thus, it can be referred that collective identities are not monotypical. Each collective identity is diversified on its own basis. In short, two pillars of the present study arose as a critical approach against preceding approach. By this way, diversity was increased and led to 'pluralism' instead of 'unity' and 'partiality'. In fact, every collective identity will be in existence on their own 'intersect' and these intersects will not have any border and not shape with institutionalism and hierarchy in contrast of old social movements. Intersectional identities are flexible and fluidal like new social movements. In globalizing world, identities seek to create themselves in intellectual, virtual and social areas; also to appraise their selfness. Then, how do intersectional identities contribute to construction of collective identity? Does intersectional identity feed or sharpen societal movement? Which component of identity (race, ethnicity, gender, class, political/ideological etc.) does determinative in efficiency of societal movements? Do various discriminations, which emerged as a result of different classifications, push people to conflict between them as Kate Nash says, or, guide efficiency of movements with alternative living practices in struggle? These questions, which are dealt in present study, aim both to measure effect of identities to construction of collective identities, and, to detail out 'intersectionalities' in consideration of social norms such as class, cultural, ethnic, religious etc. and social acceptance. These intersectionalities lead to trivialise woman's identity in her living space, in a word (quoting Bachelord), bear their position to "a kind of counter-universe or universe in opposition". However, it is important to be women and represent other 'counter-universes' in process of construction of social movements. At this point, besides of movement's demand, interest and representation; and how many of them are actually realized, social output and effect, visibilities also should be discussed. Although construction of collective identities are pluralist, they neither romantically predict a systemic transformation nor, as Alberto Melucci says, occur as a result of political consciousness. In this respect, heterogeneous identity's struggles moves on fluid practice and almost mediatic sphere. Women are discriminated on their identity/right/ freedom struggles and this discriminations are degraded and individualized. The present study exemplifies that today's movement's reflection on regional, local and international sphere, in order to search effect on construction of social movements by intersectional people, especially women, who faced discriminations when they represent their demands and thoughts.

Keywords: Social movements, intersectionality, collective identity, pluralism.

Ataerki Kavramının Yenilenmesi Çerçevesinde Türkiye’de Yardımcı Üreme Teknikleri (YÜT)

Elifhan Köse Çal¹

²Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Dünya’da IVF (in Vitro Fertilization) Türkiye’de ise Tüp bebek olarak bilinen uygulamaların gittikçe yaygınlaştığı bir dönem içinde yaşamaktayız. İlk kez 1978 tarihinde İngiltere’de, 1988 Tarihinde ise Türkiye’de uygulanan bu teknikler hızla hem Türkiye’de hem de Ortadoğuda benimsenmiş ve yaygınlaşmıştır. Benzer laboratuvar tekniklerine dayanan tüp bebek teknolojisinin uygulama şartları, ülkelerin resmi ve toplumsal dinsel algılarına, toplumsal cinsiyet rejimlerinin dahil olduğu kültürel yapılara, feminizmin karşı söylem üretme direncine ve nihayetinde bütün bunların algoritması olan hukuk sistemlerine bağlı olarak değişmektedir. Örneğin tüp bebeğe; yumurta, sperm veya embriyo donörlüğüne ya da taşıyıcı anneliğe ilişkin bakış sadece farklı dinlerce değil; örneğin İslam dini içerisinde de farklılaşabilmektedir. Yine dikkatle incelendiğinde yardımcı üreme teknikleriyle ilgili etik ve hukuki kuralların temelini hakim dinsel algıların oluşturduğu; en azından bu kuralların hakim dinsel inanışa karşı gelmediği görülmektedir. Yine aile politikalarına ilişkin örneğin 2000 yılından sonra pro-natalist bir döneme yeniden girilmesi gibi temel dönemsel eğilimler, devletin bu teknolojilerin Türkiye’de uygulanması sırasında ekonomik destek sağlamasına yol açmıştır. YÜT tekniklerinin ağırlıklı olarak kadın bedeni üzerinden gerçekleştiği düşünülürse, iddiam bütün bu teknolojilerin yerleştirilmesinin temel çerçevesinin ataerki kavramıyla analiz edilebileceğidir. Ataerki özellikle 1990lardan sonra cinsiyet çalışmaları literatüründe giderek silinmekte olan bir kavramdır. Türkiye gibi geleneksel toplumların cinsiyet rejimini tasvirde hala kullanılsa da, modern üreme tekniklerinin analizi konusunda bu çerçeveyi kullanan çalışmalar yapılmamaktadır. Bu metnin temel derdi bilhassa neoliberal tarihsel dönemde özelleşen sağlık hizmetleri karşısında bireyselleşen ve öz-bakım sorumluluğunu üstlenmiş kadın bedeninin, YÜT aracılığıyla hangi söylem düzenleriyle ataerkiye yeniden dahil edildiğinin izini sürmektir. Dişil bedenin üreme kapasitesinin tıbbi, daha çok dinsel söylemlerin hakim olduğu etik, hukuki ve siyasal YÜT söylemleri yoluyla tekrar ataerki rejime dahil edilmesinin çeşitli biçimleri bu metinde tartışmaya açılacaktır. Bu minvalde, unutulmakta olan eski ve değerli bir analiz kategorisi olan “ataerki” yeni beden politikalarıyla da tartışmaya açılabilir

Anahtar kavramlar: Ataerki, YÜT, Türkiye , Beden.

Renewal Of The Patriarchy Concept İn Turkey: Assisted Reproductive Technologies (Arts)

Elifhan Kose Cal

We are living in an era where “in vitro fertilization” known as IVF worldwide and tüp bebek (test-tube baby) in Turkey are increasingly common. By firstly applied in 1978 in England and in 1988 in Turkey, these techniques have rapidly adopted in both Middle East and Turkey, so they have become widespread. The implementation conditions of these “neutral” fertilization techniques based on similar laboratory technologies vary depending on the official and social religious perceptions of the countries, the cultural structures involving gender regimes , the endurance of producing feminist counter-discourse, and ultimately the legal systems. For example; approaches to IVF, donor eggs, sperm or embryos, or surrogacy are not only different in various religions; but also it varies within the different sects of same religion. When we examined comparatively, it appears that the basic ethical and legal rules regarding assisted reproductive techniques are based on hegemonic religious perceptions. Moreover basic historical trends related to the family politics like pro-natalist policies after 2000 has led to the begin a new economic support model of the government in Turkey during the implementation of these technologies. Assuming that ARTs are predominantly conducted on the female body, the assertion is that the basic framework of localization of all these technologies can be analyzed with the concept of patriarchy. Especially after the 1990s, the concept of “patriarchy” has been gradually disappearing in gender studies. It is still used to describe the gender regime of traditional societies like Turkey, however we can’t come across this framework to analyze the modern reproductive technologies. The main concern of this text is to trace the ways in which female body, undertaking the responsibility of individualization of self-care via privatization of the health services in the neoliberal historical period, is reintroduced into the patriarchy by means of ARTs. In this way, the forgotten valuable analysis category “patriarchy ” can be discussed with new body politics.

Keywords: Patriarchy, ARTs, Turkey, Body.

Bilge Olgaç Sinemasında Kadının Yerine Karşılaştırmalı Bir Bakış

Evşen Çerkeşli¹

²Altınbaş Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu

Ataerkil toplum yapısında kadınların yapabileceği işlere bir sınırlama getirildiğinden kadınlar uzun yıllar boyunca erkeklere ait olarak adlandırılan kimi alanlardan uzak tutulmuştur. Kadınların erkek egemenliği altında bu çalışma alanlarına dâhil olabilmeyi ancak yapılacak işin “kadınca” bir iş olması durumunda kabul görmüştür. Böylece tanımı yapılan iş, “erkekçe” işlerden hiyerarşik olarak aşağıda değerlendirilmiştir. Bu sınıflandırma ve ayırım sinema sanatında da geçerlidir. Sinemanın önemli lokomotiflerinden olan yönetmenlik mesleği de hep erkeklere mâl edilmiştir. Yani film yapımı ve yönetimi erkek mesleği olarak görüldüğünden kadın yönetmenler de erkek yönetmenlerden nitelikçe geride tutulmuştur. Kadın yönetmenlerin bahsi geçen şartlar altında varlık gösterebilmeleri, “kadınsılıklarından” mümkün olduğunca ayrılmalarına bağlıdır. Bunun doğal bir uzantısı olarak da Türk sinemasındaki kadın yönetmenlerin çektikleri ilk filmlerin genellikle “erkekler” ve “erkek dünyası” üzerine olduğu bilinen bir gerçektir. Türk sinemasının önemli ilk kadın yönetmenlerinden Bilge Olgaç da 1965-1975 yılları arasında çektiği ilk filmlerinde sektörde tutunma çabasının bir sonucu olarak, Yeşilçam sinemasında macera, gerilim ve bazı süper kahraman filmlerine verilen ortak ad şeklinde tanımlanabilecek “avantür” filmler yönetmiştir. Görüldüğü üzere o, erkek egemen bir toplulukta erkeksi konuları işleyerek mesleğini sürdürmeye çalışmıştır. Hatta Olgaç, kadınlıkla özdeşleştirilen kılık kıyafetlerden bilinçli şekilde uzak durup kısa saçlarıyla tanındığından Yeşilçam çevrelerinden “erkek gibi yönetmen” sıfatıyla anılmaktadır. Seks filmleri furçasının başlamasıyla reklamcılığa yönelen yönetmen, sekiz yıllık bir aradan sonra yeniden film yapımcılığına girer. Yönetmenin ikinci dönemi olarak adlandırılacak yıllarda ilk dönemden farklı olarak salt para kazanmak uğruna hâkim anlatı kalıplarını ve erkek hikâyelerini değil, sanat yönü ağır basan kadın hikâyelerini ve kadınlık hâllerini ele almıştır. Bu çalışmada toplumbilimsel eleştirinin ilkelerinden faydalanılarak Bilge Olgaç’ın ilk döneminden (*Üçünüzü de Mihlarım* ve *Linç*) ve ikinci döneminden (*Kaşık Düşmanı* ve *İpekçe*) ikişer film karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Böylelikle yönetmenin bir kadın olarak sinema sanatının olanakları kapsamında anlatmaya çalıştığı dünyanın değişen motiflerini sosyolojik şartlar bağlamında ele almak hedeflenmektedir. Bu doğrultuda seçilen ilk film, 1965-1975 yönetmenin arasındaki eğilimine uygun olan *Üçünüzü de Mihlarım*’dır. Başrol oyuncusu Yılmaz Güney’in karıştığı polislik bir olayın etkisiyle oldukça sükses yapan film, nerdeyse bir Bilge Olgaç filmi değil Yılmaz Güney filmi olarak algılanmaktadır. Vurdulu kırdılı filmlerin önemli örneklerinden olan bu filmde Olgaç, kadın dünyasına ait ayrıntıları neredeyse tamamen görünmez kılmaktadır. Aynı şekilde ilk dönem filmlerinden olan *Linç* de yalnızca küçük bir sahnede kadın oyuncuya yer vermiş, bunun dışında filmin çatısı bütünüyle erkek dünyası üzerine konumlandırılmıştır. Kadının adının da görümünün de iyice silikleştiği bu iki örnek, ilk olarak yönetmenin bol ödüllü ve estetik yönü güçlü *Kaşık Düşmanı* adlı filmiyle kıyaslanacaktır. Olgaç’ın gerçek bir olaydan esinlendiği hatta bizatihi olay yerinde incelemeler yaparak hazırlandığı bu film, bir patlama sonucunda kadınlarının çoğu ölen bir köydeki “kadınsız” erkeklerin durumuna başlık parası gibi sosyolojik gerçeklerin ışığında odaklanmaktadır. Salt para kazanmak amacından sıyrılmış Olgaç’ın bu anlayışla ürettiği ve kadın temalı, bir diğer ikinci dönem filmi *İpekçe* ise karşılaştırmaya dâhil edilecek son eserdir. Filmde bir hayat kadınının kemikleşmiş toplumsal yapılar içindeki değişmeyen kaderini gerçekçi bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Kısacası Türk sinemasında emektar bir isim olan Bilge Olgaç’ın yönetmenliğinin ilk döneminde erkek dünyasına ait hikâyeler ağırlıktayken ikinci döneminde kadın hikâyeleri baskın hâle gelir. Bu çalışmada bir kadın yönetmenin iki farklı anlayışın ürünü olan filmleri toplumbilimsel eleştirinin ölçütleri doğrultusunda irdelenecek böylelikle yapılacak detaylı betimsel okumanın verileri neticesinde Bilge Olgaç isminin literatürde çoğu zaman es geçilen öncü rolü anlam kazanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bilge Olgaç, toplumbilimsel eleştiri, kadın yönetmen

A Comparative Overview Of The Women In The Cinema Of Bilge Olgaç

Evşen Çerkeşli

Since the work that women can do in the construction of a patriarchal society has been restricted, women have been kept away from certain areas that have been called men for many years. The fact that women can be included in these work areas under male domination is accepted only if the work to be done is a “woman” job. Thus, the work described is hierarchically ranked below “manly” works. This classification and distinction also applies to cinema art. The directing profession, which is one of the most important locomotives of cinema, has always been made by men. In other words, since filmmaking and management are seen as male professions, female directors have been left behind by male directors. The ability of female directors to be able to show their

presence under the terms of the bet depends on their separation from “femininity” whenever possible. As a natural extension of this, it is a fact that the first films taken by female directors in Turkish cinema are usually based on “men” and “men's world”. Bilge Olgaç, one of the most important Turkish directors of Turkish cinema, directed “avant-garde” films, which can be described as adventure, tension and some common name given to some superhero films in Yeşilçam cinema as a result of his effort to hold in the industry in his first films between 1965-1975. As it turns out, she has tried to maintain her profession by working masculine subjects in a male-dominated society. Even Olgaç is known as “director like a man” from Yeşilçam circles because she is consciously distant from her feminine identification clothes and is recognized with her short hair. Directing to advertising after the increase of sex films, the director after eight years of engaged in film production again. In the years that will be called the second period of the director, unlike the first period, for the sake of pure money, the judge has dealt with not only narrative patterns and male narratives but also female narratives and feminine narratives. In this study, two films from the first period of Bilge Olgaç (*Üçünüzü de Mıhlarım* ve *Linç*) and the second period (*Kaşık Düşmanı* ve *İpekçe*) will be handled comparatively by taking advantage of the principles of sociological criticism. Thus, it is aimed to deal with the changing motifs of the world, which the director tries to describe within the context of the possibilities of cinema as a woman, in the context of sociological conditions. The first film to be selected in this direction is *Üçünüzü de Mıhlarım*, which corresponds to the tendency between the 1965-1975 directors. The film, which is quite shaken by the influence of a police incident involving Yılmaz Güney, is perceived as Yılmaz Güney film, not a Bilge Olgaç film. In this film, which is one of the most important examples of crushed movies, Olgaç makes the details of the women's world almost invisible. Likewise, *Linç*, who was one of his first-period films, featured actresses on only a small stage, and apart from that, the film's roof was entirely located on the male world. These two examples, in which the sight of the woman's name is also faded, will be compared first with *Kaşık Düşmanı*, which has a lot of award-winning and aesthetic aspects. This film, which Olgaç inspired by a real achievement and even made itself on-site, focuses on the light of sociological facts such as the headline for the case of “womenless” men in a dying country as a result of an explosion. Olgaç's *İpekçe* is the second film produced by this mentality with a female theme and the last film to be included in the comparison. The film deals with the unchanging fate of a bitch within the ossified social structures with a realistic approach. In short, in the first period of the directing of Bilge Olgaç, which is a veteran name in Turkish cinema, while the stories of the male world are in the weight, the female stories still dominate in the second period. In this study, four films which are the product of two different insights of a female director will be examined in the direction of the criteria of sociological criticism, so that Bilge Olgaç will be able to understand the leading role that is often omitted in the literature in the name of the detailed descriptive reading to be done.

Keywords: Bilge Olgaç, sociological criticism, female director

Mühendislik Eğitimi ve Mesleğinde Cinsiyetçilik

Işıl Var

¹Çukurova Üniversitesi

Eğitim, deneyim ve uygulama ile edinilen matematik ve doğa bilimler bilgisinin, doğal güç ve kaynakların insanlık yararına ve sürdürülebilirlik ilkeleri dikkate alınarak ve mühendislik etiği gözetilerek kullanılması için yöntemler geliştirilmesi uğraşısı mühendislik olarak tanımlanmaktadır. Ön adı ne olursa olsun, mühendis olmak; bir sorunu sınırları ve hedefi belli bir problem haline dönüştürebilmek, sonra da bu problemi bilimsel yöntemlerle, uygun teknolojiler kullanarak çözebilmek demektir. Cinsiyet ayrımcılığı, genel anlamda bireylere cinsiyetlerinden dolayı toplumda adaletsiz bir şekilde davranılmasıdır. Bu anlamda, cinsiyet ayrımcılığı bireyin insan haklarından tümüyle yararlanmasını engelleyen sosyal açıdan yapılandırılmış cinsiyet rolleri ve normlarına dayalı olarak herhangi bir ayırma, dışlanma ya da kısıtlamaya maruz kalmasıdır. Mühendislik eğitiminde cinsiyetçilik dediğimizde; cinsiyet ayrımcılığı mühendis kadınların temel hizmetlerden yoksun olması, fırsatlara ve kaynaklara sahip olmada erkeklerle oranla eşit olmayan koşullar yaşaması, şiddete uğraması, çalışma yaşamında düşük oranlarda temsil edilmesi, bazı mühendislik bölümlerine başvurma aşamasında engellerle karşılaşması kısacası profesyonel anlamda mühendisliğin bir şekilde erkek mesleği olarak görülmeye ve deneyimlenmeye bu yüzyılda bile hala devam ediliyor olması meselesidir. Bu derlemede, günümüzde hala bir sorun olarak devam eden erkek egemenliğindeki bu disiplinde kadın mühendisler olarak kendilerini var etmiş mühendis kadınlardan da bahsedilecektir. Emily Roebling (1803-1903), Beulah Louise Henry (1187-1973), Hedy Lamarr (1913-2000), Beatrice Alice Hicks (1919 – 1979), Mary Anderson (1866–1953), Edith Clarke (1883-1959), Olive Wetzel Dennis (1885–1957), Maria Telkes (1900-1995), Elizabeth Muriel Gregory (“Elsie” MacGill) (1905-1980), Margaret Eburnoluwa “Maggie” Aderin-Pocock, MBE (1968-) gibi kadınların çok farklı konulardaki buluşları günümüzde de hala bizlerin yaşamında yer almaktadır. Avrupanın İlk Kadın Mühendisi Elisa Leonida Zamfirescu için bazı kaynaklar, dünyanın ilk kadın mühendisi olduğunu söylemektedir. 10 Kasım

1887 – 25 Kasım 1973 yılları arasında yaşamış bu kadın mühendisimiz Bükreş (Romanya)'teki Köprüler ve Yollar Okulu'nun önyargıları nedeniyle bölüme başvurusu reddedilmiş ve daha sonra 1909'da Charlottenburg'daki Berlin Kraliyet Teknik Akademisi'ne girerek 1912'de mezun olmuştur. Türkiye'nin ilk Kadın Mühendisleri İTÜ'nün atasını oluşturan Mühendis Mektebi'ne 1927 yılında girip 1933 yılında mezun olarak cumhuriyet döneminin ilk Türk kadın mühendisi olan Sabiha Rifat (Gürayman) ve aynı sınıftaki arkadaşı Melek Erbul ile inşaat mühendisi olarak hayata atılmışlardır. Bir başka mühendisimiz Nezihe Önyay da 1926'da Darülfünun bünyesinde açılan Elektronik Mekanik Enstitüsü'nde eğitimine başlayıp 1933 yılında kaydını yaptıran ilk kadın olmuştur. Daha sonra bu okulun 1935'te Yüksek Mühendis Mektebi'ne devrinin ardından 6 yıllık eğitimini tamamlayarak 1939'da Elektromekanik Şubesi'nden mezun olmuştur. Amerika Birleşik Devletlerinde eğitimde cinsiyet eşitsizliği nedeniyle 19. yüzyılın ortalarından sonlarına doğru ülkenin kuzey doğusundaki yedi kolej Yedi Kızkardeşler olarak adlandırılarak kurulmuşlardır. Bu Kolejler, erkekler için verilen eğitimle eşit düzeyde olacak kadın eğitimini geliştirmek için kurulmuşlardır ve günümüze kadar varlıklarını kız okulları olarak sürdürmektedirler. Tüm toplumlardada önemli bir yeri olan mühendislik mesleği, ne yazık ki kadınlar tarafından küçük ve azalan katılımı ile profesyonel bir diplama anlamında neredeyse yeteri kadar ilgi görmemektedir. Ülkemizde her şeye rağmen makine, elektronik ve bilgisayar mühendislikleri dışındaki tüm dallara kız öğrenciler tarafından ilgi oldukça yüksek görülmektedir. Özellikle Gıda ve Peyzaj bölümlerinde kız öğrenci sayısının erkeklere göre daha fazla olduğu bu yılın yerleştirme sonuçlarına bakıldığında da fark edilmektedir. Fakat diğer ülkelere de bakıldığında bu ilginin yetersiz olması bu konularda yapılan çalışmaları arttırmış ve çeşitli çalışmalarla bu sorun ele alınmıştır. ABD'de kız kolejlerinden biri olan Smith College'da Mühendislik Programının toparlayıcılığı ile, bir kadın kolejinin kaynakları ve uzmanlığı kullanılarak kadınlara mühendislik eğitimi için olumlu bir öğrenme ortamı yaratılmış ve bu sorun çözülmüştür. Smith koleji 2004 yılında ABET tarafından akredite edilmiş mühendislik programlarından 19 kadının mezun olduğu ilk mühendislik bölümü olarak kayıtlara geçmiştir. Hala bu konularla ilgili yapılan çalışmalarda; mühendislikteki kadınların oranını doğrudan arttırmaya yönelik çabaların sürdürülmesi, Mühendisliği, kadınlar için kariyer seçimi olarak normalleştirmeye çalışılması, Mühendislik eğitmenleri arasında, mühendislik işyerlerinde ve genel mesleki alanda kadın mühendislerin karşılaştıkları cinsiyet normu ve / veya görünürlük konularındaki farkındalığın artırılması gibi konular önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Cinsiyetçilik, mühendis, eğitim, kadın mühendis

Mühendislik Mimarlık Mesleği Seçiminde Toplumsal Cinsiyetçi Yaklaşımlar

İşıl Var¹ Celile Dölekoğlu² Arzu İdem Özdal³

¹Çukurova Üniversitesi

²Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

³TMMOB Adana Kadın Çalışma Grubu

Kadın varoluşundan buyana tüm üretim süreçlerinde yer almakta, aile ve ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Ancak, kadının iş gücüne katılımı hala çok düşüktür. TÜİK 2018 Nisan verilerine göre istihdam edilen kadınların oranı %29,8 iken erkeklerde %66,4'tür. Kadınların işteki durumları ve çalıştıkları sektörler de kadının çalışma hayatında belirli çerçevelerle sınırlandırıldığını göz önüne sermektedir. Nitekim istihdamda kadınlar tarım ve hizmetler sektöründe daha fazla çalışmaktadırlar. Erkeklerde tarımda çalışma oranı %14.8 olup bu oran kadınlarda %25.8'dir. Dünya tarımsal faaliyetinin de %50'nden fazlası kadınlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu göstergeler kadınların işgücü yaşamındaki önemi ile birlikte çalışma hayatında nasıl sınırlandırıldıklarını da ortaya koymaktadır. Geçmişten günümüze kadar kadının hangi işlerde çalışabileceği ya da çalışamayacağı sosyal hayatın her alanında bilinç altına yerleştirilmekte hatta dayatılmaktadır. Meslek liselerinin kadın ve erkek meslekleri olarak ayrılması, üniversitede meslek seçiminde ailenin yanı sıra eğitimcilerin de bazı meslekleri cinsiyetçi bakış açısıyla değerlendirmesi kadınların daha başarılı olabileceği mesleklerden men edilmelerine neden olmaktadır. Meslek seçiminde ısrarcı olanlar da üniversite ya da iş hayatında bu ayrımcılığı yaşamaya mahkûm edilebilmektedir. TMMOB 2017 verilerine göre üyelerin yaklaşık %28'i sadece kadındır. Bazı mesleklerin kadın bazılarının da hala erkek mesleği olduğu üye sayılarından da açıkça anlaşılmaktadır. TMMOB'a bağlı 24 oda Peyzaj Mimarlığı (%65); gıda mühendisliği (%61.3) ve Şehir planlamacı (%54.3) kadın üye sayısı yoğunlukta iken Gemi ve Gemi Makinaları İşletme Mühendisliğinde %1 ve %4; İnşaat, Makine, Elektrik ve Elektronik, Petrol Mühendisliğinde %10 civarındadır. Bu çalışma, TMMOB Adana Kadın Çalışma Grubu tarafından toplumdaki meslek seçimindeki algıyı ve meslek seçiminde cinsiyetçi yaklaşımlarla ilgili bilgiyi edinmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaçla hedef kitle olarak Mühendis/Mimar mesleğini icra eden, Üniversitelerde Mühendislik/Mimarlık fakültelerinde okuyan ve Adana ilinde yaşayan farklı meslek gruplarına ait kişiler seçilmiştir. Yapılan anket sonucunda Mühendislik/Mimarlık mesleğinin seçiminde cinsiyetçi roller üzerinden toplumun görüşü analiz edilip irdelenecektir. Bu çalışmayla meslek seçimindeki cinsiyetçi algının azaltılması konusuna katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Kadın Gazetesine Göre Demokrat Parti Dönemi'nde Moda

Canan Sarıyar¹ Çağatay Benhür²

¹Canan SARIYAR, Selçuk Üniversitesi, Tarih Bölümü, Doktora Öğrencisi

²Çağatay BENHÜR, Selçuk Üniversitesi, Tarih Bölümü, Öğretim Üyesi

Cumhuriyetin ilan edilmesinin ardından kadınların giyimi konusunda yeni bir çığır açılmış ve kadınların sosyal yaşamda daha aktif rol almaları kıyafetlerine de yansımıştır. Bu şekilde kadınların cumhuriyet devrimlerini benimsemesi devletin başarısı olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla iktidar da kadınların modern bir görüntü izlemesini desteklemiştir. Demokrat Parti'nin iktidar olduğu 1950-1960 yılları arası toplumsal hayatın içinde, günlük yaşamda ve aynı zamanda da kadınların kıyafetlerinde bir batılı olma (modernleşme) çabaları gözlenmiştir. 1947 yılında çıkmaya başlayan ve 1979 yılına kadar yayın hayatına devam eden Kadın Gazetesi 'de bu noktada önemli bir rol üstlenmiştir. İstanbul merkezli çıkan gazetenin sahibi ve başyazarı İffet Halim Oruz'dur. Kadınlığa hizmet etmek için çıkmayı amaçlayan gazeteyi diğer kadın gazete ve dergilerinden ayıran en önemli özellik; yazar kadrosunun da kadınlardan oluşması ve dönemin olaylarına kadın gözüyle bakması olmuştur. Günümüzde olduğu gibi her dönemde kadınların güzel görünme arzusu kıyafetlerini etkilemiştir. Kadın Gazetesi'nin de giyime kuşama verdiği değer bir sayfasını baştan sona modaya ayırmasından anlaşılmaktadır. Gazete moda konusunda çeşitli önerilerde bulunurken, modayı takip etmenin gerekliliğinden de bahsetmiştir. Kıyafetler de kadın fotoğraflar üzerinde gösterilmiştir. Ayrıca dönemin modasına özellikle Fransız, Amerikan ve İngilizler öncülük etmiştir. Gazetede moda her mevsime uygun olarak tasarlanmıştır. Necla Seyhun tarafından kaleme alınan moda köşesinde, kıyafetlerin şekilleri, renkleri, kumaşları ayrıntılı olarak anlatılmış ve resimlerle de gösterilmiştir. Örneğin 1950 yılı kış modasını son derece sade ve şık kıyafetler oluştururken tercih edilen renk siyah olmuştur. Bahar renklerini ise fıstık yeşili, gri, gece mavisi ve lacivert tonları oluşturmuştur. Dış giyim başta olmak üzere iç giyim modası hakkında da öneriler sunulmuştur. Dönemin iç giyimine saten kumaşlar damgasını vurmuştur. Bunların yanı sıra saç modelleri ve kesimler hakkında bilgiler de verilmiştir. Aksesuar kullanımına da yer verilen moda köşesinde 1950 yılı şapka modellerinde genellikle İngiliz tarzı yansıtılmıştır. Buna göre modeller; geniş ve yana eğik, küçük ve başa yapışık, geniş ve bordürü dalgalı, başa yapışık ve dar kalotlu stilindedir. Eteklerin, bluzların, kabanların montların ve iç giyim yanı sıra plaj modası da unutulmamıştır. Bikini ve mayoların şekilleri, kumaşları hakkında bilgiler veren Seyhun, doğru seçilen mayoyla kişinin olduğundan daha güzel olabileceğini anlatırken bir plaj kıyafetinin sokak kıyafetinden ya da gece kıyafetinden çok daha zor seçildiğini dile getirmiştir. 1950'li yıllarda meşhur hale gelen defilelere katılım çok büyük ölçüdedir. Gazete özellikle Kız Enstitüleri tarafından yapılan defilelere ayrıntılı bir şekilde yer vermiştir. Fakat burada dikkat çeken unsur defilelerde Türk motiflerinin kullanılmasıdır. Bundan hareketle Gazete yazarlarından Seyhun, *"bir gün moda aleminde Türk modasının da bir yeri olacağını"* düşünmektedir. Moda köşesinde kadınların yanı sıra bazı erkeklerinde yazıları vardır. Bunlar da kadınların güzel görünmelerini, bakımlı olmaları gerektiğini yazmıştır. Fakat bunu yaparken modanın esiri olmamaları gerektiği ve her insanın kendine yakışan kıyafetler giyinmelerini tavsiye etmişlerdir. Ayrıca kadınların elleri kadar ayaklarının da bakımlı olması gerektiğini vurgulamışlar ve bu bakımın nasıl yapılacağını da anlatmışlardır. Bunların yanı sıra ayakkabı seçiminde de moda haricinde güzel yürüyebilmek ve ayak sağlığını korumaya dikkat çekmişlerdir. Moda sayfasının alt köşesinde zaman zaman faydalı bilgilere de yer verilmiştir. Örneğin; mürekkep lekesi, pas lekesi, yağ lekesi kıyafetlerden nasıl çıkarılır anlatılmış, kıyafetlerin daha düzenli ve uzun ömürlü olması için ipuçları verilmiştir. Ayrıca ayakkabıların bakımından, evin günlük işlerine kadar kolaylık sağlayacak önerilerde bulunulmuştur. Güzel giyinebilmek için de dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde maddelemiştir:

- Elbiseleri daima ütülü bulundurmak
- Leke olmamasına dikkat etmek
- Kombinezonun etekten dışarı çıkmamasının temini
- Çorap çizgilerinin eğri olmaması
- Ayakkabıların temiz ve boyalı olması
- Çok fazla makyaj yapmamak
- Saçları daima taranmış bulundurmak
- Fazla göz alıcı renklerden kaçınmak
- Her zaman modaya bakmadan yaşına, muhitine ve vücuduna uygun şekilde giyinmek

Anahtar Kelimeler: Demokrat Parti, Kadın, Moda.

Fashion in the Democratic Party Period According to the Women's Gazette

Canan Sarıyar¹ Çağatay Benhür

¹Çukurova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

After the proclamation of the Republic, a new era has been opened for women's clothing, and women have become more likely to take a more active role in social life. The adoption of women's republican revolutions in this way has been recognized as a success of the state. Therefore, the Turkish government has supported the modern image of women. In the social life between 1950 and 1960, when the Democratic Party was in power, efforts were made to become a westerner (modernization) in everyday life and at the same time in the clothing of women. In the Women's Newspaper, which started publishing in 1947 and continued to broadcast until 1979, this played an important role in this point. İffet Halim Oruz was the owner and editor of the Istanbul-based newspaper. The most important feature that differentiates the newspaper from other women newspapers and magazines, the writer's cadre is made up of women, and the newspaper had looked at the events of the period from women's perspective. Just like in our present day, women's appearance in every period has affected their desire to look good. It is understood from the fact that the Newspaper of Women has devoted a page of clothing value to the fashion from the beginning to the end. While the newspaper had various suggestions on fashion, it also mentioned the necessity of following fashion. The clothes were also shown on female photos. In addition, French, American and British have pioneered the fashion of the period. Newspaper fashion had designed to suit all seasons. Necla Seyhun's fashion corner, which was taken by the owner; detailed the shapes, colors and fabrics of the clothes and was illustrated with pictures. For example, in 1950, the winter color was very simple and elegant, while the color that was preferred was black. Spring colors are pistachio green, gray, night blue and navy blue. Suggestions about underwear fashion, especially outwear, were also presented. She put the satin fabrics stamp on the spinning underwear. In addition to these, information about hair models and cuts is also given. Also, the usage of accessories is the 1950 model year hat in the fashion corner, usually reflected in the British style had included. Models accordingly; wide and sideways, small and adherent, wide and border wavy, adherent and narrow calorie style. In addition to skirts, blouses, jackets, coats and underwear, beach fashion is also not forgotten. Seyhun, who gives information about the shapes and fabrics of bikini and swimsuit, said that a beach dress could be much more difficult than a street outfit or a night outfit. Participation in deficits that became famous in the 1950s is a very big measure. The newspaper has given a detailed description of the defecations made by the Girls' Institute in particular. But the notable feature here is the use of Turkish motifs. Therefore, newspaper writer Seyhun, "one day in the world of fashion will be a place of Turkish fashion" thought. In the fashion corner there are writings in some men as well as women. They also wrote that women should look good and be well-groomed. But in doing so, they advised that fashion should not be a prisoner, and that every person should wear self-replicating clothes. They also emphasized that women's feet as well as their hands should be well-maintained, and they explained how to do this. In addition to these, they also pointed out that, in the selection of shoes, they can walk beautifully and protect their foot health. At the bottom of the Fashion page, useful information was also included from time to time. For example; ink stains, rust stains, how to remove oil stains from clothes, clues have been given to make the clothes more regular and longevity. In addition, proposals have been made to provide comfort for the daily life of the house, in terms of shoes. In order to be able to wear beautifully, the following points have to be taken into consideration:

- Keep clothes always ironed
- Be careful not to stain
- Do not let the combine come out of the skirt
- Sock lines do not curve
- Clean and dyed shoes
- Too much makeup
- Always keep your hair scanned
- Avoiding striking colors
- Always dressed appropriately for your age, neighborhood and body without looking at fashion

Keywords: Democratic Party, Woman, Fashion.

Türkiye’de Kadınların Siyasi Temsili: Engeller, Mücadeleler ve Kazanımlar

Marella Bodur Ün¹

¹Çukurova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

Toplumsal cinsiyet ve siyaset yazınındaki en önemli tartışma konulardan biri kadınları siyasi temsildir. Konu ile ilgili mevcut çalışmaların büyük bir çoğunluğu tanımlayıcı temsil (*descriptive representation*) anlayışı ile nitelikli temsil anlayışı (*substantive representation*) arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Bazı araştırmacılara göre daha fazla sayıda kadının parlamentoda yer alması ile (*tanımlayıcı temsil*) siyasi gündemde kadınların lehine bir değişiklik yaratılabilecektir (Phillips 1995; Mansbridge 1999). Eğer kadınlar parlamentoda en az %30 civarında bir temsil oranına sahip olurlarsa (kritik çoğunluk - *critical mass*) kadınların çıkarları temsil edilecek ve böylece kadınların politika üretim sürecine katkıları mümkün olacaktır (*nitelikli temsil*). Ancak mevcut yazında kadınların tanımlayıcı ve nitelikli temsilcilerinin bu şekilde ilişkilendirilmesi kadınların temsili noktasında bazı önemli unsurların gözden alınmamasına neden olmaktadır. Bu bakış açısı, bir grup olarak kadınları sadece kadınların temsil ettiğini, kadın temsilcilerin kadınların çıkarlarını temsil etme yönünde davranacaklarını ve kadınların nitelikli temsiline sadece parlamentolarda olacağını varsaymaktadır (Celis et al 2008; Childs and Krook 2009). Kadınların parlamentoda temsili üzerine odaklanan çalışmalar, kadınların nitelikli temsiline parlamento dışındaki farklı alanlarda ve birçok farklı aktör aracılığıyla (kadın grupları, sivil toplumdaki diğer hareketler ve örgütler, siyasi partiler, bürokratlar, erkek temsilciler vb.) da olabileceğini gözden kaçırmaktadırlar (Cornwall and Goetz 2005; Celis et al 2008; Ayata and Tütüncü 2008). Bu çalışma, Türkiye’de kadınların nitelikli temsili bağlamında son yirmi yıldaki deneyimlerine odaklanarak hem Türkiye’deki kadın temsili konusundaki çalışmalara hem de toplumsal cinsiyet ve siyaset yazınına katkı yapmayı amaçlamaktadır. Türkiye, kadınların nitelikli temsili konusunda inceleme noktasında ilginç bir ülkedir. Türkiye’de parlamentoda kadın temsil oranı %18’i aşmamasına rağmen, 2000’li yılların başlarında kadın-erkek eşitliği gözetilerek yapılan yasal düzenlemeler (medeni kanun ve ceza kanunu) ve kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi için 2012’de yürürlüğe giren Ailenin Korunmasına ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, kadının hem aile hem de toplum içindeki konumunu güçlendirmiştir. Çalışmada, son yirmi yılda kadın örgütlerinin, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi kurumların, uluslararası ve ulusötesi kurum ve örgütlerin yayımladıkları raporlar, sözlü ve yazılı bildirimler ile siyasi elitlerin söylemleri incelenmiştir. Çalışma, Türkiye’de kadınların siyasi temsil oranlarının artması ve kadın-dostu yasal düzenlemelerin yapılmasında ulusal – özellikle kadın grupları ve örgütlerinin- ve ulusötesi – özellikle Avrupa Birliği – aktörlerin önemine vurgu yapmaktadır. Özellikle kadın hareketi ve kadın sivil toplum kuruluşları, kadınların parlamento ve diğer karar alma mekanizmalarında eşit temsili konusunu kamusal alana taşımış, kadın-dostu yasaların hazırlanmasında ve kabulünde etkin bir rol oynamışlardır. Bu bağlamda, çalışma, kadınların nitelikli siyasi temsili analiz edilirken siyasi ve toplumsal yapılarındaki değişimlere, sivil toplum kuruluşları, siyasi partiler, ulusötesi ve uluslararası örgütler gibi farklı aktörlere ve bu aktörler ve kadın temsilciler arasındaki stratejik ittifaklara da odaklanılması gerektiğini iddia etmektedir. Kadınların siyasi temsili konusunun Türkiye örneğinde analizi, kadınların nitelikli temsiline incelenmesinde, kadın temsilcilere ek olarak farklı aktörleri ve parlamento dışında kalan farklı alanları da analizin kapsamına alınması gerektiğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadınların nitelikli temsili, kritik aktörler, kadın örgütleri, Avrupa Birliği, Türkiye

Political Representation of Women in Turkey: Barriers, Struggles and Gains

Marella Bodur Ün

A main area of research in gender and politics literature concerns questions of women’s political representation. The majority of studies have focused on the link between women’s descriptive and substantive representation. Some argue that increased presence of women in parliaments (*descriptive representation*) leads to greater attention to women’s policy concerns (Phillips 1995; Mansbridge 1999). If women constitute a “critical mass”, they can impact policy by articulating women’s interests in the parliament (*substantive representation*). There are several problems with the approach of linking women’s descriptive and substantive representation. This approach assumes that only women can represent “women”; women parliamentarians represent and promote women’s interests; and women’s substantive representation can take place only in parliaments (Celis et al 2008; Childs and Krook 2009). The exclusive focus on female representatives in parliaments ignores alternative sites (other than legislative bodies) and multiple actors, including male legislators, women’s policy agencies, ministers, bureaucrats, political parties, women’s organizations and other groups in civil society, that shape the content of women’s interests and promote women’s substantive representation (Cornwall and Goetz 2005; Celis et al 2008; Ayata and Tütüncü 2008). This study focuses on political representation of women in Turkey over the past two decades. The Turkish case is interesting because in Turkey, where the percentage of female legislators

has not exceeded 18 percent, a number of women-friendly legislation has been adopted in the 2000s, including reforms of the civil and penal codes and a law against domestic violence. The analysis is based on primary sources such as reports and press releases of women's organizations and international and supranational organizations and official pronouncements of political elites and parties. This study argues that two actors played a positive role in the recent increase in women's political representation as well as in the adoption of women-friendly legislation in Turkey: domestic actors – specifically women's organizations - and international actors – specifically the European Union (EU). Women's organizations have been central for politicizing the issue of under-representation of women in politics and have been influential in the development and adoption of women-friendly legislation. A careful analysis of the Turkish case also reveals that it is important to investigate the role of political parties, the changes in social and political contexts within which different actors operate, the roles played by international and/or supra-national agencies such as the UN and the EU, and the strategic alliances between female representatives in the parliament with women's groups in civil society when studying women's substantive representation. An analysis of women's political representation in Turkey reveals that it is crucial to focus on multiple sites and actors to account for women's substantive representation.

Keywords: Women's substantive representation, critical actors, women's organizations, EU, Turkey

Siyasetçi Kadın Gözünden Şiddet: Tekirdağ Örneği

Beril Günay¹

¹Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin görüldüğü alanlardan biri olan siyasette kadınlar ayrımcılığa uğramakta ve dışlanmaktadır. Günümüzde her ne kadar siyaset, yalnızca erkeklere özgü bir alan olarak algılanmasa da, kadınların ancak erkek egemenliğinin altında siyasete katılabildikleri, eril değer ve normlarla yoğruldukları, siyasi temsillerinin hala düşük olduğu ve karar mekanizmalarında etkili olamadıkları görülmektedir. Ataerkil anlayışa göre daha az güce, statüye, ekonomik kaynaklara, özerklik ve bağımsızlığa sahip olarak erkeğe göre konumlandırılan kadınların, erkeğin sahip olduğu güç ve iktidar aracılığıyla ötekileştirildikleri, eril siyasi projeye göre yeniden tanımlandıkları, ataerkil ilişkiyi farklı biçimlerde yaşadıkları ve türlü şiddet biçimleriyle karşı karşıya kaldıkları bilinen bir gerçektir. Kadına yönelik şiddeti literatürdeki diğer çalışmalardan farklı bir yere oturtan bu çalışma, kadına şiddet sorununu onların özel yaşamlarındaki şiddet ile siyaset arenasındaki şiddet arasında nasıl bir bağ kurdukları, şiddeti nasıl anlamlandırdıkları ve nasıl yeniden ürettikleri üzerinden yorumlamayı amaçlamıştır. Farklı siyasi partilerin kadın kollarında yer alan kadınların eril bakış açısını algılayışları üzerinden eril tahakkümü nasıl yeniden inşa ettiklerini ve sürdürdüklerini incelemek, aynı şekilde şiddete nasıl baktıklarını, şiddeti nasıl deneyimlediklerini ve ürettiklerini anlamlandırmak için bu çalışma, nitel bir araştırma olarak planlanmıştır. Araştırmanın amaçlarına ve özgünlüğüne ulaşması için Tekirdağ'da iki siyasi partinin kadın kollarında yer alan toplam 20 kadınla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Amaçlı kartopu örneklemeyle kadınlara ulaşılan çalışmanın verileri, benzerlik ve farklılıklar üzerinden karşılaştırmalar yapılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Kadınlara 4 aylık bir süreçte yapılan derinlemesine görüşmeler ve gözlemler sonucunda, kadın kollarında yer alan kadınların şiddetle ilgili farkındalıklarının yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Kadınların özellikle fiziksel şiddet biçimiyle ilgili farkındalıklarının yüksek, ancak psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddetle ilgili farkındalıklarının daha çok kadına karşı aile içi şiddetle sınırlı olduğu, dolayısıyla fiziksel şiddet haricindeki diğer şiddet türlerini eşler arasında tanımladıkları görülmüştür. Aynı zamanda veriler doğrultusunda psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet ile ilgili farkındalıklarının eğitim düzeyleri ve sosyoekonomik durumlarına göre değiştiği, kendi deneyimleri haricindeki durumlarda bu şiddet türlerine kayıtsız kaldıkları ve aslında kadın kolları içerisinde de özellikle psikolojik/sözel şiddeti uyguladıkları tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve cinsiyetçi söylemi yeniden üreten kurumlar olarak siyasi partilerin kadın kollarında yer alan kadınlar eril dili ve sosyal medyayı kullanarak, bağırma, hakaret ve alay etme, giyim tarzı ya da kıskançlık nedeniyle baskı altında tutma/tutulma, tehdit/şantaj ve başkalarıyla kıyaslanmak, engellenmek gibi, özellikle duygusal şiddet biçimlerini uygulamakta ve maruz kalmaktadırlar. Bunun yanında da uyguladıkları veya maruz kaldıkları şiddeti normalleştirmektedirler. Yeterince farkında olmadıkları ve normalleştirdikleri bu şiddet türlerinden birine doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kaldıklarında veya tanık olduklarında da bunları ifade etmek ve yetkili organlara bildirmek konusunda zorlanmakta, şiddetle ilgili sorunların çözümü hakkında kendileri bilinçsizce önlemler almaktadırlar. Kadın kolları içerisinde yer alan kadınların, kendi partilerinin ve diğer partilerin kadın kollarına karşı uyguladıkları şiddetin birçok olumsuz etkisi bulunmaktadır. Söylemlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği/eşitsizliği, kadına yönelik her türlü şiddete karşı duyarlı olduklarını belirtmelerine rağmen kadınların bu alanda yaptıkları çalışmaların basın toplantılarında yer almak ve bildiri yayınlamaktan öteye geçemediği de gözlemlenmiştir. Kadın kollarında yer alan kadınların uyguladıkları şiddet ile hem kendi partileri hem de diğer partilerle aralarında bir birlik kuramadıkları ve dayanışmadan uzak oldukları tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmayla öncelikle, siyasi partilerin kadın kolları içinde yer alan

kadınların şiddetle ilgili farkındalıklarının artırılması, fiziksel şiddet dışındaki diğer şiddet türlerine hakim olmalarının sağlanması, şiddetin normalleştirilmemesi ve yeniden üretilmemesi noktasında birtakım bilinçlendirme faaliyet ve eğitimlerinin uygulanması gerektiği düşünülmektedir. Aynı zamanda, kadına yönelik her türlü şiddete karşı kadın kollarında yer alan kadınların parti politikalarını aşarak birleşmeleri, dayanışma ve işbirliği içinde mücadele etmeleri gerekmektedir. Çevrelerindeki kadınlara ulaşabilirlikleri açısından düşündüğümüzde, aynı zamanda kadınların bu konu hakkında çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla irtibat halinde somut faaliyetler gerçekleştirmeleri ve stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın kolları, siyaset, toplumsal cinsiyet, kadına yönelik her türlü şiddet, eril bakış açısı.

Violence In The Eye Of Political Woman: Example Of Tekirdağ

Beril Günay

Women are discriminated and marginalized in politics, which is one of the areas where gender inequality is seen. Today, although politics is not perceived as an area specific to men, it is seen that women can participate in politics only under male domination, and are surrounded with masculine values and norms, their political representations are still negligible and they are not effective in decision makings. It is a known fact that women experience patriarchal relations in different ways and face different forms of violence too. This study, which puts the violence against women in a different place from other studies in the literature, aims to interpret the problem of violence against women in relation to the violence in their private lives and the violence in the political area and how they give the meaning of violence and reproduce it. This study was planned as a qualitative study in order to examine how women reorganized and maintained male domination through their perceptions of the masculine point of view, and how they experience violence and produce it in the women's branch. For the purpose of reaching the aims and specifics of the research, in-depth interviews were conducted with 20 women who are in the branches of two political parties in Tekirdağ. The data of this study, which was reached to the women through the snowball sampling, were analyzed on the basis of similarities and differences and subjected to content analysis. As a result of in-depth interviews and observations conducted with women over a 4-month period, women's awareness of violence in women's branches was not sufficient. It has been observed that women's awareness about the form of physical violence is high, but their awareness on psychological, economic and sexual violence is limited to domestic violence against women, and therefore it was observed that they defined other forms of violence other than physical violence within the framework of their relations with their spouses. At the same time, according to the datas, it has been determined that their awareness of psychological, economic and sexual violence changes according to their educational level and socioeconomic status, and they are indifferent to these types of violence in cases other than their own experiences, and in fact they engage in psychological / verbal violence especially in women's branches. Women in the women's branches of political parties, as institutions that reproduce gender inequality and sexist rhetoric, commit violence through the masculine discourse and social media. Therefore women are exposed and subjected to particular forms of emotional violence, such as shouting, insulting and mockery, pressure on or because of clothing or jealousy, threats / blackmails, and other forms of violence. Besides, they normalize the violence they are used or exposed to. When they are directly or indirectly exposed or witnessed to one of these forms of violence which they are not aware of and are normalized, they are also hard put to express these and to inform the authorised bodies, they take unconscious precautions to solve the problems related to violence. Women who take place in one of women's branch use violence against the other women who are in their own parties or another women's branch and thus, these violences have several negative effects. Although gender equality / inequality in their discourses indicate that they are sensitive to all forms of violence against women, it has been observed that women's studies in this area can not be more than just taking part in press conferences and releases. In women's branch, women who are used to violence have not established unity with their own parties and other parties, and they are far from solidarity. With this study, it is thought that first of all, women who are in women's branch should raise awareness about violence, ensure that they are comprehended by other forms of violence other than physical violence, and that some awareness-raising activities and trainings should be implemented in order to not normalize and reproduce violence. At the same time, women who are in the women's branch should oppose to all forms of violence against women. They must go beyond their party policies and they must unite and struggle in solidarity and cooperation. When we think about these women who are in women's branch from the points of their accessibility to the other women. They should also carry out concrete activities and develop strategies in contact with non-governmental organizations working on this issue.

Keywords: Women's branch, politics, gender, all forms of violence against women, masculine point of view

Kente Göç Etmiş Kadının Uyumu: Kültürleşme Stratejileri Tercihlerini Belirleyen Çevresel Ve Kişisel Faktörler

Hümevra Dervisoğlu Akpınar¹ Ahu Öztürk¹

¹ Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

Göçmenin yeni kültürle temasa nasıl yöneldiklerini açıklamak amacıyla Berry (1997;2005) tarafından ileri sürülen Kültürleşme Modeli, hem psikolojik hem de dinamik temalar içeren zengin kuramlardan biri olma niteliğini taşımaktadır. Kuram, göçmenin kültürel örüntülerde meydana gelen bir değişim yaşadığını ve tercih ettiği kültürel yönelimlerin, uyumu ile bağlantılı olduğunu ileri sürmektedir (Sabatier ve Berry, 2008). Kurama göre kültürleşme stratejileri, göçmenin köken kültürü ve ev sahibi kültür arasındaki özelliklerini sürdürmek isteyip istememesine göre tercih edilen, dört farklı yolu temsil etmektedir (Asimilasyon, Ayrılma, Bütünleşme ve Marjinalleşme). Bu motivasyonun öncülü olarak, göç koşulları ve göçmenin yeni koşullar içinde kişisel özelliklerinin değerine dair bazı belirteçlerin etkili olabileceği belirtilmektedir. Bu çalışmada iç göç deneyimleyen kadınların kültürleşme süreci ele alınmıştır. Kültürleşme kuramının varsayımlarından yola çıkarak kente göç etmiş kadınların kültürleşme stratejileri tercihinin ne olduğu ve kültürleşme stratejilerinin çevreye ve kişiye bağlı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu sorulardan yola çıkarak araştırmanın ilk amacı Türkiye’de iç göç deneyimleyen kadınların tercih ettiği kültürleşme stratejilerini ortaya koymaktır. Çalışmanın ikinci amacı ise tercih edilen kültürleşme stratejilerinin göç edilen yerleşimin gelişmişlik düzeyi, kadının yaşı ve eğitim düzeyi gibi çevresel ve kişisel bazı değişkenler açısından incelemektir. Kültürleşme sürecinin, göç kararına genellikle aktif olarak katılmayan ama göçten doğrudan etkilenen bir yetişkin grubu olan kadında incelenmesinin, göçe dair kavrayışı arttıracak umulmaktadır. Çalışma hem iç göç bağlamında hem de kadın örnekleme kültürleşme konusunu ele alan az sayıda çalışmadan biridir. Bu nedenle kültürleşme literatürü açısından önemli bir çalışmadır. Bu çalışmamızda, anket çalışması yoluyla Bursa, Ankara ve İstanbul illerine göçmüş ve yaşları 20-60 arasındaki 215 kadından; kültürleşme stratejileri, köken yerleşim büyüklüğü, eğitim düzeyi ve yaşa dair veri toplanmıştır. Veriler katılımcıların öz bildirimine dayanmaktadır ve araştırmanın amaçları doğrultusunda yazarlar tarafından oluşturulan Göçmene Dair Bilgi Formu ve Kültürleşme Tutumları Ölçeği (Ataca ve Berry, 2002) aracılığı ile elde edilmiştir. Dolayısıyla araştırma betimsel bir çalışmadır. Çoklu Varyans Analizi tekniği kullanılarak yapılan analiz sonuçlarına göre, en çok tercih edilen kültürleşme stratejisinin bütünleşme olduğu bununla birlikte strateji tercihinin kadının deneyimlediği çevresel değişimden, içinde bulunduğu yaş grubunun özelliklerinden ve eğitim düzeyinden etkilendiği de bulunmuştur. Türkiye içinde yer değiştirerek üç büyük şehirden birine yerleşen kadınların kültürleşme tercihlerine ayrıntısıyla bakıldığında; kadınların daha yüksek oranda hem yeni kültürle etkileşime girme hem de kendi kültürlerini sürdürme tercihlerinin olduğu görülmektedir. İlginç bir bulgu, kadının eğitim düzeyinin arttıkça ev sahibi kültürün özelliklerini olduğu gibi kabul ettiği veya tamamen reddettiği kültürleşme stratejilerini daha az tercih etmesidir. Yanı sıra, kadınların yaş aldıkça hem köken hem de ev sahibi kültürün özelliklerini daha çok içselleştirdikleri ve köken yerleşim merkezi ile ev sahibi yerleşim arasındaki gelişmişlik düzeyi farkı arttıkça ise kendi köken kültürünü korumaya özen gösterdikleri stratejileri tercih ettikleri bulunmuştur. Sonuç olarak, büyükşehir kırsaldan göçmüş, eğitim düzeyi düşük ve ileri yaştaki kadınların kendi kültürünü terk etmeden fakat ev sahibi kültürle de ilişkiler geliştirerek uyum sürecini yaşadığı söylenebilir. Bu araştırmanın bulgularından yola çıkarak, kültürleşme sürecinde kadınların strateji tercihinin sadece köken kültür ve ev sahibi kültürün üyeleri arasındaki sosyal ilişkilerin niteliğiyle sınırlı olmadığını, köken ve ev sahibi yerleşimler arasındaki gelişmişlik düzeyi farkı, kadının yaşı, eğitim düzeyi gibi çevresel ve kişisel etkenlerin de bir “kapsayıcı” yaklaşımla göçün değerlendirmesine katılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İç göç, kadın göçmen, kültürleşme stratejileri, yerleşim yeri, eğitim düzeyi

Not: Bu çalışma birinci yazarın, ikinci yazarın danışmanlığını yaptığı, yüksek lisans tez çalışma verisinin bir kısmından üretilmiştir.

Adaptation Of Women Migrated To The City: Environmental And Personal Factors That Determine Preferences Of Acculturation Strategies

Hümevra Dervisoğlu Akpınar Ahu Öztürk

The Acculturation Model put forward by Berry (1997; 2005) is one of the richest theories that include both psychological and dynamic themes, in order to explain how immigrants are tend to contact with new culture. The theory suggests that migrants experience a change in their cultural patterns and that their preferred cultural orientation is related to their adaptation (Sabatier and Berry, 2008). According to the scheme, acculturation strategies represent four different ways, which are preferred over whether or not the immigrant want to maintain the characteristics of culture of origin and host culture. (Assimilation, Separation, Integration and

Marginalization). It is stated that as a precursor of this motivation, some determinants of immigration conditions and the value of personal characteristics of immigrants in this new conditions may be effective. In this study, the process of acculturation of women who have experienced internal migration is considered. Based on the assumptions of the acculturation model, the aim of this research is displaying women's preferences of the acculturation strategies who have migrated to a metropolitan city and whether the acculturation strategies do differ according to the variables related to the environment and the person. Based on these questions, first objective of the research is to reveal the preferred acculturation strategies of a group of women who have experienced internal migration in Turkey. The second aim of the study is to examine preferred acculturation strategies in terms of environmental and personal variables such as the level of development of the migrated settlement, the age of the woman and the level of education. It is expected that, examining the study of the acculturation process in an adult group that is not actively involved in migration decisions – in this case women-but directly affected by migration is likely to increase understanding of the immigration process. The study is one of the few researches both working on the context of internal migration and with a female sample only in Turkey. For this reason, it is an important study in terms of acculturation literature. In this study, data about acculturation strategies, size of home settlement, education level and age were collected from 215 women aged between 20-60. All women reported to have an internal migration from other territories of Turkey to Bursa, Ankara and Istanbul and. The data are based on the self-report of the participants and were obtained through the Immigration Information Form which were developed by the authors in accordance with the objectives of the research and the Acculturation Attitudes Scale (Ataca and Berry, 2002). Therefore, research is a descriptive study. The results of the analysis using the Multiple Variance Analysis technique show that the most preferred strategy was the integration strategy. This type of strategy choice is mostly related to migrant's adaptation to the newly met culture. It is also found that, the strategy choice was also influenced by the environmental change experienced by the woman, the characteristics of the age group and the level of education. When we look at women's acculturation preferences in detail who settled in either one of the three largest cities in Turkey; it appears that women prefer both to interact with the new culture and to maintain their own culture at a higher level. An interesting finding is that as women's educational level increases, they prefer less of the acculturation strategies that they accept or reject characteristics of their host culture entirely. In addition, it was found that as women's age increases, they tend to internalize both characteristics of the home and host culture. As the difference in level of development between the home and host settlement increases, migrant women seem to prefer the strategies that they care to preserve their home cultures. As a result, it seems that the migrants who have migrated from rural areas to metropolitan, have low educational level and older in age have experienced the adaptation process without abandoning their home cultures but by improving their relationship with the host culture. These results imply that the women's strategy choice in the process of acculturation is not limited only to the quality of social relations between the members of home and host culture, environmental and personal factors such as the difference in level of development between the home and host settlement, age and education level must also be involved in assessing migration with a "comprehensive" approach.

Keywords: Internal migration, migrant women, acculturation strategies, settlement place, education level.

Note: This study was produced from the data of a master's thesis, which the first author consulted by the second author.

Kırsaldan Kente Göç ve Toplumsal Değişimde Kadının Yeri

Şafak Kaypak¹

¹Mustafa Kemal Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Kent, belirli değerler, normlar ve sosyal ilişkiler sistemi bütünüdür. Kenti, "kente özgü kültür"ün yaşam alanına girmesi olarak tanımlamak mümkündür. Kentin, tarihsel bir özgürlüğe sahip yapısıyla kırsal alanlardan farklı yerler olduğunu söyleyebiliriz. Kent, farklılıklar diyarıdır. Kentlerin ortaya çıkma, gelişme ve değişme süreci, "kentleşme" kavramı ile ifade edilir. Nüfus hareketi ve buna bağlı birikim sürecinin doğal işleyişi aynı zamanda kentlilik olarak da algılanmalıdır. Göç, yerleşme amacı ile yapılan bir yer değiştirme olgusudur. Göç edilen yerlerde barınma ve iş gibi temel sorunların yanında, sosyal yaşamda da sorunlar yaşanabilmektedir. Göçler, kent yaşam tarzını ve kültürel dokusunu bozabilmektedir. Göç edenler, çevre semtlerde bir süre köy hayatını sürdürmekte ve gecekondular oluşturmaktadır. Sosyo-kültürel olarak farklı olan insanlar, göç ederken kendilerine has değerleriyle birlikte göç ederler ve gittikleri yerleri de etkilerler. Karşılıklı yaşanan etkileşimle gerçekleşen toplumsal değişim beraberinde değer yargılarını da değiştirmektedir. Yaşanan göçlerin başlıca özelliklerden birisi nüfusun ağırlıklı bölümünün büyük kentleri seçmesidir. Üretim ve istihdamın büyük kentlerde olması nedeniyle göçler büyük kentlere akmaktadır. Nüfusun ve ekonomik birikimin büyük kentlerde yoğunlaşmasıyla, kentlerin fiziksel yapısı hızla bozulmaktadır. Türkiye'de 1950'li yıllardan itibaren önemli sosyo-ekonomik olgulardan biri olan iç göç çoğunlukla kentleşme ve gecekondular sorunu çerçevesinde ele

alınmış, çalışma yaşamı üzerine etkilerini ele alırken de genel olarak niteliksiz erkek işgücü üzerine eğilmiştir. Göç olgusu ele alınırken, toprak mülkiyetindeki düzensizlik, tarımın makineleşmesi, tarım kesiminde gizli işsizlik, bunlara bağlı olarak kırsal kesimde yaşayanların karşı karşıya oldukları ekonomik zorlukların iticiliği ile kentin sunduğu iş olanakları, sağlık hizmetleri ve eğitim olanaklarının çekiciliğine yer verilmektedir. İç göç süreçlerini ele alan çalışmaların geneline bakıldığında toplumsal cinsiyet bakış açısı oldukça eksiktir. Kente göç eden nüfusun yarısını kadınlar oluşturmaktadır. Kadınlara özgü göç nedenlerine baktığımızda, kadınların ailenin göç eden erkek üyelerini takibinin en önemli nedenlerden biri olduğu görülmektedir. Bu durumda, göç kararı kadının bağımsız bireysel kararı değildir. Köyden kente göçün kadınlar için bilinçli bir seçim olduğu ve eşlerini göçe ikna ettikleri durumlar olduğu gibi, aile reisinin kararı olduğu durumlarda da göçün köy kadınları için arzulandığını, daha iyi, daha rahat bir yaşantıyı vaat ettiğini eklemek gerekir. Köydeki kadınlar, köy işlerinin yıpratıcılığından çıkıp kent evinin kolaylıklarına ve daha fazla kişisel özgürlüğe sahip olmayı istemektedir. Her gün televizyonda seyrettikleri kentli kadınlar gibi konuşma, giyinme, onların kullandıkları mobilya ve tüketim mallarını kullanabilme, çocuklarını daha iyi okullara gönderebilme ihtimali de kentleri kadınlar için cazip kılmaktadır. Ne var ki kentler, çoğu zaman kadınların bu beklentilerini karşılayamamaktadır. Kadınlar, göç sonrasında gerek kente uyum güçlükleri gerek ekonomik yoksunluklar nedeniyle zor günler geçirebilmektedir. Göç sonrası, kente tutunmanın hemşericilikle sağlanması, aynı yerde oturulması gibi sebepler, kentin kadınlar üzerindeki özgürleştirici etkisini azaltabilmektedir. Ataerkil bakış açısı, erkeğin temel görevini haneye gelir getirmek olarak belirlerken, kadına da hanenin, çocukların bakımını ve beslenmesini sağlamak düşmektedir. Her geçen gün büyük kentlerin zorluklarına rağmen, artan göç sayısı kır ve kent arasındaki dengesizliği giderek daha da artırmaktadır. Kente göç eden kadınların okuma -yazma oranları artmakta, fakat işsizlik sorunları ortadan kalkmamaktadır. Kentli kadın, kırsaldaki kadına oranla çevreden daha kopuk, sosyal iletişimden uzak, evine dönük bir birey halini almaktadır. Ama kentin ona kattığı sosyal yapı sayesinde daha eğitilmiş olan kadın artık kendini işe yarar, üretken, çalışan biri olarak görmek istemektedir. Kadın, değişime, yeniliğe, kente uyuma erkekten daha duyarlı olabilmektedir. Bu da bir süre sonra sürekli evde olan, eğitilmiş ama çalışmayan, işgücünden uzak kadını bunalıma itmektir. Büyük kentin getirdiği kültürel sıkıntılar da üzerine eklendiğinde kırsaldan kente göç eden kadınların yaşadıkları sıkıntılar giderek artmakta, erkek iş bulamayıp kadın bulduğunda, ev içi şiddet başlamakta ve göç sosyal bir acı halini almaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmada, 1980'ler sonrası kırsaldan kente göç olgusunda kadın toplumsal değişim aracı olarak değerlendirilmektedir. Çalışma, ilgili kaynakların taranması yöntemine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kır, Kent, Göç, Toplumsal Değişim ve Kadın.

Migration to Urban From Rural and The Place of Women In Social Change

Şafak Kaypak

The city is the whole system of certain values, norms and social relations. It is possible to define the city as a "city-specific culture" that enters the living space. We can say that the city is different from the rural areas with its historical freedom. The city is the point of difference. The process of emergence, development and change of cities is expressed by the concept of "urbanization". The natural functioning of the population movement and the accumulation process should be perceived as urbanity at the same time. Migration is a displacement made with the purpose of settlement. In the places where migrated, there are problems in social life as well as basic problems like housing and work. Immigrants can ruin the urban lifestyle and cultural texture. Migrants continue their village life in the surrounding neighborhood for some time and create squatter areas. People who are socio-culturally different migrate with their own values while they migrate and they also affect places where they are going. The social change that occurs with mutual interaction also changes the value judgments. One of the main characteristics of living migrations is that the predominant part of population is choosing big cities. Due to the fact that production and employment are in big cities, migrations flow into big cities. With the concentration of population and economic accumulation in big cities, the physical structure of cities is rapidly deteriorating. Since the 1950s, internal migration in Turkey was one of the important socio-economic phenomenon often discussed in the context of urbanization and squatter problems, work well when dealing with the effects of living is generally bent over unskilled male labor force. In the case of immigration, irresponsibility of land ownership, mechanization of agriculture, hidden unemployment in agriculture, the repression of the economic difficulties faced by the rural people due to them, the employment opportunities of the city, health services and educational opportunities are included. Gender considerations are rather lacking when we look at the general studies of internal migration processes. Women make up half of the population migrating to the city. When we look at the reasons for female immigration, it seems that women are one of the most important reasons for following the migrant male members of the family. In this case, immigration decision is not the individual decision of the woman. It is necessary to add that when there is a decision by the head of the family as well as when there is a conscious choice for the women to migrate from the village to the city and their husbands are convinced, it is

also desirable to have a better, more comfortable life for the village women. The women in the village want to get out of the weariness of the village affairs and to have the convenience of the town house and more personal freedom. The likelihood of speaking, dressing, using the furniture and consumer goods they use, and sending their children to better schools is also making towns attractive to women, as they are watching on TV every day. However, cities often fail to meet these expectations of women. After the migration, women can have difficult times due to difficulties in adjusting to the city and economic deprivations. After immigration, keeping the city with nobility, such as being seated in the same place, can reduce the emancipatory effect of the city on women. The patriarchal point of view is that while the main task of man is to bring income to the hane, the woman is to provide the dynasty, the care and nourishment of the children. Despite the hardships of big cities every day, the increasing number of immigrants is increasing the imbalance between rural and urban. The literacy rates of women migrating to the city are increasing, but unemployment problems do not go away. The urban woman is an individual who turns away from the social, who is surrounded by the rural woman. But the more educated woman thanks to the social structure she contributed to the city wants to see herself as a useful, productive, working person. Women can be more sensitive than men, to change, to innovate, to the city. This, after a while is pushes distressed constantly at home, educated but unable to work, the woman labor force. When the cultural distress brought by the big city is added to it, the problems experienced by women migrating from rural to urban areas are increasing, and when women cannot find a job and find women, domestic violence starts and migration becomes a social pain. In this context, in this study women are regarded as an instrument of social change in rural migration in the 1980s. The study is based on the method of scanning related resources.

Keywords: Rural, Urban, Migration, Social Change and Women

Kırsal Alanda Küçük Ölçekli Hayvancılık İşletmelerinde Kadınların İşgücü Ve Kararlara Katılımı

Serap Göncü¹ Özgül Anitaş¹ Zeynep Şahan² Sibel Bozkurt¹ Cahide Dede¹

¹Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü Balcalı Adana

²Adıyaman Üniversitesi Kahta Meslek Yüksek Okulu Kahta Adıyaman

Türk toplumunda, aile sosyal yapının temel unsuru olarak kabul edilmesine ve kadının her alanda katkılarına rağmen ailede kadının rolü ve önemi çoğunlukla ihmal edilebilmektedir. Kırsal bölge kadınlarının büyük çoğunluğu birincil görevleri, çocuk bakımı ve ev işleri olarak tanımlanmaktadır. Ancak, kadınların hane içi görevleri yanında, hane dışında da hem tarımsal üretim hemde diğer faaliyetlere katılımı oldukça yüksek olduğu bilinen bir gerçektir. Yapılan bir çalışma sonucunda kadınların sadece% 5'nin “kadının ana görevinin gelir getirici faaliyetleri yürütmek” olarak belirtirken % 60'nın diğer tüm belirtilen sorumlulukları ana görev olarak bildirdikleri ifade edilmektedir. Bu yüksek oran kadınların büyük oranda aile ihtiyaçlarına bağlı olarak doğrudan veya dolaylı olarak faaliyetlere katılabildiğini ancak, anne ya da eş olmaktan kaynaklanan sorumlulukları her zaman öncelikli görev olarak kabul ettiklerini göstermektedir. Ancak kırsal alanda kadınlar ev işleri, çocukların ve yaşlıların bakımı dışında, tarımsal üretim faaliyetlerine işgücü olarak katılmaktadır. Kırsal alanda kadınların işgücüne katılımı toplumun ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel mekanizmaları, ailenin sahip olduğu arazi ve hayvan varlığı, pazara açılma durumu, kullanılan teknoloji düzeyi, ailenin toplumsal konumu ve geliri, demografik özellikleri ve tarımsal alanın eve yakınlığı gibi faktörlere bağlı olarak şekillenen karmaşık bir yapıya sahiptir. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde emek yoğun işleri çoğunlukla kadınlar üstlenmektedir ve iş yükleri genellikle erkeklerden fazladır. Kutlar ve ark. (2013) süt sığırı yetiştiriciliğinde kadınların hayvan besleme, bakım, süt ve ürünlerinin pazarlanması gibi faaliyetlerin çoğunu eşleri yanlarında olmaksızın yaptıkları belirlenmiştir. Bu çalışmada, Diyarbakır merkez ilçeye bağlı köylerde küçük ölçekli hayvancılık yapan işletmelerdeki 84 kadınla yüz yüze anket çalışması sonucu elde edilen veriler oluşturulmuştur. Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ki-kare testinden yararlanılmıştır. Araştırmada IBM SPSS STATİSTİK 20 programı kullanılarak istatistiki analiz yapılmıştır. Kadınların aile içinde hayvancılık ile ilgili kararlarda, tek başlarına karar veremedikleri, daha çok alınan kararlara ilgili görüş bildirdikleri, hatta bazı ailelerde kararlara ilgili görüş dahi bildiremedikleri anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal alan, hayvancılık işletmeleri, kadın işgücü ve kararlara katılım

The Participation On Women In Labor And Decisions In Small Scale Livestock Farms In Rural Area

Serap Göncü Özgül Anitaş Zeynep Şahan Sibel Bozkurt Cahide Dede

In the Turkish society, family is accepted as the basic element of social structure. However, the role and importance of women in the family is mostly neglected. Thirty-three percent of women state that their primary duties are child care and domestic task. Besides duties of women in the house, the participation of women to

both agricultural production and activities outside the house is quite high. On the other hand, only 5% of women accept income generating activities as the main duty of women. The percentage of women who accept all above-mentioned responsibilities as women's duty is 60%. This high ratio shows that a great deal of women can participate indoor or outdoor activities depending on the family needs, however, their responsibilities stemming from being a mother or wife always have the priority. However, in rural areas women are involved in agricultural production activities as a labor, in addition to housework, care for children and the elderly. Participation in rural labor force in rural areas depends on factors such as the economic, social, political, and cultural mechanisms of the community, land and animal assets owned by the family, market opening status, technology used, social position and income, demographic characteristics and home proximity to the agricultural area it has a complex structure. In small and medium-sized enterprises, labor-intensive work is mostly undertaken by women, and workloads are often higher than men. Kutlar et al. (2013), it has been determined that women in the dairy farming industry do activities such as animal nutrition, care, milk and marketing of their products, mostly without their husbands. In this study, face-to-face surveys with 84 women in small-scale livestock farming in villages in the central province of Diyarbakir yielded results. Chi-square test was used to evaluate the data obtained in the study. Statistical analysis was performed using IBM SPSS STATISTIC 20 program. It has been understood that women do not make decisions on domestic affairs in their own family, that they can not decide on their own behalf, they give more opinions on decisions taken, and even some families do not even report opinions on decisions.

Keywords: Rural area, Animal farms, Woman Labor, Decision Participation.

Kırsal Kesimde Yaşlı Kadınların Yaşlılığa Bakış Açısı: Adana Örneği

Müge K. Davran¹ Zuhul Güler² Çağla Derya Deniz

¹Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Öğretim Üyesi.

²Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi.

Yaşlılığın demografik, biyolojik ve ekonomik olarak farklı tanımları bulunmakta ve her bir tanım toplumdaki farklılıkları gösterirken (Güler,2016) biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutlarıyla tanımlanabilen yaşlılık olgusu toplumsal kural ve değerlere göre biçimlenmektedir (Arpacı, 2005). Bu nedenle yaşlılık olgusu çağa, bölgeye ve toplumsal gelişmişliğe göre farklılaşmaktadır (Özkul ve Kalaycı, 2015). Başka bir deyişle, gençlik ve yaşlılık nosyonları görecelidir. Yaş da tıpkı cinsiyet gibi toplumsaldır ve toplumsal yaş, toplumsal yapılar ve kültürlerle göre farklılık göstermektedir (Güler, 2016). Daha da önemlisi, toplumun yaşlılığa bakış açısı (hasta, ak saçlı bastonlu, ağır işiten, gözlüklü vb.) yaşlının kendisini algılayışını etkilemektedir. Adana'da yaşlı kadın nüfusun fazla olduğu Havutlu ve Danacı köyünde, yaşlılığa bakış açılarının incelenmesidir. Çalışma kapsamına sadece yaşlı kadınların dâhil edilmesinin nedenlerinden biri, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kadınlarda ortalama yaşam süresinin erkeklere göre daha uzun olmasıdır. Şöyle ki, TÜİK 2018 verilerine doğuştan beklenen yaşam süresi kadınlarda 80,7 iken, erkeklerde bu 75,3'tür. Bu makas, yıllar itibarıyla de giderek açılmaktadır. Bu nedenle de yaşlı kadın nüfus oranı (%56), erkek nüfus oranına (%44) göre daha yüksektir. Diğer taraftan, TÜİK 2018 verilerinden hareketle yaşlı nüfusun eğitim durumu cinsiyete göre incelendiğinde, cinsiyetler arasında önemli farklılıklar olduğu ve tüm eğitim düzeylerinde yaşlı erkek nüfus oranının yaşlı kadın nüfus oranından daha yüksek olduğu söylenebilir.

Yaşlının içinde yaşadığı toplumun yaşlılığa bakış açısının yanı sıra yaşlının cinsiyeti, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi vb. değişkenler de yaşlıların yaşlılığa bakış açısını etkileyebilmektedir. Çalışmanın amacı, kırsal kesimde yaşayan yaşlı kadınların yaşlılığa bakış açılarının belirlenerek, söz konusu bakış açılarında etki eden etmenlerin neler olduğunun, nedensel olarak ortaya konulmasıdır. Çalışmanın evrenini, Havutlu ve Danacı köylerinde yaşayan yaşlı kadınlar oluşturmaktadır. Köylerin seçimi güdümlü/amaçlı örneklem tekniği ile yapılmıştır. Başka bir deyişle kadın yaşlı nüfusun en fazla olduğu bu iki köy çalışmanın kapsamına dâhil edilmiştir. Görüşme yapılacak kadın sayısı için örneklem seçilmeyip, tam sayım yapılacaktır. Çalışmada, nicel veri toplama tekniği kullanılarak veriler derlenecektir. Bu kapsamda hazırlanan soru formu, yaşlı kadınların okur-yazar olma oranının düşüklüğü dikkate alınarak, doğrudan görüşme yoluyla uygulanacaktır. Sorular ağırlıklı olarak kapalı uçlu olarak ve yaşlıların sıkılmadan cevaplayabileceği uzunlukta olacaktır. Soru formu hazırlandıktan sonra, soruların işleyip işlemediğinin belirlenebilmesi amacıyla, pilot uygulama yapılarak işlemeden sorular ya çıkarılacak ya da yeniden düzenlenerek işler hale getirilecektir. Verilerin bilgisayar ortamına aktarılması SPSS Nicel Veri Analiz programı aracılığı ile yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Yaşlı, Kadın, Yaşlılığa Bakış Açısı.

Hayvancılık Ve Kadın Girişimciler

Serap Göncü¹ Zeynep Şahan² Özgül Anitaş¹ Sibel Bozkurt¹

¹Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü Balcalı Adana

²Adıyaman Üniversitesi Kahta Meslek Yüksek Okulu Kahta Adıyaman

Son yıllarda girişimcilik konusu ülke ve bölgesel kalkınma programlarında önemli bir yer tutmaktadır. Girişimcilik konusunda kadınlara pozitif ayrıcalık tanınması önemli bir gelişmedir. Bu anlamda hayvancılıkla uğraşan küçük işletmelerin geliştirilmesi, rekabet gücünün artırılması, uluslararası alana taşınması ve girişimciliğin özendirilmesi amacıyla bir dizi destekleme programları geliştirilmiştir (Çakıcı, 2003: 72). Aynı şekilde Türkiye’de de son yıllarda girişimciliğin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması için geniş çaplı destek ve teşviklerin yapıldığı bilinmektedir. Son yıllarda yaşanan gelişmeler kadınları da iş hayatının içine çekmiştir. Günümüzde bir çok alanda kadın girişimci ve çalışan sayısı artmış işken hayvancılıkta iş yüküne katılan kadının girişimcilik anlamında veya yaptığı işte söz hakkı olma noktasında sıkıntılar yaşamaması dikkat çekmektedir. Bu nedenle ülkemizde, ekonomiyi büyütmede, istihdamı arttırmada ve kalıcı bir üretim ve pazarlama anlayışı ile uluslararası arenada sürdürülebilir girişimcilikte, kadın girişimcilerin rolü yadsınamaz noktadadır. Ülkemiz sürdürülebilir ve aile ekonomisine direkt katkı sağlayacak olan kadınların aktif rol almaları ile, kullanılmayan potansiyelin etkin hale geçmesi, yeni iş sahaları oluşturmada önemli katkılar sağlanacağı örnekleri ile yaşanmaktadır. Bu bağlamda, kadın girişimcileri destekleyen politika ve programların ön plana çıkması önemli bir ihtiyacı karşılayacaktır. Bu çalışmada girişimci kadınların başarılı olabilmesi, karşılaştıkları engelleri, çalışma koşullarını, yönetim biçimlerini, işlerini kurma ve geliştirme stratejilerini, gelecek yönelimlerini ve örgütsel ve çevresel fırsatları değerlendirme potansiyellerini ortaya koyabilmeleri ile mümkün olacaktır. Bu bağlamda yapılacak bu çalışma hayvancılık sektöründe kadın girişimciliğinin seçilen örnekleri ile yapılan yüz yüze anket sonuçlarından karşılaştıkları zorluk ve kolaylıklar ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hayvancılık, Kadın, Girişimcilik

Livestock Farming and Woman Entrepreneurship

Serap Göncü, Zeynep Şahan, Özgül Anitaş, Sibel Bozkurt

In recent years entrepreneurship has played an important role in the country and regional development programs. The recognition of positive privilege for women in entrepreneurship is an important development. In this sense, a number of support programs have been developed in order to develop small businesses dealing with livestock, to increase competition power, to move internationally and to encourage entrepreneurship. Likewise, the development of entrepreneurship in Turkey in recent years, large-scale for the dissemination of support and are known to be encouraged. The developments that have taken place in recent years have also attracted women into business life. Nowadays, most of the women are entrepreneurs and the number of employees is increased. In the case of livestock, the woman who participated in the work load is distressed in terms of entrepreneurship or the right to say what she has done. For this reason, the role of women entrepreneurs is undeniable in our country, in economic growth, in employment and in entrepreneurship which can be sustained internationally with a permanent production and marketing understanding. Our country is experiencing with the examples that women who will contribute directly to the sustainable and family economies take active roles and the unused potentials become active and important contributions will be made to create new business fields. In this context, the prominence of policies and programs supporting women entrepreneurs will meet a significant need. In this work, the success of entrepreneurial women will be possible because of the obstacles they face, their working conditions, their form of management, their ability to establish and develop their business, their future orientation and their potential to assess organizational and environmental opportunities. In this context, this study will be carried out in the face of the results of face-to-face surveys conducted with selected examples of women's entrepreneurship in the livestock sector will be tried to be put forward.

Keywords: Animal, Woman, Entrepreneurship

Mevsimlik Tarım İşçisi Kadınların Evlilik Ve Aile Yaşamı: Ordu İli Örneği

Ozana Ural¹, Tuğba Kotas²

¹Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Programı

²Ordu Üniversitesi İkizce Meslek Yüksekokulu Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü Engelli Bakım ve Rehabilitasyon

Tarımda herhangi bir kayıt, istihdam ve sosyal güvence olmaksızın yoğun bir kadınemeği olduğu bilinmektedir. Benzer bir durum mevsimlik tarım işi yapan kadınlar için de geçerlidir. Mevsimlik tarım işçileri yılın belirli bir ayında kendi memleketlerinden yola çıkıp çeşitli şehirlerde, çadırlarda konaklayarak bir göç yoluna girmekte ve 7-8 ay kendi memleketlerinden ve evlerinden uzakta zor koşullarda çalışmaktadırlar. Ordu ili de mevsimlik tarımda çalışan bir grup insan için göç yolu üzerindedir. Tarım işçileri yaklaşık 30 ila 45 gün Ordu ilinde fındık hasadı için konaklamaktadır. Özellikle mevsimlik tarım göçüne katılan kadınların oldukça zor yaşam koşulları ile karşı karşıya geldikleri ve bu zor yaşam koşullarının kadının kendi yaşamı ve aile yaşantıları üzerinde etkileri olmaktadır. Bu araştırmanın amacı mevsimlik tarım göçüne katılan kadınların evlilik ve aile dinamiklerinin incelenmesi olarak belirlenmiştir. Mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarını ortaya koyan pek çok çalışma bulunmaktadır. Mevsimlik tarım işçisi kadınların evlilik, aile yaşamı örüntülerini toplumsal cinsiyet perspektifi ile inceleyen sayılı çalışmaya rastlanmıştır. Bu araştırmanın özgünlüğü mevsimlik tarım işçisi kadınların evlilik ve aile yaşamlarının Ordu ili örneği üzerinden incelenmesidir. Araştırma Urfa ilinden çıkıp çeşitli illerde mevsimlik tarım işi yaptıktan sonra Ağustos-Eylül ayları arasında fındık hasadı için Ordu iline gelen 19 evli kadınla yürütülmüştür. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri kişisel bilgiler formu ve araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu ile derinlemesine görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Yapılan görüşmeler sırasında veriler kayıt cihazı ile kaydedilmiş, daha sonra ses kayıtları deşifre edilerek analize hazır hale getirilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu resmi nikahlı biçimde evli iken, daha az sayıda imam nikahlı kadın bulunmaktadır. Katılımcıların tamamına yakını çocuk yaşta evlenmiş olup, tüm katılımcıların evlenme örüntüleri içinde başlık parası, berdel ve akraba evliliği bulunmaktadır. Katılımcıların evlenme örüntülerinin kendi annelerinin evlenme örüntüleri ile oldukça benzer olduğu belirlenmiştir. Katılımcı kadınların biri hariç hiçbirinin okul deneyimi bulunmamaktadır. Katılımcıların eşlerinin de eğitim seviyesi düşük olsa da kadınlara nazaran okul deneyimleri daha fazladır. Katılımcıların eşlerinin geçici ve sosyal güvencesi olmayan işlerde çalıştığı belirlenmiştir. Ayrıca kadınların evlilik ile ilgili düşüncelerinin hem olumlu hem de olumsuz görüşler barındırdığı ve toplumsal cinsiyet rollerinin özümsemiği görülmektedir. Katılımcıların birçoğunun çocuk yaşta çalışmaya başladığı ve hala çalıştığı görüldükçe; çocukluk döneminde üretilen emeğin babalar, evlilik döneminde üretilen emeğin eşler tarafından kontrol edildiği belirlenmiştir. Görüşüme yapılan ailelerin çok çocuklu olma oranlarının yüksek olduğu görüldükçe, doğum öncesi bakımdan yararlanma ve çocuk sağlığı konularında farkındalığın düşük olduğu belirlenmiştir. Çocuğa verilen değerin daha çok duygusal boyutta olduğu ancak yine de çocuğu geleceğin yatırım aracı olarak gören kişilerin de olduğu görülmektedir. Çocuğun eğitimi ve bakımı dahil olmak üzere ev içi ve ev dışı sorumlulukların büyük bir oranda kadınlar tarafından yürütüldüğü belirlenmiştir. Kadınlar her ne kadar çocukların eğitiminde sorumluluklar alsalar da eşlerinin çocukların eğitime devamları ile ilgili daha fazla farkındalık sahibi oldukları görülmektedir. Kadınların çocukları ile ilgili kullandıkları disiplin yöntemleri olumsuz disiplin yöntemleri olarak belirlenmiş olup bunların başında şiddet, bağırma ve sözlü uyarı gelmektedir. Özellikle içinde çocuk işçiliği ve erken yaşta evlilik gibi önemli sorunları barındıran mevsimlik tarım göçü çocukların eğitimden eşit fırsatlarla yararlanmalarının önüne geçmektedir. Bu durum yoksulluk döngüsünün tekrar etmesine ve bir önceki kuşaktaki yoksulluğun bir miras olarak gelecek kuşaklara aktarılmasına neden olmaktadır. Bu çalışmanın verileri ışığında mevsimlik tarım göçüne katılan kadınlara yönelik içinde toplumsal cinsiyet kalıplarını kıran aile eğitim programlarının hazırlanması faydalı olabilir. Yoksulluk döngüsünün kırılması adına çocukların çeşitli programlarla eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerden daha fazla yararlanmaları sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Mevsimlik tarım işçisi, kadın, evlilik ve aile, toplumsal cinsiyet

Seasonal Agricultural Workers Women's Marriage And Family Life: Example Of The Ordu Province

Ozana Ural Tuğba Kotas

It is known that there is intense female labor without any registration, employment and social security in agriculture. A similar situation also applies to women seasonal agricultural workers. Seasonal agricultural workers, starting from their hometowns in a certain month of the year, enter a migration route in various cities and tents and work in difficult conditions for 7-8 months away from their own hometown sand houses. The

province of Ordu is also on the migration route for a group of people working in seasonal agriculture. Agricultural workers spend about 30 to 45 days in the province of Ordu to harvest hazelnuts. Particularly, women participating in seasonal agricultural migration face difficult life conditions and these difficult living conditions have an impact on women's own life and family lives. The aim of this study was to investigate the marital and family dynamics of women participating in seasonal agricultural migration. There are many studies that show the working and living conditions of seasonal agricultural workers. The number of studies examining the patterns of marital and family life of seasonal agricultural workers with a gender perspective was found. The originality of this research is the examination of the marital and family lives of seasonal agricultural workers in the case of Ordu. The research was carried out with 19 married women who came to the province of Ordu for hazelnut harvesting between August and September after they came out of Urfa province and did seasonal agricultural work in various provinces. The research is designed as a case study of qualitative research methods. The data of the study was collected through in-depth interviews with the personal information form and the interview form prepared by the researchers. During the interviews, the data was recorded with the recording device, then the sound recordings were decoded and made ready for analysis. Content analysis method was used for data analysis. While the majority of the participants were married to their formal marriage, a small number of women stated that they were married to a religious marriage without any formal meaning. Almost all of the participants were married at a young age, and all participants included marriage, berdel and consanguineous marriage. It was determined that the marriage patterns of the participants were quite similar to the marriage patterns of their mothers. Other than one of the participating women, others have no school experience. Although the education level of the participants' husbands is low, they have more school experiences than women. It was determined that their husbands were employed in jobs that had no temporary or social security. In addition, it is seen that women's thoughts about marriage contain both positive and negative opinions and assimilate their gender roles. While many of the participants started working at a young age and still working; It was determined that labor produced during childhood was controlled by their fathers while labor produced during marriage was controlled by their husbands. It is observed that the rate of having a very high rate of children is high, while low levels of awareness on child health and prenatal care have been identified. It is seen that the value given to the child is more emotional, but it is also the people who consider the child to be the investment tool of the future. It has been determined that the care of children, their education, their responsibilities in the home and their responsibilities outside the home are carried out by women. Although women take responsibilities in the education of children, it is seen that their husbands have more awareness about the education of children. While women are determined to control their children using negative disciplinary methods; at the beginning, violence, yelling and verbal warning. Seasonal agricultural migration, especially in which there are important problems such as child labor and early marriage, prevents children from benefiting from education with equal opportunities. This situation causes the poverty cycle to be repeated and the poverty of the previous generation is transferred to future generations as a legacy. In the light of the outcomes of this study, it may be useful to prepare family education programs that break gender stereotypes for women participating in seasonal agricultural migration. In order to break the cycle of poverty, children should benefit from education, health and social services through various programs.

Keywords: seasonal agricultural workers, women, marital and family, gender

Kur'an'ın Evlilik Ve Çok Eşlilik Konusundaki Rehberliği

Zeynel Abidin Aydın¹

¹Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri (Tefsir) Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

Çok eşlilik meselesi tarih boyunca insanoğlunun gündeminden düşmemiştir. Çok eşlilik söz konusu olduğunda, bundan en çok etkilenenlerin kadınlar olduğu da ortadadır. Son kutsal kitap Kur'an'ı Kerim'de çok eşliliğe temas eden cümlelerin bulunması, İslam'ın çok eşliliği ön gören bir din olduğu algısını ortaya çıkarmış ve bu bakış açısı günümüz toplumlarına da sirayet etmiştir. Aslında bu algının, söz konusu pasajların doğru değerlendirilememesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Gerçekte İslam dini eş sayısı konusunda doğrudan bir düzenleme yapmamış bu hususu insanoğlunun takdirine bırakmıştır. Çünkü insanlar evlenmeyi dinden öğrenmezler, kutsal kitaplarda "evlenin" denildiği için evlenmezler; "yiyin-için" denildiği için yiyip içmezler; bunlar Allah tarafından insanın tabiatına yerleştirilmiş hallerdir. İnsanoğlu dünyada erkek ve kadın şeklinde bir çift olarak yaratılmıştır. Bu gerçek, normal şartlarda bir erkekle bir kadının hayatlarını birleştirmeleri anlamına gelmektedir. Tarih boyunca da yaygın bir biçimde uygulanan evlilik şekli bu olmuştur. Ancak zaman içerisinde değişik toplumlarda -bu arada Hz. Peygamber'in içinde yaşadığı toplumda- tek eşliliğin yanı sıra çok eşliliğin de vücut bulduğu görülmüştür. Poligamiyi zorunlu hale getiren durum, toplumda kadın-erkek nüfusunun dengesini bozan doğal afetler, savaşlar, göçler gibi olağandışı hususlardır. Hal böyle olunca bazan bire bir evlilik yerine

bire iki, bire üç ve belki daha fazla eşle evlilik söz konusu olabilmekte ve bu durum çok eşliliğin muhatabı olan kadını olumsuz etkileyebilmektedir. Geçici olan bu durumun genel geçer bir hal gibi anlaşılması, kutsal kitabın doğru değerlendirilememesinin dolayısıyla da İslam'ın yanlış anlaşılmasının en önemli sebeplerindedir. Binaenaleyh nuzul sürecinde Kur'an'a yansıyan çok eşlilikle ilgili ayetler, aslında erkekler taaddüd-i zevcatı istedikleri gibi kullansınlar diye değil, toplumda cari olan hukuk dışı durumları ıslah etmek içindir. Bu bağlamda Nisa Suresi 3. ayetin, çok eşlilikle ilgili değil, yetimlerin hukukuyla alakalı bir düzenleme yaptığı; ancak bunu insanlığa takdim ederken toplumda cari olan taaddüd-i zevcat olgusuna da temas ettiği görülmektedir. Ayrıca Hz. Muhammed'in ve onun yolundan giden müminlerin yapmış olduğu ilave evliliklerin, Allah tarafından onlara yüklenmiş birer külfet olduğu da anlaşılmaktadır. Diğer taraftan çok eşlilik konusu, sadece İslam dininin bir meselesi de değildir. Dünya üzerindeki pek çok din ve toplum tarafından icra edilmiş/edilen bir olgudur. Tarihi süreçte Lidyalılar, İranlılar, Yunanlılar, Mısırlılar, Eski Samiler, Babilliler, Hititler, Asurlular, Çinliler, Hintliler, Slavlar, Cermenler ve Anglosaksonlar çok kadınla evliliğin yaşandığı toplum örneklerindedir. Eskiden Yahudilerde ve Hıristiyanlarda da çok kadınla evlilik vardı. Günümüze baktığımızda özellikle ikinci dünya savaşından sonra Almanya'nın çok eşlilik konusunu gündemine almış olması dikkatlerden kaçmamaktadır. Yaşanan savaşların ardından kadın-erkek nüfusunda oluşan dengesizlikten dolayı 1948 yılında Münih'te düzenlenen bir kongrede poligaminin gündeme getirildiği görülmektedir. Biz çalışmamızda, Kur'an'ın evlilik ve çok eşlilikle ilgili doğru anlaşılmasını pasajlarını ve Hz. Peygamber'in bu konudaki uygulamalarını yorumlaya ve anlaşılır hale getirmeye, dolayısıyla da çok eşliliğin birinci derecede muhatabı olan kadının bu durumdan olumsuz etkilenmemesini irdelemeye çalışacağız. Şu anda -müslümanların yaşadığı bölgeler de dâhil olmak üzere- dünya üzerindeki pek çok toplumda İslam'ın dört eşle evliliği ön gören bir din olduğu algısı hâkim durumdadır. Ancak bu durumun tek eşliliğe taraftar olanların, özellikle de kadınların İslam dinine yönelik bakışlarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Tebliğimizde, konuyla ilgili tefsir ve hadis kaynaklarında yer alan rivayetler ve bilgiler tarihsel-tenkitçi yöntemle analiz edilmiş ve makul bir çerçevede değerlendirilmiştir. Hz. Muhammed'e izafe edilen bilgilerden ziyade, onun uygulamaları olarak kaynaklara yansıyan rivayetler esas alınmıştır. Neticede Kur'an'da yer alan ayetlerin yanlış anlaşıldığı, aslında İslam'ın eş sayısı ile ilgili bir rakam vermediği, aksine evlilikte toplumun içinde bulunduğu durumun esas alınması gerektiği, dolayısıyla da Kur'an'da yer alan düzenlemelerin kadının onurunu korumaya yönelik adımlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda, kadın-erkek nüfusunun dengeli olduğu toplumlarda yasaların tek eşliliğe izin verecek şekilde, dengenin bozulduğu toplumlarda da çok eşliliğe onay verecek şekilde düzenlenmesini teklif olarak sunmaktayız. Önceki çalışmalardan farklı sonuçlara ulaştığımızı da belirtmek isteriz.

Anahtar Kelimeler: İslam, Kur'an, Kadın, Evlilik, Çok Eşlilik.

Din Ve Ataerki Etkisindeki Adet Kanaması: Kirlilik Mi, Doğal Güç Mü?

Eylem Karakaya¹ Anahit Coşkun²

¹Ardıç Dayanışma Derneği

²Bezmialem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Adet olmak, evren-kadın ilişkisinin en çarpıcı örneğidir. Ergenlikten menopoza kadar her ay kadının rahmi gebelik, başka bir deyişle üretmek için hazırlanır ve rahmin iç tabakası bebeğe yataklık yapmak üzere kalınlaşır. Gelişimini tamamlayan yumurta hücreyi döllenmediğinde tabaka, yerini bir sonraki ay gelişecek olan tabakaya bırakarak soyulup “adet kanı” olarak atılır. Kadınların adet döngüsü yaşamın kaynağına ve “sağlıklı” olmaya işaret eder. Kadının üretkenliğinin fizyolojik olarak en belirgin göstergesi olan adet kanının, fizyolojik bir olay olmasına karşın, kirli olduğuna dair ataerkin inşa ettiği 5 bin yıllık bir algısı vardır. Bu bağlamda ne yazık ki adet kanamasının nasıl adlandırılacağı, nasıl algılanacağı ve hatta nasıl yaşanacağına ilişkin mekanizmalar toplum tarafından geliştirilmiştir. Tarih boyunca kadının aylık kanamalarına kimi zaman olumlu, çoğu zamanda olumsuz değerler atfedilmiştir. Kadınların bu dönemde temiz/saf olmadıkları ve bu yüzden bunu gizli saklı yaşamaları gerektiği yönünde toplumda bir inanç oluşturulmuştur. Bu süreci yaşayan kadınlar utanç, suçluluk, rahatsızlık duygularından kurtulamamış, ne yazık ki bu algı günümüze kadar devam etmektedir. Ataerki sistem, toplumsal yaşam içinde kadınları bedensel özellikleri sebebiyle küçültüp, toplum dışına iter, ama bir yandan yeniden üretim kapasitesi (doğurganlığı) nedeni ile yüceltmekte, anneliği kutsal kabul etmektedir. Türkiye’de ve dünyada eril-muhafazakar söylem, kadınların bedenlerini ve cinselliğini kadınların kendilerine değil, topluma, aileye ve erkeklere mal eden anlayışa sahiptir. Bu bakış açısıyla toplumsal yaşamı düzenleme ve yeniden üretme hakkını kendinde gören yönetimler de, siyasi gücünü artırmak amaçlı bu yaklaşımı beslemektedir. Siyasi erk kürtaç, doğum kontrolü, doğacak çocuk sayısı, doğum şekli gibi konularda kadınların yasalarla elde ettiği hakların karşısına ahlak, günah, aile yapısı, ailenin kutsallığı, toplumsal normlar gibi birtakım değerler ortaya çıkarmaktadır. Kadın bedeni üzerinden yapılan politikalar, halen neoliberal çarkın gündeminde din ile etkileşime geçerek toplumun geniş kesimlerine yayılmaktadır. Hemen hemen bütün dinlerde ve toplumlarda, sosyal süreçlerde kadınların adet dönemlerine “kirli/lanetli” olarak bakılmıştır. Örneğin tek tanrılı dinlerde kadınlar,

adetliyen eksik görülmüş, kutsal mekanlardan uzak tutulmuştur. Regl süreçleri ile ilgili kısıtlamalar, kuşaktan kuşağa aktarıldığından modern toplumlarda da bu süreç devam etmektedir. Eril tahakküm altındaki tıp dünyası 1960'lara kadar adet kanamasının "zehirli" olduğunu, dışarı atılarak bedenin bu zehirden kurtulduğunu, kadınların "bu zehir" yüzünden isteksiz, karamsar, sinirli ve sıkıntılı olduklarını savunmuştur (1,2). Kadınlar düzenli yaşadıkları bu süreçten utandıkları, saklamaları gerektiğine inandıkları için adet dönemine olumsuz anlamlar içeren isimlendirmeler (hastalık, kirlilik, anavatan kan ağlıyor, vişneli kız, kızılısakal, halam geldi vb) yapmıştır. Kadınlar, adet dönemlerini gizlemek için kendilerince yaratıcı çözümler bulmuşlardır. Günümüzün hijyenik pedleri de bu gizlenme ihtiyacının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Firavunlar döneminde Mısırlı kadınlar, kanın emilmesi için keten ipliklerinden ve sazlardan oluşturdukları ruloları, tıpkı günümüzün tamponlar gibi kullanmışlardır. Orta Asya Türk kadınları eteklerine kanı emecek özel bir bölme dikmişlerdir. Günümüzde sıklıkla kullanılan ped, tampon gibi ürünler kadın bedeni üzerinde tahakküm kuran bu sistem için ayrıca bir araç haline gelmektedir. Bu ürünlerin satışı ve vergisi için toplumsal cinsiyet kalıpları, adet kanının rahatsız edici olduğu, saklanması gerekliliği gibi argümanlar kullanılmakta, kadın metalaştırılmaktadır (3). Adet kanaması ile ilgili yaklaşım, algı ve uygulamalar din, ataerki ve politikalarla nesillere aktarılmakta; kadının üretkenliği üzerindeki denetim devam etmektedir. Bu yaklaşım kadınları toplumsal süreçlere katılmada etkilerken diğer taraftan adet döngüsünü ağırlı, hasta ve mutsuz geçirmelerinde de etkili olmaktadır. Yapılan çalışmalarda adet ağrısı ve PMS yaşayan kadınların geleneksel algıya sahip oldukları görülmektedir (4).

Toplumda adet döngüsüne ilişkin oluşturulan bu olumsuz algıya karşı daha fazla bireyi bilgilendirmek ve konuyu, kamuoyunun gündemine taşıyarak farkındalığı artırmak önemlidir. Bu çalışmada, erişkin kadın-erkek ve ergenlerin adet kanına ilişkin görüş, duygu, düşünce ve tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın çıktıları

Çalışmamız, adet üzerine din-ataerki ve politikaların etkisini feminist bakış ile araştırarak tanımlayıcı istatistikî ve niteliksel veriler sunacak.

Elde edilen veriler savunuculuk çalışmalarında kullanılması için STK lar ile paylaşılacak.

Tanımlayıcı ve kalitatif özellik taşıyan çalışmamızda veriler, katılımcıların duygu ve düşüncelerini yansıtabilecekleri "derinlemesine görüşme", "odak grup tartışması" yöntemleriyle elde edildi. Araştırmanın örnekleme, İstanbul'un değişik ilçelerinde yaşayan, farklı sosyo-ekonomik-kültürel, etnik, dini özelliklere sahip gönüllü kadınlar, erkekler ve ergenler (50 kadın, 20 erkek, 20 ergen) dâhil edildi. Katılımcılara (çalışan ya da çalışmayan, her düzey eğitime sahip, farklı din, mezhep ve etnik grup) Sivil Toplum Kuruluşları (STK), meslek örgütleri aracılığı ile ulaşıldı. Veriler, iki aşamalı olarak elde edildi. İlkine, katılımcılara "Demografik özellikler, Sosyo-ekonomik özellikler, Adet öyküsü" başlıkları içeren toplam 20 sorulu bir tanılama formu uygulandı. Ardından 10 OGT (5 kadın grubu, 3 erkek ve 2 ergen grubu) gerçekleştirildi. OGT'lerde veriler "Adet tanımları, öyküleri, hissettikleri, düşünceleri, uygulamalar-söylemler-nedenleri, bedeni algılama" başlıklarını içeren "yarı yapılandırılmış form" kullanılarak elde edildi. Görüşmeler, deşifre sonrası tematik analiz ile kantitatif veriler de SPSS 16.0 paket programı kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmamız devam ettiği için bulgu paylaşmıyoruz.

Anahtar Kelimeler: Adet kanaması, toplum, ataerki düzen, din,

Menstrual Bleeding Under The Influence Of Religion And Patriarchy: Is It Dirtiness Or Natural Power?

Eylem Karakaya Anahit Çoşkun

Menstruating is one of the most striking example of universe-woman relationship. From menstruation to menopause, in other words the uterus of woman prepares for the pregnancy/to reproduce every month, and the inner layer of the uterus is thickened for the baby. When the egg cell that completes its development is not fertilized, the layer is stripped and is released as "menstrual blood" by leaving it to the plate that will develop next month. Women's menstrual cycles indicate the source of life and being "healthy". Although the menstruation is a physiological phenomenon, which is the most physiologically prominent demonstration of female productivity, there is a perception of 5 thousand years that the patriarchy builds up that the menstrual blood is dirty. In this context, unfortunately, mechanisms have been developed by the society about how to define, how to perceive and even how to experience menstrual bleeding. Throughout history, women's monthly bleeding has sometimes been attributed to positive, often negative values. There was a belief in the society that women were not clean/pure in this period and that this meant that they should have hidden lives. Women who experience this process have not escaped the feelings of shame, guilt, discomfort, unfortunately this perception continues to this date. The patriarchal system, the standards of social life, pushes women out of the body, their physical characteristics, but at the same time glorifies it with its reproductive capacity (fertility) and accepts the mother as holy. The masculine-conservative rhetoric in Turkey and in the world has the understanding that women's bodies and sexuality do not belong to women themselves, but to society, to families and to men. From this point of view, governments that see themselves as having the right to regulate and reproduce social life are

nurturing this approach to increase their political power. Political power raises morals, sins, family structure, and social values in the face of the legal rights women have in matters such as abortion, birth control, number of children to be born, manner of birth. Policies based on the female body are still spreading to large segments of the society through the interaction with religion on the agenda of the neoliberal impulse. In almost all religions and societies, women's menstrual periods are regarded as "dirty/cursed" in the social processes. For example, in monotheistic religions, women are seen as incomplete, kept away from holy places during the menstrual periods. Restrictions on menstruation processes have also taken place in modern societies, since they have been handed down from generation to generation. The medical world under the masculine domination argued that menstrual bleeding was "poisonous" until the 1960s, that the body was freed from this poison and women were reluctant, pessimistic, nervous and distressed because of "this poison" (1,2). Since women are ashamed of the menstruation process and believe that it is necessary to be hidden, they have named the menstruation with negative meanings (illness, pollution, motherland belled, cherry girl, red-beard woman, came to my aunt etc.). Women have found creative solutions to hide menstrual periods. Today's hygienic pads have also emerged as a result of this need for concealment. During the Pharaohs, the Egyptian women used rolls made from flax yarns and reeds to absorb blood, just like today's tampons. The Central Asian Turkish women sewed a special compartment in their skirts to absorb their blood. Today's frequently used products such as pads and tampons are becoming a tool for this system which dominates the female body. For sales and taxation of these products, the social gender stereotypes, the arguments that the menstrual blood is disturbing, it is necessary to hide is used, and women are commodified (3). Approaches, perceptions and practices related to menstrual bleeding are transmitted through generations with religion, patriarchy and politics; control over women's productivity is ongoing. While this approach affects women in participation in social processes, it also affects women to have painful, sick and unhappy periods. In the studies, it is observed that women who have experienced menstrual pain and PMS have traditional perception (4). It is important to inform more people against this negative perception of the menstrual cycle in society and raise awareness by putting them on the public agenda. In this study, it was aimed to determine the opinions, feelings, thoughts and attitudes of men - women and adolescence about menstrual blood.

The Outputs of the Research

- Our study will present descriptive statistics and qualitative data by investigating the effects of religion-patriarchy and politics on feminist perspectives.
- The data obtained will be shared with NGOs for use in advocacy studies.

Method: In our descriptive, qualitative study, data were obtained by "in-depth interview" and "focus group discussion" methods, which could reflect participants' feelings and thoughts. Volunteer women, men and adolescents (50 females, 25 males, 25 adolescents) with different socio-economic, cultural, ethnic and religious characteristics living in different districts of Istanbul were included in the sample of the research. Participants (working or non-working, all levels of education, different religions, sects and ethnic groups) Civil Society Organizations (NGOs) were reached through professional organizations. The data was obtained in two stages. In the province, a total of 20 questionnaires were applied to the participants, including "Demographic characteristics, Socio-economic characteristics, Menstruation story". Then 10 OGT (5 female, 3 male and 2 adolescent groups) were performed. The OGTs were obtained by using the "semi-structured form" which includes titles of menstruation definitions, stories, feelings, thoughts, practices-discourses-reasons, body perception. Interviews were evaluated by using thematic analysis after deciphering and quantitative data using SPSS 16.0 package program.

Findings: We cannot share the findings because our work continues.

Keywords: Menstruation, society, patriarchy, religion

Kutsal Metinlerin Toplumsal Cinsiyet Ve Kadın Algısına Yansımaları

İşıl Altun¹ İsmail Özbay²

¹Kocaeli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

²Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi.

Toplumsal cinsiyet, kadın ya da erkeğin toplum içerisindeki konumunu nitelendiren bir kavramdır. Toplumda kadına ya da erkeğe yüklenen toplumsal roller, cinsel kimliklerinin toplumdaki yeniden inşasında önemli bir yer tutmaktadır. Anne karnında cinsiyetin belli olmasıyla başlayan süreç, kadının hayatın birçok aşamasında toplumsal cinsiyeti yönlendirici unsurları barındıran toplumsal normlar silsilesine maruz kalmasına; bunun sonucunda da kimi zaman, mağdur olmasına sebebiyet vermektedir. Bu mağduriyetin temelinde cinsiyet eksenli bakış açısı ve bunun sonucunda da kendisini toplumun çoğu alanında gösteren toplumsal önyargılar vardır. Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkek arasındaki farklı bakış açılarının ve uygulamaların sonuçlarını barındırır. Bu durumu ortaya çıkaran nedenler incelendiğinde sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi, dini vb. etmenler karşımıza çıkmaktadır. Dini unsurlar, her toplumda toplumsal cinsiyetin oluşum sürecinde etkin bir rol oynamaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramını öne çıkaran feminist kuramcılar, kutsal metinlerin ataerkil düzeni meşru kıldığını

iddia etmekte, bu noktada kutsal metinlere eleştirel bir tutum sergilemekte, toplumsal cinsiyet algısının ataerkil yapı lehine gelişmesinde de bu metinlerin etkili olduğuna işaret etmektedirler. İslami feministler ise kutsal metinlerin toplumsal uygulamalara yansımaları sonrasında ortaya çıkan yanlışlıklara dikkat çekerler ki bunun nedeni, onlara göre, bu metinlerin yorumlanma farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Feminist kuramcılar ve İslami feministler, toplumsal cinsiyet algısının oluşumunda kutsal metinlerin rolüne farklı bakış açıları getirmişlerdir. Feminist kuramcılar eleştirel, İslami feministler ise savunmacı bir yaklaşım benimsemiştir. İslam dini üzerinden kadına yönelik ortaya konan çıkarımlarda ayetler ve hadisler önemli bir yer tutmaktadır. Bu noktada ayet ve hadislerin ele alınış şekilleri dikkat çekmektedir. İslami feministler özellikle ayet ve hadisler üzerinden oluşturulmaya çalışılan olumsuz kadın imajına karşı çıkmaktadırlar. Bununla beraber ayetlerin yeniden tefsirinin yapılması, hadislerin güvenilirliğinin araştırılması gibi öneriler de getirmişlerdir. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki yapılan yol daha çok ulusal merkezli bir hareketlilik içermektedir. Kadın algısı üzerine yapılan yorumlar ve ortaya konan yargıların nedenleri ve sonuçları da İslami feministleri toplum içerisinde marjinal kılan açıklamalar yapmaya zorunlu kılmıştır. Mücadele alanları, söylemlerinin doğruluğunu anlatmalarının yanında kabul görmelerinin zorluğunu da kapsamaktadır. Bu durum ülkemizdeki iç siyasi dinamiklerden de fazlasıyla etkilenmiştir. Değişen dünyayla birlikte insanların bakış açılarında meydana gelen değişimler, kutsal metinlerin ortaya koyduğu iddia edilen ataerkil yapının fazlasıyla sorgulanmasına yol açmıştır. Kadın haklarını sadece feminist söyleme indirgemek de yanlış olacaktır. Zamanla güçlenen kadın, bazı koşulları sağlar hale gelmesiyle beraber toplumsal değişimi zorunlu kılmıştır. Değişen algılar, kutsal metinlerin yorumlanmasında da farklılıkları doğurmuştur. Buradaki temel noktayı kutsal metinlere dönük bir eleştiriden ziyade yanlış olduğuna inanılan düşüncelere gösterilen bir tepki olarak değerlendirmek gerekmektedir. Bu bildiride, toplumdaki kadın algısının oluşumunda metinlerin rolünü incelemeyi amaçladık. Kutsal metinlerle bu metinlerin toplumda bulunduğu karşılıklar ve uygulamalar arasındaki farklar ele alındı. Toplumdaki kadın algısının oluşumunda toplumsal cinsiyetin ürettiklerinin önemi üzerinde duruldu. Kutsal metinlerin toplumsal cinsiyetin oluşumundaki olumlu/olumsuz yorumlamaları açıklanırken, kutsal metinlerden alınan örnekler üzerinden hareket edildi. Yapılabilecek çalışmalar üzerine öneriler ortaya konuldu.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, kadın algısı, din, kutsal metin

Textual Texts Reflection To Social Gender And Women

İşıl Altun İsmail Özbay

Gender is a concept that characterizes the position of men or women in society. The social roles imposed on women or men in society play an important role in the reconstruction of their sexual identity in the society. The process, which begins with the sex in the womb, is exposed to a range of social norms containing gender-leading elements in many stages of life; at the end of this, sometimes it causes the victim to be. The basis of this grievance is the gender-oriented perspective and consequent social prejudices that manifest itself in most areas of society. Gender includes the results of different perspectives and practices between men and women. When the reasons that reveal this situation are examined, social, cultural, economic, political, religious and so on. factors emerge. Religious elements play an active role in the formation of gender in every society. Feminist theorists, who emphasize the concept of gender, argue that the sacred texts legitimize the patriarchal order, at this point they show a critical attitude to the sacred texts and point out that these texts are effective in the development of gender perception in favor of the patriarchal structure. Islamic feminists draw attention to the inaccuracies that arise after the reflection of the sacred texts on social practices, which, in their view, arises from the differences in interpretation of these texts. Feminist theorists and Islamic feminists have different perspectives on the role of sacred texts in the formation of gender perception. Feminist theorists have been critical and Islamic feminists have adopted a defensive approach. Verses and hadiths play an important role in the implications of Islam. At this point, the ways of handling the verses and hadiths are noteworthy. Islamic feminists oppose the negative image of women, especially those attempted to be formed through verses and hadiths. In addition to this, they also brought suggestions such as the revision of the verses, the investigation of the reliability of the hadiths. It should be noted, however, that the path is more nationally oriented. The interpretations of women's perceptions and the reasons and results of the judgments made obligatory to make explanations that make Islamic feminists marginal in society. The fields of struggle also include the difficulty of accepting their statements as well as the difficulty of being accepted. This situation has been greatly affected by the domestic political dynamics in our country. The changes taking place in people's viewpoints with the changing world have led to a highly questionable patriarchal structure. It would also be wrong to reduce women's rights only to say feminist. The empowerment of the time necessitates the social change as a result of the fact that it provides some conditions. The changing perceptions have led to differences in the interpretation of the sacred texts. It is necessary to consider the basic point as a reaction to the ideas that are believed to be false rather than a criticism of the sacred texts. In this paper, we aimed to examine the role of texts in the formation of women's perception in society. The

differences between the sacred texts and the responses and practices that these texts found in society were discussed. The importance of gender in the formation of women's perception in society was emphasized. While explaining the positive / negative interpretations of the sacred texts in the formation of gender, examples were taken from the scriptures. Suggestions on the studies that can be done were put forward.

İşitme Engelli Çocuğa Sahip Olan Annelerin Sosyal Destek Ve Memnuniyet Düzeylerinin Ölçümü: Batman Örneği

Berivan Gürbüz¹ Sami Kalaycı²

¹Şırnak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi.

²Şırnak Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü.

Engelli çocukların aile üzerindeki etkileri ve sosyal desteğin önemi ile ilgili alan yazına bakıldığında çok sayıda araştırma görülmekle birlikte, işitme engelli çocuğa sahip ailelerin sosyal destek düzeyini ölçen araştırmalar sınırlı kalmıştır. Özellikle bu alanda yapılan araştırmalara bakıldığında daha çok işitme engelli çocuğa yönelindiği görülmektedir. Ancak engelli çocuğa sahip annelerin normal gelişim gösteren çocuğa sahip annelere göre gereksinimleri farklılaşabilmektedir. Dolayısıyla bu tür çocuğa sahip olan annelerle ilgili araştırmalar sınırlı olduğu için annelerin hangi destek gereksinimlerine daha çok ihtiyaç duydukları, bu desteklere ulaşılabilirlikleri ve memnuniyet düzeylerinin ortaya konulmasının gerekliliği, araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem alanını, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Batman il merkezi'ndeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Özel İlk Uzmanlar Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne devam eden 110 öğrencinin anneleri oluşturmuştur. Bu örneklem alanındaki araştırma verileri, literatürde yer alan "Kişisel Bilgi Formu" ve "Yenilenmiş Anne-Baba Sosyal Destek Ölçeği" yardımıyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde, SPSS 17,0 paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel sonuçlara ulaşmak için; analizlerde çok değişkenli bir model olan, "Manova Analizi" ile iki yönlü "Anova Analizleri"nden yararlanılmıştır. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında "Ki Kare Testi" veya "Fisher Testi" istatistiği kullanılmıştır. Tüm testlerde istatistiksel önem düzeyi 0,05 olarak kabul edilerek uygulanmıştır. Çalışmaya katılan işitme engelli çocuğa sahip olan annelerin yaş değişkenleri arttıkça sosyal desteklere olan bakış açıları ile memnuniyet düzeyleri arttığı görülmüştür ve istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Çalışmada yer alan işitme engelli çocuğa sahip olan annelerin eğitim düzeyi değişkenleri arttıkça sosyal desteklere olan bakış açıları ile memnuniyet düzeyleri de artmıştır. Bu tür durumdaki annelerin meslek gruplarına göre istatistiksel olarak aralarında herhangi bir farklılıkların olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada yer alan annelerin gelir düzeyleri çok düşük olanlar ile orta düzey olanların aritmetik ortalama skorlarının, gelir düzeyi düşük, yüksek ve gelirim yok diyen annelerin aritmetik ortalama skorlarından daha yüksek olduğu ve istatistiksel olarak da anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Araştırmada özellikle annelerin çocuklarının bakımı, nasıl davranacağı konusunda yol gösterici, bilgilendirici sosyal desteğin yeterli bulmadıkları görülmüştür. Dolayısıyla destek sürecinde işitme engelli bireylere hizmet veren okullarda, kurumlarda sosyal çalışmacılar, psikologlar, ekip çalışmasını güçlendirerek ailelere daha fazla bilgilendirici çalışmalar yaparak, güçlendirici rolleri daha fazla ön plana çıkarmalıdır. Daha ağır işitme engelli çocuğa sahip olan anneler de ise, olumsuz duygu durumlarının daha fazla olabileceği göz önüne alınarak bu ailelere duygusal yönlü sosyal destek kaynakları daha çok artırılmalıdır. Annelerin yaş değişkenine göre anne baba sosyal destek ölçeğine olan bakışlarının memnuniyet düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği annelerin, yaş seviyesi arttıkça sosyal destekten memnuniyet düzeylerinin arttığı görülmektedir. Annelerin eğitim düzeyinin sosyal desteğe olan bakış açıları ve memnuniyet düzeyini etkilediği, eğitim seviyesi arttıkça sosyal desteğe olan bakış açılarının ve memnuniyet düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu tür annelerin gelir düzeyi, sosyal desteğe bakışları ile memnuniyet düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Annelerin çocuk sayısı değişkeninin sosyal desteğe olan bakış açıları ve memnuniyet düzeylerinde etkili olduğu, çocuk sayısı 4 ve daha fazla olan ailelerde annelerin sosyal desteğe olan bakış açıları ve memnuniyet düzeylerinin olumlu anlamda arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal desteğe olan bakış açısı ve memnuniyet düzeyinin meslek grubuna göre dağılımı incelendiğinde katılımcıların önemli bir bölümünün ev hanımı grubunda toplanması sonucu anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Engellilik seviyesinin sosyal desteğe olan bakış açıları ve memnuniyet düzeyi üzerinde etkili olduğu, engel seviyesi az olan çocukların annelerinde sosyal desteğe olan bakışları ve memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Engelliliğin oluş nedeninin göre annelerin sosyal desteğe olan bakış açılarının ve memnuniyet düzeylerinde üzerinde bir fark olmadığı gözlenmiştir. Annelerin sosyal desteğe yönelik bakış açıları incelendiğinde annelerin özellikle sosyal desteğin bir alt boyutu olan maddi ve araçsal destekten memnuniyet düzeylerinin yeterli seviyede olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşitme engelli, engelli annesi, sosyal destek, sosyal hizmet

Kadın Öğretmenlerin Ekonomik Şiddete İlişkin Deneyimleri

Mediha Sarı¹ Ece Yolcu

¹Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Adana

İnsanlık, uzun yıllardır şiddet konusunu, türlerini ve nedenlerini ortaya koymaya ve bu soruna bir çözüm bulmaya çalışmaktadır. Şiddet, herhangi bir kişinin bir diğerini fiziksel ya da ruhsal olarak olumsuz etkilemesi ve bu etkilerin belli bir süre ya da tamamen kalıcı olması şeklinde tanımlanabilir. Cinsiyet ve yaş açısından toplumlarda şiddete maruz kalanlar genellikle çocuklar ve kadınlar olmaktadır. Özellikle gelişmemiş toplumlarda, pek çok alanda arka plana itilmiş olmalarının yanı sıra kadınların şiddete maruz kalma oranlarının da oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Kadınlara uygulanan şiddetin pek çok türü vardır. Bunlar arasında sonuçları ne belirgin olanı fiziksel şiddet olsa da aslında psikolojik, ekonomik vb. şiddet türleri de kadının toplumda nasıl algılandığıyla doğrudan ilgilidir. Ekonomik şiddet, bir kadının sosyal hayatındaki konumunun hem nedeni hem sonucu durumundadır. Kadına yönelik ekonomik şiddet, ekonomik kaynakları kadınlara yönelik bir tehdit haline getirme ve bu kaynakların kullanımına kısıtlama getirme şeklinde açıklanabilir. Bu ekonomik şiddet, kadının çalışmasının engellenmesi, çalışacağı işe başkasının karar vermesi, aynı işi yapanlara oranla daha düşük maaş verilmesi, kendi kazancı üzerinde söz hakkı olmaması vb. şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Şiddetin diğer türlerinde olduğu gibi bu sorunu çözmenin en önemli adımı şiddet mağdurlarının bu şiddete yönelik farkındalıklarını arttırmaktır. Ekonomik şiddetin ise bu anlamda kadınların en az farkındalığa sahip olduğu şiddet türlerinden biri olduğu söylenebilir. Kadınların, ekonomik bağımlılık, hesap verme gibi davranışları hayatlarının normal bir parçası olarak görmesi, ekonomik şiddetin farkında olmamalarının bir sonucudur. Eğitimin şiddeti önlemedeki rolü oldukça önemlidir. Bu bağlamda, eğitim hem şiddete ilişkin farkındalığı artırma hem de şiddet davranışını göstermeyecek bireyler yetiştirme açısından etkilidir. Bu nedenle, eğitilmiş bireylerin şiddetin uygulayıcısı ya da mağduru olma ihtimallerinin düşük olması beklenir. Araştırma kapsamında da eğitim alanındaki kadınlar olarak kadın öğretmenlerin hem birer eğitimci hem de eğitilmiş bireyler olarak ekonomik şiddete ilişkin farkındalıklarının ve ekonomik şiddete maruz kalma durumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini, farklı illerde ilköğretim, ortaokul ve lisede çalışan gönüllü katılım sağlayan kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışma, betimsel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmada, kadın öğretmenlerin ekonomik şiddete maruz kalma açısından mevcut durumlarını ortaya koymayı amaçlanmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu formda, Likert tipi 37 maddelik bir bölüm ve ardından da açık uçlu bir soru yer almaktadır. Formdaki maddeler, öğretmenlerin hangi sıklıkla hangi şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ortaya koymaya yöneliktir. Açık uçlu soruda ise öğretmenlerin yaşadıkları şiddet durumuna yönelik bir örnek vermeleri istenmiştir. Anket formu online olarak düzenlenmiş ve öğretmenlere ankete ulaşabilecekleri internet adresi uzantısı, mail ya da sosyal medya yoluyla ulaştırılmıştır. Katılımcılara anketin web adresinin bildirilmesinde eş zamanlı iki yol izlenmiştir. Katılımcılara anketin web adresinin bildirilmesinde eş zamanlı iki yol izlenmiştir. Birincisi araştırmacıların bireysel olarak tanıdığı öğretmenlerin e-mail adreslerine gereken bilgilerin yollanması ve bu öğretmenlerden de kartopu yoluyla kendi çevrelerindeki kadın öğretmenlerle bu bilgileri paylaşmalarının rica edilmesi şeklinde olmuştur. İkinci yol ise araştırmacıların mezun olduğu iki ayrı eğitim fakültesi ile halen görev yapmakta oldukları eğitim fakültesinden mezun olanların oluşturduğu sosyal medya platformlarında anketin paylaşılması ve yine kartopu yoluyla başka öğretmenlerle de paylaşılmasının istenmesi şeklindedir. Dönen anketlerdeki nicel veriler SPSS programına işlenerek, nitel veriler ise Word programına aktarılarak analize hazır hale getirilmektedir. Toplanan nicel verilerin analizlerinde uygun istatistiksel analizlerden yararlanılacaktır. Açık uçlu sorunun yanıtlarının analiz edilmesinde ise içerik analizi yönteminden yararlanılacaktır. Çalışmanın veri toplama ve analize hazırlık süreci devam etmektedir ve en az 200 kadın öğretmene ulaşılması hedeflenmektedir. Analiz süreci bittiğinde bulgular tablolar ve şekiller aracılığıyla sunulacaktır. Bu araştırmanın bulgularının, kadın öğretmenlerin ekonomik şiddete yönelik farkındalıkları ve bu bağlamda kendi deneyimlerine bakış açılarını ortaya koyması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin birer eğitimci olarak farkındalıklarını arttırmak, kadının toplumdaki yerine ilişkin fikirlerini ortaya çıkarmak ve öğretmenlerin şiddeti önleyici bir rol üstlenmesi bakımından konularını hatırlatmak açısından da etkili sonuçlar ortaya konulabilir. Bu açıdan, araştırmanın alanyazına katkı ve kadına yönelik şiddetin önemli bir boyutuna değinmesi yönleriyle değerli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik şiddet, kadın öğretmen, betimsel tarama modeli

Acil Tıp Alanında Çalışan Hekimlerin Kadına Yönelik Şiddet Olgularının Yönetimi

Arif Hüdayi Köken¹, Nüket Örnek Büken², Nüket Paksoy Erbaydar³

¹Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı,

²Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı,

³Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Güçlü olanın güçsüz olan üzerinde himaye kurması, isteklerini kabul ettirmek için baskı altına alması sonucunda, etkilenen kişinin yaşamının, ruhsal ve bedensel sağlığının tehdidi olan şiddet olgusu, aynı zamanda bir halk sağlığı sorunudur. (1). Öyle ki Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) de şiddetin sonucu olarak ortaya çıkan halk sağlığı sorunları üzerinde durmuş, sağlık alanında uygulanabilecek çözüm yolları aramış ve aramaya devam etmektedir(2). DSÖ'nün 2014 yılında dâhil olduğu bir proje kapsamında yayınlanan raporda şiddeti önlemeye yönelik politika geliştirme konusunda tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu projede 133 ülkeden 6,1 milyar kişinin yani dünya nüfusunun %88'ini temsil eden popülasyonun şiddet ile ilgili verileri, ülkelerin sağlık bakanlıkları başta olmak üzere ilgili bakanlıklarından alınan verilerle değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre her yıl 1.3 milyon insanın şiddet neticesinde öldüğü ve bu oranın dünya genelindeki ölümlerin %2.5'i olduğu ve 15-44 yaş arası, dünyada en sık dördüncü ölüm sebebi olduğu belirtilmiştir. Dünya genelinde her gün on binlerce insanın ölümcül olmayan şiddete maruz kaldığı ve ortaya çıkan şiddet olgularının hastane acillerinde tedavi alan hastalardan olduğu tespit edilmesine karşın, sağlık çalışanları ile şiddet neticesinde temasa geçmeyen diğer fiziksel, cinsel ve psikolojik istismar mağdurlarının tespit edilemediği belirtilmektedir(3). Kadına yönelik şiddet ya da toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ise dünya genelinde hiç de azımsanmayacak oranda görülmektedir. Şiddet, kadınların fiziksel, ruhsal ve üreme sağlığını etkileyen önemli bir faktör olarak sağlık çalışanlarının karşısına çıkmaktadır ve her geçen gün büyüyen bir sorun olarak kendisini göstermektedir. DSÖ'nün kadına yönelik şiddetin küresel ve bölgesel düzeyde değerlendirilmesiyle ilgili yaptığı çalışmada kadınların ne tür şiddete maruz kaldığı, şiddet olayından doğan sağlık sorunlarının ne kadar büyük problemler olduğunun dokümantasyonu yanı sıra, kadın sağlığının ne kadar derinden etkilendiği de ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca kadına yönelik şiddetin sadece bir halk sağlığı sorunu değil aynı zamanda temel bir insan hakkı ihlali problemi olduğu da belirtilmiştir (4)(5)(6). İnsan hakkı ihlali olan kadına yönelik şiddet ile ilgili Türkiye'de de çalışmalar yapılmış ve kadına yönelik şiddetin özellikle aile içi şiddetin çok yaygın bir şekilde devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye genelinde kadınların hayatlarının herhangi bir döneminde eşinden ya da partnerinden fiziksel şiddet görme oranı %35.5 olduğu tespit edilmiştir(7). Yapılan araştırmalar sosyoekonomik durumdan bağımsız olarak da her kadının şiddet tehdidi altında olduğunu ortaya koymuştur. Şiddete maruz kalan kadınların %44'ünün uğradıkları şiddeti kimseye anlatamadıkları bulunmuş, şiddeti saklama eğilimlerinin eğitim düzeyinin artmasıyla azaldığı belirtilmiştir. Şiddete uğrayan kadınların kurumsal başvuruda bulunma oranı %11 olarak saptanmıştır. Kurumsal başvuruda bulunan kadınların %70'i ise şiddetin dayanılmaz boyuta ulaştığını ifade etmişlerdir(8). Fiziksel yaralanmalar, sakatlıklar, depresyon, anksiyete, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, perinatal sağlık sorunları, intihar girişimleri ve daha birçok sağlık sorunları acil tıp uygulama alanında şiddet mağduru kadınlarda çok sık görülmekte ve teşhis edilen sağlık sorunlarının ise kadına yönelik şiddet neticesinde olduğunun farkına varılması önem kazanmaktadır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi gereken bir sağlık sorunu olduğu göz önüne alındığında, acil tıp alanında çalışan hekimlerin hasta ile temasında tıbbi süreci işletirken aynı zamanda kadın hastasının sağlık durumunun şiddet maruziyeti ile ilgili olduğunu saptayabilmesi önem arz etmektedir. Hastayı değerlendiren hekimin şiddete uğrayan kadının utangaç, çekingen ve korkmuş olmasından kaynaklı gerçeği söyleyememesi nedeniyle empatik yaklaşması ve yargılayıcı olmayan tutum gibi hassas yaklaşım sergilemesi gerekliliği bu süreçte fazlaca ortaya çıkmaktadır. Bu sayede medikal tedavi ile birlikte kadını şiddet döngüsünden kurtaracak mekanizmaları da harekete geçirecek bulgular elde edilmiş olacaktır (9)(10)(11). Bu çalışmada niteliksel araştırma yöntemlerinden birebir derinlemesine görüşme ve katılımlı gözlem yöntemi kullanılmıştır. Amaç; Ankara'daki üniversite hastanelerinin acil servis uzmanı hekimlerinin kadına yönelik şiddet olgusundaki bilgi, tutum ve uygulamalarını ortaya koymaktır. Hacettepe Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulundan etik kurul onayı alınmıştır (Tarih: 14 Mart 2017, Karar No: GO 17/238-26). Araştırma kapsamında belirlenen yedi üniversite hastanesinin acil tıp alanında çalışan asistan hekimler ve öğretim üyeleri ile yarı yapılandırılmış soru yönergesi ışığında, birebir derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Aynı zamanda, belirli zaman aralıklarında hekimlerin çalışma ortamlarına ilişkin olarak katılımlı gözlem yapılarak, gözlem notları tutulmuştur. Elde ettiğimiz verilerin içerik analiz süreci devam etmekte olup elde edilen bulgular, ulusal ve uluslararası literatür ışığında değerlendirilecektir. Yapılacak olan bu değerlendirme ile acil servislerde devam eden sağlık hizmetleri sürecinde kadına yönelik şiddetle mücadelede, hekimlerin mesleki etik sorumluluklarını görünür kılmayı ve kurumsal politika düzenlemeye ilişkin model önerisi sunmayı planlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: Kadına yönelik şiddet, acil tıp, acil tıp etiği, toplumsal cinsiyet.

Not: Bu sözlü bildiri Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalında Prof. Dr. Nüket ÖRNEK BÜKEN ve Doç. Dr. Nüket PAKSOY ERBAYDAR danışmanlığında Arş. Gör. Dr. Arif Hüdayi

KÖKEN'in yazmakta olduğu ve araştırmanın yöntemi doğrultusunda elde edilen verilerin analiz aşamasında olduğu doktora tezinin ön çalışma verilerini içermektedir.

Antalya'da Bir Mantar Fabrikasında Çalışan Kadınlara Yönelik Ekonomik Şiddet Araştırması

Kevser Uz¹ Yeşim Şenol¹ Aysel Dal²

¹Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

²Antalya Korkuteli Dal Fabrikası Yönetim Birimi

Ekonomik şiddet; kadınların ekonomik kaynakları elde etme, kullanma ve sürdürme olanaklarını kontrol etme, ekonomik güvenliklerini tehdit etme ve kendi kendilerine yeterli olabilmelerine engel olma davranışlarını içerir. Ekonomik şiddet erkeğin partnerin parası ya da mülküne el koyma, masraflarını kontrol etme, kadını çalışmaya zorlama, çalışmasını ya da istediği düzeyde eğitim almasını engellemek gibi farklı şekillerde kendini gösterebilir. Evli bir kadının çalışması hem eşi hem kendi ailesi hem de toplumca kabul görmemektedir. Bu sebeple çalışmak ve ekonomik bağımsızlığını kazanmak isteyen alt gelir grubundaki kadınlar eşlerini ve kendi ailelerini ikna etmek zorunda kalmanın yanı sıra toplumsal normlar ve değer yargıları nedeniyle çalışma hayatına girmelerin meşru sayılmasında sorunlar yaşamaktadır. Biz de bu çalışmada Antalya Yelten köyündeki mantar fabrikasında çalışmakta olan kadınlar üzerinde ekonomik şiddetin yaygınlığını ve boyutunu değerlendirmeyi amaçladık. Araştırmanın verileri Antalya Korkuteli ilçesi Yelten Köyü'nde Şubat 2018 tarihinde toplanmış, tanımlayıcı nitelikte epidemiyolojik bir araştırmadır. Veriler toplanırken araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanmış sorulardan oluşturulmuş anket ve Kadının Çalışmasına Karşı Tutum Ölçeği sonuçlarına dayanmıştır. Anketler mantar toplama fabrikasında mesai saatleri içinde fabrikanın üretim ve yönetim birimlerinde çalışan kadınlara dağıtılmış, doldurulduktan sonra geri toplanmıştır. Okur yazar olmayan katılımcılar için anket soruları okunarak doldurmaları sağlanmıştır. Anlaşılmayan sorularda özellikle şiddetin tanımları konusunda katılımcılara bilgi verilerek anketi doldurmaları sağlanmıştır. Dağıtılan anket formları 1 saat içerisinde toplanmıştır. 74 kadına ulaşılmış, raporlu ve izinli olan kadınlar olması sebebiyle çalışan tüm kadınlara ulaşılamamıştır. Kadının Çalışmasına Karşı Tutum Ölçeği; kadınların çalışmasına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Kuzgun tarafından geliştirilip geçerlik güvenirliği yapılmış, 5 basamaklı 15 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçekte 2., 7., 14. ve 15. maddeler ters madde olarak puanlanmaktadır. Ölçekte, en düşük puan 15, en yüksek puan 75 olup yüksek puan kadının çalışmasına yönelik olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Çalışmaya katılan kadınların ortalama yaşı 35, ortalama eğitim süresi 8 yıldır. Kadınların %36,5'i düşük, %63,5'i ekonomik durumunu orta/yüksek olarak değerlendirmiştir. Kadınlar ortalama 20,8 yaşında çalışmaya başlamakta ve en küçük 11, en büyük 45 yaşında çalışmaya başlamıştır. Çalışmaya katılan kadınların ortalama evlilik yaşı 21,1'dir ve evlilik yaşı en küçük olan 14, en büyük olanı ise 30 yaşında evlenmiştir. Araştırmaya katılan kadınların %23'ü aile içinde verilen kararlarda eşinin etkili olduğunu, %36,5'i eşit karar verildiğini %13,5'i kendisinin karar verdiğini belirtmiştir. Kadınların %41,5'i eşinin parayı nasıl ve nerede harcadığını denetlediğini ifade etmiştir. Buna karşın %55,8'inin eşleri kadınların özel gereksinimleri için olan harcamalarına müdahale etmektedir. Düğün ve nikah döneminde hediye edilen takılar ancak kadınların %25,5'inde bulunmaktadır. "Eşiniz ayrı banka hesabı açmanıza izin verir mi?" sorusuna kadınların %51'i hayır yanıtı vermiştir. Araştırmaya katılan kadınların %68,1'i kadınların hafif ya da yarı zamanlı işlerde çalışması gerektiğini ve %60,9'u da kadının birinci görevinin evin sorumluluğunu üstlenmek ve çocuk yetiştirmek olduğunu düşünmektedir. Çalışmaya katılan kadınların, %59,5'i tek başına ya da ortak eve, %59,5 i tek başına ya da ortak arabaya sahip değildir. Kadınların %93,2'si tek başına karar verdiği paraya sahip olması gerektiğini düşünmektedir. Kadınların sadece %70,3'ü maaş kartını kendisi kullanmaktadır. Kadınların %93,2'si kendi isteğiyle çalışmaktadır. Çalışmaya katılan kadınların %64'ü "Eşi eve bakabilecek bile olsa kadın çalışmalı mı?" sorusuna evet cevabı verirken, %36'sı hayır cevabı vermiştir. Eşi eve bakabilecek bile olsa kadın çalışmalı düşüncesine sahip olanlarda, eğitim seviyesi daha yüksek olanlarda, maaş kartını kendisi kullananlarda, kadının nasıl harcayacağına tek başına karar verebileceği paraya sahip olmalı düşüncesine sahip olanlarda Kadının Çalışmasına Yönelik Tutum Ölçeği'nden aldıkları puan anlamlı olarak daha yüksek saptanmıştır (p<0,05). Sonuç olarak, kadınların eğitim seviyeleri yükseltilerek istihdamı artırılmalıdır. Kadınların işgücüne ve istihdama katılımlarının artırılması amacıyla; kaynakların etkin kullanılması, yeni istihdam alanlarının açılmasını sağlayacak yatırımların yapılması, işgücü vasfının yükseltilmesi, ev odaklı hizmetlerin kamusal hizmetler kapsamında sunulması önerilebilir. Devlet kadın erkek istihdamında eşitliği sağlamaya yönelik politikalar oluşturmalı, kadının etkinliği ve üretkenliği artırılarak toplumun gelişmesine katkı sağlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Kadına yönelik şiddet, ekonomik şiddet, kadının çalışmasına yönelik tutum ölçeği.

Kadına Yönelik Şiddet Başlığı Altında Olgularla Stigmatizasyona Bakış

Z. Yelda Özer¹

¹T.C. Sağlık Bakanlığı, İmamoğlu Devlet Hastanesi, Aile Hekimliği Kliniği

Özet: Kadına yönelik şiddet “cinsiyete dayalı, kadınlarda fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik özel yaşamda veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı ve özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesi” olarak tanımlanmıştır.¹ Şiddet her çağda varlığını sürdürmüş bir olgudur. Şiddet olgularının artması sonucunda bu konuda yapılan araştırmaların sayısı artmış ve tanımlamalarda da farklılıklar oluşmuştur. Dünya Sağlık Örgütü’ne göre şiddet; kendine yönelik, kişiler arası ve topluma yönelik olmak üzere üçe ayrılabilir.² Değişen sanayi, teknoloji ve moda endüstrisinin etkisiyle kadın bedenine yönelik stigmatizasyon (damgalama) yaygınlaşmıştır. Sağlık sektörü, medya, sağlıkla ilgili geliştirilen politikalar da zaman zaman stigmatizasyona katkıda bulunmaktadır. Araştırmalar iki tür stigma(damga) tanımlamaktadır. Internal stigma kişinin kendi kendini damgalaması, external stigma kişinin bir başkası tarafından damgalanmasıdır. Görünen o ki; eskinin kadın bedenine yönelik fiziksel şiddetinin yerini günümüzde kadın bedeninin nasıl olması gerektiğine yönelik stigmatizasyonlarla giden, normalleştirilen ve kabul gören topluma yönelik (sosyal, politik, ekonomik) şiddet almaktadır. Bu çalışmada Aile Hekimliği Polikliniği’ne başvuran kadınların biyopsikososyal, varoluşsal ve kültürel olarak değerlendirilmeleri sırasında anamnezlerinde vurguladıkları stigmatizasyonlar kadına yönelik şiddet başlığı altında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadına yönelik şiddet, stigma(damga)

Abstract: Violence against women is defined as "the arbitrary inhibition of any behavior, threat, oppression and freedom that occurs in private life or in public life, which results in physical, sexual or psychological damage or sadness in women based on sex".¹ Violence is a continuing phenomenon in every age. As a result of the increased incidence of violence, the number of surveys conducted in this area has increased and differences have also occurred in the definitions. Violence according to the World Health Organization; self-directed, interpersonal, and collective.² Stigmatization against the female body has become widespread under the influence of changing industry, technology and fashion industry. Healthcare sector, media, health-related policies also contribute to stigmatization from time to time. The researches describe two types of stigma. Internal stigma self-stigmatization is the stigma of an external stigma by someone else. Apparently; (social, political, economic) violence towards the collective which goes through the stigmatizations about how the female body should be today, the normalized and accepted society, the physical violence against the female body of the ancestor. In this study, the stigmatizations that women who applied to the Family Physician Polyclinic emphasized during their biopsychosocial, existential and cultural evaluations in their anamnesis were examined under the title of violence against women.**Key Words:** Violence against women, stigma

Çocuklarını Bırak Öyle Gel!

Ayşe Aydın¹

¹Öğr. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi, Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Bu çalışma, geleneksel ataerkil aile örüntülerinin kadına yönelik şiddet üzerindeki etkisini incelemektedir. Bu çerçevede aile birliğini ve değerlerini koruma hassasiyeti üzerinden inşa edilen geleneksel ataerkil aile örüntülerinin hangi durumlarda kadına yönelik şiddetin üretilmesine ve yeniden üretilmesine zemin hazırladığı belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma, erkek egemenliğini esas alan anlayış temelinde şekillenen toplumsal yapının, toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışını esas alan bir yapıya dönüşebilmesi için kadına yönelik şiddet üreten geleneksel aile örüntülerinin sorgulanmasının önemine dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, çalışmanın kuramsal ve yasal temelini oluşturmaktadır. Çalışmada, bir sığınmaevinde, şiddet gören kadınlarla, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan alan araştırmasının verilerinden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilen araştırma kapsamında benzer demografik ve sosyo-ekonomik özelliklere sahip 32 kadımla görüşülmüştür. Görüşmeler, kadınlarla kök aileleri arasındaki aile bağının oldukça zayıf olduğunu göstermiştir. Görüşülen kadınlar, maruz kaldıkları eş şiddetinden korunmak için kök ailelerinin yanına dönmek istediklerinde, bu isteklerinin aileleri tarafından özellikle çocukları gerekçe gösterilerek kabul edilmediğini belirtmişlerdir. Veriler, şiddet gören kadınların kök ailelerinin kendilerine yönelik tutumları ile bazı geleneksel aile değerleri arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre kadına yönelik şiddet, bazı geleneksel ataerkil aile değerlerinin korunması üzerinden yeniden ve yeniden üretilebilmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular çerçevesinde kadına yönelik şiddete zemin hazırlayan geleneksel ataerkil aile

örüntülerinin sorgulanmasının, kadına yönelik şiddetle mücadele sürecinde önemli bir rol oynayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Şiddet, Aile, Örüntü, Değer

Leave Your Children Behind And Then Come!

Ayşe Aydın

This study examines the effects of traditional patriarchal family patterns on violence against women. In this context, it has been tried to ascertain that in which situations traditional patriarchal family patterns built on the sense of protection of family unity and values paved the way for the production and reproduction of violence against women. The aim of the study is to draw attention to the importance of questioning the traditional family patterns that produce violence against women in order to transform the social structure based on male domination into a structure based on the understanding of gender equality. The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence constitutes the theoretical and legal basis of the study. In the study, the data obtained from a field research conducted using qualitative research methods on women victims of violence staying in a women shelter was used. 32 women with similar demographic and socio-economic characteristics were interviewed in the research conducted using the semi-structured interview techniques. The results of the interviews showed that the family bond between the women victims of violence and their parents was notably weak. Interviewed women stated that when they wanted to return to their parents in order to protect themselves from the violence imposed on them by their spouses, these requests were not accepted by their parents, especially on the grounds for their children. The research data show that there is a relation between the attitudes of the parents to the women victims of violence and some traditional patriarchal family values. Accordingly, violence against women can be produced and reproduce through the protection of some traditional patriarchal family values. Within the framework of the findings obtained from the field research, the result has been reached that questioning of the traditional patriarchal family patterns lead to violence against women would be play an important role in the process of combating violence against women.

Keywords: Woman, Violence, Family, Pattern, Value.

Aile Birliğinde Birlikte Temsil Ve Kefalette Eşin Rızası

Fethi Kılıç¹ Ümmügülsüm Kılıç²

¹Bolu İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü

²Bolu İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Meslek Yüksekokulu Yönetim ve Organizasyon Bölümü

Aile toplumun temelidir. Anayasamızda aileyi koruyucu hükümler bulunmaktadır. Gerektiğinde devlet aileye müdahale edebilmektedir. Ailenin tanımı dar anlamı ile eşlerin oluşturduğu birlik, geniş anlamıyla eş ve çocuklardan en geniş anlamıyla ise anne baba ve çocuklar dışında, kan bağıyla bağlı olan hısımlar sihrî hısımlar ile bir sözleşmeye bağlı olarak aileyle bir arada yaşayanlar girmektedir. İki ergin karşıt cinsin birlikte yaşam birliği oluşturmaları ile aile gerçekleşmektedir. Aile kurulurken eşler eşit şekilde birlikte yaşama ve mutlu olup insan neslinin devamını sağlama bilinçli yeni nesiller oluşturma ve daha mutlu bir dünya için diğer ailelerle ortak yaşam mücadeleleri vermektedir. Aile hukukumuzda ve tarihi gelişim içerisinde iki farklı kişilik ve cinsiyetten oluşan bir “Birlik” olarak kabul edilir. Bu oluşuma “Aile Birliği” denilir. Aile birliğinde, birliğin her türlü temsil ve yönetiminde eşlerin eşitliği temel alınmakta idi. Yasal düzenlemelerde kadının aleyhine olan erkek eşin üstünlüğü, erkek çocuğa mirasta ayrıcalık, oturulacak konutun koca tarafından tayini, evlilik birliğini kocanın temsili gibi ayrımcı hükümler 22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile ortadan kaldırılmış ve “Evlilik Birliğini Birlikte Temsil” kuralı kabul edilmiştir. Eşler birlikte temsilde anlaşamazlarsa hakimin müdahalesi ile “Birlikte Temsil” gerçekleştirilmek istenmiştir. Aile ile eşlerin birlikte birlik oluşturulması ile ortak bir yaşam hedeflemekte iken eşlerin ekonomik alanda gerçekleşen faaliyetlerinde aile birliğine zarar verebilecek tutum ve davranışları ile ilgili bir düzenleme düşünülmemiştir. Eşlerden biri evlilik birliği devam ederken herhangi bir nedenle başka bir kişiye (üçüncü kişiye) kefil olabilmekte ve borçlu borcunun ödeyemeyince de, kefil olan eş ödemek durumunda kalmakta idi. Bu da aile ekonomisinde beklenmedik bir deprem etkisi yapmakta idi. Bu tür sebeplerden boşanmalara kadar varacak huzursuzluklar oluşmakta idi. Kanun koyucu bu eksikliği 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 11.02.2011 tarih ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile gidermiştir. Eşlerin seçmiş oldukları mal rejimi ne olursa olsun herhangi bir ayırım yapılmadan “evli olan kişilerin yaptıkları kefalet sözleşmelerinin geçerli olabilmesi için kefalet türü ne olursa olsun kural olarak diğer eşin (erkek ve ya kadın) yazılı rızasının alınmasını şart koşmaktadır. Seçilen mal rejimlerinin rızanın alınmasında herhangi bir farklılık içermemesi kanunun önemini daha da belirginleştirmektedir. Çalışmamızda kefalette eşin

rızasının gerekliliğinin önemi ile Kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nun 494.maddesi uygulanması ve bugüne kadar yargı kararlarında eşin rızası ile ilgili mahkeme kararlarını inceleyip evlilik birliğinin devamı ve evlilik birliğinin temsilde kefalette eşin rızası konusunu inceleyeceğiz. Anahtar Kelimeler: Aile, evlilik birliği, evlilik birliğini temsil, kefalet, eşin rızası. Araştırmanın Amacı:Bu çalışma özgün bir çalışma olup başlangıçta birlikte el ele verip hayatı kucaklamayı hedefleyen ailede, aile birliğinin devamı ve temsilde "Kefalette Eşin Rızası"nı inceleyeceğiz. Globalleşen dünyada ailede eşler başlangıçta birlikte hareket edeceklerin ve bir birlik oluşturacaklarına dair yaptıkları evlilik sözleşmesinin unutup birbirinden habersiz aileye ekonomik yük getirecek işlemlere girebilmektedirler. Bu da ailede anlaşmazlıklara evlilik birliğini sona erdirecek boşanmalara kadar gitmektedir.Kanunun bu düzenlemesi ile eşler artık tek başlarına kefil olamayacak ve aile ekonomisine diğer eşin haberi olmadan yükümlülük getiremeyecek. Böylece birliğin temsili ve idaresi birlikte gerçekleşecektir.Her ne kadar hukuk kuralları ile toplumsal yaşamda değişikliklere gidilmesi hedeflense; bu kolay kolay gerçekleşmemektedir.Toplumsal yaşamda ailede eşitliğin sağlanması ne yazıkki kadınlar aleyhine henüz sağlanamamıştır. Bu da maalesef toplumumuzda yerleşik olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak devam etmektedir.Kadın eş aleyhine var olan bu toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin aile birliğinin sağlanmasında Yeni Türk Medeni Kanunu ile sağlanması hedeflenmiştir.Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın eş aleyhine olan bu yönünün uygulama ve oluşturulacak toplumsal bilinçle ortadan kaldırılması-yok edilmesi gerekmektedir.Çalışmamızda kadın eş aleyhine var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi için gereken hukuki düzenlemelerle uygulamadaki aksaklıkları ve giderilmesi için gerekli düzenlemeleri ayrıntılı biçimde öngöreceğiz.Yöntem: Bu konuda tarama yöntemi uygulanarak ülkemizde ve mehz İsviçre'deki düzenleme ile ilgili yazılı eserler incelenecek ve ülkemizdeki uygulama ve yargı kararlarından örnekler verilecek.

Family Union Together To Represent And Spouses Consent For Vouch

Fethi Kılıç Ümmügülsüm Kılıç

Family is the basis of society. In our Constitution there are protective provisions for the family. When necessary, the state can intervene to the family. In the broad sense, the union of the spouses with the narrow sense of the definition of the family, in the broad sense of the spouse and children, in the broadest sense, except for the parents and children, blood relatives, marriages, magic relatives and families living together according to a contract. The family is consists with the formation of a unity of life for two adults whom are opposite sex. While the family is being established, spouses live together equally and are happy to create new generations conscious to provide the continuation of the human generation and give the other families common life struggles for a happier world. In our family law and historical development, it is accepted as a "Union" composed of two different persons and genders. This formation is called "Family Union". In the family union, equality of spouses was based on all kinds of representation and management of the union. In the legal regulations, discrimination such as the superiority of the male wife against the woman, the privilege of inheritance to the child, the husband's appointment to the residence, the marital union as the representative of the husband were removed from the date of 22.11.2001 and the Turkish Civil Code No. 4721 and the "Representation of Marriage Union together" was accepted as a law. If the spouses can not agree on the representation together, it is desired to carry out "Representation together" with the intervention of the judge. While the family and spouses were aiming for a common life together, there was no thought about the attitudes and behaviors that could harm family cohesion in the activities of spouses in the economic field. One of the spouses could vouch for another person (third person) for any reason while the marriage association was going on, and had to pay the guarantor for the debtor to pay the debtor's debt. This was an unexpected earthquake effect on the family economy. For such reasons, unrest to reach the divorce was occurring. The lawmaker has resolved this deficiency with the Turkish debt Law No. 6098 and dated 11.02.2011, which came into force on 01.07.2012. As a rule, it is necessary to obtain the written consent of the other spouse (male or female) regardless of the type of bail, in case the guarantee contracts made by the married person are valid without any discrimination whatsoever, regardless of the property regime chosen by the spouses. The fact that there is no difference in obtaining the consent of the selected goods regimes makes the importance of the law even clearer. In this study, we will examine the importance of the requirement of the consent of the spouse and the application of Article 494 of the Swiss Code of obligations of source and the court decisions relating to the consent of the spouse to date, the continuation of the marriage Union and the subject of the consent of the spouse in the representation of. Key words: Family, marriage association, representation of marriage association, surety, spouse.Everything is aimed at making changes in the social life through legal rules; it is not easy to take place. Unfortunately, the provision of equality in the family in social life has not yet been achieved against women. This, unfortunately, continues in accordance with the gender inequality established in our society. This gender inequality, which is against the wife of a woman, needs to be abolished by the application and social consciousness to be created.It is aimed to be achieved with the new Turkish Civil Code. This gender inequality has to be removed from the society with the social consciousness to be implemented and

to be eradicated. In order to solve the gender inequality that exists against women's wife in our work, we will propose in detail Purpose of the research: This study is an original study, and initially we will examine the "consent of the partner on vouch" in the family Association's continuation and representation, aiming at embracing life together. In the globalizing world, spouses in the family can forget their marriage agreement that they will initially act together and form a union, and engage in transactions that bring economic burden to the family who are unaware of each other. This goes to divorces in the family that will end the marriage union. With this regulation of the law, partners will no longer be able to vouch for themselves and will not be obliged to the family economy without the other spouse. Thus the representation and administration of the union would take place together. Method: The screening method will be applied to examine the written works related to the regulation in our country and the referenced Swiss, and examples from the application and judicial decisions will be given in our country.

Kadına Karşı Ayrımcılığın Nefret Ve Ayrımcılık Suçu (Tck M.122) Açısından Değerlendirilmesi

Ümmügülsüm Kılıç¹ Fethi Kılıç²

¹Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Meslek Yüksekokulu

²Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İkt.ve İdari Bil. Fak. Kamu Yönetimi Bölümü

Ayrımcılık, nefret suçları ve nefret söylemi kavramlarının, Batılı ülkelerde ve Amerika'da kullanımı çok eskilere dayanmasına karşılık Türk ceza hukuku terminolojisine yeni yeni girmeye başladığı söylenebilir. İlk defa 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile hukukumuza giren ayrımcılık suçu 6529 sayılı Kanun ile "Nefret ve ayrımcılık" başlığı altında yeniden düzenlenmiştir. Ayrımcılık; Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi 18 no'lu genel yorumunda "bütün hak ve özgürlüklerin herkes tarafından eşit biçimde tanınmasını ve kullanılmasını engelleme veya tanınmasını ve kullanılmasını hükümsüz kılma amacını taşıyan veya bu etkiye sahip ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer görüşler, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum, veya diğer statülere dayalı olarak gerçekleştirilen ayırma, dışlama, kısıtlama ve tercih" olarak anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarında da "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14.maddesi bakımından bir muameledeki farklılık, objektif ve makul bir haklılığa sahip değilse, yani meşru bir amaç izlemiyorsa veya kullanılan araçlar ile gerçekleştirilmek istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmuyorsa, ayrımcılık oluşturur" şeklinde tanıma yer verilmiştir. Nefret suçunun tanımı ülkeden ülkeye değişiklik gösterse de genel olarak; kısmen ya da tamamen ırk, etnik köken, din, cinsiyet ya da diğer önyargılar nedeniyle ya da diğer önyargılarla karşı işlenen suç anlamına gelmektedir. Nefret suçu önyargı saiki ile işlenen suçlardan olup bu yönüyle diğer suçlardan ayrılmaktadır. Nefret söylemi; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen 1997 tarihli ve R(97)20 sayılı tavsiye kararında yer alan tanıma göre "ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını, veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan dinsel hoşgörüsüzlük dahil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka ret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimini kapsayacak şekilde anlaşılacaktır. Bu anlamda 'nefret söylemi' muhakkak belirli bir kişiye veya gruba yönlendirilmiş yorumları kapsamaktadır. İlk olarak 12.05.2003 tarihinde meclise sevk edilen 2003 tarihli Türk Ceza Kanunu Hükümet tasarısında gündeme gelen bu suç 5247 sayılı Türk Ceza Kanununun 122. maddesinde "Ayrımcılık" başlığı ile yer almıştır. Zamanla toplumda sıkça kullanılmaya başlayan "nefret suçu" "nefret söylemi" kavramlarının etkisiyle madde 02.03.2014 tarih ve 6529 sayılı kanunun 15. maddesiyle başlığı ile birlikte yeniden düzenlenmiş, "nefret" saiki hem başlığa hem de madde metnine özellikle manevi unsur yönünden önem taşıyacak şekilde dahil edilmiştir. Çalışmamızın birinci bölümünde Türk Ceza Kanunu 122.maddesi Nefret ve ayrımcılık suçu genel olarak incelenerek korunan hukuki yarar ele alınacaktır. İkinci bölümde; kanun maddesinde dil, ırk, cinsiyet, milliyet, renk, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığı olarak sayılan ayrımcılık sebepleri üzerinde durularak özellikle bu sebeplerden cinsiyete dayalı ayrımcılık kadın açısından incelenecektir. Nefret ve ayrımcılık suçunda belirtilen farklılıklardan kaynaklanan nefret nedeniyle dört bent halinde belirtilen hak ve özgürlüklerin kullanılmasının engellenmesinde suçun mağduru olarak kadın ele alınacaktır. Kanun koyucu nefretten kaynaklanan ayrımcılığın iktisadi boyutu ile ilgilenmiştir. Kadın olmasından duyulan nefretle kamuya arz edilmiş bir hizmetten yararlanması engellenen veya kadın olduğu için işe alınmayanlar çalışma konumuzun içinde yer alacaklardır. Çalışmamızın son bölümünde bu maddenin kapsamının genişletilmesi gereği tartışılacaktır. Sırf kadın olduğu için bir kimseyi öldüren kişiye yaptırım uygulamasını öngören yasal düzenleme bulunmamaktadır. Nefret ve ayrımcılık suçu kapsamında sayılan engellemelere konu olan faaliyetlerin tümünün maddi yani iktisadi maksatlı olması ve suçunun oluşumu için dört seçimlik hareketi suç sayması, toplumsal yaşam içerisinde karşılaşılabilecek diğer bir çok durumun kapsam dışı tutulması tartışarak suçun kapsamının genişletilmesi irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ayrımcılık, kadın, TCK m.122 ,nefret suçu.

Evaluation Of Discrimination Against Women In Terms Of Hate Tck M.122) And Discrimination Crime

Ümmügülsüm Kılıç Fethi Kılıç

It can be said that the concepts of discrimination, hate crimes and hate speech have started to enter into the terminology of Turkish criminal law in response to its use in the western countries and the United States is based on very old ones. For the first time, the crime of discrimination entered into our law with the Turkish Penal Code No. 5237 was rearranged under the title of “hate and discrimination” by Law No. 6529. In its general comment no. 18 on Human Rights, the United Nations stated that “the distinction, exclusion, restriction and preference made on the basis of national or social origin, property, birth, or other status of any racial, ethnic, linguistic, political or other opinion which has an effect on the purpose of obstructing or nullifying the recognition and enjoyment of All rights and freedoms. In the case of the European Court of Human Rights, “European Convention on Human Rights 14.in the case of discrimination, if the difference in a treatment is not objective and reasonable, i.e. does not follow a legitimate purpose, or does not have a reasonable proportionate relationship between the means used and the intended purpose, it constitutes discrimination”.Although the definition of hate crime varies from country to country, in general it means a crime committed against persons or property partly or completely because of race, ethnicity, religion, gender or other prejudices. Hate crime is one of the crimes committed with prejudice and in this respect it is separated from other crimes. The hate speech shall be understood to include any form of racism, xenophobia, xenophobia, or any form of intolerance other than religious intolerance, including intolerance of aggression against minorities, immigrants and immigrants, as defined in the 1997 recommendation no.r(97)20 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe, which states: “ any form of intolerance, provoking, promoting or legitimizing racist hatred, In this sense, ‘hate speech’ necessarily includes comments directed to a particular person or group. At first, the Turkish Criminal Code of 2003, which was sent to the Assembly on 12.05.2003, came into force in the government bill. in the article titled “discrimination” took place. Article 15 of Law No. 65529 dated 02.03.2014 under the influence of concepts of “hate crime” and “hate speech” which have become common in society over time. “hate” is included in both the title and the text of the article in such a way that it is particularly important for the spiritual element. In the first part of our study, the Turkish Penal Code 122.the crime of hate and discrimination will be examined in general and the protected legal benefit will be dealt with. In the second part, gender-based discrimination will be examined in terms of women by focusing on the reasons of discrimination which are considered as language, race, sex, nationality, colour, disability, political thought, philosophical belief, religion or sectarian differences. Women shall be treated as victims of the crime in order to prevent the use of the rights and freedoms set forth in four paragraphs due to hatred caused by differences in hate and discrimination. The legislature deals with the economic dimension of discrimination arising from hate. Those who are prevented from benefiting from a public service with hatred of women or who are not employed because of being women will be included in our working position. In the final part of our study, the scope of this article will be discussed. There is no legal arrangement to impose sanctions on a person who kills just because he is a woman. The scope of the crime will be expanded by discussing all of the activities that are subject to the prevention of hate and discrimination crime and the four electoral movements for the formation of the crime ,and the exclusion of other situations that can be encountered in social life.

Keywords: Discrimination, women, TCK m.122, hate crime

İnsani Değerleri Yüceltme Derneği: Göç Yüküne Toplum Cinsiyet Yüğü

Berrin Ünlü¹

¹İnsani Değerleri Yüceltme Derneği

Amaç; Ayrımcılığın parametresi, şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin göç ile pekişen insani değer sorunu olduğunu İnsani Değerleri Yüceltme derneğinde(İDYD) yapılan iki çalışmayı göç için uygulamaktır. Dernek,1010-1012 yılları arasında ‘Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ayrımcılığın Önlenmesi’projesi ile Polonya(lodz), Romanya (Budapeşte) ve Türkiye (Adana) yerelinde şiddete neden olguları anket uygulayarak tespit etmeye çalışmıştır. Toplumda var olan örf, geleneğin aileye yansıyan temel değerler olduğu; Şiddetin akademisyen, bankacı, eğitimli kadınlar üzerinde de uygulandığını, şiddetin ekonomik güç ve eğitim artışı ile paralel gitmediğini verileri ile desteklemiştir.

Derneğin; 2016-2017 Eylül aylarında uyguladığı Türkiye(Adana),Güney Kıbrıs, Kuzey Kıbrıs uluslararası çalıştayı İnsan Hakları, Kadının insan hakları, Aile içi şiddet, Töre cinayetleri, Göç ve Mültecilik, Sosyal medyanın sivil toplum için güçlendirmesi üzerine dört gün devam etmiştir. Hedefler? Hedeflere ulaşmada hangi kamu kurum ve kuruluşları yardımcı olabilecek? Hedeflere nasıl ulaşabilecek? Hedeflerden ne kadar uzaktayız? Konuları masaya yatırılmıştır. Milletvekilleri, bakanlara, bakanların eşlerine, medya örgütlerine, sivil toplum

örgütlerine çalıştay tespitleri hakkında bilgilendirici ve yardım talebinde bulunan birer mektup yazılarak postalanmak üzere yetkili birimlere teslim edilmiştir. 27 maddelik eylem planında öncelik; Suriye ve Iraktan dalga dalga yayılan göç sorununun ve toplumsal cinsiyete dayanan eşitsizliğin insan hakları düzeyinde çalışılması gerekliliği olmuştur.

1-Göçmen ve mültecilerin Türkiyede ve Adanada yeterince anlaşılmadığı, onlara birer insan olarak hak ettikleri destek sağlanamadığı;

2-Göçmenleri kayıt ve yasa dışı taşıyan, güvenlikten yoksun şekilde seyahat ettiren ve göç ettikleri yerlerde neler yaşayabileceklerini hesaba katmayan kişi ve organize suç örgütlerinin de insan tacirleri oldukları;

3-Türkiye'nin Suriyeli göçmenlere kucak açtığını gören Avrupa birliği ve Birleşmiş Milletlerin, Türkiye Cumhuriyetine kaynak aktararak göçmenlere daha çok imkân yaratmalarının istenmesi de bu bireyleri alınıp satılan bir mal olarak gösterdiğinden, bu ülkelerin insan ticaretinin müsebbipleri olarak algılandı;

4- Türkiye'ye kabul edilen göçmenlerin, özellikle Suriyelilerin, daha çok Müslüman Araplar oldukları düşünülmekte ve bunun birer ayrımcılık olduğu hissedilmekte olduğudur.

Çalışmalar ,derneğin kimliği hakkında bilgi verilmesi gereğini ortaya koymuştur. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile herkes için ortak olarak kabul edilebilecek değerler den: Gerçeği arama; Adaleti arama; Kendini koruma ve Kendine saygı gösterme; Benmerkezci olmama; Davranışlarından sorumlu olma ve Vicdanına göre hareket etme; Tüm insanlar arasındaki bağımlılığa saygı duyma, Başkalarına yardım etme, Diğerleri için saygılı, hoşgörülü ve bağışlayıcı olma, Başkalarına zarar vermeme; Çevreyi de diğer canlıları da koruma derneğin amaçları ile bire bir örtüşmektedir. Yardım derneği olmayan ancak göçün insani değer sorunu olduğunu bilen dernek için bireylerin yaşamlarının her alanında özgür seçimlere sahip olması gerekmektedir. Aç, dilenen, yalınayak dolaşan çocuklar ve yetişkin insanlar göçün, evsiz insanların bulunduğunu her an hatırlayarak, yardım edilmeye çalışılsa da göç eden insanların sayısının fazlalığından dolayı baş edilememektedir. Yerel halkların, yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin, jandarma, polis, sosyal hizmet uzmanları ile ruhsat verebilecek donanımına sahip yetiştirilmiş elemanlarının sayısının artırılarak, hizmetlerin yoğunlaşması gerekmektedir. Yerli halkın huzurunun etkilenmemesi ve göç etmekte olan insanlara, mültecilere ve göçmenlere düşmanlık ve öfke hissetmemeleri için güvenliğinin, ekonomik yaşamın, siyasal kararların belli bir sistematige göre alınması gerekmektedir. Göç eden kişilerin değerlerine yüklenen toplumsal cinsiyet eşitsizliği çalışmalara göçü alan bölgeler ile devam edilmelidir.

1-Kültür ya da ahlak, insan olarak hak ettiği değere sahip olmayı gerektirirken küreselleşme, aşırı milliyetçilik, yoksulluk, savaş, işsizlik gibi nedenler ile artan göç sürecinde kadının kendine özgü ihtiyaç ve mağduriyetlerinin ayrımcılık olduğunu gözlemleyen dernek;Göç ile ağırlaşan hayat şartlarının değişiminin ülkeye uyumu sağlanarak iyileşebilmesi arzusundadır. Kongre ile bir çekim gücü oluşturarak, benzer hisler ile göç eden yerlerden (İzmir, Gaziantep, İstanbul) siz davetliler ile çok ayaklı mülteciler çalışma planı hazırlayarak uygulamaya koymak arzusundadır.

2-Kadınların karşılaştığı psikolojik ve sosyal baskılar, farklı kültürel beklentiler ve kadının eğitiminin veya dil yeterliliğinin olmaması gibi nedenlerin göç edilen şehirlerden gelen akademisyen, karar mekanizmaları veya stklar olarak göçmen kadının dezavantajlı konumunu avantajlı konuma geçirebilmesini başka illerde de yaygınlaştırmak istemektedir.

3-Toplumsal cinsiyete dayalı kırılanlıkların, toplumsal cinsiyet aktörlerinin, kadınların göçü tecrübe biçimleri trauma iken göç sürecinde veya sonrasında kadınların kendi kaderlerini belirlemek için boyun eğmeden özgürleşerek memnun olmadıkları ilişkilerini sonlandırmak, eylem ilişkili kararlarda artan kontrol ve cinsiyet rollerinde kendilerini iyileştirmek için ivmeyi göçü alan bölgelerdeki ön çalışmalarla iletişime geçerek uygulamak istemektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsani, kadın, göç, değer, yüceltme, dernek, toplumsal cinsiyet

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Yol Ayrımı: Nafaka Hakkının Kısıtlanması

Muhal Leventeli İkikardeş¹

¹AKDAM Başkanı

TÜRK MEDENİ KANUNU'ndaki nafaka bölümünün düzenlendiği Madde 175. YOKSULLUK NAFAKASI'nın verilmiş şartları, kime verileceğini ve süresi açık ve net olarak ortaya konulmuştur. Kanun maddesine göre boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebileceği düzenlenmiştir. Maddede herhangi bir cinsiyet ifadesi yoktur. Evlilik akdinin tarafları olan kadın yahut erkek tarafından istenebileceği şeklinde bir düzenleme vardır. Ancak ülkemizde uygulamada yoksulluk nafakasının kadınlara bağlandığı kararlar bulunmaktadır. Bu durum Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadınların aile içerisindeki ağırlaştırılmış rolleri ile herhangi bir gelirleri olamaması ve yoksul olan taraf olmalarından kaynaklanmaktadır. Medeni kanun yoksulluk nafakasını düzenlerken 'nafaka alan kişinin yoksulluk koşulları değiştiği an nafakanın kesileceğini ve ortadan kaldırılacağını düzenlemiştir. Ne yazık ki

günümüzde ülkemizde yoksulluk nafakası kaldırılarak boşanmanın azaltılarak aile birliğinin korunması hedefi tartışılmaktadır. Bu tartışma sadece kamuoyuyla sınırlı olmayıp, yüksek yargıyı dahi kapsamaktadır. Bu tartışma kadın erkek eşitliğine çok büyük darbe niteliği taşıdığından bu çalışmada yoksulluk nafakasının önemini anlatmak amaçlanmaktadır. Bu çalışma da ikinci amacımızda gelişmiş ülkelerdeki sürekli nafaka yerine kadını destekleyici nafaka anlayışının görmezden gelinerek başka ülkelerde süreli nafaka olmadığı bahanesiyle Medeni Kanunun nafaka ile ilgili maddelerin kaldırılmasının tehlikesine vurgu yapmaktadır. Bu çalışmada gelişmiş ülkelerdeki destekleyici nafaka uygulamasıyla Türk Medeni Kanundaki nafaka uygulaması karşılaştırılması yöntemi kullanılacaktır.